

PAUL AUSTER
YANILSAMALAR
KİTABI

ROMAN

Çeviri: İLKNUR ÖZDEMİR

The Book of Illusions, Paul Auster © 2002, Paul Auster © 2002, Can Sanat Yayınları Ltd. Şti. Bu eserin Türkçe yayın hakları Akcalı Telif Hakları Ajansı aracılığıyla alınmıştır. Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: 2002 18. basım: Ocak 2013 E-kitap 1. sürüm Ocak 2014, İstanbul Ocak 2013 tarihli 18. basım esas alınarak hazırlanmıştır.

Kapak tasarımı: Ayşe Çelem Design

ISBN 9789750721410

CAN SANAT YAYINLARI YAPIM, DAĞITIM, TİCARET VE SANAYİ LTD. ŞTİ. Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33 www.canyayinlari.com yayinevi@canyayinlari.com Sertifika No: 10758

PAUL AUSTER
YANILSAMALAR
KİTABI

ROMAN

İngilizce aslından çeviren İlkur Özdemir

Paul Auster'ın Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

- *Ay Sarayı*, 1991
- *Yalnızlığın Keşfi*, 1991
- *Son Şeyler Ülkesinde*, 1992
- *Şans Müziği*, 1993
- *Kırmızı Defter*, 1994
- *Leviathan*, 1994
- *Yükseklik Korkusu*, 1995
- *Duman - Surat Mosmor*, 1998
- *Timbuktu*, 1999
- *Cebi Delik*, 1999
- *Köşeye Kıstırmak*, 2000
- *Kehanet Gecesi*, 2004
- *New York Üçlemesi*, 2004
- *Brooklyn Çılgınlıkları*, 2007
- *Yazı Odasında Yolculuklar*, 2007
- *Duvar Yazısı*, 2008
- *Karanlıktaki Adam*, 2008
- *Lulu Köprüde*, 2009
- *Görünmeyen*, 2010
- *Sunset Park*, 2010
- *Kış Günlüğü*, 2012
- *Şimdi ve Burada*, 2013

PAUL AUSTER, 1947 yılında ABD'nin New Jersey eyaletinde, Newark'ta doğdu. Daha 12 yaşındayken, önemli bir çevirmen olan amcasının kitaplarını okuyarak edebiyata büyük bir ilgi duymaya başladı. Columbia Üniversitesi'nde Fransız, İngiliz ve İtalyan edebiyatı okuduktan sonra dört yıl kadar Fransa'da yaşadı, Fransız yazarlardan çeviriler yaptı. XX. yüzyıl Fransız şiiri üstüne önemli bir antoloji hazırladı. İlk kez 1987'de *New York Üçlemesi* adlı yapıtıyla büyük ilgi gördü. Daha sonra *Ay Sarayı*, *Kehanet Gecesi*, *Köşeye Kısırmak*, *Son Şeyler Ülkesinde*, *Leviathan*, *Şans Müziği*, *Timbuktu*, *Yanılsamalar Kitabı*, *Yükseklik Korkusu*, *Brooklyn Çılgınlıkları*, *Yazı Odasında Yolculuklar*, *Karanlıktaki Adam* ve *Sunset Park* adlı romanları, *Yalnızlığın Keşfi* adlı anı-romanı, *Kırmızı Defter* adlı öykü kitabı birbirini izledi. Auster, eşi yazar Siri Hustvedt ve iki çocuğuyla birlikte New York, Brooklyn'de oturuyor.

İLKNUR ÖZDEMİR, İstanbul doğumlu. İstanbul Alman Lisesi ve Boğaziçi Üniversitesi mezunu. Almanca ve İngilizce'den çok sayıda çevirisi var. Başlıca çevirileri arasında *Yalnızlığın Keşfi* (Paul Auster), *Tarçın Dükkânları* (Bruno Schulz), *Stiller* (Max Frisch), *Amok Koşucusu* (Stefan Zweig), *İrlanda Güncesi* (Heinrich Böll), *Saatler* (Michael Cunningham), *Küçük Şeylerin Tanrısı* (Arundhati Roy), *Utanç* (Coetzee), *Katran Bebek* (Toni Morrison), *Bech Döndü* (John Updike), *Gün Boyu Gece Yarısı* (Hanif Kureishi), *New York Üçlemesi* (Paul Auster), *Boynuzlu Adam* (James Lasdun) sayılabilir.

İnsanın bir tek ve hep aynı yaşamı yoktur. Peş peşe eklenen birçok yaşamı vardır ve çektiği acıların nedeni de budur. *CHATEAUBRIAND*

Bir

Herkes onu ölü biliyordu. Hector Mann'ın filmleri üzerine yazdığım kitap 1988 yılında yayınlandığında kendisinden haber alınmayalı neredeyse altmış yıl olmuştu. Bir avuç tarihçi ve eski film meraklısı dışında öyle bir adamın yaşamış olduğunu bilen de pek yok gibiydi. Sessiz film çağının bitimine yakın çektiği on iki tane iki makaralık komedinin sonuncusu *Ya Hep Ya Hiç*, 23 Kasım 1928'de gösterime girmişti. Bundan iki ay sonra, arkadaşlarına ya da iş ortaklarına veda etmeden, geride bir mektup bırakmadan ve kimseye planlarından söz etmeden North Orange Drive'da kirayla oturmakta olduğu evden çıkıp gitmiş, bir daha da onu gören olmamıştı. Mavi Desotosu garaja çekilmişti; kira kontratının bitmesine daha üç ay vardı; kirası peşin ödenmişti. Mutfakta yiyecek, içki dolabında içki bulunuyordu, yatak odasındaki çekmecelerde Hector'un bütün giysileri yerli yerinde duruyordu. 18 Ocak 1929 tarihli *Los Angeles Herald Express* gazetesine göre, görünüşe bakılırsa Hector Mann kısa bir yürüyüş yapmak üzere evden çıkmıştı ve her an geri dönebilirdi. Oysa Hector geri dönmedi ve o andan sonra sanki sırta kadem bastı.

Ortadan kayboluşunu izleyen birkaç yıl boyunca onun başına gelenlerle ilgili çeşitli hikâyeler, söylentiler dolaştı ortalıkta, ama bu lafların hiçbirinden bir şey çıkmadı. Bu anlatılanların en inanılır olanları bile –intihar ettiği ya da tuzağa düştüğü yolunda olanlar– ne kanıtlanabildi ne de çürütülebildi, çünkü ortada ceset filan yoktu. Hector'un kaderiyle ilgili çok daha yaratıcı, çok daha umut dolu, böyle bir olayı romantik bir içerikle yorumlayan başka hikâyeler de vardı. Bunlardan birinde Hector'un doğduğu yer olan Arjantin'e döndüğü ve taşrada küçük bir sirk işlettiği anlatılıyordu. Bir başka söylentiye göre Komünist Parti'ye girmişti ve şimdi takma bir adla New York'a bağlı Utica'daki süt ürünleri işçilerini örgütlemekle meşguldü. Bir başka söylentiye göreyse ekonomik kriz sonucu işsiz kalmıştı ve demiryollarında çalışıyordu. Hector daha ünlü bir yıldız olsaydı bu öyküler sürüp giderdi kuşkusuz. Kendisi hakkında anlatılanlarda yaşar, toplumsal bilincin alt katmanlarında yer edinmiş simgesel kişilerden birine dönüşür, gençliğin, umudun ve kaderin şeytanca oyunlarının temsilcisi haline gelirdi. Ama bunların hiçbirisi olmadı, çünkü Hector'un meslek yaşamı sona erdiğinde adı Hollywood'da yeni yeni duyuluyordu. Yeteneklerini sonuna kadar kullanmaya çok geç başlamıştı ve kim olduğuna ya da elinden neler gelebileceğine insanları inandırmak için yeterince zamanı olmamıştı. Aradan birkaç yıl geçince insanlar artık onu düşünmez oldular. 1932 ya da 1933 geldiğinde Hector unutulup gitmişti, ondan geriye bir iz kaldıysa bile, bu artık kimsenin okumayı düşünmediği önemsiz bir kitaptaki bir dipnottan öteye gitmiyordu. Sesli filmler başlamıştı ve eskinin titreyip duran, budalaca filmleri unutulmuştu. Palyaçolar da, pantomimeciler de, sesi duyulmayan orkestraların notalarıyla dans eden cici genç kızlar da yoktu. Bunlar ortadan kalkalı üç beş yıl ancak olmuştu, ama taş devrinde yaşamış yaratıklar gibi tarihöncesi çağlara ait olmuşlardı.

Kitabımda Hector'un yaşamıyla ilgili pek fazla bilgi vermedim. *Hector Mann'ın Sessiz Dünyası*, onun filmleri üzerine bir araştırmaydı, biyografi değil; Hector'un sinema dışındaki çalışmalarıyla ilgili olarak kitaba kattığım ufak tefek bilgileri, doğrudan doğruya alışıldık kaynaklardan almıştım: sinema ansiklopedileri, anılar, Hollywood'un ilk yıllarına ait öyküler. Hector'un çalışmalarına duyduğum ilgiyi başkalarıyla paylaşmak için yazmıştım o kitabı. Yaşamöyküsü pek önemli değildi benim için; başına neler geldiği ya da gelmediği üzerine kafa yormaktansa bütün dikkatimi filmlerine vermeyi yeğledim. 1900 yılında doğmuş olduğu ve 1929'dan beri kimsenin onu görmediği

düşünülürse Hector Mann'ın hâlâ hayatta olduğunu öne sürmek aklıma bile gelmezdi. Ölüler mezarlarından çıkmazlar ve bana kalırsa ancak ölü biri onca zaman bir yerlerde gizlenebilirdi.

Kitap, geçtiğimiz marttan tam on bir yıl önce Pennsylvania Üniversitesi Basımevi tarafından yayınlandı. Üç ay sonra, üç aylık film dergilerinde ve akademik yayınlarda ilk eleştiriler çıkmaya başladığında posta kutumda bir mektup buldum. Zarf, bildik zarflardan daha büyük ve kareydi; kalın, pahalı bir kâğıttan yapılmış olduğundan ilk düşüncem zarfın içinde bir düğün davetiyesi ya da doğum duyurusu olabileceğiydi. Zarfın ön yüzüne adım ve adresim zarif, kıvrımlı bir el yazısıyla yazılmıştı. Eğer yazı profesyonel bir kaligrafa ait değilse, mutlaka zarif yazının erdemlerine inanan, görgü ve davranış kuralları eğitiminden geçmiş birine ait olmalıydı. Pulun üzerinde New Mexico'daki Albuquerque'in damgası vardı, ancak zarfın arkasındaki gönderen adresi, mektubun bir başka yerde yazılmış olduğunu gösteriyordu; tabii ki böyle bir yer olduğunu ve kasabanın adının gerçek olduğunu varsayarsak. İki satırlık adres şöyleydi: Mavi Taş Çiftliği, Tierra del Sueño, New Mexico. Bu sözcükleri gördüğümde belki gülümsemişimdir, ama artık anımsamıyorum. Gönderenin adı yazılı değildi, içindeki kartta ne yazdığını okumak üzere zarfı açtığımda burnuma hafif bir parfüm kokusu geldi, belli belirsiz bir lavanta esansı.

Sevgili Profesör Zimmer, yazıyordu kartta. Hector kitabınızı okudu, sizinle tanışmak istiyor. Bizi ziyaret etmeyi düşünüyor müydünüz? Saygılarımla, Frieda Spelling (Hector Mann'ın eşi).

Notu altı yedi kez okudum. Sonra elimden bıraktım, odada volta attım. Mektubu yeniden elime alırken o sözcüklerin hâlâ yerinde durduğundan emin değildim. Dursalar bile, aynı sözcükler olacaklarından da emin değildim. Altı yedi kez daha okudum ve hâlâ hiçbir şeyden emin olamadan kartı bir eşek şakası olarak kabul edip bir yana bıraktım. Az sonra içime kuşku doldu, çok geçmeden de bu kuşkularımdan kuşkulandıma başladım. Bir düşünce karşı düşünceyi getiriyordu aklıma, bu karşı düşünce ilk düşünceyi siler silmez üçüncü bir düşünce oluşup ikinciyi siliyordu. Ne yapacağımı bilemediğimden arabama atlayıp postaneye gittim. Oradaki rehberde Amerika'daki bütün adresleri alan kodlarına göre bulabilirdim ve eğer Tierra del Sueño diye bir yer yoksa kartı çöpe atıp aklımdan çıkarabilirdim. Ama vardı. Onu birinci cildin 1933. sayfasında, Tierra Amarilla ile Tijeras'ın arasında buldum; postanesi, kendine ait beş haneli telefon numaraları olan doğru dürüst bir kasabaydı. Bütün bunlar mektubun gerçek olmasını sağlamıyordu elbette ama hiç değilse ona inanılabilirlik kazandırıyor; eve döndüğümde onu yanıtlamam gerektiğini biliyordum. Böyle bir mektup görmezlikten gelinemezdi. Onu okuduktan sonra eğer oturup yanıtlama zahmetine girmezseniz ölene kadar aklınızdan çıkaramazdınız.

Yanıtımın bir kopyasını saklamadım, ama elle yazdığımı ve olabildiğince kısa tutmaya çalıştığımı anımsıyorum, bütün söyleyeceğimi birkaç cümleye sığdırmıştım. Hiç farkında olmadan, aldığım mektubun yalın, gizemli üslubuna öykünmüştüm. Böylece kendimi ele vermeyeceğimi, bu eşek şakasını hazırlayan kişi tarafından budala yerine konmayacağımı düşünüyordum; tabii bana yapılan gerçekten eşek şakasıysa. Yanıtım üç aşağı beş yukarı şöyleydi: *Sayın Frieda Spelling. Hector Mann ile elbette tanışmak isterim. Ama hayatta olduğuna nasıl emin olabilirim? Bildiğim kadarıyla yarım yüzyılı aşkın bir süredir kendisini gören olmamış. Lütfen ayrıntılı bilgi verin. Saygılarımla, David Zimmer.*

Mucizeler olabileceğine kendimizi ikna edebilmek için, sanırım hepimiz hiç olmayacak şeylere

inanırız. Hector Mann üzerine yazılmış tek kitabın yazarı olduğum göz önüne alındığında, onun hâlâ hayatta olduğuna inanma fırsatının üzerine balıklama atlayacağımı düşünen biri çıkabilirdi elbette. Ama ben bu fırsatın üstüne atlayacak havada değildim. Ya da en azından o havada olduğumu sanmıyordum. Kitabım büyük bir kederden doğmuştu, kitabı yazıp bitirmiştım ama keder yerli yerinde duruyordu. Komedi konusunda yazmak bir bahaneden başka bir şey değildi, içimdeki ağrıyı belki dindirir diye bir yıl boyunca her gün yuttuğum tuhaf bir ilaçtı. Bir ölçüde dindirdi de. Ama Frieda Spelling (ya da kendini Frieda Spelling olarak tanıtan kişi) bunu bilemezdi. 7 Haziran 1985 günü, evliliğimin onuncu yıldönümünden tam bir hafta önce karımla iki oğlumun bir uçak kazasında öldüklerini bilemezdi. Kitabı onlara ithaf ettiğimi görmüş olabilirdi (*Helen, Todd ve Marco'nun anısına*), ama bu adlar onun için bir anlam ifade etmiş olamazdı, bu adların yazar için taşıdığı önemi tahmin etmiş bile olsa onlar dışında hayatında hiçbir şeyin anlamı olmadığını bilemezdi; otuz altı yaşındaki Helen ile yedi yaşındaki Todd ve dört yaşındaki Marco'nun ölümüyle birlikte o yazarın önemli bir bölümünün ölüp gittiğini de.

Helen'in ailesini ziyaret etmek üzere Milwaukee'ye gidiyorlardı. Ben, sınav kâğıtlarını düzeltmek ve yeni biten yarıyılın notlarını vermek amacıyla Vermont'ta kalmıştım. Vermont'taki Hampton Yüksek Okulu'nda karşılaştırmalı edebiyat hocasıydım ve işimi yapmak zorundaydım. Normal olarak ayın yirmi dört ya da yirmi beşinde hepimiz birlikte giderdik, ama Helen'in babası bacağındaki tümör nedeniyle ameliyat olmuştu ve ailece, Helen'le çocukların hiç gecikmeden oraya gitmesine karar vermiştik. İkinci sınıftaki Todd'a derslerin bitimine iki hafta kala izin alabilmek için okuluyla son dakikada uzun uzadıya görüşmemiz gerekmişti. Müdür önce buna pek yanaşmasa da anlayış göstermiş, sonunda razı olmuştu. Uçak kazasından sonra aklımdan çıkmayan şeylerden biri de bu konu olmuştu. Müdür ricamızı geri çevirmiş olsaydı Todd benimle birlikte evde kalmak zorunda olacak ve ölmeyecekti. Böyle olsaydı hiç olmazsa biri hayatta olacaktı. Hiç olmazsa biri, gökten yedi mil aşağı düşmeyecek ve ben de içinde dört kişi yaşaması gereken bir evde tek başıma kalmayacaktım. Başka şeyler de vardı elbette, üzerinde kafa yoracağım ve kendime işkence edeceğim başka rastlantılar da; aynı çıkmaz sokaklarda dönüp durmaktan bıkmıyordum sanki. Her şeyin parmağı vardı bu olayda, sebep sonuç zincirindeki her bir halka yaşadığım dehşetin önemli bir parçasıydı: kayınpederimin bacağındaki kanserden o hafta Orta Batı'daki hava durumuna, uçak biletlerini ayırmış olan seyahat acentesinin telefon numarasına kadar. Hepsinden kötüsü, aktarmasız bir uçağa binebilmeleri için benim onları Boston'a bizzat arabayla götürmekteki ısrarımdı. Uçağa Burlington'dan binmelerini istememiştım. Binselerdi, on sekiz yolcu alan bir pırpır uçakla New York'a gidecekler, oradan da aktarma yapıp Milwaukee'ye uçacaklardı; o küçük uçaklardan hoşlanmadığımı Helen'e söylemiştim. Çok tehlikeliler, demiştım, ben yanlarında olmadan Helen'le çocukların o uçaklardan birine binmeleri düşüncesine tahammülüm olmadığını da. Onlar da ben kaygılanmayayım diye binmemişlerdi. Daha büyük bir uçakla gitmişlerdi, işin en korkunç yanı da onları o uçağa yetiştirmek için koşturmam olmuştu. O sabah yoğun bir trafik vardı, sonunda Springfield'e varıp Mass Pike'a çıktıktan sonra Logan'a zamanında ulaşabilmek için hız sınırını oldukça aştım.

O yazı nasıl geçirdiğimi pek anımsamıyorum. Aylarca, alkolün bulandırdığı bir kederle, kendime acıyarak yaşamıştım, evden pek çıkmıyordum, yemek yemek, tıraş olmak ya da üstümü değiştirmek umurumda değildi. Meslektaşlarımla çoğu ağustosun ortasına kadar yoktular, bu yüzden fazla ziyaretçim olmadı, toplumun yas konusundaki acı veren protokolüne katlanmak zorunda kalmadım. İyi niyetliydi herkes elbette, arkadaşlarımdan uğrayan olursa içeri davet ediyordum, ama onların gözyaşları içinde sarılmalarının ve uzun, şaşkın suskunluklarının bana pek yararı olmuyordu. Yalnız

kalmamın, günlerimi kendi içimdeki karanlıkta geçirmemin daha iyi olduğunu anlamıştım. Sarhoş olmadığım ya da oturma odasındaki kanepeye serilip televizyon seyretmediğim zamanlarda evin içinde dolaşıyordum; oğlanların odasına giriyor, yere oturuyor, onların eşyalarını çevreme topluyordum. Doğrudan düşünemiyordum çocukları ya da bilinçli olarak aklıma getiremiyordum; ama onların yapbozlarını birleştirip legolarıyla her seferinde daha da karmaşık ve abartılı yapılar kurarken geçici olarak yeniden onların içinde yaşadığımı hissediyordum; henüz hayattayken yaptıkları elkol hareketlerini yineleyerek onların küçük hayalet yaşamlarını onlar adına sürdürüyordum. Todd'un masal kitaplarını okuyor, beyzbol kartlarını düzene sokuyordum. Marco'nun bez hayvanlarını türlerine, renklerine ve büyüklüklerine göre ayırıyor, odaya her girişimde yöntemi değiştiriyordum. Bu yolla saatler geçiyor, upuzun günler geçmişe gömülüyordu; bütün bunları midem artık kaldırmadığında oturma odasına geri dönüyor ve kendime bir içki daha dolduruyordum. Kanepenin üzerinde sızıp kalmadığım ender gecelerde genellikle Todd'un yatağında uyuyordum. Kendi yatağında yattığımda Helen'in yanımda olduğunu hayal ediyor ve ne zaman onu tutmak için elimi uzatsam ansızın, sarsılarak uyanıyordum, çırpınıp titriyordum, ciğerlerim soluk alabilmek için çabalıyor, sanki suda boğulacakmış gibi oluyordum. Karanlık bastıktan sonra yatak odamıza giremiyor, ama gündüzleri orada epeyce vakit geçiriyordum; Helen'in gardırop bölmesinin içinde duruyor, elbiselerine dokunuyor, ceketlerinin ve kazaklarının yerlerini değiştiriyor, elbiselerini askılarından çıkarıp yere yayıyordum. Bir keresinde, birini üstüme geçirdim, bir başka sefer de iç çamaşırlarını giyip yüzümü makyaj malzemeleriyle boyadım. Bu beni fazlasıyla tatmin eden bir deneyim oldu, ama birkaç denemeden sonra, parfümün, rujdan ya da rimelden daha etkili olduğunu keşfettim. Parfüm, Helen'i daha canlı olarak anımsatıyordu bana, onun varlığını daha uzun süreli yaşatıyordu. Şans eseri Helen'e marttaki doğum gününde yeni bir şişe Chanel 5 hediye etmişim. Günde iki kez azar azar kullanarak o şişeyi yaz sonuna kadar idare edebildim.

Sonbahar dönemi için okuldan izin aldım, ama bir yerlere gitmek ya da psikolojik yardıma başvurmak yerine evde kaldım ve çökmeye devam ettim. Eylül sonu ya da ekim başı civarında her gece yarım şişeden fazla viski devirir olmuşum. Çok fazla şey hissetmekten alıkoyuyordu bu beni ama aynı zamanda geleceğe yönelik duyularımı da köreltiyordu; insanın gelecekte hiçbir beklentisi yoksa ölse de fark etmez. Uyku hapları ya da karbon monoksit gazı üzerine derin hayaller kurarken yakalıyordum kendimi. Bu hayallerimi uygulamaya koymadım ama ne zaman o günleri aklıma getirsem harekete geçmeme ramak kalmış olduğunu anlıyorum. Haplar ecza dolabındaydı, ben de şişeyi üç dört kez raftan almıştım; hatta hapları şişeden avucuma boşaltmıştım. İçinde bulunduğum durum daha uzun sürmüş olsaydı buna karşı koyacak gücü bulmuş olacağımdan kuşkuluyum.

İşte Hector Mann beklenmedik bir anda hayatıma girdiğinde durum bu merkezdeydi. Onun kim olduğu hakkında en ufak bir fikrim yoktu, hatta adının kulağıma çalındığı bile olmamıştı. Ama bir gece, kış başlamak üzereyken, ağaçlar yapraklarını döküp ilk kar geleceğini duyurduktan hemen sonra televizyonda onun eski filmlerinden birinin parçasını gördüm tesadüfen, gördüğüm şey beni güldürdü. Bu söylediğim kulağa pek önemli bir şey gibi gelmeyebilir ama hazirandan beri ilk kez bir şeye gülüyordum, o beklenmedik kasılma göğsümden yukarı çıkıp ciğerlerimde yankılanmaya başladığında henüz sıfırı tüketmemiş olduğumu anladım, bir yanım yaşamaya devam etmek istiyordu. Bütün bu olay birkaç saniye içinde başlayıp bitti. Attığım kahkahanın bir özelliği yoktu, özellikle gürültülü ya da bastırılmış değildi, ama boş bulunmuşum, böyle olunca da onu tutmaya çalışmadım, Hector Mann'ın ekranda görüldüğü o birkaç saniye boyunca kederimi unutmış olduğum için kendimden utanmadım, içimde, daha önce hayal etmediğim bir şey, katıksız ölüm dışında bir şey bulunduğuna emin oldum.

Belli belirsiz bir sezgiden ya da neler olabilirdi diye duygusal bir özlem duymaktan söz ediyor değilim. Çok önemli bir keşifte bulunmuştum ve bu keşif, matematiksel bir kanıt kadar sağlamdı. Eğer içimden gülmek gelebiliyorsa demek ki tümüyle dumura uğramamıştım. Demek ki içime hiçbir şey sızamayacak biçimde bir duvar örmemiştım çevreme.

Saat onu biraz geçiyordu herhalde. Kanepede her zamanki yerime mihlanmıştım, bir elimde bir kadeh viski, ötekinde uzaktan kumanda aleti, kanallar arasında dolaşıp duruyordum. O programa geldiğimde başlayalı birkaç dakika olmuştu, ama sessiz film dönemi komedyenleri üzerine bir belgesel olduğunu anlamam uzun sürmedi. Bütün tanıdık yüzler ekrandaydı: Chaplin, Keaton, Lloyd... ama aralarında daha önce adını bile duymadığım komedyenler de vardı, John Bunny, Lerry Semon, Lupino Lane ve Raymond Griffith gibi daha az tanınan oyuncular. Komedyenleri kendimi pek kaptırmadan izledim, fazla dikkat etmiyordum ama başka kanala da geçmiyordum. Hector'un sırası, programın sonuna doğru geldi, ekrana gelince de bir tek klibini oynattılar: *Veznedar'ın Öyküsü*'nden iki dakikalık bir bölümdü gösterdikleri; film bir bankada çekilmişti, Hector çok çalışkan bir banka görevlisi rolündeydi. Film beni neden sardı bilemiyorum, ama karşımda beyaz tiril tiril elbisesi, incecik siyah bıyığıyla, bir masanın başına oturmuş deste deste paraları sayan Hector vardı, öyle bir coşku ve şevkle, yıldırım gibi ve delice bir dikkatle çalışıyordu ki gözlerimi ondan alamıyordum. Bankanın üst katında ustalar, banka müdürünün odasının zemininin parkelerini yeniliyorlardı. Odanın karşı tarafında, çıtı pıtı bir sekreter masasında oturuyor, büyükçe bir daktilonun arkasında tırnaklarını törpülüyordu. İlk başta hiçbir şey Hector'un görevini rekor sayılacak hızda tamamlamasına engel olamaz gibi görünüyordu. Sonra, yavaş yavaş ceketinin üzerine talaş tozları dökülmeye başladı, bundan birkaç saniye sonra da Hector'un gözüne sekreter kız ilişti. Özneler birken üç olmuştu, o andan başlayarak olay bu üçü arasında, iş, gösteriş ve şehvet üçgeninde dönmeye başladı: Hector bir yandan önündeki paraları saymaya devam ediyor, bir yandan en sevdiği elbiseyi kurtarmaya çabalıyor, bir yandan da kızla göz göze gelmek istiyordu. Hector'un bıyığı ara sıra hayretle titriyor, sanki ufak ufak homurdanarak ya da bıyık altından söylenerek bütün bunlara nokta koymak istiyordu. Seyrettiğim, sopalamalı, kavgalı dövüslü bir film değil, kişilikli, tempolu bir oyundu; nesnelere, bedenlere ve zihinlerin ahenkli bir karışımıydı. Hector sayarken şaşırınca baştan başlıyordu, bu yüzden de öncekinden iki kat hızlı çalışmak zorunda kalıyordu. Tozun nereden geldiğini görmek için başını ne zaman tavana doğru kaldırırsa işçiler tam o sırada deliğe yeni bir tahta yerleştirmiş oluyorlardı. Kıza ne zaman göz atsa kız başka yöne bakıyor oluyordu. Yine de bütün bunlar olurken Hector soğukkanlılığını kaybetmemeyi başarıyor, bu küçük çaplı hayal kırıklıklarının amacını engellemesine ya da kendine güvenini sarsmasına izin vermiyordu. Gördüğüm en olağanüstü komedi filmi olmayabilir ama beni kendine bağladı, sonunda kendimi iyice kaptırdım; Hector bıyığını ikinci ya da üçüncü kez oynattığında gülmeye başlamıştım, hem de kahkahalarla.

Film oynarken bir anlatıcı konuşuyordu, ama kendimi izlediklerime öylesine vermişim ki adamın söylediklerini dinleyemiyordum. Galiba Hector'un film işinden gizemli bir biçimde ayrılmasını, onun iki makaralık film dönemi komedyenlerinin önde gelenlerinin sonuncusu olarak görüldüğünü filan anlatıyordu. 1920'lere gelindiğinde en başarılı ve yetenekli komikler çoktan uzun metrajlı filmlere geçmişler ve kısa komedi filmlerinin kalitesinde önemli bir düşüş olmuştu. Hector Mann komedi türüne bir yenilik getirmemişti, diyordu anlatıcı, ama o, bedenine olağanüstü söz geçiren bir komedyendi, bu işe geç başlamasına rağmen, meslek yaşamı böyle apansız sona ermeseydi önemli işler yapmayı sürdürebilecek, kayda değer biriydi. Bu sözlerle birlikte sahne sona erdi, ben de anlatıcının yorumuna dikkat etmeye başladım. Ekranda onlarca komedyenin sessiz fotoğrafı geçiyordu

ve anlatıcı, sessiz film döneminden pek çok film kayboldu diye yakınıyordu. Sesli filmler başlayınca sessiz filmler dolaplarda çürümeye terk edilmiş, yangınlarda kül olmuş, çöpe atılmış ve yüzlerce çekim yok olup gitmişti. Ama umut kesilmez, diyordu anlatıcı. Eski filmler ara sıra ortaya çıkıyordu, son yıllarda pek çok ilginç keşiflerde bulunulmuştu. Hector Mann örneğini ele alın, diyordu ses. 1981 yılına kadar bütün dünyada yalnızca üç filmi bulunuyordu. Öteki dokuz filminden kalan üç beş belge, çeşit çeşit önemsiz malzemenin içine gömülmüştü: basın raporları, günümüzde yazılan eleştiriler, yapım fotoğrafları, sinopsisler; ama filmlerin asıllarının kaybolmuş olduğu sanılıyordu. Sonra, o yılın haziran ayında, Paris'teki Cinémathèque Française'nin bürosuna kimin gönderdiği bilinmeyen bir paket ulaştı. Los Angeles'tan postaya verildiği anlaşılan bu pakette Hector Mann'ın çevirdiği on iki filmden yedincisi olan *Kuklalar*'ın asıl kopyası olması gereken bir kopya vardı. O tarihi izleyen üç yıl boyunca, düzensiz aralıklarla, dünyanın değişik yerlerindeki film arşivlerine buna benzer sekiz paket yollandı: New York'taki Çağdaş Sanat Müzesi'ne, Londra'daki İngiliz Film Enstitüsü'ne, Rochester'daki Eastman Binası'na, Washington'daki Amerikan Film Enstitüsü'ne, Berkeley'deki Pasifik Film Arşivi'ne ve yine Paris'teki Cinémathèque'e. 1984 yılı geldiğinde Hector Mann'ın elinden çıkan her şey, bu altı kuruluşa dağıtılmıştı. Her paket farklı bir kentten postaya verilmişti, birbirine son derece uzak olan Cleveland ile San Diego, Philadelphia ile Austin, New Orleans ile Seattle gibi yerlerden yollanmışlardı; filmlerin yanına bir mektup ya da not eklenmediğinden gönderenin kim olduğunu belirlemek, hatta kim olduğu ya da nerede oturduğu üzerine varsayımlar üretmek bile olanaksızdı. Gizemli Hector Mann'ın yaşamına ve kariyerine bir başka muamma daha eklenmişti, diye anlatıyordu ses, ama büyük bir hizmette bulunulmuştu ve film sanayii buna müteşekkirdi.

Muammalar ya da gizler beni pek ilgilendirmiyordu, ama orada oturmuş programın kapanış yazılarını izlerken o filmleri seyretmek isteyebileceğim geldi aklıma. Avrupa'nın ve Amerika'nın altı değişik kentine dağılmış böyle on iki film vardı, bunların hepsini görebilmek için insanın zamanının oldukça büyük bir bölümünü bu işe ayırması gerekirdi. Birkaç haftadan az sürmeyeceğini tahmin ediyordum, belki de bir ya da bir buçuk ay bile alabilirdi bu iş. O sırada aklıma gelecek en son şey, benim kalkıp Hector Mann üzerine bir kitap yazacağımdı. Yapacak bir şey arıyordum, işime dönmeye hazır olana kadar zararsız bir biçimde beni oyalayacak bir şey. Neredeyse altı aydır paçavraya dönüşmemeyi seyirci kalmıştım, bunun bir süre daha böyle gitmesine izin verirsem öleceğimi biliyordum. Nasıl bir proje olacağı ya da bu projeden ne elde edeceğim umurumda değildi. O günlerde hangi seçenek olursa olsun geçici olurdu, ama o gece bir fikir çıkmıştı karşıma, filmi iki dakika seyretmem ve bir kahkaha atmam, sessiz komedi filmlerini aramak için dünyayı dolaşma kararını almama yetmişti.

Film işinden anlamazdım. Yirmili yaşlarımda ortalarında, üniversiteden mezuniyetimin ardından edebiyat öğretmenliğine başlamıştım, o günden beri de bütün çalışmalarım kitaplar, dil ve yazılı sözcüklere bağlı kalmıştı. Bazı Avrupalı şairlerin yapıtlarını çevirmiştim (Lorca, Éluard, Leopardi, Michaux), dergilere ve gazetelere eleştiri yazıları yazmıştım, iki tane de yayınlanmış eleştiri kitabım vardı. Bunlardan birincisi, *Savaş Alanında Sesler*, Hamsun, Celine ve Pound'un yapıtlarını, İkinci Dünya Savaşı sırasındaki faşizm yanlısı çalışmalarlarıyla bağlantılı olarak inceleyen bir siyaset ve edebiyat araştırmasıydı. İkincisi olan *Habeşistan Yolu*, yazmaktan vazgeçen yazarlar üzerine bir kitaptı, suskunluk üzerine düşüncelerdi. Rimbaud, Dashiell Hammett, Laura Riding, J.D. Salinger ve başkaları; şu ya da bu nedenle yazmayı bırakmış olan olağanüstü yetenekli şairler ve yazarlar üzerineydi. Helen ile çocuklar öldüğü sırada, Stendhal üzerine yeni bir kitap yazmayı planlıyordum. Sinemaya karşı değildim, ama benim için hiçbir zaman fazla bir önem taşımamıştı, on beş yılı aşan

öğretim ve yazma hayatımda bir kez bile filmler üzerine bir şeyler söyleme gereği duymamıştım. Herkes nasıl görüyorsa ben de öyle görüyordum onları, zaman geçirten bir şey olarak, hareketli bir duvar kâğıdı ya da sabun köpüğü gibi. Resimler ne kadar güzel ya da çarpıcı olursa olsun, beni asla sözcüklerin tatmin ettiği kadar etmiyordu. Çok fazla şey sunulduğunu hissediyordum, seyircinin hayal gücüne fazla bir şey bırakılmıyordu; çelişkili olan şuydu ki, filmler gerçeğe öykünmeye ne kadar çok yakınlaşırlarsa, dünyayı temsil etmekte o derece başarısız oluyorlardı; ki dünya çevremizde olduğu kadar içimizdeydi de. Bu nedenle, içgüdüsel olarak, siyah beyaz filmleri renklilere yeğlemiştım, sessiz filmleri de seslilere. Sinema görsel bir dildi, iki boyutlu bir ekrana görüntüler yansıtarak öyküler anlatma biçimiydi. Ses ve renk eklenince üçüncü bir boyut yanılsaması doğdu, ama bu aynı zamanda görüntülerin saflığını alıp götürdü. Artık bütün yük görüntülerin üzerinde değildi; ses ve renk, filmi kusursuz bir karma araca, yani olabilecek dünyaların en iyisine, dönüştürmek yerine, güçlendirmeleri gereken dili zayıflatmışlardı. O gece, Vermont'taki oturma odamda Hector ile öteki komedyenlerin numaralarını izlerken, ölü bir sanatı, bir daha asla can bulamayacak olan, tümüyle silinip gitmiş bir türü izlemekte olduğumun farkına vardım. Yine de, onların zamanından bu yana ortaya çıkan bütün değişikliklere rağmen, bu adamların sanatı, ilk gösterildiğinde olduğu kadar taze ve cana can katıcıydı. Bunun nedeni onların, konuştukları dili anlamış olmalarıydı. Bir göz sentaksı, salt kinesisten¹ oluşan bir dilbilgisi yaratmışlardı; kostümler, arabalar ve arka plandaki eski mobilya dışında gördüklerimin hiçbirinin modası geçmezdi. Eyleme dönüştürülmüş düşünceydi bu, insan iradesi kendini insan bedeniyle ifade ediyordu, bu yüzden her zaman geçerliydi. Sessiz filmlerin çoğunun, hiçbir hikâyesi olmazdı. Şiir gibiydi onlar, düşlerin yorumu, ruhun karmaşık bir koreografisi gibiydiler; artık var olmadıkları için şimdi bize, kendi dönemlerindeki seyircilere olduğundan çok daha derinden hitap ediyorlardı. Biz bu filmleri geniş bir unutulmuşluk uçurumunun karşı kıyısından seyrediyorduk, bizi onlardan ayıran şeyler aynı zamanda onları en albenili yapan şeylerdi: sessiz oluşları, renksiz oluşları, düzensiz, hızlandırılmış ritimleri. Bunlar birer engeldi, seyretmemizi güçleştiriyorlardı, ama aynı zamanda imgeleri, bir şeyleri temsil yükünden kurtarıyorlardı. Bizimle film arasında duruyorlardı, bu yüzden gerçek dünyaya bakıyormuşuz numarası yapmamıza gerek kalmıyordu. Karşımızdaki ekran dünyaydı ve iki boyutluydu. Üçüncü boyut bizim kafamızdaydı.

Çantamı toplayıp ertesi gün yola çıkmaktan beni alıkoyan bir şey yoktu. O yarıyılıda izinliydim, bir sonraki dönem de ocak ayının ortasına kadar başlamayacaktı. İstedığimi yapmakta, ayaklarım beni nereye götürüyorsa oraya gitmekte özgürdüm, aslında daha fazla zamana ihtiyacım olursa ocak ayı, eylül ayı geçene kadar, canım istediği sürece bütün ocaklar ve bütün eylüller geçene kadar yürümeye devam edebilirdim. Benim saçma sapan ve acınası yaşamımın ironik yanlarıydı bunlar. Helen'le oğlanlar öldüğü anda ben bir servete konmuştım. Ben Hampton'da göreve başladıktan az sonra Helen ile bana zorla kabul ettirilmiş olan bir yaşam sigortasından gelmişti ilk para; kafanız rahat olur, demişti sigortacı; sigorta, okulun sağlık planının bir parçasıydı; bize pek pahalıya mal olmadığından her ay, bütçemizi rahatsız etmeyen küçük taksitlerle ödüyorduk. Uçak düştüğünde böyle bir sigortamız olduğu aklıma bile gelmemişti, ama aradan bir ay geçmeden adamın biri kapımı çaldı ve elime yüz binlerce dolarlık bir çek tutuşturdu. Ondandan kısa bir süre sonra da havayolu şirketi kurbanların ailelerine ödeme yaptı ve kazada üç yakını kaybetmiş biri olarak tazminat piyangosunu kazanan ben oldum, beklenmedik ölümler ve Tanrı'nın ani kararları konusunda sonuncu gelene verilen teselli ödülünün sahibi oldum. Helen'le ben, okuldan aldığım ücretle geçinmeye çalışmıştık hep, bir de onun serbest yazar olarak ara sıra eline geçen para vardı. Zaman zaman cebimize ekstradan giren birkaç bin dolar yaşamımızda büyük değişiklik yapardı. Şimdi benim elimde birkaç bin doların kat kat fazlası vardı, ama bunun benim için en ufak bir anlamı yoktu. Çekler gelince

paranın yarısını Helen'in ailesine gönderdim, ama onlar parayı bana geri yolladılar, davranışım için bana teşekkür ediyor, bu paraya ihtiyaçları olmadığını söylüyorlardı. Ben de Todd'un ilkokulundaki oyun alanı için yeni malzemeler aldım, Marco'yu bıraktığımız yuvaya iki bin dolar değerinde kitapla bir kum bahçesi bağışladım; Baltimore'da oturan kız kardeşimle müzik öğretmeni olan kocasını Zimmer Ölüm Fonu'ndan yüklü bir miktarda para yardımı almaları için ikna ettim. Ailemde para verebileceğim daha çok kişi olsaydı bunu yapardım, ama annemle babam artık hayatta değillerdi, Deborah'dan başka kardeşim de yoktu. Bunun yerine Hampton Yüksek Okulu'nda Helen'in adına bir burs fonu kurarak bir kucak dolusu para daha çıkardım elimden: Helen Markham Gezici Bursu. Fikir çok basitti. Her yıl, son sınıftan bir öğrenciye insanlık tarihi dersindeki başarısı karşılığında bir para ödülü verilecekti. Para bir yolculukta harcanacaktı, bunun dışında başka bir kural yoktu, hiçbir koşul, yerine getirilmesi gerekli bir yükümlülük de. Değişik departmanlardan (tarih, felsefe, İngilizce ve yabancı diller) gelen ve her yıl değişen bir profesörler komitesi kazanımı belirleyecekti, bu para yurtdışına yapılan bir yolculuğu finanse etmekte kullanıldığı sürece Markham bursiyeri parayı nasıl isterse öyle harcayabilecekti, kendisine soru sorulmayacaktı. Bu fon yüksek bir harcama gerektiriyordu, ama bu rakam ne kadar büyük olursa olsun (dört yıllık maaşım kadardı), benim malvarlığımda küçük bir delik açıyordu ancak; bu değişik miktarları aklıma yatan değişik yerlerde kullandıktan sonra bile ne yapacağımı bilemediğim kadar çok param kalıyordu geriye. Tuhaf bir durumdaydım, rahatsızlık verecek kadar aşırı bir varlık; üstelik bu paranın her kuruşu kanla kazanılmıştı. Eğer planlarımı ansızın değiştirmeseydim elimde avucumda ne varsa tükenene kadar harcayacaktım. Ama kasım başında soğuk bir gece, kendim de bir yolculuğa çıkmalıyım, diye düşündüm; eğer bu iş için maddi olanağım olmasaydı böyle içimden geldiği gibi davranamazdım. O ana kadar para benim için bir işkenceden başka bir şey olmamıştı. Şimdi onu bir ilaç gibi görüyordum, ruhumun yok oluşunu önleyecek bir merhem gibiydi. Otellerde kalıp lokantalarda yemek pahalı bir girişim olacaktı, ama bir kerecik olsun, istediğimi yapabilecek param var mı diye tasa çekmek zorunda değildim. Ne kadar umarsız ve mutsuz olursam olayım aynı zamanda özgür biri idim de, ceplerim altın dolu olduğu için bu özgürlüğün koşullarını kendi istediğim gibi koyabilirdim.

* * *

Filmlerin yarısı, evimden arabayla gidebileceğim yerlerde bulunuyordu. Rochester, Batı yönünde yaklaşık altı saatlik uzaklıktaydı, New York'la Washington tam güneydeydiler; yolculuğun ilk ayağı beş saat kadar sürecekti, ikinci ayağı da yine beş saat. Rochester'dan başlamaya karar verdim. Kış yaklaşıyordu, oraya gitmeyi erteledikçe fırtınalara, buz tutmuş yollara denk gelmem, berbat bir havada kuzeydeki bir bataklığa saplanmam olasılığı o derece artıyordu. Ertesi sabah Eastman Binası'na telefon edip koleksiyonlarındaki filmleri görüp göremeyeceğimi sordum. Böyle bir şeye nasıl girişildiği hakkında en ufak bir fikrim yoktu, telefonda kendimi takdim ederken fazla cahil görünmek istemediğimden Hampton Okulu'nda öğretim görevlisi olduğumu sözlerime ekledim. Böylece onları etkileyeceğimi ve beni ciddiye alacaklarını, damdan düşer gibi telefon eden bir çatlak olduğumu düşünmeyeceklerini –ki aslında öyleydim– umuyordum. Hattın öbür ucundaki kadın, Ah, dedi, Hector Mann üzerine bir şey mi yazıyorsunuz? Sanki bu sorunun bir tek yanıtı olabilirmiş gibiydi sesi, biraz duraladıktan sonra kadının beklemekte olduğu sözcükleri mırıldandım. Evet, dedim, doğru, haklısınız. Onun üzerine bir kitap yazıyorum ve araştırmamla ilgili olarak bu filmleri izlemem gerekiyor.

İşte projem böyle başladı. Bu kadar erken başlaması iyi oldu, çünkü Rochester'daki filmleri gördükten sonra (*Atlı Spor Kulübü* ile *Hafiyeye*) zamanımı boşa harcamadığımı anladım. Hector tıpkı

olmasını umduğum kadar yetenekli ve yetkin biriydi, eğer öteki on film de bu gördüğüm ikisinin düzeyindeyse, o zaman Hector kendisi hakkında bir kitap yazılmasını hak ediyordu, yeniden keşfedilme fırsatını hak ediyordu. Bu yüzden, ta işin başından, Hector'un filmlerini seyretmekle kalmadım, onları inceledim. Rochester'daki o kadınla aramızda öyle bir konuşma geçmeseydi, böyle bir yola girmek aklımın ucundan bile geçmezdi. Başlangıçtaki planım çok daha basitti ve herhalde beni olsa olsa Noel'e ya da yılbaşına kadar oyalardı. Aslında Hector'un filmlerinin tamamını seyretmeyi ancak şubat ortasında bitirebildim. İlk başta her filmi bir kez izlemeyi düşünmüştüm. Oysa her birini defalarca izledim; arşivleri birkaç saatliğine ziyaret etmek yerine günlerce oyalandım oralarda, filmleri kurgu masalarında ve kurgu aygıtlarında oynatıyor, Hector'u bütün bir sabah ve bütün bir öğle sonrası ara vermeden izliyor, gözlerim yorgunluktan kapanana kadar filmleri bir ileri bir geri sarıyordum. Not tutuyor, kitaplar karıştırıyor, ayrıntılı yorumlar yazıyor, kurgulamaları, kamera açılarını ve ışıkların konumlarını uzun uzadıya anlatıyor, her bir sahnenin her yönünü noktasına, virgülüne kadar çözümlüyordum, içim rahat edene kadar, filmin her bir santimini ezbere öğrenecek derecede izleyene kadar, bulunduğum yerden ayrılmıyordum.

Bütün bunların yapmaya değer olup olmadığı üzerinde kafa yormadım hiç. İşim vardı; benim için önemli olan tek şey işimi yürütmek ve sonuna kadar götürmektir. Artık Hector'un önemsiz biri olduğunu biliyordum, yıldızı parlamayanların ve şanssız yarışmacıların listesine eklenen yeni bir addan başka bir şey değildi, ama bu, onun yaptığı işe hayranlık duymama, onunla birlikte olmanın zevkini çıkarmama engel olmadı. Bir yıl boyunca her ay bir film çevirmişti ve bu filmler öylesine sınırlı, sessiz komedi filmlerinin olmazsa olmazı varsayılan göz boyayıcı numaraları ve şaşırtıcı sahneleri gerçekleştirmek için gerekli olan miktarların o kadar altındaki bütçelerle çekilmişlerdi ki bırakın on iki tane izlenmeye değer filmi, Hector'un herhangi bir şey üretmiş olması bile bir mucizeydi. Okuduğuma göre Hector Hollywood'da yardımcı eleman olarak başlamıştı işe, dekorları boyamış, bazen figüran olmuş, bazı komedilerde ufak rollere çıkmış, sonra da Seymour Hunt adında biri ona kendi filmlerini yönetme ve başrolde oynama fırsatını tanımıştı. Filmcilik işine girmek isteyen Cincinnati bir bankacı olan Hunt, 1927 yılının başlarında kendi yapım şirketini, Kaleydoskop Filmcilik'i kurmak üzere Kaliforniya'ya gitmişti. Palavracı, ikiyüzlü biri olduğu kesin olan Hunt, filmcilikten de anlamıyormuş, şirket yönetmekten de. (Kaleydoskop bir buçuk yıl kadar sonra kapanmış. Hisse senetlerinde hile yapmak ve zimmetine para geçirmekle suçlanan Hunt, daha mahkemeye çıkmadan kendini asmış.) Yetersiz bütçeyle, az personelle çalışan ve Hunt'ın sürekli burnunu işe sokmasından rahatsız olan Hector fırsatı kaçırmamış ve bu durumdan olabildiğince yararlanmaya bakmış. Elinde senaryo yokmuş elbette, önceden hazırlanmış sahneler de. Hector'un yanı sıra Andrew Murphy ve Jules Blaustein adında iki komedi oyuncusu varmış, doğaçlama oynuyorlar, çoğunlukla geceleri, ödünç aldıkları setlerde yorgun ekipler ve elden düşme malzemeye çekiyorlarmış filmleri. Bir düzine otomobili hurdaya çıkarmayı göze alamıyorlarmış ya da darmadağın kaçan sığırların üzerine atlamayı. Evler yıkılamıyor, binalar havaya uçurulamıyormuş. Ne sel, ne kasırga, ne de egzotik mahaller. Figüranlar güç bulunuyormuş ve çektiklerini beğenmezlerse film bittikten sonra o sahneyi baştan çekme şansları olmuyormuş. Her şey programa uygun yapılmalıymış, durup düşünecek zaman yokmuş. Komedi oyuncularının tarifesi: dakikada üç kahkaha, vakit dolunca bir teklik daha atıp bir daha çalıştır makineyi. Bu işin bütün olumsuz yanlarına rağmen, üzerindeki baskı Hector'un başarısını sağlıyor gibiydi. Alçakgönüllü ölçülerdeydi yaptıkları, ama öyle bir sıcaklığı vardı ki dikkatinizi çekiyor ve ona karşılık vermek zorunda hissediyordunuz kendinizi. Sinema uzmanlarının onun çalışmalarına neden saygı duyduğunu anlıyordum, aynı zamanda

neden kimsenin o filmlere bayılmadığını da. Bir çığır açmış filan değildi, şimdi bütün filmleri yeniden izlenebileceğine göre o dönemin tarihinin yeniden yazılmasına gerek olmayacağı da açıktı. Hector'un filmleri sanata küçük çaplı katkılardı, ama göz ardı edilemezlerdi ve onları her izleyişimde filmlerdeki zarafet ve ince zekâyı, filmin yıldızının komik ve etkileyici üslubu nedeniyle bir kez daha beğeniyordum. Hector'un filmlerinin tamamını herkesin seyretmemiş olduğunu çok geçmeden keşfettim. Sonuncular yeni çıkmışlardı ortaya ve dünyadaki bütün arşivleri ve müzeleri dolaşma işine de benden başka girişen olmamıştı. Eğer planımı uygulayabilirsem, bunu yapan ilk kişi ben olacaktım. Rochester'dan ayrılmadan önce Hampton'daki bölüm başkanı Smits'e telefon ederek ücretsiz iznimi bir yarı yıl daha uzatmak istediğimi söyledim. İlk önce biraz bozulur gibi oldu, vereceğim derslerin programda duyurulmuş olduğunu öne sürdü, ama ben ona yalan söyleyerek psikiyatrik tedavi gördüğümü anlattım, bunun üzerine benden özür diledi. Aşağılık bir numaraydı benimkisi sanırım ama o sırada canımı kurtarmaya çalışıyordum, sessiz filmleri izlemenin benim için birdenbire neden bu kadar önem kazandığını ona açıklayacak gücüm yoktu. Sonunda içtenlikli bir sohbete dönüştü konuşmamız, bana şans diledi, ama her ikimiz de sonbaharda okula dönecekmişim gibi davranmamıza karşın sanırım o benim okuldan kopmakta olduğumu sezdi, okulun artık gönlümde yerinin kalmadığını da.

Skandal'ı ve *Kırlarda Hafta Sonu*'nu New York'ta seyrettim, sonra *Veznedar'ın Öyküsü* ile *Ya Hep Ya Hiç*'i görmek üzere Washington'a geçtim. Dupont Circle'daki bir seyahat acentesine giderek yolculuğumun geri kalan kısmı için yer ayırttım (Kaliforniya'ya Amtrak'la, Avrupa'ya QE 2² ile gidecektim), ama ertesi sabah gözümü karartıp biletleri iptal ettirdim ve uçakla gitmeyi seçtim. Tam anlamıyla çılgınlıktı bu, ama işin başlangıcı böylesine umut verici olunca hızımı kaybetmeyeyim diye düşünmüştüm. Asla yapmamaya karar vermiş olduğum tek şeyi yapmak için kendimi ikna etmem gerekecekti elbette. Ne var ki tempomu yavaşlatmak niyetinde değildim ve eğer sorunuma ilaç yoluyla bir çözüm bulmam gerekecekse, kaç hap olursa olsun yutup uyuşmaya hazırdım. Amerikan Film Enstitüsü'nden bir kadın bana bir doktor adı verdi. Muayenenin beş on dakikada biteceğini sanıyordum. Doktora haplara neden ihtiyaç duyduğumu anlatacaktım, o da bana bir reçete yazacaktı ve iş bitecekti. Uçuş korkusu sık rastlanan bir sorundu, ne de olsa; Helen'den ve çocuklardan söz etmeme gerek yoktu, doktora içimi dökmeme de. Benim bütün istediğim, merkezi sinir sistemimi birkaç saatliğine kapatmaktı ve bu ilacı bakkaldan alamayacağıma göre, doktorun görevi, altına imzasını atacağı bir kâğıt vermekten öteye gitmeyecekti. Ne var ki Doktor Singh sıkı biri çıktı, tansiyonumu ölçerken, kalbimi dinlerken öyle sorular sordu ki tam kırk beş dakikadan önce kurtulamadım elinden. Sorunumun altında ne yattığını kurcalayacak kadar zeki biriydi doktor, gerçeği ağzımdan yavaş yavaş aldı.

Hepimiz bir gün öleceğiz, Bay Zimmer, dedi. Uçakta öleceğiniz nereden geldi aklınıza? İstatistiklere bakılırsa, evde otururken ölme olasılığınız çok daha yüksek.

Ben ölmekten korktuğumu söylemedim ki, dedim ona, ben uçağa binmeye korkuyorum. Arada fark var.

Ama eğer uçak düşmeyecekse neden kaygılanıyorsunuz?

Çünkü artık kendime güvenemiyorum. Kontrolümü yitirmekten korkuyorum, kendimi maskara etmek istemiyorum.

Tam olarak anlayamıyorum sizi.

Kendimi uçağa binerken hayal ediyorum ve daha koltuğuma varamadan kopuyorum.

Kopmak mı? Hangi anlamda? Yani kafanızda mı kuruyorsunuz bunu?

Evet, dört yüz yolcunun önünde kendimi kaybedeceğimi, aklımı kaçıracağımı kuruyorum. Çıldıracağımı.

Peki ne yapacağımızı hayal ediyorsunuz?

Duruma göre. Bazen çılglık atıyorum. Bazen insanların suratını yumrukluyorum. Bazen de pilot kabinine dalıp pilotu boğmaya çalışıyorum.

Sizi durduruyorlar mı?

Elbette. Herkes üzerime atlıyor ve beni yere yıkıyor. Canıma okuyorlar.

En son ne zaman biriyle dövüştünüz Bay Zimmer?

Anımsamıyorum. Sanırım küçük bir çocukken. On bir on iki yaşındayken. Okul bahçesindeki dövüşlerdendi. Sınıfın kabadayısına karşı kendimi savunuyordum.

Peki şimdi yeniden dövüşmeye başlayacağımızı neden düşünüyorsunuz?

Düşünmüyorum. Bunu içimde hissediyorum, hepsi bu. Eğer benim zıddıma giden bir şey olursa kendimi durdurabileceğimi hiç sanmıyorum. Her şey olabilir.

Ama neden uçak? Neden karadayken kendinizi kaybetmekten korkmuyorsunuz?

Çünkü uçaklar güvenlidir. Bunu herkes bilir. Uçaklar güvenlidir, hızlıdır, elverişlidir. Bir kere havalanınca başınıza bir şey gelmez. İşte bu yüzden korkuyorum. Öleceğimi sandığımdan değil, ölmeyeceğimi bildiğimden.

Hiç intihar girişiminde bulundunuz mu Bay Zimmer?

Hayır.

Hiç düşündünüz mü?

Düşündüm tabii. Düşünmeseydim, insan sayılmazdım.

Bu yüzden mi geldiniz buraya? Elinizde güzel, güçlü bir ilaç reçetesiyle buradan çıkıp işinizi görmek için mi?

Benim istediğim unutmak, doktor, ölmek değil. Haplar beni uyutacak ve kendimden geçtiğim sürece ne yaptığımı düşünmek zorunda kalmayacağım. Orada olacağım ama olmayacağım da, orada olmadığım ölçüde de korunmuş olacağım.

Neye karşı korunmuş?

Kendime karşı. Bana bir şey olmayacağını bilmenin verdiği dehşete karşı.

Sorunsuz, olaysız bir uçuş olmasını umuyorsunuz. Bunun sizi neden korkuttuğunu hâlâ anlayabilmiş değilim.

Çünkü her şey benim lehime. Havalanacak ve salimen ineceğim yere, gitmek istediğim yere varınca uçaktan canlı olarak inmiş olacağım. Benim için iyi diyorsunuz, ama bir kez bunu yapınca inandığım her şeye tükürmüş olurum. Ölülere hakaret etmiş olurum, doktor. Bir trajediyi basit bir talihsizlik olayına dönüştürmüş olurum. Beni anlıyor musunuz artık? Ölenlere, siz bir hiç uğruna öldünüz demiş olurum.

Anladı doktor. Uzun uzadıya anlatmamıştım ama bu doktor ince fikirli ve olgundu, gerisini kendi düşünüp buldu. Kraliyet Tıp Okulu mezunu, kusursuz İngiliz aksanı ve zamanından önce seyren saçıyla, Georgetown Üniversite Hastanesi'nde kadrolu dahiliye uzmanı J.M. Singh, floresan lambalı ve parlak metal yüzeyli o küçük bölmede kendisine ne anlatmaya çalıştığımı birden anladı. Hâlâ muayene masasının üzerindeydim, gömleğimin düğmelerini ilikliyor ve yere bakıyordum (doktora bakmak istemiyordum, gözlerimden yaşlar boşalmasını ve mahcup olmayı göze alamazdım), tam o sırada, uzun ve sıkıntılı bir sessizliğin ardından elini omzuma koydu. Üzüldüm, dedi. Gerçekten üzüldüm.

Aylardır ilk kez bir insan eli değmişti bana, böylesine acınacak biri durumuna düşmek beni rahatsız etmiş, hatta çok itici gelmişti. Bana acımanızı istemiyorum doktor, dedim, sadece şu hapları istiyorum.

Yüzünü hafifçe buruşturarak geri çekildi, sonra gidip köşedeki bir tabureye oturdu. Gömleğimi pantolonumun içine sokuşturmayı bitirince doktorun önlüğünün cebinden küçük bir bloknot çıkardığını gördüm. İstediginizi yapacağım, dedi, ama buradan çıkmadan önce kararınızı bir kez daha gözden geçirmenizi istiyorum. Sanırım neler yaşamış olduğunuz hakkında bir fikrim var Bay Zimmer, acı çekeceğiniz bir duruma sokmak istemem sizi. Yolculuğunuzu başka yollarla da yapabilirsiniz. Bir süre uçağa binmeseniz daha iyi olur belki.

Bunu zaten düşündüm, dedim ona, ama vazgeçtim. Mesafeler çok büyük. Bundan sonraki durağım, Kaliforniya'da Berkeley, ondan sonra da Londra ve Paris'e gitmem gerekiyor. Batı kıyısına trenle üç günde gidiliyor. Gidiş dönüşü düşünerek ikiyle çarpın bunu, üstüne Atlas Okyanusu'nu geçip geri dönmek için on gün ekleyin, tam on altı gün kayıp olur. Onca zaman ne yapacağım ben? Pencereden dışarı bakıp manzaranın tadını mı çıkaracağım?

Yavaşlamak pek de o kadar kötü bir şey sayılmaz. Üzerinizdeki baskının bir kısmını alırdı.

Ama benim istediğim de baskı zaten. Şimdi gevşersem dağılırım. Paramparça olurum, kendimi bir daha asla toparlayamam.

Bu sözleri öyle inanarak söylemişim, sesimin tınısı öylesine ciddi ve delice geliyordu ki kulağa, doktor gülümser gibi oldu; ya da en azından gülümsemesini bastırdı. Eh, biz de böyle bir şey

olmasını istemeyiz, değil mi? dedi. Uçağa binmeyi bu kadar istiyorsanız, o zaman uçun bakalım. Ama dağılmamaya dikkat edin. Bu tuhaf sözlerden sonra da cebinden bir kalem çıkarıp elindeki bloknota birtakım anlaşılmasız işaretler yaptı. İşte, dedi, üstteki kâğıdı kopartıp elime verirken. Xanax Havayolları biletiniz.

Hiç duymadım bu adı.

Xanax. Kuvvetli, çok tehlikeli bir hap. Tarife göre kullanın Bay Zimmer, bir zombiye, özü olmayan bir yaratığa, ne olduğu belirsiz bir et parçasına dönüşeceksiniz. Bu ilaçla bir kıtadan ötekine, bir okyanustan ötekine uçabilirsiniz, sizi temin ederim ki havada olduğunuzu anlamazsınız bile.

Ertesi gün öğleden sonra Kaliforniya'daydım. Ondan yirmi dört saat kadar sonra da Hector Mann'ın komedilerinden iki tanesini daha izlemek üzere Pasifik Film Arşivi'nde özel bir sinema salonuna gidiyordum. *Arapsaçı Tango*'nun, onun en çılgın, en delidolu filmlerinden biri olduğu ortaya çıktı. *Sıcak Yuva* ise en özenlilerinden biriydi. Bu filmlere iki haftadan fazla zaman harcadım, her sabah saat tam onda o binaya gidiyor, bina kapalıyken bile (Noel'de ve yılbaşı günü) otelimde çalışmayı sürdürüyor, kitaplar okuyor, yolculuğumun bir sonraki durağı için notlarımı pekiştiriyordum. 7 Ocak 1986 günü Dr. Singh'in mucizevi haplarından birkaç tane yuttum ve San Francisco'dan doğrudan Londra'ya uçtum; Catatonia ekspresiyle non-stop altı bin mil. Bu sefer dozu artırmam gerekmişti, ama bu da yeterli olmaz diye korkuyordum; tam uçağa binmeden bir hap daha attım ağızma. Doktorun talimatına aykırı hareket edilmeyeceğini bilmem gerekirdi, ama yolculuğun ortasında ayılmak düşüncesinden öylesine ürküyordum ki, neredeyse uyuyup bir daha uyanmayacaktım. Eski pasaportumdaki bir damga, benim Ocak ayının sekizinde İngiltere'ye girdiğimi gösteriyor, ama ben ne uçağın inişini hatırlıyorum ne de gümrükten geçişimi ve otelime gidişimi. 9 Ocak sabahı yabancı bir yatakta uyandım, işte o zaman yaşamaya kaldığım yerden başladım. Hiç böylesine kendimden geçtiğim olmamıştı.

Geriye dört film kalmıştı: *Çiçek Hastalığı* ile *Bay Hiçkimse* Londra'da; *Kuklalar* ile *Asistan* Paris'te; onları görmek için başka bir fırsat bulamayacağımın farkındaydım. Gerekirse Amerika'daki arşivleri her zaman ziyaret edebilirdim, oysa İngiliz Film Enstitüsü'ne ve Cinémathèque'e yeniden gelmem söz konusu bile değildi. Her nasılsa Avrupa'ya kapağı atabilmişim, ama olanaksız ikinci kez zorlayacak yapıda biri değildim. Bu nedenle Paris'le Londra'da gereğinden uzun kaldım, neredeyse yedi hafta, kışın yarısını toprak altında geçiren çılgın bir hayvan gibi oralara gömüldüm. O döneme kadar titiz ve bilinçli davranmışım, ama projem artık yeni ve daha yoğun bir aşamaya gelmişti, neredeyse saplantı diyebileceğim bir sabit fikir gibi olmuştu. Dışarıya karşı amacım, Hector Mann'ın filmlerini incelemek ve bu konuda uzmanlaşmak olarak görünse de aslında dikkatimi toplayabilmeyi öğreniyor, yalnızca bir tek şey üzerinde düşünebilmek konusunda kendimi eğitiyordum. Tam anlamıyla manyakça saplantılı bir hayattı bu, ama paramparça olmadan ancak böyle hayatta kalabilirdim. Sonunda şubat ayında Washington'a döndüğümde, havaalanı yakınındaki bir otele gidip uyuyarak Xanax'ın etkisinden sıyrılmaya çalıştım ve sabah olur olmaz da arabamı uzun süreli bırakılabilen otoparktan alarak New York'a doğru yola çıktım. Vermont'a dönmeye hazır değildim. Eğer kitabı yazarsam içine girebileceğim bir delik gerekiyordu bana, dünyadaki bütün kentler içinde sınırlarımı en az bozacak kent New York olduğunu düşündüm. Manhattan'da tam beş gün ev aradığım halde sonuç alamadım. O sıralarda Wall Street en parlak günlerini yaşıyordu, '87 krizine yirmi ay vardı henüz, kiralık ev bulmak çok güçtü. Sonunda köprüyü geçip Brooklyn

Heights'a gittim ve bana gösterilen ilk evi tuttum; Pierrepont Sokağı'nda, daha o sabah boşalmış olan tek yatak odalı bir evdi burası. Pahalıydı, küçüktü ve tuhaf bir tasarımı vardı, ama burayı bulduğum için kendimi şanslı sayıyordum. Odanın birine koymak üzere bir yatak, öteki için de bir çalışma masası ile bir iskemle satın aldım, sonra da eve yerleştim. Bir yıllığına kiralamıştım. 1 Mart'ta başlıyordu kiram, ben de bu kitabı yazmaya o gün başladım.

1. Konuşmayla birleşmiş vücut dilinin incelenmesi. (Ç.N.)
2. Queen Elizabeth 2 transatlantiği. (Ç.N.)

İki

Bedenden önce suratı görüyoruz, surattan önce de Hector'un burnuyla üst dudağının arasındaki ince, siyah çizgiyi. Bu bıyık, Hector'un ruh durumunun sismografi gibi, kaygılanınca titreyen bir tel oluyor, doğaüstü bir atlama ipi; hayal kırıklıklarında da iplik gibi kıpır kıpır oynuyor, yalnızca insanı güldürmekle kalmıyor, Hector'un ne düşündüğünü de ifade ediyor, aslında sizi alıp onun düşünce sisteminde gezdiriyor. Başka öğeler de ekleniyor –gözler, ağız, özenle ayarlanmış sendelemeler ve tökezlemeler– ama iletişimi sağlayan, bıyık; onun konuştuğu dilin sözcükleri olmasa da bükülmeleri ve titremeleri Mors alfabesiyle yazılmış bir mesaj kadar açık ve anlaşılır.

Kamera devreye girmese bunların hiçbiri gerçekleşemez. Konuşan bıyığın içtenliği merceğin yarattığı bir şey. Hector'un bütün filmlerinde zaman zaman açı ansızın değişiyor, geniş çekim ya da boy çekimi, yerini omuz çekimine bırakıyor. Hector'un suratı ekranı kaplıyor ve çevredeki başka şeyler görünmediğinden bıyık, dünyanın merkezi oluyor. Hareket etmeye başlıyor; Hector, yüzünün geri kalan kısmındaki kasları denetim altında tutmayı başardığından bıyık, özgür iradesi ve bilinci olan küçük bir hayvan gibi kendi başına hareket eder görünüyor. Hector'un ağızının köşeleri biraz kıvrılıyor, burun delikleri hafifçe açılıp kapanıyor, ama bıyık gülünç rotasını tamamlarken surat dingin kalıyor ve bu dinginlik içinde insan sanki aynada kendini görüyor, çünkü Hector tam da bu anlarda en eksiksiz, en inandırıcı biçimde insanlaşıyor, kendi içimizin yalnızlığında neyse onun yansıması oluyor. Omuz çekimiyle alınan bu sahneler, hikâyenin en can alıcı bölümlerinde kullanılıyor, gerilimin en yüksek olduğu anlara ya da sürprizlerin yer alacağı sahnelere saklanıyor ve hiçbir zaman dört beş saniyeden uzun sürmüyor. Bu durumda, başka her şey duruyor. Bıyık, iç monologuna başlıyor ve o birkaç değerli an boyunca eylem yerini düşünceye bırakıyor. Hector'un zihnini, ekrana harf harf yazılmışçasına okuyoruz ve o harfler, silinmeden önce en az bir bina, bir piyano ya da yüzdeki bir sivilce kadar belirgin olurlar.

Hareket halindeki bıyık, bütün erkeklerin düşüncelerini ifade eden bir araç. Kıpırtısızken ise süsten başka bir şey değil. Bıyık, Hector'un dünyadaki yerini gösteriyor, onun temsil etmesi gereken kahramanın tipini saptıyor ve başkalarının gözünde nasıl biri olduğunu belirliyor; ama bir tek erkeğe aittir o bıyık, kıl gibi ince, küçük ve yağlı olduğundan sahibinin kim olduğu apaçık ortadadır. Güney Amerikalı züppedir o, Latin âşıktır, damarlarındaki kan alev alev akan kara yağız bir serseridir. Yapıştırılıp arkaya yatırılmış saçlarını ve sırtından hiç çıkarmadığı beyaz takım elbiseyi de buna ekleyin, işte karşınızda cüretle görgünün şaşmaz karışımı. Görüntülerin kodu böyledir. Şöyle bir göz atınca ne demek istendiği anlaşılır, üstü açık kanalizasyon delikleriyle, patlayan purolarla dolu bu bubi tuzaklı evrende bir şey mutlaka bir başka şeyi doğurduğundan, beyaz elbiseli bir adamı sokakta yürürken görürseniz bu elbisenin onun başını belaya sokacağını hemen anlarsınız.

Bıyıktan sonra, Hector'un dağarcığındaki en önemli öğe, takım elbisedir. Bıyık, onun ruhuyla bağlantı halkasıdır, dürtülerini, düşüncelerini ve ruh fırtınalarını simgeler. Elbisesi onun toplumla olan ilişkisini ifade eder, çevresindeki gri ve siyahların yanında bilardo topu gibi pırıl pırıl parlayarak herkesin gözünü mıknatıs gibi üzerine çeker. Hector bu elbiseyi hiçbir filmde sırtından çıkarmaz; her filmde bu elbiseyi temiz tutma çabalarının yol açtığı tehlikeyi işleyen uzunca bir komedi sahnesi mutlaka vardır. Çamur ve makine yağı, spagetti sosu ve şeker tortusu, baca isisi ve sıçrayan su birikintileri; şu ya da bu şekilde her koyu renkli sıvı ve her koyu renkli madde, Hector'un elbisesinin

başlangıçtaki onurunu kirletecek bir tehdittir. O elbise onun en gurur duyduğu malıdır ve Hector bu elbiseyi çevresini etkilemeye çalışan bir adamın havalı, kozmopolit edasıyla taşır üzerinde. Bir şövalyenin zırhını sırtına geçirmesi gibi girer o elbisenin içine her sabah, o gün toplum kendisine ne tür savaşlar hazırlamışsa onlar için donanır ve bir an bile durup amacının tam tersini elde etmekte olduğunu düşünmez. Olası darbelere karşı hazırlanıyor değildir, kendini bir hedef haline getirmekte, yüz metre çapında bir daire içinde olabilecek her türlü talihsizliğin odak noktası yapmaktadır. Beyaz elbise Hector'un savunmasızlığının bir işaretidir ve hayatın oyunlarına bir tür dokunaklılık katar. Zarif olmakta ısrarcıdır Hector, bu elbisenin onu en çekici ve en arzulanır erkek yaptığına olan inancına sıkı sıkı sarılır, böylece kendi benlik davasını, seyircilerin anlayışla karşılayabileceği bir neden haline getirir.

Ya Hep Ya Hiç filminde kız arkadaşının kapısını çalarken ceketindeki hayali toz zerreciklerini silkeleyişini gözleyin; kendine düşkünlük gösterisi değildir artık bu izlediğiniz: Sıkılganlığın pençesinde kıvrınmasına tanık olmaktadır. Takım elbise Hector'u bir mazluma çevirmiştir. Seyirciyi kendi yanına çeker ve bunu bir kez başaran bir oyuncu ne isterse elde edebilir.

Palyaço rolünde oynayamayacak kadar uzundu boyu, öteki komedyenler gibi saf, sakar rolü oynayamayacak kadar da yakışıklıydı. Siyah, anlamlı gözleri ve düzgün burnuyla Hector ikinci sınıf bir başrol oyuncusuna benziyordu, yanlış filmin setine dalmış gayretkeş, romantik bir kahramana. İriyarıydı ve filmde böyle birinin varlığı bile komedinin yerleşik kurallarına aykırı görünüyordu. Komik adamlar ufak tefek, yamru yumru ya da şişko olmalıydılar. Onların afacan ve soytarı, kuş beyinli ve serseri, yetişkinlik taslayan çocuklar ya da çocuk kalmış yetişkinler olması beklenirdi. Arbuckle'ın çocuksu tombulluğunu, yapmacıklı utangaçlığını ve boyalı, kadınsı dudaklarını bir düşünün. Ne zaman bir kız ona baksa işaretparmağını ağzına soktuğunu anımsayın. Ustalığı tescil edilmiş kişilerin kariyerlerini biçimlendiren yardımcı ayrıntıların ve donanımların listesini inceleyin: Chaplin'in paspal ayakkabıları ve eski püskü elbiseleriyle sallana sallana yürüyüşü; Lloyd'un bağa çerçeveli gözlüklü yiğit Milquetoast'u; Keaton'ın yassı şapkası ve donuk suratıyla ahmak kafası; Langdon'un sütbeyazı teniyle ahmaklığı. Bunların hepsi topluma uymayan adamlar ve bunlar bizi ne tehdit edebilirler ne de onlara gıpta ederiz, bu yüzden düşmanlarını yenmelerine ve genç kızın kalbini kazanmalarına göz yumarız. Tek sorun, kızla baş başa kalınca ne yapacaklarını bildiklerine emin olamamamız. Hector söz konusu olduğunda asla bu tür kuşkulara kapılmıyoruz. Kızın birine göz kırpınca kızın da ona göz kırpacağı kesin gibidir. Kırpınca da her ikisinin de evliliği düşünmediği belli olur.

Öte yandan, kahkahalarla güleceksiniz diye garanti verilmez. Hector ne öyle sevimli biridir ne de özellikle acımak gelir insanın içinden. Seyircinin sempatisini kazanıyorsa bunun nedeni ne zaman çekileceğini bilmemesidir. Çalışkandır, eğlenceye düşkündür, duyarlı vasat erkeğin kusursuz bir simgesidir, dünyaya ters düşmez, koşulların kurbanıdır o, bir türlü başı dertten kurtulamayan bir adamdır. Hector'un kafasında hep bir plan vardır, nedensiz iş görmez, yine de amacına ulaşmasını engelleyen bir şey her zaman çıkar. Tuhaf fiziksel aksiliklerle, sık rastlanmayan mekanik bozukluklarla doludur filmleri, nesnelere kendilerinden bekleneni yerine getirmezler sanki. Kendine daha az güveni olan biri bu engeller karşısında pes eder, oysa Hector, öfkeden kudurduğunu ara sıra belli etmek dışında (bu da büyük monologlarıyla sınırlıdır) asla yakınmaz. Kapılar parmaklarının üzerine kapanır, arılar boynundan sokar, ayak parmaklarına heykeller devrilir, ama Hector bu şanssızlıkları umursamayıp yoluna devam eder. Onun metanetine hayranlık duymaya başlıyorsunuz,

felaketler karşısında serinkanlılığını hiç yitirmemesine; ama asıl dikkatinizi çeken, yürüyüş biçimidir. Hector binlerce değişik el kol hareketiyle sizi kendine hayran bırakabilir. Eline ayağına tezdır, vurdumduymazlık derecesinde kayıtsızdır, en ufak bir beceriksizlik ya da korku belirtisi göstermeden hayatın engebeli yollarından geçerken sizi geriye ya da yana sıçrayışlarıyla, fir dönüşleri ve apansız hamleleriyle, sekişleri, atlayışları ve rumba dönüşleriyle şaşırtır. Parmaklarıyla trampet tutuşunu ve onları sürekli oynatışını, zamanı ustaca ayarlanmış soluk alıp verişlerini, beklenmedik bir şey gözüne çarptığında başını hafifçe yana eğişini bir görseniz. Bu minyatür akrobasiler onun kişiliğinin işlevidir ama aynı zamanda başlı başına birer zevk kaynağıdır da. Ayakkabısının tabanına sinek kâğıdı yapışsa da, evin küçük oğlu onu kementle yakalasa da (ve kollarını iki yanına yapıştırırsa da) Hector olağanüstü bir zarafet ve vakarla yürür, bu müşkül durumdan pek yakında kurtulacağından asla kuşku duymaz; yan odada kendisini yeni bir dert beklese bile. Hector'a acırız, ancak puanlar böyle kazanılır. Önemli olan dertlerden uzak durmayı nasıl başarabildiğiniz değil, başınız derde girdiğinde bunun üstesinden nasıl geldiğinizdir.

Çoğu kez Hector kendini toplum basamaklarının en dibinde bulur. Filmlerinden yalnızca iki tanesinde evlidir (*Sıcak Yuva* ile *Bay Hiçkimse*'de), *Hafiyeye*'de canlandırdığı özel dedektif ve *Çiçek Hastalığı*'ndaki gezgin sihirbaz rolleri dışında Hector mütevazı, düşük maaşlı işlerde başkaları için saçını süpürge eden bir garibandır. *Atlı Spor Kulübü*'nde garson, *Kırlarda Hafta Sonu*'nda şoför, *Kuklalar*'da seyyar satıcı, *Arapsaçı Tango*'da dans öğretmeni, *Veznedar'ın Öyküsü*'nde banka memurudur; Hector genellikle hayata yeni atılan genç bir adamı oynar. Parlak bir geleceği olmayacağı bellidir, ama asla başarısız biri izlenimi bırakmaz. Bunu belli etmeyecek kadar gururludur, ayrıca kendi yetilerine inanan birinin şaşmaz maharetiyle işini görmesini izlerken onun mutlaka başarıya ulaşacak biri olduğunu anlarsınız. Bu durumda Hector'un filmlerinin çoğunda şu iki sondan biri vardır: Ya kızı elde eder ya da yaptığı kahramanlıkla patronunun gözüne girer. Eğer patronu onun ne yaptığını anlamayacak kadar kalın kafalıysa (varlıklı ve güçlü olanlar çoğunlukla budala olarak sunulurlar) kız fark edecektir neler olduğunu ve bu ödül de Hector'a yetecektir. Ne zaman para ile aşk arasında bir seçim yapmak zorunda kalınsa son söz hep aşkın olur. Örneğin *Atlı Spor Kulübü*'nde garson rolünde oynarken, kadın pilot Wanda McNoon'un onuruna verilen bir davette sarhoşlarla dolu masalara hizmet ettiği sırada bir mücevher hırsızını yakalamayı başarır. Sol eliyle kavradığı bir şampanya şişesiyle hırsız yere devirirken sağ eliyle de masaya tatlı servisi yapar; şampanya şişesinin mantarı fırlar, bir litre Veuve Clicquot şef garsonun başından aşağı boşaldığı için Hector işinden kovulur. Hiç önemi yok. Cesur Wanda, Hector'un yaptığına tanık olmuştur. Onun eline telefon numarasını sıkıştırır, son sahnede ikisi Wanda'nın uçağına binerler ve yükselip bulutların arasında kaybolurlar.

Hector'un, ne yapacağı belli olmayan, birbirine zıt içgüdülerle ve arzularla dolu bir kişilik yapısı vardır, kişiliği öylesine karmaşıktır ki, onun yanında kendimizi rahat hissedemeyiz. Bildiğimiz, tanıdık, beylik bir tip değildir o, anlamlı hareketleri yanında bizi gafil avlayan, şaşırtan hareketleri de vardır. Bir yandan gayretli bir göçmenin, engelleri aşıp kendine Amerika gibi bir cangılda yer edinmeye çalışan bir adamın bütün o çabasını, hırsını sergiler, bir yandan da güzel bir kadın görür görmez yoldan çıkar, özenle kurduğu planları unutturur. Hector'un kişiliği bütün filmlerde aynıdır, ancak arzularının öncelik sırası değişkendir, biraz sonra aklına ne eseceği bilinmez. Hem halk çocuğudur hem de aristokrat, hem şehvetlidir hem de koyu bir romantik; son derece terbiyelidir, hatta aşırıya kaçır, yeri gelince de şövalyeliğini yapar. Cebindeki son kuruşu bir sokak dilencisine bağışlar, ne var ki merhametten ya da duygudaşıktan yapmaz bunu, o hareketin şiirselliğidir bağış

nedeni. Ne kadar çok çalışırsa çalışsın, kendisine verilen aşağılık ve çoğunlukla da saçma sapan görevleri ne kadar ustalıkla yerine getirirse getirsin, Hector'un yaptığı işe kendini kaptırmadığını düşünür seyirci, sanki aynı zamanda hem kendisiyle dalga geçiyor hem de kendini kutluyordur. Alaycı bir uyuşukluk içinde yaşar gibidir, sanki hem dünyayla yakından ilgilidir hem de dünyayı çok uzaktan gözlemektedir. Belki de filmlerinin içinde en komiği olan *Asistan*'da, bu zıt bakış açılarını birleştirip sakatlama üzerine bir curcuna yaratır. Dizinin kısalık açısından dokuzuncu sırada olan filmiydi bu ve Hector bu filmde ufak, sefil bir tiyatro kumpanyasının sahne müdürü rolündeydi. Kumpanya, *Dilencilerin Seçme Hakkı Yoktur* adlı oyunu üç günlüğüne oynamak üzere Wishbone Falls Kasabası'na gelir; oyun, ünlü Fransız oyun yazarı Jean Pierre Saint Jean de la Pierre'in yazdığı bir aşk komedisidir. Dekorları indirip tiyatroya taşımak üzere kamyonun kapısını açtıklarında içeri boş bulurlar. Şimdi ne olacak? Dekor olmadan oyun sahnelenemez ki. Koca bir oturma odası kurulmalıdır, ayrıca birçok önemli aksesuar da eksiktir: bir silah, bir pırlanta gerdanlık ve bir de kızarmış domuz. Perde ertesi akşam saat sekizde açılacaktır ve her şeye sıfırdan başlanıp tamamlanamazsa kumpanya işsiz kalacaktır. Kumpanyanın müdürü boynuna fular dolayan, sol gözüne monokl takan, kendini beğenmiş züppenin tekidir, boş kamyonun içine bakar bakmaz düşüp bayılır. Artık iş Hector'a kalmıştır. Bıyığın birkaç kısa ama kesin yorumunun ardından, Hector durumu sakince tartar, pırıl pırıl beyaz takım elbisesinin önünü düzeltir ve işe koyulur. Bunu izleyen dokuz buçuk dakika boyunca film, Proudhon'un ünlü anarşist deyişinin bir örneğine dönüşür: *Mülkiyet hırsızlıktır*. Birbirini izleyen birkaç çılgın sahne boyunca Hector kasabada koşuşturup dekor çalar. Bir mobilya nakliye kamyonunun önünü kesip büyük bir mağazanın deposuna sokar onu, masalar, sandalyeler ve lambalarla dışarı çıkar; sonra bunları kendi kamyonetine yükleyip doğruca tiyatroya gider. Bir otelin mutfağından gümüş çatal bıçak takımı, su bardakları ve bir tabak takımı aşırır. Elinde o yöredeki bir lokantanın sahte sipariş formuyla bir kasap dükkânının deposuna bir yolunu bulup girer, omzuna attığı bir domuzla yürüyüp çıkar dışarı. O akşam, oyunculara verilen ve kasabanın eşrafının katıldığı özel bir davette şerifin tabancasını kılıfından aşırmayı başarır. Biraz sonra orta yaşlı, şişko bir kadın Hector'un cazibesinin baştan çıkarıcı gücü karşısında kendinden geçerken kadının boynundaki kolyeyi ustaca açıp alır. Bu sahnede olduğu kadar yalakalık yapmamıştır hiç. Yapmacıklıkları aşağılıktır, heyecanının ikiyüzlülüğü iğrendirir insanı; kahraman bir serseri, amacı uğruna kendisini feda etmeye hazır bir idealist olarak da çıkar ortaya. Uyguladığı taktiklere öfkelensek de bu hırsızlıktan yakayı sıyırması için dua ederiz. Gösteri devam etmelidir, Hector mücevherleri cebine atamazsa gösteri filan olmaz. Hector'un gözüne kasabanın en güzel kızı ilişince (kız şerifin kızıdır), bu entrika daha da içinden çıkılmaz bir hale gelir. Hector bir yandan yaşı geçkin kadına kur yaparken bir yandan da genç ve güzel kıza kaçamak bakışlar fırlatır. Bereket Hector ile kurbanı kadife bir perdenin arkasındadırlar. Perde, giriş holünü oturma odasından ayıran bölmeyi yarı yarıya örtmektedir ve Hector kadının bir yanında durduğundan başını hafifçe sola eğince oturma odasının içeri görebilmektedir. Ama kadın oturma odasından görünmez, Hector kızı, kız da Hector'u görebilmesine karşın kız holde bir de kadın olduğunu bilmemektedir. Bu da Hector'un her iki amacını da aynı anda gerçekleştirmesine izin verir; sahte baştan çıkarma ve gerçek baştan çıkarma; değişik planların ve kamera açılarının ustalıkla bir karışımıyla Hector her iki kadını da idare ettiğinden iki olay birbirini –tek başına olsalardı bu kadar olmazdı– olduğundan da gülünç kılmaktadır. Hector'un üslubunun özü budur. Bir tek komiklik ona yetmez. Bir durum kesinleşir kesinleşmez üzerine bir başka iş eklenmelidir, sonra bir üçüncüsü, hatta mümkünse bir dördüncüsü. Hector'un komedileri bir beste gibi gelişir, birbirine zıt dizeler ve sesler birleşir, sesler birbirlerini ne kadar çok etkilerlerse dünya o kadar güvenilmez ve dengesiz olur. *Asistan* adlı filmde, Hector perdenin arkasındaki kadının boynunu gıdıklar, öteki odadaki kızla kesişir ve sonunda, garsonun biri kadının elbisesinin etek ucuna

basıp sırtından aşağı bir tepsi dolusu içkiyi boşaltınca kadının kolyesini yürütür; garsonun bu hareketi Hector'a kolyenin klipsini açacak zaman tanır. Yapmak istediğini gerçekleştirmiştir; ama rastlantılar yardım etmiştir kendisine; hiç hesapta olmayan bir şey sayesinde de işin içinden sıyrılmıştır.

Ertesi akşam perde kalkar ve gösteri büyük başarıyla gerçekleşir. Kasap, büyük mağazanın sahibi, şerif, şişko kadın, hepsi seyircilerin arasındadır, bununla birlikte, oyuncular eğilip selam verirken ve coşkulu seyircilere öpücük yollarlarken bir polis memuru Hector'un bileklerine kelepçe takar ve onu sürükleyerek hapse götürür. Ama Hector mutludur, en ufak bir pişmanlık belirtisi bile göstermez. Oyunu kurtarmıştır, özgürlüğünü yitirme tehlikesi bile zaferinin sevincini azaltamaz. Filmlerini çevirirken Hector'un neler çektiğini bilenlerin, onun Seymour Hunt'a sözleşmeyle bağlı günlerinin öyküsünü ve Kaleydoskop Filmcilik için çalışırken katlandığı güçlükleri *Asistan*'da görmemeleri mümkün değil. Destedeki bütün kartlar sizin kaybedeceğiniz biçimde dizilmişse o eli kazanmanın tek yolu kurallara karşı gelmektir. Yalvar, ödünç al, çal, ne yaparsan yap; suçüstü yakalansan da hiç değilse bir amaç uğruna mücadele etmiş olursun.

Başına geleceklere zerre kadar umursamayan Hector'un on birinci filmi olan *Bay Hiçkimse*'de durum daha da kritik bir dönemece girer. O sırada zamanı daralmaktaydı, kontratı sona erdiğinde meslek yaşamının da sona ereceğini herhalde biliyordu. Sesli filmler başlamak üzereydi. Yaşamın kaçınılmaz gerçeği bu, kendisinden önce gelmiş olan her şeyi yıkacağı kesindi ve Hector'un onca çalışıp çabalayarak ustalık kazandığı sanat artık var olmayacaktı. Yeni tarza uyacak biçimde planlarında değişiklik yapsa bile bir işe yaramazdı. Hector ağır bir İspanyol aksanıyla konuşuyordu, beyazperdede ağzını açar açmaz Amerikalı seyirciler onu dışarlardı. *Bay Hiçkimse*'de sertleşmeye başlıyor Hector. Geleceği karanlıktı, bugünü ise Hunt'ın gitgide büyüyen parasal sorunları yüzünden iyice gölgelenmişti. Aylar geçtikçe Kaleydoskop'un tamamı zarardan nasibini almıştı. Bütçeler kısılmış, maaşlar ödenmez olmuştu, kısa vadeli kredilerde uygulanan yüksek faizler Hunt'ı sürekli olarak nakit para ihtiyacı içine sokuyordu. Gelecekte eline geçecek bilet paralarına karşılık dağıtıcılardan avans aldı; bu anlaşmaların pek çoğuna uymayınca sinema salonları onun filmlerini gösterime sokmaktan kaçındılar. O günlerde Hector en başarılı dönemindeydi, ne var ki onun filmlerini seyredebilen insanların sayısı gitgide azalıyordu.

Bay Hiçkimse, bu gitgide yoğunlaşan hüsrana bir yanıttı. Senaryodaki kötü adam C. Lester Chase adını taşıyordu; bu kahramanın tuhaf ve yapay adının köküne inilirse onun, Hunt'ın metaforik dublörü olduğunu görmek hiç de güç değil. *Hunt* sözcüğünü Fransızca'ya çevirin, sonuç *chasse*'dir; *chasse*'daki ikinci "s"yi çıkarın, elinizde *chase* kalır. Ayrıca, Seymour'un *see more* diye okunabildiğini, Lester'in Les olarak kısaltılabildiğini ve C. Lester'in de C. Les -ya da *see less*-olarak okunabildiğini düşünün, o zaman kanıt tartışılmaz olur. Hector'un bütün filmlerindeki en kötü karakterli kişidir Chase. Amacı Hector'u mahvetmek ve onu kimliğinden yoksun bırakmaktır, planını Hector'u sırtından kurşunlayarak ya da kalbine bıçak saplayarak değil, içeni görünmez yapan büyümlü bir şerbet içmeye onu ikna ederek gerçekleştirir. Aslında Hunt da filmlerde Hector'un kariyerine bunu yapmıştır. Onu ekrana çıkarmış, sonra da insanların onu görmesini neredeyse olanaksız kılmıştır. *Bay Hiçkimse*'de Hector ortadan kaybolmaz, içkiyi içince görünmez olur. Hâlâ gözlerimizin önündedir, ama filmdeki öteki kişiler ona karşı kördürler. Hector sıçrar, kollarını çırpar, kalabalık bir sokak köşesinde soyunur ancak kimse görmez. İnsanların suratına bağırduğunda kimse sesini duymaz. Kanlı canlı bir hayalettir, insan olmayan bir insandır. Hâlâ dünyada yaşasa da orada artık ona yer bulunmamaktadır. Öldürülmüştür, ama hiç kimse onu öldürme kibarlığını ya da inceliğini

göstermemiştir. Silinip gitmiştir dünyadan.

Hector ilk ve son kez zengin bir adam rolündedir *Bay Hiçkimse*'de; bir insanın dileyebileceği her şeye sahiptir: güzel bir eş, iki küçük çocuk ve içi hizmetkâr dolu kocaman bir ev. İlk sahnede Hector ailesiyle kahvaltı etmektedir. Kızarmış ekmekleri yağlamak ve reçel kavanozuna düşen arı çevresinde döner konuşmalar, bu sahnenin amacı bize mutluluğun tablosunu çizmektir. Az sonra olacak kayıplar için bizi hazırlamaktır. Hector'un aile yaşamına (kusursuz evlilik, kusursuz çocuklar, evin içinde en üst derecede uyum) böyle göz atmasak bundan sonra gelecek kötü sahneye gereken tepkiyi veremeyiz. Bu sahneden sonra Hector'un başına gelenler karşısında nutkumuz tutulur. Karısını öpüp vedalaşır, ondan ayrılıp evden çıktığı anda bir karabasanın içine balıklama dalar.

Hector, büyümekte olan bir meşrubat şirketinin kurucusu ve başkanıdır, Fizzy Meşrubat Şirketi'nin. Chase onun başkan yardımcısı ve danışmanı, sözümona en iyi arkadaşıdır. Ancak Chase'in epeyce kumar borcu birikmiştir, kendisine kredi açan köpekbalıkları onu rahatsız etmekte, ya borcunu öde demektedirler ya da... Hector o sabah bürosuna gelip personelini selamladığında Chase yandaki odada aksi görünümlü birkaç kişiyle konuşmaktadır. "Merak etmeyin," demektedir. "Bu hafta sonuna kadar paranızı alacaksınız. O güne kadar şirket benim kontrolüm altına girecek, hisse senetlerinin değeri milyonlarca dolar." Kabadayılar ona mühlet tanımaya razı olurlar, "ama bu son şansın," derler. "Biraz daha gecikersen, balıklarla birlikte nehrin dibinde yüzersin." Sonra da çekip giderler. Chase alnındaki teri siler ve tuttuğu soluğunu bırakır. Sonra çalışma masasının üst çekmecesinden bir mektup çıkarır. Şöyle bir göz gezdirir ona, halinden çok hoşnut görünmektedir. Yüzünde sinsi bir gülümsemeyle mektubu katlayıp ceketinin iç göğüs cebine sokar. Çark dönüyor besbelli ama bizi nereye götüreceğini bilemiyoruz.

Hector'un ofisi ekrana gelir. Chase elinde kocaman bir termosu benzeyen bir şeyle içeri girer ve Hector'a yeni çeşniyi tatmak isteyip istemediğini sorar. Adı ne, diye sorar Hector. Jazzmatazz, diye yanıtlar onu Chase, Hector başıyla onaylar, sözcüğün albenili tınısı hoşuna gitmiştir. Hiçbir şeyden kuşkulanan Hector, Chase'in yeni bileşimden bolca koymasına izin verir. Hector elini bardağa uzatırken Chase'in keskin bakışlı gözleri ışıldar, zehirli içkinin görevini yerine getirmesini bekler. Kamera biraz yaklaşır, Hector bardağı dudaklarına götürür, dikkatle ufak bir yudum alır. Burnu hoşnutsuzlukla kıvrılır; gözleri iri iri açılır; bıyığı titrer. Görünüşü çok gülünçtür, ama Chase onu içmesi için destekleyince Hector ikinci bir yudum almak üzere bardağını yeniden dudaklarına götürür, Jazzmatazz'ın uğursuz etkileri gitgide daha da çok belli olur. Hector içkisinin bir kısmını daha yutar. Dudaklarını şaplatır, Chase'e gülümser, sonra içtiğim şeyin tadı pek iyi değil dercesine başını iki yana sallar. Patronunun eleştirisine hiç aldırmayan Chase saatine bakar, sağ elinin parmaklarını açar ve birden beşe kadar saniyeleri saymaya başlar. Hector'un ağzı şaşkınlıktan açık kalır. Ama bir şey söylemesine fırsat kalmadan Chase beşinci ve son saniyeye gelir ve o anda da Hector, birdenbire, koltuğunda öne kaykılır, başını masasının üstüne çarpar. Biz içki yüzünden bu hale geldiğini, bir süre kendinden geçtiğini sanırız; ama Chase orada boş ve acımasız bakışlarla dikilip Hector'u gözlerken Hector yok olmaya başlar. Önce kolları gider, ekrandan yavaşça silinip kaybolur, sonra gövdesi, en arkadan da başı. Bedeninin bir parçası ötekini izler, sonunda tüm bedeni yok olup gider. Chase odadan çıkıp kapıyı kapatır. Koridorda durup zaferinin tadını çıkarırken sırtını kapıya yaslar ve gülümser. Ekranda bir yazı belirir: *Hoşça kal Hector. Seni tanımak çok hoştu.*

Chase yürüyüp gider. Ekrandan çıkınca kamera bir-iki saniye kapıya çevrili kalır ve sonra, ağır ağır,

anahtar deliğine yaklaşır. Çok güzel bir çekim bu, gizem dolu, merak uyandırıcı; anahtar deliği büyüdükçe, ekranı kaplamaya başladıkça, Hector'un ofisinin içini görmemiz mümkün olur. Biraz sonra büronun içine gireriz, orayı boş bulacağımızı sandığımız için kameranın bize göstereceği şeye hazırlıklı değiliz. Hector'u çalışma masasına yığılmış görürüz. Hâlâ baygın, ama görünür durumdadır; biz bu apansız ve gizemli değişimi anlamaya çalışırken aklımıza bir tek şey gelir. İçkinin etkisi geçmiş olmalı, deriz. Az önce Hector'un kayboluşuna tanık olmuştuk, onu şimdi görebiliyorsak bunun anlamı, içtiği şeyin sandığımız kadar sert olmadığıdır.

Hector kendine gelmeye başlar. Bu yaşam belirtisi, onun kendini toparlaması içimizi rahatlatır. Her şeyin rayına oturduğunu, Hector'un artık Chase'den intikam alacağını, onun ihanetini yüzüne vuracağını düşünürüz. Bunu izleyen yirmi saniye boyunca Hector en sivri, en etkileyici komik adam rollerinden birini oynar. Akşamdan kalma ve kendine gelmeye çalışan biri gibi koltuğundan kalkar, başı döner, nerede olduğunu anlayamaz, odanın içinde sendeleyerek dolaşmaya başlar. Onun bu hali bizi güldürür. Gördüğümüze inanırız, Hector'un yeniden normal duruma dönmüş olduğuna emin olduğumuz için onun böyle dizleri bükülerek, başı dönerek yere çöküşü bizi eğlendirir. Ama Hector duvarda asılı olan aynaya gidince her şey yeniden başlar. Aynada kendine bakmak ister. Saçını düzeltmek ve kravatını sıkıştırmak ister ama oval, parlak aynaya baktığında yüzünü göremez. Hector'un yansıması yoktur aynada. Kendisinin gerçek olduğuna emin olmak için üstüne başına dokunur, bedeninin elle tutulur olduğunu doğrulamak ister, ama aynaya yeniden baktığında kendini hâlâ görememektedir. Hector şaşkınlıktan donakalırsa da paniğe kapılmaz. Belki de aynada bir sorun vardır.

Koridora çıkar. Kucağında bir tomar kâğıtla bir sekreter geçer önünden. Hector ona gülümser, dostça elini sallar, oysa kız onu görmez. Hector omuzlarını silker. O sırada karşıdan iki genç memur yaklaşır. Hector onlara suratını buruşturur. Homurdanır. Dilini çıkarır. Gençlerden biri Hector'un bürosunun kapısını işaret eder. Patron geldi mi? diye sorar. Bilmiyorum, der öteki. Onu görmedim. O bunları söylerken Hector tabii onun tam karşısında durmaktadır, genç adamlar arasında on on beş santim ya var ya yoktur.

Sahne değişir, kamera Hector'un evinin salonuna çevrilir. Karısı odada dolaşmaktadır, kâh ellerini ovuşturur kâh elindeki mendile hıçkırır. Hector'un görünmez oluşuyla ilgili haberi çoktan aldığı anlaşılmaktadır. Chase içeri girer, şu rezil C. Lester Chase, meşrubat imparatorluğunu Hector'un elinden almak için şeytani bir plan kuran adam. Zavallı kadını teselli eder gibi yapar, sırtını sıvazlar, çaresizlik içindeymiş numarası yaparak başını sallar. Ceketinin iç cebinden gizemli bir mektup çıkarır, mektubu o sabah Hector'un çalışma masasının üzerinde bulduğunu söyleyerek kadına uzatır. Kamera mektuba odaklanır. *Canım Sevgilim*, yazmaktadır mektupta. *Beni bağışla lütfen. Doktor hastalığının ölümcül olduğunu söylüyor, iki aylık ömrüm kalmış. Sana çektirmemek için hayatıma son vermeye karar verdim. İşi merak etme. Şirket Chase'in güvenli ellerinde. Seni her zaman seveceğim. Hector.* Bu yalanlar ve kandırmacalar çok geçmeden etkisini gösterir. Bir sonraki sahnede mektubun kadının ellerinden kurtulup yere düştüğünü görürüz. Artık dayanamaz kadın. Dünya altüst olmuş, içindeki her şey kırılmıştır. Bir saniye geçmeden bayılır.

Kamera kadını yere düşerken gösterir, sonra onun yerde yatan hareketsiz bedeni yerini Hector'un geniş plan görüntüsüne bırakır. Bürodan çıkmış, sokaklarda dolaşmaktadır, başına gelen tuhaf ve korkunç olayı sindirmeye çalışmaktadır. Hiçbir umut kalmadığına iyice emin olmak için kalabalık bir

kavşakta durur ve iç çamaşırlarına kadar soyunur. Biraz dans eder, amuda kalkıp yürür, önünden geçen arabalara kıçını gösterir, kimse ona aldırmayınca suratını asıp elbiselerini sırtına geçirir ve ayaklarını sürüye sürüye yürüyüp gider. O andan sonra Hector kaderine razı olmuş görünür. İçinde bulunduğu duruma karşı mücadele edeceğine onu kavramaya çalışır, kendini yeniden görünür yapmanın bir yolunu arayacağına (örneğin Chase ile yüzleşeceğine ya da içkinin etkisini giderecek bir panzehir arayacağına) bir sürü garip ve saçma sapan şey dener, kim olduğunu, neye dönüştüğünü araştırır. Birdenbire –elini ansızın, hızla sallayarak– yanından geçenlerden birinin şapkasını düşürür. Demek böyle, diye söylenir Hector, kendi kendine. Bir insan çevresindeki herkese görünmez olabilir, ama bedeni hâlâ dünyayla iletişim içinde bulunabilir. Bir başka yaya yaklaşır. Hector ayağını uzatıp çelme takar ona. Evet, varsayımı kesinlikle doğrudur, ama bu, başka araştırma gerekmeceği anlamına gelmez. Yaptığı işe ısınan Hector bir kadının eteğinin ucunu kaldırıp bacaklarını inceler. Bir başka kadını yanağından öper, bir üçüncüsünü de dudaklarından. “Dur” yazan bir trafik levhasındaki harfleri siler silmez bir motosikletli bir kamyonete çarpar. Hector iki adamın arkasından usulca yaklaşır, ikisinin de omuzlarına vurup bacaklarına tekme atarak bir kavga çıkmasına yol açar. Onun bu saçmalıklarında acımasız ve çocuksu bir şey olmasına karşın aynı zamanda tatmin edicidir bunları izlemek, her biri, çoğalan kanıtlara bir yenisini ekler. Sonra, Hector oyuncuların elinden kurtulup kaldırımda kendisine doğru yuvarlanan bir beyzbol topunu yerden kaldırırken ikinci önemli keşfini yapar. Görünmez bir adam eline bir nesne alınca o nesne de görünmez olmaktadır. Havada asılı kalmaz nesne, boşluğun içine çekilir, adamı kuşatan hiçliğin içine ve o lanetli alana girer girmez de yok olur. Topunu elinden kaçırın çocuk onun bulunduğunu tahmin ettiği yere koşar. Fizik yasaları topun orada olmasını gerektirmektedir, ama yoktur. Çocuğun şaşkınlıktan dili tutulmuştur. Bunu gören Hector topu yere bırakıp gider. Çocuk yere bakar, bir de ne görsün, top orada durmaktadır, ayaklarının dibinde. Neler olmuştur böyle? Bu küçük olay, çocuğun afallamış yüzünün omuz çekimiyle sona erer. Hector köşeyi döner ve bir sonraki bulvarda yürümeye başlar. Başlar başlamaz da itici bir şey görür, insanın kanını donduran bir şey. Şişman, iyi giyimli bir bey gözleri görmeyen bir gazete satıcısından *The Morning Chronicle* çalmaktadır. Adamın bozuk parası yoktur, acelesi olduğundan, para bozduracak zamanı da kalmadığından, gazetelerden birini çekip alır ve gider. Öfkelenen Hector onun arkasından koşar, adam köşedeki kırmızı ışıktaki durunca da Hector elini adamın cebine daldırır. Bu hem gülünç hem de rahatsız edici bir manzardır. Hector’un kurbanına zerre kadar acımayız, ama Hector’un böyle delidolu bir biçimde adaleti kendisinin uygulaması bizi şaşkına çevirmiştir. Hector gazete kulübesine geri dönüp parayı kör çocuğa verirken de tam anlamıyla rahat etmez içimiz. Hırsızlığı izleyen dakikalarda Hector’un bu parayı alıkoyacağını sanmışızdır, aradaki kısa, karanlık kesitte şişko adamın cüzdanını, adaleti yerine getirmek için değil, yaptığının yanına kâr kalacağını bildiği için çaldığını anlarız. Çocuğa parayı vermesi, sonradan aklına gelen bir düşünceden başka bir şey değildir. Artık her şey mümkündür Hector için, artık yasalara uymasına gerek yoktur. Canı isterse iyilik eder, ama elinden kötülük de gelir, o anda nasıl bir karar alacağı hakkında hiçbir fikrimiz yoktur.

O arada evde, Hector’un karısı yatağına girmiştir.

Büroda, Chase kasayı açar ve içinden koca bir deste hisse senedi çıkarır. Masasına oturur ve elindekileri saymaya başlar.

O sırada Hector ilk büyük suçunu işlemek üzeredir. Bizim görünmez ve cahil kahramanımız bir kuyumcuya girer, kendisini göremeyen yarım düzine tanıgın önünde bir vitrinin içini boşaltır, hiç

istifini bozmadan ceplerini avuç dolusu saatlerle, kolyelerle ve yüzüklerle doldurur. Hem keyif alır gibidir hem de ne yaptığını bilmektedir, işini görürken dudaklarının kenarlarını hafifçe geren ufak ama belirgin bir gülümseme vardır yüzünde. Kılı kıpırdamadan, aklına estiği için yapmaktadır bu hırsızlığı belli ki. Gördüklerimizi değerlendirince Hector'un lanetlenmiş olduğuna inanmaktan başka bir şey gelmez elimizden.

Hector kuyumcudan çıkar. Nedense çıkar çıkmaz yöneldiği ilk yer kaldırımında duran bir çöp bidonu olur. Elini çöpün içine daldırıp bir kâğıt torba çıkarır. Belli ki onu oraya kendisi yerleştirmiştir, torba dolu olmasına karşın içinde ne olduğunu bilmeyiz. Hector mağazanın önüne döndüğünde torbayı açar ve toza benzer bir maddeyi kaldırıma serpmeye başlar. Şaşkınlığımız iyice artmıştır. Çöp olabilir bu serptiği; kül olabilir; barut olabilir; ama ne olursa olsun, Hector'un onu yere serpmesinin bir anlamı yoktur. Birkaç saniye içinde kuyumcunun kapısından kaldırımın kenarına kadar ince, siyah bir çizgi oluşur.

Kaldırımı enlemesine aşan Hector şimdi de sokağa yönelir. Bir yandan arabaların önünden kaçarak, el arabalarının yanından sıyrılarak, bir beladan kurtulup ötekine düşerek ilerlerken bir yandan da elindeki torbayı boşaltır, toprağa tohum ekmeye çalışan çılgın bir çiftçiye benzemeye başlar gitgide. Hector karşı kaldırıma geçince ve çizdiği çizgiyi daha da uzatınca ne yaptığını birden anlarız. İz bırakmaktadır. Nereye gideceğini henüz bilmeyiz, ama karşısındaki binanın kapısını açınca ve içeri girip gözden kaybolunca, bize bir numara daha yapacağından kuşkulanmaya başlarız. Kapı Hector'un arkasından kapanır ve açılış hemen değişir. Hector'un az önce girdiği bina geniş plan gösterilir: Fizzy Meşrubat Şirketi'nin yönetim merkezi.

Bundan sonra olay hızlanır. Peş peşe gelen, neler olduğunu açıklayan bir dizi sahnede kuyumcu mağazasının yöneticisi soyulduğunu anlar, kaldırıma fırlar, bir polis memuruna el eder ve sonra telaşlı, panik dolu el kol hareketleriyle neler olduğunu anlatır. Polis yere bakar, kaldırımın üzerindeki siyah çizgiyi fark eder, çizgiyi gözleriyle ta Fizzy Meşrubat'ın binasına kadar izler. Bir ipucuna benziyor bu, der. Bakalım nereye gidiyor, der müdür de ve iki adam binaya doğru yürümeye başlarlar.

Kamera Hector'u alır görüntüye. Bir koridorda yürümektedir, bıraktığı izle özenle son rötuşlarını kondurmaktadır. Bir büronun kapısına varır, torbadaki tozdan kalanı eşiğin dış tarafına boşaltırken, kamera kapıdaki yazının üzerine odaklanır: C. LESTER CHASE, BAŞKAN YARDIMCISI. Tam o sırada, Hector yere çömelmiş konumdayken, kapı açılır ve Chase çıkar. Chase'in ayağı takılmadan Hector son anda geriye sıçramayı başarır; ve sonra, kapı kapanırken aralıktan içeri süzülür, ördek gibi paytak paytak büronun içine ilerler. Melodram doruk noktasına doğru gelişirken Hector komikliklere devam eder. Büroda yalnızdır, Chase'in masanın üzerine yığıldığı hisse senetlerini görür. Eline alır onları, köşelerini titiz el hareketleriyle açıp düzeltir ve ceketinin içine sokuşturur. Sonra hızlı, sert hareketlerle ellerini yan ceplerine daldırır, mücevherleri çıkartır, Chase'in not defterinin üzerine bu çalıntı malları tepeleme yığar. Hector son yüzüğü de bu koleksiyona ekler eklemeyen Chase bürosuna döner, ellerini ovuşturmakta, kendinden son derece hoşnut görünmektedir. Hector geri çekilir. İş bitmiştir, artık düşmanın başına gelecekleri seyretmekten başka yapacak bir şey yoktur.

Şaşkınlık ve yanılma, hakkın yerini bulması ve insafsızlık sahneleri birbirini soluksuz kovalar. Önce, mücevherler, Chase'in hisse senetlerinin yokluğunu fark etmesini engeller. Chase zaman kaybeder, pırıltılı öbeğin altını kurcalayıp hisse senetlerinin orada olmadığını anladığında artık çok geçtir. Kapı

çarpılarak açılır, polisle mağaza yöneticisi içeri dalarlar. Mücevherler tanınır, olay çözülür, hırsız tutuklanır. Chase'in suçsuz olup olmaması önemli değildir. İzler onun kapısına götürmüştür, ayrıca mallarla suçüstü basılmıştır. Karşı koyar Chase elbette, pencereden kaçmaya çalışır, kendisini yakalamaya gelenlere Fizzy şişeleri fırlatır, ne var ki işin içine sopaların ve silahların da karıştığı bir patırtının sonunda yenik düşer. Hector, yüzünde acımasız bir kayıtsızlıkla seyrederek onları. Chase'in bileklerine kelepçe takılıp bürodan çıkarılırken bile Hector zaferinin tadını çıkarmaz. Planı kusursuz işlemiş olsa da bunun kendisine ne yararı olmuştur? Gün akşama dönmektedir ama kendisi hâlâ görünmezdir.

Yeniden dışarı çıkar ve sokaklarda dolaşmaya başlar. Kentin merkezindeki bulvarlarda in cin top oynamaktadır, kentte Hector'dan başka kimse kalmamış gibidir. Daha önce çevresini sarmış olan bütün o kalabalıklara ve harekete ne olmuştur? Otomobiller ve el arabaları, kaldırımları dolduran o insanlar nerededir? Bir an acaba büyü tersine mi döndü diye merak ederiz. Belki de Hector yeniden görünür olmuştur diye düşünürüz, onun dışındaki herkes yok olmuştur. Sonra, nereden çıktığı belli olmayan bir kamyon geçer, geçerken de bir su birikintisinin içine dalar. Kaldırımdan incecik su fiskiyeleri yükselir, yakındaki her şeyi ıslatır. Hector sıırıslıklam olur ama kamera bize zarar ziyanı göstermek üzere döndüğünde Hector'un elbisesinin ön tarafının hiç lekelenmediğini görürüz. Gülmemiz gereken bir sahne olmalıdır bu, oysa gülmeyiz. Hector bu anı kasıtlı olarak gülünç *yapmaz* (elbisesine uzun uzun, kederli gözlerle bakar; üstünde çamur görmeyince gözlerinde hayal kırıklığı okunur), yapmayınca da bu basit numara filmin havasını tümüyle değiştirir. Hava kararırken Hector'un evine döndüğünü görürüz. İçeri girer, ikinci kata çıkan merdiveni tırmanır ve çocuklarının odasına girer. Küçük kızla küçük oğlan yataklarında uyuyorlardır. Kızının yanına oturur, yüzünü birkaç dakika inceler, sonra başını okşamak üzere elini kaldırır. Tam dokunacakken durur, onu uyandırabileceğini ansızın fark etmiştir, kız karanlıkta uyanıp da yanında kimseyi göremeyince korkabilir. Bu sahne oldukça etkileyicidir ve Hector burada ölçülü ve abartısız bir oyun sergiler. Kendi kızına dokunma hakkını kaybetmiştir, onun duraksadığını ve sonra elini çektiğini görünce Hector'un üzerine çöken lanet içimize işler. Bu küçücük hareketle –havada kalan el, kızın başından üç beş santim uzakta kalan avuç içi– Hector'un bir hiçe indirgenmiş olduğunu anlarız.

Bir hayalet gibi ayağa kalkar ve odadan çıkar. Koridorda ilerler, bir odanın kapısını açıp içeri girer. Burası onun yatak odasıdır, karısı, Canı Sevgilisi, yataklarında uyuyordur. Hector duraklar. Karısı sağa sola döner, kendini oradan oraya atar, üstündeki örtüyü fırlatır, karabasan görmektedir. Hector yatağa yaklaşır, yatak örtüsünü dikkatlice düzeltir, yastıkları kabartır, komodinin üzerindeki lambayı söndürür. Karısının çırpınmaları azalır, çok geçmeden de sakin ve derin bir uykuya dalar. Hector geri geri gider, karısına bir öpücük gönderir, sonra da yatağın ayakucundaki bir koltuğa oturur. Geceyi orada geçireceğe benzemektedir, iyi huylu bir hayalet gibi karısını kollayacaktır sanki. Karısına dokunamasa ya da onunla konuşamasa bile onu koruyabilir ve onun varlığından aldığı güçle beslenebilir. Oysa görünmez adamlar da yorgunluğa yenilirler. Herkes gibi bir bedenleri vardır, herkes gibi onların da uyumaları gerekir. Hector'un gözkapakları ağırlaşır. Titreşir ve kapanırlar, kapanıp tekrar açılırlar; birkaç kez sıçrayarak gözlerini açsa da savaşı yitireceği kesindir. Az sonra uykuya yenilir.

Ekran kararır. Tekrar aydınlandığında sabah olmuştur, perdelerden içeri gün ışığı süzülmemektedir. Ekranında Hector'un karısı görünür, hâlâ uykudadır. Sonra kamera Hector'u gösterir, koltukta uyumaktadır. Bedeni inanılmayacak bir biçimde kıvrılmıştır, kolları bacakları ters dönmüş, birbirine

dolanmıştır; karşımızda böyle düğüm olmuş uyuklayan bir adam görmeyi beklemediğimizden kahkahayı basarız, bu kahkahayla birlikte filmin havası da değişir. Canım Sevgilim önce uyanır, gözlerini açıp yatakta oturduğunda yüzü bize her şeyi anlatır: Yüzünün ifadesi sevinçten inanmazlığa, inanmazlıktan temkinli bir iyimserliğe doğru hızla değişir. Yataktan fırlayıp Hector'a koşar. Onun yüzüne dokunur (Hector'un başı koltuğun kolundan aşağı sarkmaktadır), Hector'un bedeni yüksek voltajlı elektrik verilmişçesine titrer, kollarını bacaklarını sağa sola savurur, sonunda doğrulup oturabilir. Sonra gözlerini açar. İçinden gelerek, görünmez olduğunu unutmuş gibi, karısına gülümser. Öpüşürler, ama tam dudakları birbirine değerken Hector'un kafası karışır, geri çekilir. Gerçekten o odada mıdır? Büyü bozulmuş mudur, yoksa bir düş müdür bu? Kendi yüzüne dokunur, elini göğsünün üzerinde gezdirir, sonra karısının gözlerinin içine bakar. Beni görebiliyor musun? diye sorar. Elbette görebiliyorum, der karısı ve gözleri yaşla dolar, öne eğilip kocasını tekrar öper. Ama Hector ikna olmaz. Oturduğu koltuktan kalkıp duvarda asılı bir aynanın karşısına geçer. Kanıt aynadadır, eğer aynada kendini görebilirse karabasanın sona erdiğini anlayacaktır. Aynada kendini görür sonunda, ama o anın en güzel yanı Hector'un tepkisinin yavaşlığıdır. Bir iki saniye yüzündeki ifade değişmez, aynadan kendisine bakan adamın gözlerinin içine bakarken karşısında tanımadığı birini bulmuş gibidir, sanki karşısındaki adamı daha önce hiç görmemiştir. Sonra, kamera yakın plana geçince Hector gülümsemeye başlar. O ürpertici boşluğun hemen arkasından gelen bu gülümseme, kendini yeniden keşfetmenin çok ötesinde bir anlam ifade etmektedir. Hector, artık eski Hector'a bakmamaktadır. Artık başka birisidir o, eskiden olduğu kişiye ne kadar benzese de yeniden keşfedilmiştir, içi dışına çevrilmiş ve yeni bir adam olarak ortaya konulmuştur. Yüzündeki gülümseme genişler, gözleri parlar, aynada karşılaştığı yüz onu çok mutlu etmiştir. O yüzün çevresinde bir halka oluşur, çok geçmeden gözlerimizin önünde o gülümseyen ağızdan ve üzerindeki bıyıktan başka bir şey kalmaz. Bıyık bir iki saniye titrer, sonra halka daralır, daralır ve küçülür. Halka sıfıra inince film biter.

Aslında Hector'un kariyeri de o gülümsemeye birlikte biter. Bir film daha çevirerek kontratındaki koşulları yerine getirmiş olsa da *Ya Hep Ya Hiç*'e yeni bir çalışma denemezdi. O sıralarda Kaleydoskop iflas etmiş sayılırdı, yeni bir yapıma girişecek yeterli para da yoktu. Böylece Hector önceki filmlerinden kalan ve kullanılmayan sahneleri bir araya topladı ve tuluatlardan, kış üstü oturmalarından ve doğaçlama güldürülerden oluşan bir antoloji yarattı. Yaptığı zekice bir kurtarma operasyonuydu, ama Hector'un editörlük yeteneğini göstermek dışında bir işe yaramıyor. Onun çalışmalarını adil bir biçimde değerlendirmek istersek son filmi olarak *Bay Hiçkimse*'yi kabul etmeliyiz. Bu film, Hector'un ortadan kayboluşu üzerine bir meditasyondur, ne kadar muğlak olsa da, açık ve net olmak yerine kaçamaklı değindirmelere yer verse de, sorduğu ama yanıtlamaktan kaçındığı bir sürü ahlak sorusu içerse de bu film temelde benliğin acıları üzerinedir. Hector bize hoşça kalın demenin, dünyayla vedalaşmanın bir yolunu aramaktadır; bunu yapabilmek için de kendini kendi gözlerinde yok etmek zorundadır. Görünmez olur, sonunda büyü bozulup Hector yeniden görünür olduğunda kendi yüzünü tanıyamaz. Biz ona, onun kendisine baktığı gibi bakarız ve perspektifler böyle tekinsiz bir biçimde ikileşirken Hector'un kendi yok oluşuyla yüzleşmesini seyrederiz. *Ya Hep Ya Hiç*. Bir sonraki filminin adı olarak bu başlığı seçti Hector. Bu sözcüklerin, cambazlıklarla, hoplayıp zıplamalarla dolu o on sekiz dakikalık komedide sunulan hiçbir şeyle uzaktan yakından bir ilgisi yok. Bu sözcükler, *Bay Hiçkimse*'deki ayna sahnesiyle bağlantılıdır; Hector'un yüzünde o olağanüstü gülümseme belirlediğinde gelecekte onu nelerin beklediğini şöyle bir görürüz. O gülümsemeye yeniden doğmuş olur Hector, ama artık aynı kişi değildir, bir yıl boyunca bizi güldürüp eğlendirmiş olan Hector Mann değildir. Artık tanımadığımız birine dönüşmüş olduğunu

görürüz, bu yeni Hector'un kim olabileceğini kavramamıza fırsat kalmadan Hector gitmiş olur. Yüzünün çevresindeki halka kapanır, karanlık onu yutar. Biraz sonra hiçbir filmde olmadığı üzere, ilk ve son kez perdenin üzerinde SON yazısı belirir ve bir daha Hector'u gören olmaz.

Üç

Kitabı dokuz aydan kısa bir sürede yazdım. Müsveddesi üç yüz daktilo sayfasını geçiyordu ve bu üç yüz sayfanın her biri benim için zorlu bir uğraş oldu. Kitabı bitirebildiysem bunun nedeni başka hiçbir şey yapmamamdı. Haftanın yedi günü masamın başında on on iki saat oturarak çalıştım, yiyecek ve kâğıt, mürekkep ve daktilo şeridi almak için Montague Sokağı'na yaptığım kısa ziyaretler dışında evden dışarı çıkmadım sayılır. Ne telefonum vardı ne de radyom ya da televizyonum, insanların arasına da karışmıyordum. Bir kez nisanda, bir kez de ağustosta halk kütüphanesinde bazı kitaplara başvurmak amacıyla metroyla Manhattan'a gittim, ama bunun dışında Brooklyn'den dışarı adım atmadım. Aslında tam olarak Brooklyn'de de sayılmazdım. Kitabın içindeydim, kitap da kafamın içindeydi; kafamın içinde kaldığım sürece kitabı yazmaya devam edebilirdim. Duvarları kalınca astarlanmış bir hücrede yaşar gibiydim, ama o sırada yaşayabileceğim bütün hayatların içinde bana en anlamlı geleni buydu. İnsanların arasında olamıyordum ve hazır olmadan onların arasına girmeye kalkışsaydım ezilip kalırdım, bunu da biliyordum. Böylece o küçük daireye tıklandım ve günlerimi Hector Mann'ın kitabını yazarak geçirdim. Ağır ilerleyen bir işti, belki anlamsızdı da, ama tam dokuz ay dikkatimi başka hiçbir şeye vermedim, başka şeyleri düşünemeyecek kadar meşgul olduğumdan aklımı kaçırmamı da engelledi herhalde.

Nisan sonunda, Smits'e mektup yazarak ücretsiz iznimi sonbahar döneminin sonuna kadar uzatmasını istedim. Uzun vadeli planlarım konusunda hâlâ kararsızım, dedim ona, önümüzdeki birkaç ay içinde durumunda bir değişiklik olmazsa artık öğretmenliğe devam edemeyecektim; bütün bütüne olmasa bile en azından uzunca bir süre. Onun beni bağışlayacağını umuyordum. Öğretmenliğe ilgimi yitirmiş değildim. Ayağa kalkıp öğrencilerin önünde konuşmaya çalıştığımda bacaklarımın beni taşıyıp taşımayacağına emin olamıyordum.

Helen ve oğlanlar olmadan yaşamaya yavaş yavaş alışıyordum, ama bu ilerleme kaydettiğim anlamına gelmiyordu. Kim olduğumu bilmiyordum, ne istediğimi de, yeniden başka insanlarla yaşamamanın çaresini bulamadığım takdirde yarım insan olmaya devam edecektim. Kitabı yazdığım sürece geleceği düşünmekten özellikle kaçındım. New York'ta kalmak, kiraladığım eve birkaç parça eşya almak ve orada yeni bir yaşama başlamak akılcı bir çözüm olabilirdi; ama harekete geçme zamanı geldiğinde vazgeçtim ve Vermont'a döndüm. O sırada kitabın müsveddesinin son düzeltmelerini yapmaktaydım, taslağa son biçimini verip temize çekmek ve kitabı yayıncıya sunmak üzereydim, birden aklıma New York'un kitap demek olduğu ve kitap bitince New York'tan ayrılmam ve başka bir yere gitmem gerekeceği geldi. Yapabileceğim en kötü tercih Vermont'tu herhalde ama bildiğim bir yerdi, oraya geri dönersem Helen'e yakın olacağımı, o hayattayken birlikte solumuş olduğumuz aynı havayı soluyacağımı biliyordum. Hampton'daki eski evimize dönemezdim, ama başka kasabalarda başka evler vardı ve o yörede kaldığım sürece sırtımı geçmişe dönmek zorunda kalmadan çatlak, münzevi yaşamımı sürdürebilirdim. Henüz her şeyi olurlarına bırakacak duruma gelmemiştim. Yalnızca bir buçuk yıl geçmişti olayın üzerinden ve ben kederimin sürmesini istiyordum. Bana bütün gereken, üzerinde çalışabileceğim yeni bir projeydi, içinde boğulabileceğim yeni bir okyanus.

Sonunda Batı T.'de yeni bir ev satın aldım, Hampton'un yirmi beş mil kadar güneyinde. Garip, küçük bir evdi, duvardan duvara halı döşeli, elektrikli şöminesi olan, kayak yapanlar için inşa edilmiş bir

tür prefabrik şale; ama öylesine çirkindi ki neredeyse güzel denebilirdi. Ne bir albenisi ne de kişiliği vardı, burasının bir yuvaya dönüşebileceğine insanı inandıracak, özenle düşünüp taşınılmış ayrıntılar da bulunmuyordu. Yaşayan ölümler için bir hastaneydi orası, ruh hastaları için bir ara istasyon; ve o bomboş, kişiliksiz odalarda oturmak, dünyanın her gün yeniden keşfedilmesi gereken bir yanılısama olduğunu anlamak demektir. Tasarımındaki bütün kusurlara karşın evin boyutları gözümde ideal göründü. İçinde kendinizi kaybolmuş hissetmeyeceğiniz kadar küçük, kısıtılmış hissetmeyeceğiniz kadar büyük. Tavanında pencereler olan bir mutfağı vardı, manzaraya açılan bir penceresi ve kitaplarımı dizeceğim rafları alabilecek yükseklikte iki boş duvarı olan basık bir salonu da; salona bakan bir asma kat; üç tane de eşit boyutta yatak odası vardı; biri uyumak için, biri çalışmak, biri de artık bakmayı içim kaldırmadığı halde elimden gelip de atamadığım şeyleri koymak için. Yalnız yaşamaya kararlı bir adam için uygun büyüklükteydi ev, ayrıca tam anlamıyla gürültüden uzaktı. Bir dağın yamacında, huş, ladin ve akçağaçlarla çevrelenmiş eve ancak toprak bir yolla ulaşılabilirdi. Kimseyi görmek istemezsem görmezdim. Daha da önemlisi, kimsenin beni görmesine gerek yoktu.

1987 yılbaşının hemen ertesinde taşındım oraya ve o günü izleyen altı hafta boyunca kendimi evle ilgili çalışmalara verdim: kitap rafları yerleştirmek, odun sobası kurmak, arabamı satıp yerine dört çeker bir kamyonet almak. Kar yağdığında dağ güvenilmez oluyordu, hemen her zaman da kar yağdığından her yolculuğu serüvene dönüştürmeden beni dağdan indirip çıkartacak bir şey edinmem gerekiyordu. Borularla kabloları onaracak bir tesisatçı ile bir elektrik ustası tuttum, duvarları boyadım, bir kışa çıkaracak kadar odun depoladım, kendime bir bilgisayar, bir radyo ve bir de telefon-faks makinesi aldım. O arada *Hector Mann'ın Sessiz Dünyası* da akademik yayıncılığın dolambaçlı kanallarından ağır ağır geçiyordu. Öteki kitapların aksine bilimsel kitapları yayınevlerinde bir tek editör kabul etmez ya da geri çevirmez. Müsveddenin kopyaları o alanda uzman olan değişik kişilere gönderilir, bu kişiler kendilerine sunulan metni okuyup raporlarını vermeden hiçbir karar alınmaz. Bu çalışmanın ücreti çok düşüktür (olsa olsa birkaç yüz dolar), metni okuyanlar çoğunlukla öğretimle, kendi kitaplarını yazmakla meşgul profesörler olduğundan okuma işlemi genellikle uzar gider. Benim kitabım için yanıt alana kadar kasım ayının ortasından mart sonuna kadar beklemem gerekti. O gün geldiğinde başka bir şeye öylesine gömülmüştüm ki onlara müsveddeyi gönderdiğimi bile unutmuştum. Kitabımın kabul edilmesi sevindirmişti beni kuşkusuz, çalışmalarımın karşılığında ortaya bir şey çıkmış olması da, ama çok da önemsediyimi söyleyemem. Hector Mann için iyi haberdirdi bu belki, eski filmlere ya da kara bıyıklara meraklı olanlar için de, oysa ben bu çalışmayı artık geride bıraktığımdan pek de fazla düşünmez olmuştum. Ara sıra aklıma düştüğünde de sanki kitabı bir başkası yazmış gibi geliyordu bana.

Şubat ortasında eski üniversite arkadaşlarımdan birinden bir mektup aldım, Alex Kronenberg'den, şimdi Columbia Üniversitesi'nde öğretim üyesiydi. Onu en son Helen ile oğlanların cenaze töreninde görmüştüm, o günden beri birbirimizle konuşmamış olsak da benim için hâlâ iyi bir arkadaştı. (Yazdığı başsağlığı mektubu tam bir güzel konuşma ve duygudaşlık örneğiydi, aldığım en iyi mektuptu.) Bu mektubuna, daha önce beni aramadığı için özür dileyerek başlıyordu. Beni çokça düşündüğünü yazıyordu, Hampton'dan izinli olduğum ve New York'ta birkaç ay kaldığım, sağdan soldan kulağına çalınmıştı. Kendisini aramadığıma üzülmüştü. Burada olduğumu bilseydi beni görmekten ziyadesiyle memnun olurdu. Tam olarak böyle yazmıştı –*ziyadesiyle memnun*– tam Alex'e özgü bir laf. Her neyse, diye başlıyordu bir sonraki paragraf, Columbia Üniversitesi Yayınevi bir süre önce ondan yeni bir dizi kitabı, Dünya Klasikleri Dizisi'ni, yayına hazırlamasını istemişti.

Dexter Feinbaum gibi saçma sapan adlı bir adam, Columbia Mühendislik Fakültesi'nin 1927 mezunlarından biri, bu diziyi başlatmaları için onlara tam dört buçuk milyon dolar bağışlamıştı. Amaç, dünya edebiyatının tanınmış başyapıtlarını düzgün bir dizi biçiminde bir araya getirmektir. Meister Eckhart'tan Fernando Pessoa'ya kadar herkes dahil edilecekti bu çalışmaya ve mevcut çevirilerin yetersiz olduğunun düşünüldüğü hallerde yeni çeviriler ısmarlanacaktı. *Çılgınca bir girişim*, diye yazıyordu Alex, *ama bana bu işin editörlüğünü verdiler ve bütün iş yüküne rağmen (uyku filan uyumuyorum) bu işten zevk aldığımı itiraf etmem gerek. Yayınlanmasını istediği ilk yüz kitabın listesini vasiyetine koymuş Feinbaum. Adam servetini alüminyum korkuluklar yaparak kazanmış, ama edebiyat zevkine diyecek yok. Kitaplardan biri Chateaubriand'ın "Mémoires d'outre-tombe"u idi. O lanet olası şeyi hâlâ okumadım, tam iki bin sayfa, ama senin bana 1971'de bir gece, Yale kampusunun bir yerinde –Beienecke' nin hemen dışındaki o küçük meydana olabilir– söylediklerin hâlâ hatırımda, şimdi sana yineleyeceğim bunu: Bu, demiştin, kitabın Fransızca basımının ilk cildini elinde tutup havada sallayarak, şimdiye kadar yazılan en iyi özyaşamöyküsüdür. Hâlâ öyle mi hissediyorsun bilmiyorum ama, kitabın 1848 yılındaki basımından bu yana yalnızca iki tane eksiksiz çevirisinin yapılmış olduğunu herhalde sana söylemem gerekmez. Biri 1849'da, öteki 1902'de. Yeni bir çeviri yapılma zamanı gelmiş, sence de öyle değil mi? Hâlâ çeviriyle ilgilenip ilgilenmediğini bilmiyorum, eğer ilgileniyorsan bu çeviriyi bizim için yapmandan çok memnun olurum.*

Artık telefonum vardı. Beni birinin aramasını beklediğimden değil, ama ters giden bir şey olursa diye telefon bağlatmam gerektiğini düşünmüştüm. Burada komşum yoktu, dam başıma çökerse ya da evde yangın çıkarsa yardım istemek için telefon edebilmeliydim. Bunun gibi birkaç örneği vardı, gerçekte yüz yüze gelmemin; dünyadaki tek insanın ben olmadığımı ister istemez kabul ediyordum. Normal olarak Alex'e mektupla yanıt verirdim, ama o öğle sonrası mektupları açarken mutfaktaydım, telefon da yanı başımdaydı, tezgâhın üzerinde, elimin iki karış uzağında. Alex yakınlarda evini değiştirmişti, yeni adresiyle telefon numarası imzasının hemen üzerinde okunuyordu. Bütün bunlardan yararlanmamak aptallık olacaktı, böylece ahizeyi elime alıp numarayı çevirdim.

Karşı taraftaki zil dört kez çaldı, sonra bir telesekreter devreye girdi. Mesajı bir çocuk sesinin okuduğunu duyunca şaşırdım. Çocuk üç dört sözcük söyledikten sonra sesin Alex'in oğluna ait olduğunu anladım. Jacob o sıralarda on yaşlarında olmalıydı, Todd'dan yaklaşık bir buçuk yaş kadar büyük; ya da eğer Todd yaşasaydı Jacob ondan bir buçuk yaş kadar büyük olacaktı. Küçük çocuk şöyle diyordu: Dokuzuncu deliğin dibi. Kaleler dolu ve iki adam dışarıda. Skor dörde üç, takımım oyunu kaybediyor ve ben de ayaktayım. Bir vuruş alırsam oyunu kazanırız. İşte top geliyor. Dönüyorum. Yere çarpıyor. Sopayı fırlatıp koşmaya başlıyorum. İkinci kaleci yere vuran topu sopasıyla kaldırıyor, birinciye fırlatıyor ve ben dışarıdayım. Evet, doğru millet, ben dışarıdayım. Jacob dışarıda. Babam Alex de dışarıda; annem Barbara ve kız kardeşim Julie de. Şu anda bütün aile dışarıda. Lütfen bip sesinden sonra mesaj bırakın, kalelerin çevresinden dolanıp eve gelir gelmez sizi ararız.

Saçma sapan bir şeydi ama beni sarstı. Mesaj bitip de bip sesi duyulduğunda aklıma söyleyecek hiçbir şey gelmedi, teybin kayıt yapmadan dönmesini beklemektense telefonu kapattım. Bu makinelere konuşmaktan oldum olası hoşlanmazdım. Beni sinirlendirir, rahatsız ederlerdi; ama Jacob'un konuşmasını dinlemek başımı döndürmüştü, ayaklarımı yerden kesmiş, çaresizliğe benzer bir şeyin içine itmişti beni. Sesi fazlasıyla mutluluk doluydu, sözcüklerinin kenarlarından dökülen kahkahalar

çok fazlaydı. Todd da neşeli ve zeki bir küçük çocuktur, ama şimdi sekiz buçuk yaşında değil, yedi yaşındaydı. Jacob büyüdüktan sonra bile Todd yedi yaşında kalmaya devam edecekti.

Kendime birkaç dakikalık bir süre tanıdım, sonra yeniden çevirdim telefonu. Artık beni neyin beklediğini biliyordum. Telesekreterdeki mesajı ikinci kez duyduğumda dinlemek zorunda kalmamak için telefonu kulağımın uzağında tuttum. Sözcüklerin ardı arkası kesilmeyecek gibiydi, sonunda bip sesiyle kesildiklerinde telefonu yeniden kulağıma yaklaştırıp konuşmaya başladım. Alex, dedim, mektubunu az önce okudum ve çeviriyi yapmak istediğimi bilmeni istiyorum. Kitabın uzunluğunu göz önünde tutarak tamamlanmış müsveddenin iki ya da üç yıldan önce eline geçemeyeceğini dikkate alman gerek. Ama sanırım sen de bunun farkındasındır. Ben hâlâ buraya yerleşme aşamasındayım, geçen hafta satın aldığım bilgisayarı kullanmayı öğrenir öğrenmez çalışmaya başlarım. Önerine teşekkür ederim. Ben de yapacak iş arıyordum, bu işten zevk alacağımı sanıyorum. Barbara ile çocuklara iyi dileklerini sunarım. Umarım yakında konuşuruz.

Alex o akşam aradı beni, önerisini kabul etmeme hem şaşırılmış hem de çok sevinmişti. Karanlığa bir kurşun sıkılmışım, dedi, ama bu işi önce sana önermeseydim içim rahat etmezdi. Ne kadar sevindiğimi sana anlatamam.

Sevindiğine sevindim, dedim.

Yarın sana bir sözleşme yollamalarını söyleyeceğim. Her şey resmi yoldan olsun.

Nasıl istersen. Aslında kitabın başlığını nasıl çevireceğimi tasarladım bile.

Mémoires d'outre tombe. Mezar Ötesinden Anılar.

Tuhaf geldi bana. Neredeyse harfi harfine, ama yine de anlaması güç.

Sen ne düşünmüştün?

Bir Ölüünün Anıları.

İlginç.

Kötü değil, değil mi?

Hayır, hiç değil. Hoşuma gitti.

Önemli olan anlamsız olmaması. Chateaubriand bu kitabı tam otuz beş yılda yazdı ve ölümünün üzerinden elli yıl geçmeden yayınlanmasını da istemedi. Aslında ölmüş bir adamın ağzından yazılmış gibi.

Ama elli yıl sürmedi. Kitap 1848'de yayınlandı, Chateaubriand'ın öldüğü yıl.

Parasal sorunları vardı. 1830 devriminden sonra siyasal kariyeri sona erdi ve borca saplandı. Son on on beş yıldır metresi olan Madam Récamier –evet, o Madam Récamier– evinin salonunda ufak gruplar halindeki seçkin dinleyicilere *Anılar*'dan özel okumalar yapmaya ikna etti onu. Amaç,

Chateaubriand'a avans verecek, ortaya çıkması yıllar alacak bir çalışma için para ödeyecek bir yayıncı bulmaktı. Plan suya düşmesine rağmen kitaba gelen tepkiler olağanüstü iyiydi. *Anılar*, tarihin, bitirilmemiş, yayınlanmamış ve okunmamış en ünlü kitabı olarak kaldı. Ne var ki Chateaubriand hâlâ beş parasızdı. Bu yüzden Madam Récamier yeni bir plan yaptı ve bu kez başarılı oldu; ya da başarılı olur gibi oldu. Bir anonim şirket kuruldu, insanlar müsveddenin hisselerini aldılar. Sözcüklere yatırım denebilirdi bu işe sanırım, tıpkı Wall Streetlilerin soya fasulyesi ve mısır fiyatları üzerinde kumar oynamaları gibiydi. Aslında Chateaubriand yaşlılık yıllarını finanse edebilmek için özyaşamöyküsünü ipotek etmişti. Ona yüklü bir miktar para verdiler, o da alacaklılarının parasını ödedi ve ölene kadar eline yıllık bir para geçmesini de garanti altına aldı. Muhteşem bir düzenlemeydi. Tek sorun Chateaubriand'ın hâlâ hayatta kalmasıydı. Şirket kurulduğunda Chateaubriand altmışlı yaşlarının ortasındaydı, seksenine varana kadar da yaşadı. O tarihe kadar hisseler birkaç kez el değiştirmiş, işin başında para yatıran arkadaşları ve hayranları çoktan göçüp gitmişlerdi. Chateaubriand'ın sahibi bir avuç yabancıydı. İlgilendikleri tek şey kâr etmeyi ve Chateaubriand yaşadıkça onlar da onun ölmesini o kadar istiyorlardı. Bu son yıllarını umutsuzluk içinde geçirmiş olmalı. Romatizmanın eğip büktüğü titrek bir yaşlı adam, Madam Récamier neredeyse kör, bütün arkadaşları ölmüş ve mezara girmiş. Ama Chateaubriand ölene kadar müsveddeleri düzeltmeyi sürdürdü.

Ne kadar keyifli bir hikâye.

Pek eğlenceli değil sanırım, ama emin ol ki yaşlı vikont yazmayı iyi biliyordu. İnanılmaz bir kitap, Alex.

Demek yaşamının iki ya da üç yılını iç sıkıcı bir Fransız'la geçirmeye bir itirazın yok, öyle mi?

Sessiz film komedyenlerinden biriyle bir yılını geçirdim, sanırım artık bir değişiklik zamanı geldi.

Sessiz film mi? Bu konu hakkında hiçbir şey duymadım.

Hector Mann adında biri. Onun hakkında bir kitap yazıyordum, sonbaharda bitirdim.

Demek ki meşguldün. Çok iyi.

Bir şeyler yapmam gerekiyordu. Ben de bunu seçtim.

Bu oyuncunun adını neden duymadım ben? Sinema hakkında pek bir şey bilmesem de bu ad bende hiçbir çağrışım yapmadı.

Onun adını duyan yok ki. O benim özel komiğim, yalnızca benim için oynayan bir saray soytarısı. On iki ya da on üç ay boyunca her anımı onunla geçirdim.

Yani gerçekten onunla birlikte miydin? Yoksa bir sözcük oyunu mu bu?

1929 yılından beri Hector Mann'la kimse yüz yüze gelmedi. Ölmüş o. Chateaubriand ve Madam Récamier kadar ölü. Dexter Bilmem kim kadar ölü.

Feinbaum.

Dexter Feinbaum kadar ölü.

Demek bir yılını eski filmleri izleyerek geçirdin.

Tam değil. Üç ayımı eski filmleri izleyerek geçirdim, sonra bir odaya kapanıp tam dokuz ay onlar hakkında yazdım. Sanırım hayatımda yaptığım en tuhaf şeydi bu. Artık izleyemeyeceğim şeyler üzerine yazıyordum, ve bunları tam anlamıyla görsel terimlerle ortaya koymam gerekiyordu. Bütün bu çalışma bir sanrı gibiydi.

Ya yaşayanlar, David? Onlarla da çokça zaman geçiriyor musun?

Olabildiğince az.

Ben de senden böyle bir yanıt bekliyordum.

Geçen yıl Washington'da Singh adında bir adamla bir görüşmem oldu. Dr. J.M. Singh. Mükemmel biri ve onunla çok hoş zaman geçirdim. Bana çok yardımı oldu.

Şimdi doktora gidiyor musun?

Elbette gitmiyorum. O tarihten bu yana hayatımda yaptığım en uzun konuşma şimdi seninle yaptığım.

New York'tayken beni aramalıydın.

Arayamazdım.

Daha kırkında bile değilsin David. Hayat devam ediyor, biliyorsun.

Aslında gelecek ay kırkıma basıyorum. Ayın on beşinde Madison Square Garden'da çılgın bir parti verilecek. Barbara ile senin de gelmenizi çok isterim. Davetiyenin elinize hâlâ geçmemiş olmasına şaşırıdım.

Herkes senin için kaygılanıyor, hepsi bu. Burnumu sokmak istemem ama sevdiğin biri böyle davranırsa bir kenarda durup seyirci kalmak çok güç. Bırak da sana yardımcı olayım.

Yardımcı oldun zaten. Bana yeni bir iş önerdin, bunun için sana minnettarım.

Bu dediğin iş. Ben hayattan söz ediyorum.

Arada fark var mı?

İnatçı piçin tekisin, öyle değil mi?

Bana Dexter Feinbaum'dan söz etsene. Ne de olsa benim velinimetim adam, bense onun hakkında hiçbir şey bilmiyorum.

Bu konuyu kapatmak istiyorsun değil mi?

Ölü-mektup bürosundaki eski dostumuzun dediği gibi: Konuşmamayı yeğlerim.

Hiç kimse başkaları olmadan yaşayamaz David. Bu mümkün değil.

Belki değildir. Ama daha önce kimse ben olmadı ki. Belki de ben ilkim.

Bir Ölünün Anıları'nın sunuş bölümünden (Paris, 14 Nisan, 1846, düzeltildiği tarih: 28 Temmuz):

Ölüm anımı önceden tahmin etmem mümkün olmadığından ve benim yaşımda insana bahşedilen günler uzatma günleri olduğundan, ya da acı çekme günleri, birkaç açıklayıcı sözcük etmek zorunda hissediyorum kendimi.

4 Eylül günü, yetmiş sekiz yaşımda olacağım. Beni terk eden bir dünyayı terk etme zamanım geldi, bundan pişmanlık da duymayacağım...

Boğazımı sıkmaktan hiç vazgeçmeyen acı zorunluluk sonucu anılarımı satmak durumunda kaldım. Mezarımı rehine koymakla ne acılar çektiğimi kimse bilemez ama ciddi vaatlerim ve tutarlı davranışım nedeniyle son bir kez böyle bir özveride bulunuyorum. Benim planım, anılarımı vasiyetimde Madam Chateaubriand'a bırakmaktı. O da isterse bunları açıklar, isterse gizli tutardı. Bu ikinci çözümün tercih edilmesi gerektiğine şimdi her zamankinden çok inanıyorum.

Bu anıları değişik zamanlarda ve değişik ülkelerde kaleme aldım. Bu nedenle bir yandan anlatmaya devam ederken bir yandan da gözlerimin önündeki yerleri ve kalbimdeki duyguları betimleyecek önsözler yazmak zorunda kaldım. Böylece hayatımdaki biçim değişiklikleri birbiriyle karıştı. Bolluk günlerimde güçlük çektiğim günlerden söz etmek zorunda kaldığım oldu; ve kederli günlerimde de mutlu günlerimi yeniden yaşadım. Yaşlılığımın giren gençliğim, masumiyet yıllarımı bulandıran ve kederlendiren yaşlılık yıllarımın ağırlığı, güneşimin, doğduğu andan battığı ana kadar kesişen ve birbiriyle bileşen ışınları, hikâyemde bir tür karışıklığa neden oldu ya da isterseniz bir tür gizemli birlik diyelim buna. Beşiğimde mezarımdan esintiler var, mezarımda da beşiğimden; acılarım zevklerim oluyor, zevklerim de acılarım; ve şimdi bu anıları dikkatle gözden geçirdikten sonra bunların taze bir zihinden mi yoksa yaşlı bir kafadan mı çıktıklarına emin olamıyorum.

Bu karışımın okurun hoşuna gidip gitmeyeceğini bilemem. Bu durumu düzeltecek hiçbir şey yapamam. Bu, benim değişen alinyazımın, değişken kaderimin sonucu. Hayatımdaki fırtınalar beni çok kez üzerinde yazı yazacağım bir masadan bile yoksun bıraktı, bir tek deniz kazasından sonra sığındığım kayalık kaldı elimde.

Bu anıların bir bölümünün ben hayattayken yayınlanmasına izin vermek zorunda kaldım, ama ben mezarımın derinliklerinden konuşmayı yeğliyorum. Böylece anlatımına, kabirden geldikleri için kutsal bir yanı olan sesler eşlik edecek. Bu dünyada, öteki dünyada mutluluğu yakalayacak kadar acı çekmişsem, cennet bahçelerinden gelecek bir ışın beni bu son günlerimde koruyacaktır. Hayat bana ağır geliyor, belki ölmek evladır.

Bu anıların benim için özel bir önemi var. Aziz Bonaventura'ya, öldükten sonra kitabını

yazmaya devam etmesi için izin verilmişti. Ben böyle bir lütuf bekleyemem ama hiç değilse müsveddelerimi düzeltebilmem için bir gece yarısı yeniden dirilmek isterdim...

Yazdıklarımın hangi bölümü, bana öteki bölümlerden daha fazla zevk verdi dersiniz, gençliğime ilişkin olandır derim; hayatımın en gizli köşesi. Bu bölümde bir tek benim bildiğim bir dünyayı yeniden canlandırmak zorunda kaldım ve o yitik bölgelerde dolaşırken yalnızca sessizlik ve anılarla karşılaştım. Tanıdığım insanlar içinde acaba kaç tanesi bugün hayatta?

...Fransa'dan uzakta ölürsem, gömülmemin üzerinden elli yıl geçmeden naaşımın doğduğum ülkeye getirilmesini istemiyorum. Cesedime dini inanışlara aykırı bir otopsi yapılmasın; yaşamımın gizini araştırmak için kimse ölü beynimi ve atmayan kalbimi incelemesin. Ölüm, yaşamın gizlerini açığa çıkarmaz. Postaya verilmiş bir ölü beden düşüncesi içimi dehşetle dolduruyor, ama kuru ve ufalanan kemikler kolaylıkla nakledilebilir. Ben dertlerimin yüküyle ağırlaşmış bu kemikleri yaşarken oradan oraya sürüklerken bu son yolculuklarında olacağından çok daha ağır çekiyorlardı.

Alex'le görüşmemi izleyen günün sabahı yukarıdaki sayfalar üzerinde çalışmaya başladım, çünkü bende kitabın bir kopyası vardı (Levaillant ve Moulinier tarafından derlenen iki ciltlik Pléiade basımı, değişiklikler, notlar ve eklerle birlikte), üstelik Alex'in mektubunu almadan üç gün önce elimde tutmuştum onu. O haftanın başında yeni kitaplığımı kurmuştum. Her gün saatlerce kitaplarımı kolilerden boşaltmış, raflara dizmişim ve o yorucu çalışmanın bir yerinde Chateaubriand'ın kitabı geçmişti elime. Yıllardır göz atmamışım o anılara, ama o sabah, Vermont'taki karmakarışık salonumda, çevremde boşaltılmış, ters dönmüş kutular ve sınıflandırılmamış kitap yığınlarıyla, içimden gelen bir dürtüye uyarak kitabın sayfalarını çevirdim. Gözüme ilk çarpan, birinci ciltteki kısa bir bölümdü. Bu bölümde Chateaubriand, 1789 Haziran'ında Versailles'a yaptığı bir ziyarette bir Bröton şaire eşlik edişini anlatıyordu. Bu olay, Bastille'in ele geçirilişinden bir ay kadar öncesine rastlıyordu, Versailles'da, yanında iki çocuğuyla yürüyen Marie Antoinette'i görmüşlerdi. *Benim bulunduğum tarafa gülümseyerek baktı ve kendisine takdim edildiğim gün yaptığı gibi beni yine zarif bir baş hareketiyle selamladı. Onun o bakışını asla unutmayacağım, çok geçmeden yok olup gidecekti. Marie Antoinette gülümseyince ağzının biçimi öylesine belirginleşirdi ki (korkunç bir düşünce!), o gülümsemenin anısıyla, bu kral kızının, bu zavallı kadının başı 1815'te mezardan çıkarıldığında çenesini tanıyabildim.*

Sert, soluk kesici bir imgeydi bu, kitabı kapatıp rafına koyduktan sonra bile uzun süre düşünüp durdum. Marie Antoinette'in kesik başı, insan kalıntılarının bulunduğu bir çukurdan çıkarılıyor. Üç kısa cümlede Chateaubriand yirmi altı yıl aşıyor. Etten kemiğe, gösterişli bir yaşamdan anonim bir ölüme geçiyor ve bunların arasındaki uçurumda bütün bir kuşağın yaşamı duruyor, hiç konuşulmayan terör, vahşet ve çılgınlık yılları. Okuduğum paragraf beni şaşkına çevirmişti, son bir buçuk yıldır hiçbir sözcüğün etkilemediği kadar etkilemişti. Sonra, bu cümleleri tesadüfen okumamın üzerinden üç gün bile geçmeden Alex'ten kitabı çevirmemi isteyen o mektubu almışım. Bu bir rastlantı mıydı? Elbette öyleydi, ama o sırada, sanki ben istediğim için böyle oldu diye hissetmişim; sanki Alex'in mektubu, benim bitiremediğim bir düşünceyi tamamlamıştı. Eskiden ben bu türlü mistik safsatalara inanmazdım. Ama benim yaşadığım gibi, içine kapanmış durumda, çevredeki hiçbir şeyi gözünüz görmeden yaşarsanız bakış açınız değişmeye başlar. Çünkü Alex'in mektubu 9 Pazartesi tarihini taşıyordu, benim elime 12 Perşembe günü geçmişti, yani üç gün sonra. Bunun da anlamı şuydu: Alex,

New York'ta oturmuş bana kitapla ilgili o mektubu yazarken ben Vermont'ta kitabı elimde tutuyordum. Bu bağlantının önemi üzerinde ısrarla durmak istemiyorum ancak onu bir işaret olarak yorumlamamak elimde değildi. Sanki bilmeden bir şey dilemişim ve dileğim birdenbire yerine gelmişti.

Oturup yeniden çalışmaya başladım. Hector Mann'ı aklımdan silmiş, yalnızca Chateaubriand'ı düşünür olmuştum, benim hayatımla hiç ilgisi olmayan bir hayatın devasa tarihine gömülmüştüm. Bu işin bana en çekici gelen yanı da buydu: mesafe, kendimle yaptığım iş arasındaki kesin mesafe. Bir yıl boyunca 1920'lerin Amerikasında kamp kurmak iyi olmuştu; on sekizinci ve on dokuzuncu yüzyıl Fransasında zaman geçirmek daha da iyi olacaktı. Vermont'taki küçük dağın kar yağıyordu, ama ben dikkat bile etmiyordum. Saint-Malo ve Paris'teydim, Ohio ve Florida'da, İngiltere, Roma ve Berlin'de. İşin çoğu mekanikti, metnin yaratıcısı değil de kölesiydim, bu işi yaparken gereken enerji *Sessiz Dünya'yı* yazarken gerekenden farklıydı. Çeviri yapmak, kömür küremeye benzer, küreğe doldurur, sobanın içine atarsın. Her kömür parçası bir sözcüktür, her kürek dolusu kömür de bir cümle; sırtınız ağrımazsa ve bu işi ara vermeden sekiz on saat götürecektik kadar dayanıklıysanız sobanız sönmez. Önümde beni bekleyen bir milyona yakın sözcük vardı, ne kadar gerekiyorsa o kadar uzun ve sıkı çalışmaya hazırdım, sonunda evi yakıp kül edecek olsam bile.

O ilk kışın büyük bölümünde evden dışarı adım atmadım. On günde bir Brattleboro'daki Grand Union'a gidip alışveriş yapıyordum, ama bunun dışında çalışma düzenimi bozacak hiçbir şeye kalkışmıyordum. Brattleboro oldukça sapa bir yerdeydi, fazladan yirmi mil gitsem de tanıdıklarımla karşılaşmaktan kurtulmuş oluyordum. Hampton'dakiler üniversitenin hemen kuzeyindeki bir başka Grand Union'dan alışveriş ederlerdi, onlardan birinin kalkıp Brattleboro'ya gelmesi olasılığı çok zayıftı. Ama bu, böyle bir şey olmayacak anlamına gelmiyordu, onca temkinli davrandığım halde stratejim sonunda geri tepti. Martta bir öğle sonrası, marketin altıncı koridorunda alışveriş arabama tuvalet kâğıdı doldururken Greg ve Mary Tellefson'la burun buruna geldim. Bunun sonucu, akşam yemeğine davet edilmem oldu, bu davetten kurtulmak için elimden geleni yaptıysam da Mary tarihlerle oynayıp durdu, sonunda hayali mazeretlerim tükendi. On iki gün sonra, bir gece Hampton kampusunun ucundaki evlerine gittim, Helen ve oğlanlarla oturduğum evle burası arasında bir milden az vardı. Eğer evde yalnız o ikisi olsaydı bunca işkence çekmezdim, ama Greg ile Mary yirmi kişi daha davet etmeyi kendilerine görev saymışlardı, bense böyle bir kalabalıkla karşılaşmaya hazır değildim. Elbette hepsi dostça davrandılar bana ve çoğu da beni gördüğüne memnun olmuştu, oysa ben hiç rahat değildim, çevremi yadırgıyordum, ne zaman konuşmak için ağzımı açsam, yanlış bir şey söylüyordum. Hampton dedikodularından uzak kalmıştım. Oradaki herkes en yeni entrikaları ve rezaletleri, boşanmaları ve evlilik dışı ilişkileri, terfileri ve departmanlardaki kavgaları öğrenmek isteyeceğimi sanıyordu, bense bütün bunları dayanılmayacak ölçüde sıkıcı buluyordum. Konuşanların yanından ayrılıyor ve biraz sonra değişik ama öncekine benzer bir sohbe dalmış başka bir grupta sarılmış buluyordum kendimi. Hiçbiri Helen'in adını ağzına alacak kadar düşüncesizlik etmedi (akademisyenler bu konuda naziktirler), bu yüzden de tarafsız olduğunu varsaydıkları konularda kaldılar: son haberler, siyaset, spor. Ne konuştukları hakkında en ufak bir fikrim yoktu. Bir yıldır gazete okumamıştım, bana kalırsa bu insanlar başka bir dünyadaki olaylardan söz ediyor da olabilirlerdi.

Parti başladığında herkes giriş katına dolmuştu, odalara girip çıkıyor, birkaç dakika bir araya geliyor, sonra dağılıp başka odalarda yeniden toplanıyorlardı. Salondan yemek odasına geçtim,

oradan mutfağa, sonra ufak odaya; bir ara Greg beni buldu ve elime bir viski-soda tutuşturdu. Hiç düşünmeden aldım, huzursuz ve gergin olduğumdan galiba yirmi dört saniyede içip bitirdim. Bir yılı aşkın süredir ağızıma koyduğum ilk alkoldü bu. Hector Mann üzerine araştırma yaparken çeşitli otel odalarındaki içkilerin baştan çıkarıcılığına karşı koyamamıştım, ama Brooklyn'e taşınıp kitabı yazmaya başladıktan sonra ağızıma içki sürmemiştim. Görmedikçe aramıyordum içkiyi, yine de başımı derde sokmanın hiç de güç olmadığını biliyordum. Uçak kazasından sonraki tutumum beni buna inandırmıştı ve kendimi toparlayıp zamanında Vermont'tan ayrılmasaydım bırakın neden geri döndüğümü düşünecek durumda olmayı, herhalde Greg ile Mary'nin davetine katılacak kadar uzun yaşamazdım bile.

İçkimi bitirince yeniden doldurmak üzere bara gittim, ama bu kez sodadan vazgeçip içkime yalnızca buz ekledim. Üçüncü kadehte buzu da almayıp sek viski koydum.

Yemek hazır olduğunda konuklar yemek masasının çevresinde sıraya girdiler, tabaklarını yiyeceklerle doldurup sandalye bulmak üzere evin öteki bölümlerine dağıldılar. Ben küçük odadaki kanepeye yerleştim, kanepenin koluyla Alman Dili Bölümü'nde doçent olan Karin Müller'in arasına sıkışmıştım. O sırada artık zihnim bulanmaya başlamıştı, orada, dizlerimin üzerinde dikkatle dengede tuttuğum, salata ve yahni dolu bir tabakla otururken, kanepenin arkılığına koyduğum içkimi almak üzere arkama döndüm (oturmadan önce oraya bırakmıştım), alır almaz elimden kaydı bardak. Johnnie Walker'ın bir bölümü Karin'in boynuna sıçradı ve sonra, hemen sonra, bardağım kadının sırtına çarptı. Karin sıçradı –nasıl sıçramasın ki?–, sıçrarken de salata ve yahni dolu tabağı elinden düşürdü. Karin'in tabağı benim tabağıma çarpıp yere fırlatmakla kalmadı, ters dönüp kucağıma konuverdi.

Büyük bir felaket sayılmazdı, ama bunu takdir edemeyecek kadar çok içmiştim, pantolonumun zeytinyağına bulandığını, gömleğimin salçalandığını görünce, söylendim Karin'e. Ne dediğimi hatırlamıyorum, ama acımasızca ve aşağılayıcı bir şeydi, tamamıyla yersizdi. *Sakar inek*. Galiba böyle bir şeydi. Ama *ahmak inek* de demiş olabilirdim ya da *ahmak, sakar inek*. Hangisini söylemiş olursam olayım, hiçbir koşulda ağza alınmaması gereken öfkeli sözlerdi, hele bir oda dolusu sinirli, gergin üniversite profesörünün kulaklarına gidecekse hiç. Karin'in ne ahmak ne de sakar olduğunu eklememe gerek yok, hem ineğe benzemek şöyle dursun, otuzlu yaşlarının sonunda çekici, incecik bir kadındı, Goethe ve Hölderlin üzerine dersler veriyordu, bana karşı da çok saygılı ve çok nazik davranmıştı. Kazadan birkaç saniye önce beni ders verdiği sınıflardan birinde konuşmaya çağırmıştı, ben de boğazımı temizleyip ona bunu düşünmeliyim demek üzereydim ki içki döküldü. Suç tümüyle bendeydi, ama ben hemen dönüp Karin'i suçladım. İğrenç bir taşkınlıktı benimkisi, aynı zamanda henüz kafesimden bırakılacak durumda olmadığının da yeni bir kanıtıydı. Karin bana dostça yaklaşmıştı, aslında daha pek çok konuda daha samimi görüşmeler yapmaya hazır olduğunun işaretlerini üstü kapalı olarak, kurnazca veriyordu ve ben, neredeyse iki yıldır bir kadına dokunmamış olan ben, kendimi bu belli belirsiz işaretlere karşılık bulmuştum, kanında çokça alkol bulunan bir erkeğin kaba ve bayağı üslubuyla Karin'in çıplak olarak neye benzeyeceğini hayal ediyordum. Bunun için mi ona öyle hırçınca saldırmıştım? Kendimden o kadar mı nefret ediyordum ki onu, içimde bir cinsellik kıvılcımı tutuşturdu diye cezalandırmak istiyordum? Yoksa onun hiç böyle bir şey yapmadığını ve bu küçük oyunun tümüyle benim uydurmam olduğunu, onun ılık, mis kokulu bedeninin yakınlığının doğurduğu bir şehvet anı olduğunu alttan alta biliyor muydum?

İşin kötüsü, Karin ağlamaya başladığında en ufak bir pişmanlık duymadım. O arada ikimiz de ayağa

kalkmıştık, Karin'in alt dudacağının titremeye, gözlerinin yaşlarla dolmaya başladığını gördüğümde neden olduğum dehşet beni mutlu etti, neredeyse coşturdu. O sırada odada altı ya da yedi kişi vardı, Karin'in ilk şaşkınlık çığığının arkasından hepsi de başlarını bizim olduğumuz yöne çevirmişlerdi. Şangırdayan tabakların gürültüsüne birkaç konuk daha koşup kapıda birikmişti, benim ağzımdan o sevimsiz sözler çıktığında buna en azından bir düzine kişi tanık oldu. Bir anda sesler kesildi. Herkes şoka girmişti, birkaç saniye boyunca kimse ne söyleyeceğini, ne yapacağını bilemedi. Herkesin soluklarını tutup kalakaldığı o birkaç saniye içinde Karin'in kırgınlığı öfkeye dönüştü.

Benimle böyle konuşmaya hakkın yok David, dedi. Kendini ne sanıyorsun sen?

Bereket kapıya gelenlerden biri Mary'ydi, ben durumu daha fazla çıkmaza sokmadan Mary odaya dalıp kolumdan tuttu.

David öyle demek istemedi, dedi Karin'e. Değil mi David? İnsanın düşünmeden söyleyiverdiği laflardan biriydi.

İçimden sert ve ters bir şey söylemek geliyordu, aklımdan geçeni söylediğimi kanıtlayan bir şey, ama dilimi tuttum. Kendimi frenlemem kolay olmadı; Mary âdeti olmayan bir şey yapmış, Karin'le aramızı düzeltmek istemişti, ona daha fazla dert olursam bundan pişmanlık duyacağımı hissediyordum. Yine de özür dilemedim, aramızı düzeltmeyi de denemedim. İçimden geleni söylemek yerine kolumu Mary'nin elinden kurtardım ve odadan çıktım, o küçük odadan çıkıp eski meslektaşlarımla suskun bakışları altında salondan geçtim.

Doğruca üst kata çıkıp Greg ile Mary'nin yatak odalarına gittim. Amacım pılımı pırtımı alıp orayı terk etmektir, ama parkam yatağın üzerindeki palto yığınının altında kalmıştı, onu bulamadım. Oraları biraz deşikten sonra paltoları alıp yere fırlatmaya başladım, araştırmamı basitleştirmek için olasılıkları eliyordum. İş yarıladığımda –yerdeki paltoların sayısı yatağın üzerindeki sayısını geçmişti– Mary odaya girdi. Kısa boylu, toparlak suratlı bir kadındı, sarı kıvırcık saçları, kırmızı yanakları vardı, elleri belinde kapının eşiğinde durduğunda bana kızdığını anladım. Annesinden azar işitecek bir çocuk gibi hissettim kendimi.

Ne yapıyorsun? diye sordu.

Parkamı arıyorum.

Aşağıdaki dolapta. Hatırlamıyor musun?

Burada olduğunu sandım.

Aşağıda. Geldiğinde Greg oradaki dolaba asmıştı. Sen de ona askı bulmuşsun.

Tamam, aşağıdaki dolaba bakarım.

Ama Mary yakamı o kadar kolay bırakmayacaktı. Odanın içine doğru birkaç adım daha attı, yerdeki paltoyu almak için eğildi ve kaldırıp öfkeyle yatağın üzerine fırlattı. Sonra eğilip bir başka palto aldı, onu da yatağın üzerine attı. Paltoları toplamayı sürdürdü; onları yatağın üzerine attıkça, söylediği şeyi yarıda bırakıyordu. Paltolar noktalama işaretleri gibiydiler, apansız çizgiler, telaşlı parantezler, sert

ünlemler; ve bu işaretlerin her biri Mary'nin sözlerini bıçak gibi kesiyordu.

Aşağı indiğinde, dedi Mary, Karin'le barışmanı istiyorum... Dizlerinin üzerine çöküp af dilemek zorunda kalsan bile umurunda değil... Herkesin diline düştünüz... eğer şimdi benim için bunu yapmazsan David... seni bu eve bir daha asla davet etmem.

Zaten ben gelmek istememiştim ki, dedim ona. Kolumdan çekmemiş olsaydın burada bulunup konuklarına hakaret etmezdim. Daha öncekiler gibi sıkıcı ve yavan bir davet daha vermiş olurdun.

Yardıma ihtiyacın var, David... neler yaşadığını unutmuyorum... ama sabrın da bir sınırı vardır... Hayatını rezil etmeden git de bir doktora görün.

Ben yaşayabileceğim hayatı yaşıyorum. Bu hayata senin evindeki partilere katılmak dahil değil.

Mary son paltoyu da yatağın üstüne attı ve sonra, durup dururken oturup ağlamaya başladı.

Dinle beni piç kurusu, dedi sesini yükseltmeden. Helen'i ben de seviyordum. Sen onunla evlenmiş olabilirsin ama Helen benim en iyi arkadaşımды.

Hayır, değildi. O benim en iyi arkadaşımды. Ben de onun. Bunun seninle bir ilgisi yok, Mary.

Böylece konuşma sona erdi. Mary'ye öyle sert davranmış, onun duygularını en ufak bir yumuşama göstermeden öylesine yok saymışım ki başka söyleyecek bir şey bulamadı. Ben odadan çıkarken o sırtı bana dönük oturuyor, başını iki yana sallayarak paltolara bakıyordu.

Partiden iki gün sonra Pennsylvania Üniversitesi Yayınevi kitabımı basmak istediklerini bildirdi. O sırada Chateaubriand çevirisinin yüz sayfasını bitirmiştim; bir yıl sonra *Hector Mann'ın Sessiz Dünyası* yayınlandığında bin iki yüz sayfa daha çevirmiştim. Bu tempoyla çalışmayı sürdürürsem yedi sekiz ay sonra müsveddeyi tamamlamış olacaktım. Düzelteler ve değişiklikler için de bir miktar daha zaman ekleyin, demek ki bir yılı bulmadan çeviriyi bitirip Alex'e teslim edebilecektim.

Oysa o bir yıl ancak üç ay sürdü. İki yüz elli sayfa daha çevirmiş, yirmi üçüncü kitaptaki "Temmuz Devrimi" bölümüne gelmişim (*acılar ve mucizeler ikiz kardeştir, aynı anda doğarlar*); yaz başında nemli ve huzursuz bir öğle sonrası posta kutumda Frieda Spelling'in mektubunu buldum. Başta çok etkilendim, ama yanıtımı gönderdikten ve bu konu üzerinde biraz düşündükten sonra bunun bir göz boyama olduğuna inandırdım kendimi. Kadına yanıt yazmam hata değildi, ancak kartlarımı açık oynadığıma göre, yazışmamızın oracıkta sona ereceğini düşünüyordum.

Dokuz gün sonra Frieda Spelling'den bir haber daha aldım. Bu kez koca bir sayfa doldurmuştu, sayfanın üst kısmında adı ve adresi mavi kabartma harflerle yazılıydı. Sahte özel mektup kâğıdı yaptırmanın ne kadar kolay olduğunu fark ettim, ama insan neden kalkıp benim adını hiç duymadığım birinin yerine geçme zahmetine katlansın ki? Frieda Spelling adının benim için hiçbir anlamı yoktu. Hector Mann'ın karısı olabilirdi, çöldeki bir kulübede tek başına yaşayan çatlağın teki de olabilirdi, öte yandan onun gerçek biri olduğunu inkâr etmenin de bir anlamı yoktu.

Sayın Profesör, diye yazmıştı. *Kuşkularınızı anlıyorum. Bana inanmak istememeniz de şaşırtmıyor*

beni. Gerçeği öğrenmenin tek yolu son mektubumda size yaptığım daveti kabul etmenizdir. Tierra del Sueño'ya uçup Hector'la buluşun. 1929 yılında Hollywood'dan ayrıldıktan sonra bir dizi uzun metrajlı film yazıp yönettiğini ve bunları size burada, çiftlikte oynatacağını söylesem belki sizi buraya gelmeniz için kandırabilirim. Hector neredeyse doksan yaşında, sağlığı da bozuluyor. Vasiyetinde, bu filmleri ve negatiflerini ölümünden sonra yirmi dört saat içinde yok etmem yazılı, daha ne kadar yaşayacağını da bilemiyorum. Lütfen beni gecikmeden arayın. Yanıtınızı bekler, saygılarımı sunarım. Frieda Spelling (Hector Mann'ın eşi).

Yine, aklımın başımdan gitmesine izin vermedim. Yanıtım kısa, resmi, hatta biraz da kabaydı, ancak bir şeye kalkışmadan önce bu kadına güvenip güvenemeyeceğimi öğrenmem gerekiyordu. *Size inanmak istiyorum, diye yazdım, ama kanıtı ihtiyacım var. Ta New Mexico'ya kadar gitmemi istiyorsanız söylediklerinizin inanılır olduğunu ve Hector Mann'ın gerçekten yaşadığını bilmem gerek. Kuşkularım giderilince çiftliğe gelirim. Ama sizi uyarmam gerek: Uçağa binmem. Saygılarımla. D.Z.*

Benimle yine temasa geçeceğinden kuşkum yoktu, onu ürkütmediysem tabii. Eğer ürküttüysem beni aldattığını sessizce kabul etmiş olacaktı ve bu hikâye böylece bitecekti. Durumun böyle olduğunu sanmıyordum, ama bu kadının kafasından ne geçerse geçsin gerçeği bulmam uzun sürmeyecekti. İkinci mektubunda acele etmem gerektiğini hissettiriyordu, hatta yalvarıyor gibiydi ve eğer söylediği kişiye zaman geçirmeden bana yazacaktı. Sessiz kalırsa blöfünü gördüm demektir, eğer yanıt verirse –ve onun yanıt vermesine kesin gözüyle bakıyordum– mektup gecikmeden gelirdi. Bir öncekinin elime geçmesi dokuz gün sürmüştü. Her şey yolunda giderse (gecikme olmazsa ya da postanede bir sakarlık yapmazlarsa), bir sonrakinin daha da çabuk geleceğini tahmin ediyordum.

Sakin kalabilmek için elimden geleni yaptım, günlük alışkanlığımı bozmamaya ve *Anılar*'ın çevirisini ilerletmeye çalıştım, ancak bir yararı olmadı. Bu işe gerekli dikkati veremeyecek kadar dalgındım, heyecanlıydım; birkaç gün üst üste planıma uygun çalışmak için çabaladıktan sonra sonunda bu proje üzerinde moratoryum ilan ettim. Ertesi sabah erkenden ve dinlenmiş bir kafayla kalkıp konuk yatak odasındaki dolaba daldım, Hector konusundaki eski araştırma dosyalarımı çıkardım, kitabı bitirdikten sonra onları karton kutulara koyup kaldırmıştım. Hepsi altı kutuydu. Beşinde notlarım, planlarım, ve kendi müsveddelerimin taslakları vardı, ama sonuncusu her türlü değerli malzemeyle tıka basa doluydu: gazete kesikleri, fotoğraflar, mikrofilme alınmış belgeler, fotokopisi alınmış makaleler, eski dedikodu sütunlarındaki taşlamalar, Hector Mann'la ilgili elime geçen her türlü yazı parçası. Uzun zamandır göz atmamıştım o kâğıtlara, şimdi Frieda Spelling'in benimle bağlantı kurmasını beklemekten başka yapacak işim olmadığına göre kutuyu çalışma odama taşıdım ve haftanın geri kalan bölümünü içindekileri taramakla geçirdim. Zaten bilmediğim bir şey öğrenmeyi beklemiyordum, ama aradan geçen zaman içinde topladığım dosyanın içeriği kafamda silikleşmişti ve bir kez daha göz atmanın iyi olacağını düşünüyordum. Elimdeki bilgilerin çoğu güvenilmezdi; tabloid basından makaleler, hayran dergilerinden bir sürü süprüntü, abartı dolu sinema söyleşileri, aldatıcı varsayımlar ve son derece yanıltıcı başka şeyler. Yine de, okuduğuma inanmamam gerektiğini akılda tuttuğum sürece bu işin bir zararı olacağını düşünmüyordum.

Ağustos 1927 ile Ekim 1928 arasında yazılmış dört yazıya malzeme olmuştu Hector. Bunlardan ilki Kaleydoskop'un aylık dergisinde çıkmıştı; dergi, Hunt'ın yeni kurduğu yapım şirketinin tanıtım aracıydı. Aslında Hector'la imzaladıkları sözleşmeyi duyuran bir basın bildirisiydi, o sırada Hector

hakkında pek fazla bir şey bilinmediğinden amaçlarına uygun düşen her türlü hikâyeyi uydurmakta özgürdüler. Hollywood'un Latin Âşık günlerinin sonu, Valentino'nun ölümünü izleyen dönemdi, esmer, egzotik yabancılar hâlâ kalabalıkları peşlerinden koşturuyorlardı. Kaleydoskop da Hector'u *Senyor Şakacıküş, Güney Amerikalı yürek hoplatan komik* olarak sunup bu işten para kazanmaya çalışıyordu. Bu sunumu desteklemek üzere Hector'un özelliklerini gösteren göz boyayıcı bir liste uydurdular, sözümona Kaliforniya'ya gelişinden önce gerçekleşmiş koca bir kariyeri vardı: Buenos Aires'teki müzikhollerde gösteriler, Arjantin ve Brezilya'da uzatılmış vodvil turları, Mexico'da çekilmiş bir dizi aksiyon filmi. Hector'u önceden yıldızlığını kanıtlamış biri olarak sunmakla Hunt, yetenekli insanları bulduğu iddiasıyla ününe ün katacaktı. Hunt bu işe yeni adım atan biri değildi, zeki ve girişimci bir stüdyo patronuydu, tanınmış bir yabancı şovmeni ülkesine getirtip Amerikan halkının karşısına çıkartarak rakiplerini geride bırakmıştı. Kolaylıkla yutturulacak bir yalandı bu. Hiç kimse başka ülkelerde olup bitene dikkat etmiyordu ne de olsa, insanın karşısında arasında seçim yapabileceği bunca hayali olanak varken neden gerçeklerle kendini sınırlasındı ki?

Altı ay sonra, *Photoplay*'in Şubat sayısındaki bir yazıda Hector'un geçmişi hakkında daha ciddi bir görüş ortaya atıldı. O arada filmlerinden birkaçı oynatılmıştı, ülkede onun filmlerine olan ilgi büyürken önceki yaşamını çarpıtma ihtiyacı azalmıştı kuşkusuz. Hikâye Brigid O'Fallon adında bir muhabir tarafından yazılmıştı, ilk paragrafta Hector'un *delici bakışları ve hızlı erkekliği* hakkındaki yorumlarına bakınca, onun hakkında yalnızca pohpohlayıcı şeyler söylemek istediği anlaşılıyordu. Hector'un ağır İspanyol aksanının çekiciliğine kapılıyor O'Fallon, ama yine de akıcı İngilizcesi için överek ona neden bir Alman adı taşıdığını soruyor. *Çok bassit*, diye yanıtıyor Hector, *anne ve baba Almanya'da doğmuşlar, ben de. Ben bebek iken Arjantin'e göç etmişiz. Evde ailemle Almanca'yı konuşurum, okulda İspanyolca'yı. İngilizce sonradan geldi, Amerika'da gittikten sonra. Hâlâ çok iyi konuşamam*. Bayan O'Fallon sonra ona ne kadar zamandır Amerika'da olduğunu soruyor, Hector üç yıl diyor. Bu söz, Kaleydoskop dergisinde çıkan bilgiye ters düşüyor elbette, Hector Kaliforniya'ya geldikten sonra girip çıktığı işler üzerinde (komi, elektrikli süpürge satıcısı, çukur kazıcısı) konuşmayı sürdürürken eğlence dünyasında daha önce yaptığı işlerden hiç söz etmiyor. Hector'u sıradan biri haline getiren görkemli Latin Amerika kariyerinden bu kadar söz etmek yeter.

Hunt'ın reklam bölümünün abartılarına boş vermek zor değil, ama bunların gerçeği göz ardı etmiş olmaları *Photoplay*'deki hikâyenin daha inanılır ya da daha doğru olduğu anlamına gelmez. *Picturegoer*'ın Mart sayısında Randall Simms adında bir muhabir, Hector'u *Arapsaçı Tango* filminin setinde ziyaret ettiğini yazarak, *bu Arjantinli kahkaha makinesinin kusursuz ve aksansız İngilizce konuştuğunu duyunca şaşırđım, der. Nereli olduğunu bilmesem Ohio'daki Sandusky'de büyüdüğüne yemin edebilirdim*. Simms bunu iltifat olarak yazmıştır ama gözlemi, Hector'un kökleri konusunda rahatsız edici sorular doğuruyor zihinlerde. Arjantin'in onun çocukluğunu geçirdiği yer olduğunu kabul etsek bile öteki yazılarda öne sürülenden çok daha önce Amerika'ya gelmiş benziyor. Bir sonraki paragrafta Simms, Hector'un şöyle söylediğini yazıyor: *Ben çok kötü bir çocuktum. On altı yaşındayken ailem beni kapı dışarı etti, ben de dönüp arkama bakmadım. Sonunda kuzeye yollandım ve kendimi Amerika'da buldum. Ta başından, kafamda bir tek düşünce vardı: filmlerde adımlı duyurmak*. Bu sözleri söyleyen adamın bir ay önce Brigid O'Fallon'la konuşan adamla hiçbir benzerliği yok. *Photoplay* için o ağır aksanı komiklik olsun diye mi kullanmıştı, yoksa Simms gerçeği kasıtlı olarak değiştiriyor, Hector'un İngilizce becerisini, onun gelecek aylarda ve yıllarda sağlam bir oyuncu olabileceğine yapımcıları ikna etmek için mi vurguluyordu? Belki de ikisi o makale konusunda işbirliği yapmışlardı ya da üçüncü bir kişi Simms'i

parayla satın almıştı; büyük olasılıkla da o sıralarda epeyce para sıkıntısı çeken Hunt. Hizmetini bir başka yapımcı şirkete satabilmek için Hunt, Hector'un piyasa değerini artırmak istiyor olabilir miydi? Bunu bilmek olanaksız, ancak Simms'in amacı ne olursa olsun ve O'Fallon, Hector'un sözlerini ne kadar kötü kopya etmiş olursa olsun, o muhabirler için ne mazeret bulunursa bulunsun, bu iki haber uzlaşmaz.

Hector'un yayınlanan son röportajı *Picture Play*'in Ekim sayısında idi. B.T. Barker'a söyledikleri dikkate alındığında –en azından Barker onun öyle söylediğine bizi inandırmak istemiş olabilir– belli ki bizim oğlan bu karışıklığa kendi neden olmuş. Bu röportaja göre, ailesi Avusturya-Macaristan İmparatorluğu'nun doğu sınırındaki Stanislav kentinden geliyor ve Hector'un anadili Almanca değil Lehçe. Hector iki yaşındayken Viyana'ya gidiyorlar, orada altı ay kalıyorlar, sonra Amerika'ya geçiyorlar, New York'ta üç yıl, Orta Batı'da bir yıl kalıp yeniden taşı tarağı topluyor ve Buenos Aires'e yerleşiyorlar. Barker onun sözünü kesip Orta Batı'da nerede yaşadıklarını soruyor, Hector da istifini bozmadan yanıtlıyor: Ohio'da, Sandusky'de. Altı ay önce Simms, *The Picturegoer*'daki makalesinde Sandusky'nin adını kullanmıştı; gerçek bir yer olarak değil de bir metafor olarak vermişti bunu, herhangi bir Amerikan kenti yerine. Şimdi de Hector bu kenti kendine mal ediyor ve kendi öyküsüne katıyor, bunun tek nedeni o sözcüklerin boğuk, kıvrak müziğine kapılmış olmasıdır belki de. Ohio, Sandusky sözcüklerinin hoş bir tınısı var ve zarif, üçlü ritim değişiklikleri, iyi kotarılmış şiirsel bir cümlenin bütün gücüyle ve kusursuzluğuyla işlenmiş. Babasının köprü yapımında uzmanlaşan bir inşaat mühendisi olduğunu söylüyor. Annesi, *dünyanın en güzel kadını*, bir dansçı, şarkıcı ve ressammış. Hector her ikisine de tapmış, terbiyeli, dinine bağlı bir küçük çocukmuş (Simms'in yazısındaki kötü çocuğun tersi) ve kendisi on dört yaşındayken annesiyle babasının trajik bir tekne kazasında ölmelerine kadar babasının yolundan gidip mühendis olmayı tasarlıyormuş. Onların beklenmedik ölümü bütün bunları değiştirmiş. Öksüz ve yetim kalır kalmaz Amerika'ya dönüp orada yeni bir yaşama başlamak tek hayali olmuş. Bu olana kadar bir dizi mucize gerçekleşmesi gerekmiş, ama artık geri döndüğüne göre burasının her zaman bulunması gereken ülke olduğuna eminmiş.

Bu sözlerden bir kısmı doğru olabilirdi, ama pek çoğu olamazdı, belki bir teki bile doğru değildi. Geçmişle ilgili hikâyesinin dördüncü versiyonu bu, hepsinin ortak yanları olmasına karşın (Almanca ya da Lehçe konuşan anne baba, Arjantin'de kalmaları, eski dünyadan yeni dünyaya göç ediş) bu sayılanlar dışında her şey farklı. Bir bakıyorsunuz işbilir ve girişken; bir bakıyorsunuz pısrık ve duygusal. Gazetecinin birinin karşısında huysuz, ötekinin karşısında uysal ve saygılı; ya varlıklı bir ailede yetişmiştir ya yoksul; aksanlı konuşur ya da hiç aksansız. Bu zıtlıkları bir araya koyun, sıfıra sıfır elde var sıfır, bir sürü kimliğe ve aile geçmişine sahip bir adamın portresi çıkar karşınıza, bir yığın parça olur elinizde, parçaları birbirine uymayan bir yapboza dönüşmüştür. Ne zaman kendisine bir soru sorulsa hep değişik yanıtlar vermektedir. Ağzından sözcükler fişkirir, ama aynı şeyi asla iki kez söylememeye kararlıdır. Bir şey gizler, bir sır saklar gibidir, ama öylesine bir zarafet ve şen şakrak bir keyifle üstünü örter ki bunların, hiç kimse fark etmez. Gazeteciler ona karşı koyamaz. Onları güldürür, küçük numaralarla eğlendirir, bir süre sonra doğruları ağzından almak için onu sıkıştırmaktan vazgeçerler, sergilediği gösterinin etkisine kapılırlar. Hector coşar da coşar, Viyana'nın parke taşlı bulvarlarından Ohio'nun hoş sesli ovalarına çılgınca savrulur ve sonunda kendinize bunun bir kandırmaca mı yoksa can sıkıntısını gidermek için ahmakça bir girişim mi olduğunu sormaya başlarsınız. Belki de masum yalanlardır söyledikleri. Belki de kimseyi kandırmaya çalışmıyordur da kendini eğlendirmenin yollarını arıyordur. Ne de olsa söyleşiler sıkıcı olabilir.

Herkes size aynı soruları sorup durursa uyuyup kalmamak için her seferinde değişik yanıtlar bulup çıkarmak zorundasınızdır belki de.

Hiçbir şey kesin değildi, ama bu düzmece anılar ve sahte anekdotlar curcunasını elden geçirdikten sonra ikinci derecede önemi olan bir gerçeği keşfettiğimi hissettim. İlk üç söyleşide Hector nerede doğduğunu söylemekten özenle kaçınıyor. O'Fallon sorunca Almanya diyor; Simms sorunca Avusturya diyor, ama her iki görüşmede de ayrıntılara girmiyor; ne bir kasaba adı, ne bir kent adı, ne de bir bölge adı veriyor. Ne zaman ki Barker'la konuşuyor o zaman biraz açılıyor ve boşlukları dolduruyor. Stanislav bir zamanlar Avusturya-Macaristan sınırları içindeydi, ama savaşın sonunda imparatorluk bölününce Polonya'ya verildi. Polonya Amerikalılar için çok uzak bir ülkedir, Almanya'dan bile uzak, yabancı olduğuna dikkati çekmemek için elinden geleni yapan birinin doğduğu yer olarak o kenti göstermesi tuhaftı. Bana kalırsa bunu yapmasının tek olası nedeni söylediğinin gerçek olmasıydı. Bu kuşkumu doğrulayamadım, ama bu konuda yalan söylemiş olması anlamsız. Polonya'nın ona bir yararı olmazdı ve eğer kendisi için sahte bir geçmiş kurmak amacıyla idiyse neden Polonya'dan söz etsindi ki? Bir hataydı bu, dikkatinin bir an dağılmasıydı, ağzından kaçırıldığı sözü Barker duyar duymaz Hector yaptığı hatayı gidermeye çalışır. Kendini fazlasıyla yabancı biri olarak gösterdiyse bu yanlışı Amerikan kimliği üzerinde ısrarla durarak düzeltmeye çalışacaktı. Kendini New York'a, göçmenler kentine yerleştiriyor, sonra da ülkenin güvenli bir yerine yönelerek söylediğini perçinliyor. İşte Ohio'daki Sandusky burada devreye giriyor. Bu adı damdan düşer gibi atıyor ortaya, kendisi hakkında altı ay önce yazılmış bir yazıdan aklında kalmış bu adı bir şeyden haberi olmayan Barker'a sunuyor. Amacına da ulaşıyor. Gazetecinin dikkati başka yere çekilmiş oluyor, Polonya hakkında başka sorular soracağına arkasına yaslanıyor ve Hector'la birlikte Orta Batı'nın kaba yoncalı tarlalarını düşlemeye başlıyor.

Stanislav, Dinyester Irmağı'nın hemen aşağısında, Galiçya Eyaleti'nde, Llov'la Czernowitz'in arasında. Hector'un çocukluğunu geçirdiği yer burasıysa onun Yahudi olarak doğduğuna inanmak için her türlü neden mevcut. O bölgede yoğun biçimde Yahudi yerleşim yerleri olması ikna olmama yetmedi ama orada Yahudilerin yaşamasını Hector'un ailesinin oradan ayrılmasıyla birleştiren bu argüman oldukça inandırıcı oldu. O yöreden ayrılanlar Yahudilerdi, 1880'lerdeki Rus kıyımlarıyla başlayarak yüz binlerce Yiddiş dili konuşan göçmen Batı Avrupa ile Amerika arasında dağıldı. Bunların birçoğu da Güney Amerika'ya gitti. Salt Arjantin'de, yüzyılın sonuyla Birinci Dünya Savaşı'nın başlaması arasında Yahudilerin sayısı altı binden yüz binin üstüne çıktı. Kuşkusuz Hector ile ailesi de bu istatistikte yerini aldı. Almadıysalar Arjantin'e gitmiş olmaları pek düşünülemez. Tarihin o döneminde Stanislav'dan Buenos Aires'e Yahudilerden başka giden yoktu.

Bu küçük keşfimle gurur duyuyordum, ama pek fazla işe yarayacağını da sanmıyordum. Hector bir şey gizliyorsa ve bu şey de doğduğunda ait olduğu din ise benim keşfettiğim şey toplumsal ikiyüzlülüğün en yavan biçiminden başka bir şey değildi. O tarihlerde Hollywood'da Yahudi olmak suç sayılmazdı. Yalnızca bu konudan söz edilmemesi yeğlenirdi. O sıralarda Jolson, *Caz Şarkıcısı* filmi çekmişti ve Broadway tiyatroları da Eddie Cantor ile Fanny Brice'ı görmek için, Irving Berlin ile Gershwinleri dinlemek için, Marx Kardeşler'i alkışlamak için para ödeyen seyircilerle doluydu. Yahudi olmak Hector'un sırtında bir yük olmuş olabilir. Bunun sıkıntısını çekmiş, bundan utanmış olabilir, ama bu yüzden öldürüldüğünü hayal etmem çok güçtü. Elbette bir Yahudi'yi öldürmek için içinde yeterince kin besleyen bir yobaz her yerde çıkabilir, ama bunu yapan biri işlediği suçun duyulmasını ister, başkalarını ürkütmek için o suçtan yararlanmak ister, Hector'un kaderi ne olmuş olursa olsun şu bir

gerçek ki ölüsü asla bulunmadı.

Kaleydoskop'la sözleşme imzaladığı günden kaybolduğu güne kadar Hector'un koşusu yalnızca on yedi ay sürdü. Bu süre ne kadar kısa olursa olsun adını belli bir ölçüde duyurmayı başardı, 1928'in başlarında adı Hollywood'un dedikodu sütunlarında görünmeye başlamıştı bile. Yolculuklarım boyunca bu yazılardan yirmi kadarını çeşitli mikrofilm arşivlerinde buldum. Elime geçmeyenler de oldu mutlaka, kimileri de yok edilmiştir ancak onun adına ne kadar az ve yetersiz değinilmiş olursa olsun Hector'un akşam hava karardıktan sonra evde oturan biri olmadığını kanıtlıyordu bu yazılar. Restoranlarda ve gece kulüplerinde, partilerde ve filmlerin galalarında görünüyordu, yazılarda adı ne zaman geçse, onun *üstü örtülü çekiciliğine, dayanılmaz gözlerine ya da soluk kesecek kadar yakışıklı yüzüne* ilişkin bir de açıklayıcı cümle eşlik ediyordu yazılanlara. Yazan bir kadınsa bu dediğim özellikle geçerliydi, ama onun çekiciliğine kapılan erkekler de yok değildi. Bunların arasından Gordon Fly takma adıyla yazan biri (sütununun adı *Duvardaki Sinek*'ti), Hector'un komedilerde yeteneğini boşa harcadığını, dramaya dönmesi gerektiğini söyleyecek kadar ileri gitti. *Böyle bir profille, diye yazıyordu Fly, zarif Senyor Mann'ın durmadan duvarlara ve sokak lambalarının direklerine toslayarak burnunu tehlikeye atması insanın estetik denge duyusunu zedeliyor. Bu komedileri bırakıp dikkatini güzel kadınları öpme işine verse halkın işine daha çok yarar. Kentte bu rolü oynamaya hazır pek çok güzel kadın oyuncu olduğu kesin. Irene Flowers'ın birkaç elemenden geçtiğini söylediler, ama bu saldırgan İspanyol asilzadesinin şimdi gözünü Constance Hart'a, halkın gözdesi Vim ve Vigor Kızı'na diktiği belli oluyor. Bu ekran denemesinin sonucunu merakla bekliyoruz.*

Yine de çoğu zaman Hector'u başlarıyla şöyle bir selamlamanın ötesine gitmiyordu gazeteciler. Henüz kimsenin ilgisini çekmiyordu, yetenekli pek çok yeni adaydan biriydi, elime geçen köşe yazılarının yarısında yalnızca bir ad olarak yer alıyordu; genellikle de kendisi de sıradan biri olan bir kadınla birlikte. Hector Mann, Feathered Nest'te Sylvia Noonan ile görüldü. Hector Mann dün gece Gibraltar Kulübün dans pistine Mildred Swain ile çıktı. Hector Mann Alice Dwyer ile gülüştü, Polly McCracken ile midye yedi, Dolores Saint John ile el ele tutuştu, Fiona Maar ile birlikte bir bara girdi. Tam sekiz değişik kadın adı saydım, ama o yıl daha kaç kadınla çıktığını Tanrı bilir. Benim bilgilerim elime geçen dergilerle sınırlıydı ve kadınların sayısı rahatlıkla yirmi, hatta daha da fazla olabilirdi.

Bir sonraki ocak ayında, Hector'un ortadan kaybolduğu duyulduğunda aşk hayatına pek dikkat eden olmadı. Ondan üç gün önce Seymour Hunt yatak odasında kendini asmıştı, kötü biten bir aşkın ya da gizli bir ilişkinin kanıtlarını aramak yerine polis, Hector'un üçkâğıtçı Cincinnati bankacı ile olan sorunlu ilişkilerinin üzerine gitti. Bu iki skandal arasında bir bağlantı kurmak kaçınılmazdı belki de. Hunt'ın tutuklanmasından sonra Hector'un, Amerikalıların içinde hâlâ adalet ruhu bulunduğunu görmekle içim rahatladı, dediği anlatılıyor. Hector'un yakın arkadaşlarından biri olduğu söylenen o gizli kaynak, yarım düzine insanın duyabileceği bir uzaklıkta Hector'un şöyle dediğini bildiriyor: *Adam bir serseri. Binlerce dolarımı dolandırdı, mesleğimi mahvetmeye çalıştı. Onu tutuklamaları beni sevindiriyor. Hak yerini buluyor, ona hiç acımıyorum.* Hunt'ı ihbar edenin Hector olduğu yolunda basında söylentiler dolaşmaya başlamıştı. Bu savı destekleyenler, artık Hunt öldüğüne göre ortaklarının, halkın kulağına daha fazla bilgi sızması için Hector'u ortadan kaldırdıklarını öne sürdüler. Hunt'ın ölümünün intihar olmadığını, intihar süsü verilmiş bir cinayet olduğunu iddia edecek kadar ileri gidenler bile oldu; Hunt'un yeraltındaki dostlarının, suçlarının izini örtmek

isterken başvurdukları karmaşık bir işbirliğinin ilk adımı bu, dediler.

Olayların gangsterce açıklamasıydı bu. 1920'lerin Amerikasında anlaşılır bir yaklaşım olarak kabul edilebilirdi, ancak ortada bu varsayımı destekleyecek bir ceset olmadığı için polisin soruşturması sonuçsuz kaldı. İlk birkaç hafta basın ilgisini eksiltmedi, Hunt'ın işleri ve film sektöründe suç olaylarının artması hakkında haberler yayınladı, ama Hector'un ortadan kaybolmasıyla eski yapımcısının ölümü arasında kesin bir ilişki kurulamayınca başka nedenler ve açıklamalar aranmaya başlandı. Bu iki olayın yakınlığı herkesi heveslendirmişti, ama birinin ötekine yol açtığını varsaymak mantık açısından geçerli değildi. Birbirini izleyen olayların mutlaka birbiriyle ilintili olması gerekmez, birbirine yakın olmaları bağlantılı olduklarını düşündürse de. Başka yollardan araştırmaya girildiğinde eski izlerden çoğunun silindiği görüldü. Eski makalelerden pek çoğunda Hector'un nişanlısı olarak gösterilen Dolores Saint John sessizce kentten ayrıldı ve ailesinin Kansas'taki evine döndü. Gazetecilerin onun yerini bulması bir ay sürdü, bulduklarında da kız, Hector'un kayboluşunun etkisinden hâlâ kurtulmadığını, bu yüzden bir açıklamada bulunamayacağını söyleyerek konuşmayı kabul etmedi. Tek söylediği, *Kalbim kırıldı*, oldu, ondan sonra da ondan hiç haber alınmadı. Aralarında *Asistan* ve *Bay Hiçkimse*'nin de (burada Şerif'in kızı ve Hector'un karısı rolündeydi Dolores) bulunduğu yarım düzine filmde oynayan çekici, genç bir kadın oyuncu ansızın hiç tereddütsüz mesleğini terk etmiş ve gösteri dünyasından çekilmişti.

Kaleydoskop'un yaptığı on iki filmin hepsinde Hector'la birlikte çalışmış olan komedyen Jules Blaustein, *Variety*'nin muhabirine kendisiyle Hector'un sesli komediler için bir dizi senaryo üzerinde işbirliği yaptıklarını, senaryoları yazan ortağının *keyfinin çok yerinde* olduğunu anlattı. Aralık ortasından beri onu her gün görüyorum, dedi ve Hector konusunda kendisiyle konuşulan herkesin aksine, adam ondan söz ederken şimdiki zaman kipini kullandı. *Hunt'la arasındaki iş tatsız bitti, doğru*, dedi Blaustein, *ama Kaleydoskop'ta kazık yiyen tek kişi Hector değildi. Hepimiz darbe yedik orada, en ağırını Hector yemiş bile olsa kin tutacak biri değil o. Önünde uzun bir gelecek vardı, Kaleydoskop'la olan kontratı sona erdiğinde aklını başka işlere verdi. Benimle birlikte çok sıkı çalıştı, onu hiç böyle sıkı çalışırken görmemiştim, kafasında yeni düşünceler kaynıyordu. Ortadan kaybolduğunda ilk senaryomuz neredeyse hazırды, Nokta ile Çizgi adında bir kahkaha makinesi; Columbia'daki Harry Cohn'la sözleşme imzalamak üzereydik. Çekim martta başlayacaktı. Hector hem yönetecek hem de filmde ufak, konuşmasız ama deli dolu bir rolü olacaktı. Eğer kendini öldürecek biri böyle yapar diyorsanız Hector'u tanımamışsınız demektir. Kendi canını alacağını düşünmek çok saçma. Belki bu işi onun yerine yapan oldu, ama bu, onun düşmanları olduğu anlamına gelirdi, onu tanıdığım süre boyunca kimsenin damarına bastığını görmedim. Adam bir prens, onunla çalışmayı seviyorum. Neler olduğunu düşünerek bütün gün burada oturabiliriz, ama bahse girerim ki canlı olarak bir yerlerdedir, gece yarısı kafasına esip bir süre yalnız kalmak için çekip gitmiştir. Herkes onun öldüğünü söyleyip duruyor, ama Hector şimdi şu kapıdan girse, şapkasını iskemleye fırlatıp Haydi Jules, işe koyulalım! dese hiç şaşırımam.*

Columbia Şirketi, Blaustein ve Hector'la içlerinde *Nokta ile Çizgi*'nin ve iki tane uzun komedinin yer aldığı üç filmlik bir proje konusunda görüşmeler yaptığını doğruladı. Henüz imza atılmadı, demişti sözcü ama her iki tarafı hoşnut edecek koşullar saptandıktan sonra stüdyo *Hector'u aralarına katmayı* sabırsızlıkla bekliyordu. Blaustein'in sözleri Columbia'nın açıklamasıyla birleşince birtakım tabloid basınının intihar nedeni olarak öne sürdüğü Hector'un kariyerinin sona erdiği iddiası çürütülmüş oluyordu. Hector'un hiç de umutsuzluk içinde olmadığı belliydi. *Los Angeles Record*'ın

18 Şubat 1929'da yazdığına göre Kaleydoskop'taki karışıklık *onun keyfini kaçırmamıştı*, Hector'un canına kıydığı iddiasını destekleyecek bir mektup ya da not bulunmadığına göre intihar teorisi yerini saçma sapan spekülasyonlara ve olmayacak tahminlere bıraktı: başarısızlıkla sonuçlanan adam kaçırmalar, acayip kazalar, doğüstü olaylar... O arada polis, Hunt bağlantısı konusunda hiçbir ilerleme gösteremiyordu, *umut veren birkaç iz üzerinde* olduklarını ileri sürmelerine rağmen (*The Los Angeles Daily News*, 7 Mart 1929) ortaya yeni zanlılar çıkmadı. Hector öldürüldüyse bile kimseyi cinayetle suçlayacak kadar kanıt yoktu ortada. Kendini öldürdüysen kimse bunun nedenini bilemiyordu. Birkaç alaycı kişi onun ortadan kayboluşunun reklam amaçlı olduğunu ileri sürdü, Columbia'daki Harry Cohn'un, dikkatleri yeni yıldızının üzerine çekmek için tasarladığı ucuz bir numara olduğunu söylediler, her an mucizevi bir biçimde yeniden ortaya çıkabilirdi. Böylece ortaya budalaca bir düşünce atılmış oldu, ama günler geçip Hector dönmeyince o teori de ötekiler gibi fos çıktı. Hector'un başına gelenler hakkında herkes bir fikir ileri sürse de, işin aslı kimsenin bir şey bilmediğiydi. Bilen biri varsa bile konuşmuyordu.

Bu olay gazetelerin manşetlerini bir buçuk ay kadar işgal etti, sonra ilgi azalmaya başladı. Haber yapılacak yeni açıklamalar, araştırılacak yeni olasılıklar çıkmadı ve sonunda basın dikkatini başka şeylere yöneltti. İlkbaharın sonuna doğru *Los Angeles Examiner*, daha sonraki birkaç yıl boyunca zaman zaman ortaya çıkan birkaç hikâyeden ilkinin yayınladı, bunlara göre Hector hiç olmayacak, uzak bir yerde görülmüştü –Hector görüntüleri deniliyordu bunlara–, ama bunlar yalnızca küçük haberlerdi, yıldız falı sayfasının dibine gömülmüş boşluk dolduran küçük notlardı, Hollywood sakinleri için bir tür beylik şaka. Hector New York'un Uticasında işgücü örgütleyicisi olarak çalışıyordu. Hector gezgin sirkiyle birlikte Pampas'taydı. Hector Skid Row'daydı. Mart 1933'te, beş yıl önce *The Picturegoer* adına Hector'la söyleşi yapan Randall Simms, *Herald Express*'in Pazar ekinde *Hector Mann'a Ne Oldu* başlıklı bir makale yayınladı. Olay hakkında yeni bilgiler vaat eden bu makale, Hector'un karışıp karışmadığı belli olmayan umarsız ve karmaşık bir aşk üçgenini ima etmenin ötesinde Los Angeles gazetelerinde 1929 yılında yer alan haberlerin yeniden ısıtılıp sofraya konulmasından başka bir şey değildi. Dabney Strayhorn adında biri tarafından kaleme alınan benzer bir yazı *Colliers*'in 1941'deki bir sayısında yayımlandı, *Hollywood Skandalları ve Muammaları* gibi bayağı bir başlık taşıyan, Frank C. Klebald tarafından yazılan ve 1957 yılında yayınlanan bir kitabın kısa bir bölümü Hector'un ortadan kayboluşuna ayrılmıştı; yakından incelenince bu bölümün Strayhorn'un dergide çıkan yazısının neredeyse sözcüğü sözcüğüne tıpkısı olduğu anlaşıldı. Yıllar boyunca Hector hakkında yazılmış uzunlu kısalı başka yazılar da olabilir ama benim elime geçmedi. Benim elimde yalnızca kutudakiler vardı ve onların dışında bir şey bulamamıştım.

Dört

İki hafta geçmiş ancak Frieda Spelling'den hâlâ ses çıkmamıştı. Gece yarısı telefonla aranacağımı ummuş, özel ulak mektuplar, telgraflar, fakslar, Hector'un yatağının başucuna koşmamı isteyen umarsız ricalar gelmesini beklemiş, tam on dört gün ses seda çıkmayınca artık umudumu kesmişim. Önceden olduğu gibi karamsarlığa kapılmış, yavaş yavaş ilk başladığım yere dönmüştüm. Kutu yeniden dolaba girmişti, bir hafta ya da on gün daha ortalıkta süngüm düşük dolandıktan sonra Chateaubriand'ın müsveddesini elime aldım ve üzerinde çalışmaya başladım. Neredeyse bir aydır çevirimle ilgilenmemiştim, içimde bir parça hayal kırıklığı ve hoşnutsuzluk duygusu kalsa da Tierra del Sueño düşüncesini kafamdan çıkarmayı başardım. Hector yeniden ölüydü benim için. 1929'da da ölmüş olabilirdi, evvelki gün de. Hangisinin gerçek ölüm olduğu hiç önemli değildi. Artık bu dünyaya ait değildi, ben de onunla karşılaşma fırsatını asla bulamayacaktım.

Yeniden kendime döndüm. Hava durmadan değişiyordu, bir iyileşiyor bir bozuyordu. Bir iki gün pırıl pırıl oluyor, arkasından korkunç fırtınalar kopuyordu; bardaktan boşanırcasına yağmur yağıyor, sonra gökyüzü masmavi oluyordu; rüzgâr bir çıkıyor bir kayboluyordu; sıcaklık yükselip alçalıyor, puslu hava yerini açık havaya bırakıyordu. Yaşadığım dağda hava aşağıdaki kasabaya oranla hep beş derece daha soğuk oluyordu, ama üzerimde yalnızca bir şort ve tişörtle dolaşabildiğim öğle sonraları da vardı. Kimi gün de, sobayı yakmak ve üç kazak üst üste giymek zorunda kalıyordum. Haziran bitip temmuz geldi. Tam on gündür düzenli çalışıyordum, yavaş yavaş eski ritmime dönüyor, beni son bir kez gayrete getirecek bir şey arıyordum. Bayram tatilini izleyen hafta sonundan hemen sonra bir sabah erkenden yola çıktım, alışveriş yapmak için Brattleboro'ya gittim. Grand Union'da yaklaşık kırk dakika kaldım, torbaları kamyonete yükledikten sonra orada biraz zaman geçirmeye ve bir sinemaya gitmeye karar verdim. İçimden gelen bir dürtüydü bu, otoparkta, ikinci güneşinin altında gözlerimi kısarak, ter içinde dururken ansızın doğan bir düşünceydi. O günlük işim bitmişti, planımı değiştirmemem ya da canım istemiyorsa eve koşmam için bir neden yoktu. Saat altı matinesi başlamak üzereyken Main Street' teki Latches Sineması'na girdim. Bir kolayla bir paket patlamış mısır aldım, en arka sıranın ortasında boş bir koltuk buldum, *Geleceğe Dönüş* filmlerinden birini baştan sona izledim. Hem güldüm hem de zevk aldım. Film bitince Brattleboro'da biraz daha kalmaya ve karşı kaldırımdaki Kore lokantasında akşam yemeği yemeye karar verdim. Orada daha önce de bir kez yemek yemiştim, Vermont ölçütlerine göre yemeklerin pek de kötü olmadığını söyleyebilirdim.

Karanlık salonda tam iki saat oturmuştum, sinemadan çıktığımda hava yeniden değişmişti. Şu anı hava değişimlerinden biriydi: Bulutlar yoğunlaşıyor, termometre yirmilere düşüyor, rüzgâr çıkıyordu. Bütün gün güneş pırıl pırıl parlayıp ortalığı ısıttığına göre o saatte gökyüzü biraz aydınlık kalmış olmalıydı, oysa hava kararmadan önce güneş çekilmiş ve o uzun yaz günü yerini nemli, serin bir akşama bırakmıştı. Karşı kaldırıma geçerken yağmur başlamıştı bile, restorana girdim, sokağa yakın masalardan birine oturup yemeğimi ısmarlarken dışarıda şiddetini artıran fırtınayı izledim. Bir kâğıt torba yerden havalandı, Sam'in Ordu Malzemesi Dükkânı'nın vitrinine çarptı; boş bir soda tenekesi sokaktan aşağı, ırmağa doğru tangır tungur yuvarlandı; yağmur damlaları kaldırıma kurşun gibi indiler. Yemeğe bir tabak *kimchi*³ ile başladım, lokmalarımı biramla yuttum. Dilimi yakan keskin bir şeydi bu, ana yemeğe geçtiğimde eti sıcak sosa batırıp yedim, bir yandan da bira içiyordum. Üç şişe içmiş olmalıyım, belki de dört, hesabı ödeme zamanı geldiğinde alkolün dozunu biraz kaçırmıştım. Beyaz çizginin üzerinde yürüyebilecek kadar aklım başımdaydı sanırım, yaptığım çeviri üzerinde

kafa yoracak kadar ayıktım da, ama herhalde araba kullanacak durumda değildim.

Yine de olanlar için birayı suçlayacak değilim. Reflekslerim biraz yavaşlamış olabilir, ama işin içinde başka şeyler de vardı; bu denklemden bira çıkarılsaydı sonucun pek farklı olacağını hiç sanmıyorum. Restorandan çıkarken yağmur hâlâ bardaktan boşanırcasına iniyordu, belediyenin otoparkına kadar olan birkaç yüz metrelik mesafeyi koşarken iliklerime kadar ıslanmıştım. Anahtarları ıslak pantolonumun cebinden bir türlü becerip çıkaramayışım ya da onları cebimden çıkarır çıkarmaz bir su birikintisine düşürmem de cabası. Karanlıkta yere çömelip anahtarları ararken daha da fazla zaman yitirmiştim, sonunda ayağa kalkıp kamyonetime bindiğimde elbiselerimle duşa girmiş kadar sıırılsıklamdım. Suç biranın olabilir ya da ıslak elbiselerin ve gözlerime giren yağmurun. Durmadan elimin birini direksiyondan çekip alnımı silmem gerekiyordu, bu eğlenceye, bozuk bir havalandırma sisteminin doğurduğu rahatsızlığı eklerseniz (bunun anlamı şu: Bir elimle ya alnımı siliyordum ya da buğulanan ön camı), ayrıca bir de iyi çalışmayan silecekleri sayarsanız (ne zaman çalışırlar ki?) o geceki koşulların eve pek de güvenli bir biçimde gitmemi sağlayacak koşullar olmadığı ortaya çıkar.

İşin tuhafı, bütün bunların farkındaydım. Islak giysilerimin içinde titriyor, bir an önce eve dönüp üstüme kuru bir şeyler geçirmek için acele ediyordum, yine de arabayı elimden geldiğince yavaş kullanmaya çabaladım. Sanırım hayatımı kurtaran da bu oldu, öte yandan kazaya neden olan şey de bu olabilirdi. Arabayı daha hızlı kullansaydım daha dikkatli olurdu, yoldaki değişikliklere karşı gözümü daha çok açardım, ama bir süre sonra aklım başka yerlere gitti ve sonunda –hani şu arabada tek başınızayken olur ya– uzun, boş düşüncelere daldım. Bu kez, yanlış hatırlamıyorsam, günlük yaşamımızdaki ayrıntıları ölçmekle ilgili düşüncelerdi. Son kırk yılda ayakkabılarımın bağcıklarını bağlamaya ne kadar zaman ayırmıştım? Kaç tane kapı açıp kapamıştım? Kaç kez hapşırılmıştım? Bulamadığım şeyleri arayarak kaç saat geçirmiştim? Kaç kez ayağımı bir yere çarpmış, başımı bir yere toslamış ya da gözüme kaçan bir şeyi gözümü kırıştıtarak çıkarmıştım? Bu zihin egzersizi çok hoşuma gitmişti, karanlıkta ilerlerken bu listeye yeni kalemler ekliyordum. Brattleboro'nun yirmi mil kadar dışında T. Kasabası'yla Batı T. Kasabası arasındaki yolda, evime çıkan toprak yola sapacağım dönemece üç mil kala, farların ışığında bir hayvanın parlayan gözlerini gördüm. Bir saniye sonra hayvanın bir köpek olduğunu fark ettim. Yirmi otuz metre kadar önümdeydi, gecenin içinde başıboş dolaşan ıslak ve sefil bir yaratık; yolunu kaybeden çoğu köpeğin yaptığığın tersine yolun kenarından değil de tam ortasından yürüyordu; daha doğrusu ortanın solundan, suratı tam karşımdaydı. Ona çarpmamak için direksiyonu kırdım, aynı anda frene sertçe bastım. Herhalde yanlışta yaptığım ama yapmamam gerektiğini düşünmeme fırsat kalmadan yaptım bunu; yağmur yüzünden yolun yüzeyi ıslak ve kaygan olduğundan frenler tutmadı. Sarı çizginin ötesine savruldu, tekrar şeridime geçmeden kamyonet bir direğe tosladı.

Emniyet kemeri takılıydı, ama sarsıntıyla sol kolumu direksiyona çarptım, torbalardan fırlayan yiyeceklerin arasında bulunan bir domates suyu kutusu çeneme geldi. Yüzüm acıdan kasıldı, kolum zonkluyordu, ama elimi uzatabiliyor, ağzımı açıp kapayabiliyordum, bu yüzden kırık kemiğim olmadığına karar verdim. İçim rahat etmeli, ciddi biçimde yaralanmadan kurtulduğum için kendimi şanslı saymalıyım, ne var ki Tanrı'nın sevgili kuluymuşum, başıma daha kötü şeyler gelebilirdi, diye düşünecek havada değildim. Zaten olan olmuştu, kamyoneti çarptığım için kendime kızıp duruyordum. Farlardan biri kırılmıştı; tampon yamulmuştu, arabanın burnu içine göçmüştü. Motor hâlâ çalışıyordu ama geri vitese takıp arabayı hareket ettirmeye çalıştığımda ön lastiklerin yarı yarıya çamura

gömülmüş olduğunu anladım. Kamyoneti oradan kurtarmak için yağmur altında tam yirmi dakika iteklemem gerekti, o arada o kadar ıslanmış ve yorulmuştum ki, arabanın içine dağılmış olan yiyecek paketlerini toplamaya kalkışmadım bile. Direksiyona oturdum, arabayı düze çıkardım ve hareket ettim. Sonradan öğrendiğime göre eve, ense köküne sıkışan bir kutu donmuş bezelye ile dönmüşüm.

Arabayı evimin önünde durdurduğumda saat on biri geçmişti. Islak giysilerimin içinde titriyordum, çenem ve kollarım sızlıyordu, keyfim iyice kaçmıştı. Sürprizlere hazırlıklı olmalı derler, ama sürpriz olduğunda en beklemeyeceğiniz şey, arkasından yeni bir sürprizin gelmesidir. Gardımı almamıştım, kamyonetten inerken aklım hâlâ köpekte ve direkte olduğundan ve kazanın ayrıntılarını kafamdan geçirdiğimden, evin sol tarafında park etmiş olan arabanın farkına varmadım. Farlarım o tarafı aydınlatmamıştı, motoru durdurup farları söndürdüğümde ortalık kapkaranlık oluverdi. O arada yağmur hızını azaltmış olsa da hâlâ ince ince yağıyordu, evin ışıkları da yanmıyordu. Güneş batmadan eve dönmüş olacağımı düşündüğümden ön kapının üstündeki ışığı yakmaya gerek görmemiştim. Gök kapkaranlıktı. Yer de öyle. Eve kadar olan yolu ezbere ve el yordamıyla buldum, ama hiçbir şey göremiyordum.

Vermont'ta evin kapısını kilitleme âdeti olmasa da ben öyle yapmazdım. Ne zaman dışarı çıksam sokak kapısını sımsıkı kilitlerdim. Bozmak istemediğim katı bir kuraldı bu, beş dakikalığına çıksam bile. O gece ikinci kez anahtarlarımı ararken bu önlemlerin ne kadar budalaca olduğunu fark ettim. Kendi evime giremiyordum. Anahtarlar elimdeydi, ama anahtarlıkta tam altı tane anahtar takılıydı, hangisinin kapıyı açtığını bilmiyordum. Elimle kapıyı yoklayarak kilidin yerini saptamaya çalıştım. Bulunca anahtarlardan birini gelişigüzel seçip deliğe soktum. Yarı yarıya girdi, sonra sıkışıp kaldı. Başka bir anahtar denemem gerekecekti, ama bunu yapmadan önce ilk anahtarı çıkarmalıydım. Bu iş, tahmin ettiğimden çok daha fazla çaba gerektirdi; son dakikada, tam anahtarın en son çentiğini delikten çıkarırken anahtar birden yerinden oynadı ve anahtarlık elimden kaydı. Tahta basamaklara çarptı, sonra gece karanlığında kim bilir nereye fırladı. Böylece yolculuğum başladığı gibi bitti: dört ayağımın üzerinde sürünüp ağzımın içinden küfrederek, görünmeyen anahtarları arayarak.

Avluda bir ışık parladığında herhalde iki üç saniyedir anahtar arıyordum. Başımı kaldırıp içgüdüsel olarak ışığın geldiği yere çevirdim, korkmama bile vakit kalmadan, daha ne olduğunu bile anlayamadan karşımda duran bir otomobil gördüm, bana ait bir arazide işi olmayan bir otomobil; içinden bir kadın iniyordu. Kocaman kırmızı bir şemsiyeyi açtı, arabanın kapısını çarparak kapattı, ışık söndü. Yardıma ihtiyacınız var mı? diye sordu. Ayaklarımın üzerinde doğruldum, tam o sırada bir başka ışık yandı. Kadın elindeki el fenerini yüzüme tutmuştu.

Sen de kimsin lanet olası? diye sordum.

Beni tanımazsınız, dedi, ama beni gönderen kişiyi tanıyorsunuz.

Bu yetmez. Ya kim olduğunuzu söylersiniz ya da polis çağırırım.

Adım Alma Grund. Tam beş saattir burada bekliyorum Bay Zimmer, sizinle konuşmam gerek.

Kim gönderdi sizi?

Frieda Spelling. Hector'un durumu iyi değil. Frieda bunu bilmenizi istedi, fazla zamanları

kalmadığımı da bilmenizi istiyor.

Kadının el fenerinin yardımıyla anahtarları bulduk, kapıyı açıp eve girince oturma odasındaki ışıkları yaktım. Alma Grund da arkamdan girdi içeri; otuz beş kırk yaşlarında kısa boylu bir kadındı, üzerinde mavi ipek bir bluz ve üstüne oturan gri bir pantolon vardı. Kahverengi saçları orta uzunlukta idi, yüksek ökçeli ayakkabılar giymiş, kıpkırmızı ruj sürmüştü, omzunda kocaman bir deri çanta asılıydı. Işığa çıktığında yüzünün sol yanında bir doğum lekesi çarptı gözüme. Bir erkek yumruğu büyüklüğünde mor bir lekeydi, eniyle boyu hayali bir ülkenin haritasını andırıyordu: gözünün kenarından başlayıp çenesine doğru inerken yanağının yarından fazlasını kaplayan iri bir renk bozumu. Saçı, lekenin büyük bölümünü kapatacak biçimde kesilmişti, saçları kıpırdamasın diye başını tuhafça yana eğiyordu. Sanırım alışkanlık haline gelmiş bir baş hareketiydi bu, bir ömür boyu bilinçli olarak kullanılıp kazanılmış bir alışkanlıktı; bu hareket ona hantal bir hava veriyor, savunmasız kılıyordu, gözlerinize bakmaktansa halıya bakmayı yeğleyen utangaç bir genç kızdı sanki.

Başka bir gece olsa kadınla konuşmayı isterdim, ama o gece değil. Az önce olanlardan dolayı fazlasıyla sinirli, fazlasıyla bozuktum, tek istediğim üzerimdeki ıslak giysilerden sıyrılmak, sıcak bir banyo alıp yatağa girmektir. Oturma odasına girip ışığını yakınca kapıyı arkamdan kapatmıştım. Yeniden açıp kadına gitmesini söyledim kibarca.

Beş dakika izin verin bana, dedi. Size her şeyi açıklayabilirim.

İnsanların bana ait bir mülke izinsiz girmelerinden hiç hazzetmem, dedim. İnsanların gece yarısı üzerime atlamalarından da hoşlanmam. Sizi buradan kapı dışarı etmemi istemezsiniz, değil mi?

O zaman gözlerini kaldırıp bana baktı, sert konuşmam onu şaşırtmış, sesimdeki gizli hiddet ürkütmüştü. Hector' u görmek istediğinizi sanıyordum, dedi, bunu söylerken evin içine doğru birkaç adım daha attı, tehdidimi yerine getirmeye kalkışırım diye kapıdan uzaklaşmıştı. Arkasına dönüp yeniden karşımda durduğunda yüzünün sağ tarafını görebildim. O açıdan bakıldığında farklı görünüyordu, yüzü narin ve toplu, cildi pürüzsüzdü. Aslında çekici olmadığı söylenemezdi; hatta belki de güzeldi. Gözleri lacivertti, içlerinde bana Helen'i anımsatan diri, ürkek bir zekâ pırıltısı okunuyordu.

Frieda Spelling'in söyleyeceği şeylerle ilgilenmiyorum artık, dedim ona. Beni fazla bekletti, bunu atlatmam için çok çabalamam gerekti. Aynı şeyi bir daha yaşayacak değilim.. Gereksiz umut. Gereksiz hayal kırıklığı. Artık sabrım kalmadı. Benim açımdan bu hikâye bitti.

Beni yanıtlamasına fırsat bırakmadan bu küçük söylevimi oldukça kaba bir finalle bitirdim. Ben banyo alacağım, dedim. Banyodan çıktığımda sizi burada görmek istemiyorum. Çıkarken kapıyı arkanızdan kapatıverin bir zahmet.

Kadına sırtımı dönüp merdivene doğru yürümeye başladım, onu yoksaymaya ve bu işten sıyrılmaya kararlıydım. Merdivenin ortasına gelmişim ki kadının sesini duydum: Harika bir kitap yazmışsınız Bay Zimmer. Gerçek hikâyeyi bilmek hakkınız ve benim yardımınıza ihtiyacım var. Anlatacaklarıma kulak vermezseniz korkunç şeyler olacak. Beni beş dakikacık dinleyin. Bütün istediğim bu.

Durumu, bulabildiği en dramatik sözcüklerle aktarıyordu, ama bu sözlerin beni etkilemesine izin verecek değildim. Merdivenin üst başına ulaştığımda dönüp ona sahanlıktan seslendim. Sizi beş saniye bile dinleyecek değilim, dedim. Benimle konuşmak istiyorsanız yarın telefon edin. Hatta daha iyisi, bir mektup yazın. Telefonda konuşmayı pek beceremem. Sonra da kadının tepkisini beklemeden banyoya girdim, kapıyı arkamdan kilitledim.

Küvette on beş yirmi dakika kaldım. Kurulanmak için de üç ya da dört dakika harcadım, iki dakika aynada çenemi incelemek için, yedi sekiz dakika da sırtıma temiz giysiler geçirmek için; yukarıda bir saate yakın kalmış olmalıyım. Hiç acelem yoktu. Yeniden aşağıya indiğimde kadını orada bulacağımdan emindim, huysuzluğum hâlâ geçmemişti, hâlâ hınçtan, hiddetten köpürüyordum. Alma Grund'dan korkmuyordum, beni korkutan kendi öfkemdi, içimde neler olduğunu hiç bilmiyordum. Geçen ilkbaharda Tellefonların partisinde sergilediğim taşkınlıktan beri insanların arasına karışmamış, yabancılarla konuşma alışkanlığımı yitirmiştim. Geçinmeyi becerebildiğim tek kişi kendimdim; ama ben kimse sayılmazdım, gerçekten yaşıyor da sayılmazdım. Yalnızca yaşıyormuş gibi yapan biriydim, ölmüş bir adamın kitabını çevirerek günlerini dolduran ölü bir adamdım.

Kadın özürler dileyerek başladı sözlerine, sahanlığa çıktığımda alt kattan bana bakarak, saygısızca davranışı için kendisini bağışlamamı istedi, damdan düşer gibi geldiği için ne kadar üzülüğünü söyledi. Gece vakti yabancıların evinin çevresinde dolaşan biri değilim, dedi, beni ürkütmeyi de istememişti. Saat altıda kapınızı çaldığımda henüz güneş vardı, dedi. Benim evde olacağımı sanmış ama yanılmıştı, onca saat avluda beklemesinin nedeni benim her an dönebileceğimi düşünmesiydi.

Merdivenden inip oturma odasına yöneldiğimde kadının saçlarını fırçalayıp dudak boyasını tazelemiş olduğunu gördüm. Kendini toplamış görünüyordu; daha derli topluydu, kendine güveni yerine gelmişti; ona doğru yürüyüp oturmasını söylediğimde sandığım kadar güçsüz ya da ürkmüş olmadığını sezdim.

Bazı soruları yanıtlamazsanız sizi dinlemeye hiç niyetim yok, dedim. Bana anlatacaklarınız beni tatmin ederse konuşma fırsatı tanırım size. Etmezse gitmenizi isteyeceğim, bir daha da gözüme görünmeyin. Anladınız mı?

Yanıtlarım kısa mı olsun uzun mu?

Kısa olsun. Olabildiğince kısa.

Nereden başlamam gerektiğini söyleyin, elimden geleni yaparım.

İlk bilmek istediğim şey, Frieda Spelling'in neden bana mektup yazmadığı.

İkinci mektubunuzu aldı, ama tam oturup sizi yanıtlıyacaktı ki mektuba başlamasını engelleyen bir şey çıktı.

Koca bir ay mı sürdü bu?

Hector merdivenden yuvarlandı. Evin bir tarafında Frieda elinde kalem oturuyordu, evin bir başka tarafında Hector merdivene doğru yürüyordu. Bu iki olayın birbirine bunca yakın olması çok ilginç.

Frieda üç sözcük yazabilmişti: Sevgili Profesör Zimmer... tam o anda Hector'un ayağı takılıp düşmüş. Bacağı iki yerinden kırılmış. Birkaç kaburgası çatlamış. Başının yan tarafı berbat biçimde şişmiş. Çiftliğe gelen bir helikopter onu alıp Albuquerque'deki bir hastaneye götürmüş. Bacağını düzeltmek için yapılan ameliyat sırasında bir kalp krizi geçirmiş. Onu kardioloji bölümüne nakletmişler, sonra, tam iyileşir gibi olduğunda zatürreeye yakalanmış. Birkaç hafta ölümle kalım arasında yaşamış. Size yazacak durumda değilmiş Frieda Spelling. Pek çok şey oluyormuş, Frieda da başka şey düşünecek durumda değilmiş.

Hector hâlâ hastanede mi?

Dün eve çıktı. Bu sabah ilk uçağa atladım, iki buçuk civarında Boston'a indim ve bir araba kiralayıp doğru buraya geldim. Mektup yazmaktan daha kestirme, değil mi? Üç, dört, hatta beş gün yerine bir günde. Beş gün içinde Hector ölmüş olabilirdi.

Neden telefon etmediniz bana?

Riske girmek istemedim. Telefonu suratıma kolaylıkla kapatabilirdiniz.

Umurunuzda olur muydu bu? İkinci sorum da şu: Siz kimsiniz ve bu işe neden bulaştınız?

Onları yıllardır tanıyorum. Bana çok yakınlar.

Kızlarıyım demeyeceksiniz, değil mi?

Ben Charlie Grund'ın kızıyım. Bu adı hatırlamayabilirsiniz ama bir yerde duymuş olduğunuza eminim. Onlarca kez görmüşsünüzdür.

Kameraman.

Doğru. Hector'un Kaleydoskop'taki filmlerinin hepsini o çekmişti. Hector ile Frieda yeniden film çevirmeye karar verdiklerinde babam Kaliforniya'dan ayrılıp çiftliğe yerleşmiş. Bu dediğim 1940'ta olmuş. Ben orada doğdum, orada büyüdüm. Benim için çok önemli bir yer orası Bay Zimmer. Her şeyimi oraya borçluyum.

Oradan hiç ayrılmadınız mı?

On beş yaşındayken yatılı okula gittim. Arkasından üniversiteye. Ondan sonra hep büyük kentlerde oturdum. New York, Londra, Los Angeles. Evlendim, boşandım, işe girdim, çeşitli şeyler yaptım.

Ama şimdi çiftlikte yaşıyorsunuz.

Yedi yıl kadar önce geri döndüm oraya. Annem ölmüştü, ben de cenaze için gittim. Ondan sonra da kalmaya karar verdim. Charlie birkaç yıl sonra öldü ama ben hâlâ oradayım.

Ne yapıyorsunuz?

Hector'un biyografisini yazıyorum. Tam altı buçuk yılımı aldı ama artık bitmek üzere.

Yavaş yavaş anlamaya başlıyorum.

Elbette anlayacaksınız. İki bin dört yüz mili sizden bazı şeyler gizlemek için gelmedim ya.

Bir sonraki sorum da bu. Neden ben? Dünyadaki bu kadar insan arasından neden beni seçtiniz?

Çünkü tanığa ihtiyacım var. Kitapta kimsenin görmediği şeylerden söz ediyorum, söylediklerimi destekleyecek biri olmazsa kimse bana inanmaz.

Ama bu kişi neden ben oluyorum? Herhangi biri olabilir. Bana az önce Hector'un son filmlerinin mevcut olduğunu dolambaçlı yoldan anlattınız. Eğer Hector'un gün ışığına çıkmamış başka çalışmaları da varsa filmcilik konusunda bir uzmana başvurup filmleri görmesini isteyebilirsiniz. Söylediklerinize kefil olacak yetkili biri gerek size, bu konuda tanınmış biri. Ben amatörüm.

Siz profesyonel bir film eleştirmeni olmayabilirsiniz ama Hector Mann'ın komedileri üzerine uzmansınız. Olağanüstü bir kitap yazdınız Bay Zimmer. O filmler hakkında kimse daha iyi bir şey yazmayacak. Sizinkisi en iyi çalışma.

O ana kadar bütün dikkati benim üzerimdeydi. Kanepede oturan kadının önünde bir aşağı bir yukarı yürürken bir tanığı sorguya çeken savcı gibi hissetmiştim kendimi. Ben avantajlı konumdaydım, sorularımı yanıtlarken gözlerimin içine bakmıştı. Şimdi, ansızın gözlerini saatine çevirdi ve yerinde huzursuzca kıpırdanmaya başladı. Büyünün bozulduğunu hissettim.

Geç oldu, dedi.

Yorulmaya başladığımı söylemek istediğini sandım. Bu da bana gülünç geldi, bu koşullar altında söylenmeyecek, budalaca bir şeydi. Bunu başlatan sizsiniz, dedim. Şimdi beni bu durumda bırakmayacaksınız herhalde. Daha yeni yeni ısınıyoruz.

Saat bir buçuk. Boston'a uçak yedi buçukta kalkıyor. Bir saat içinde hareket edersek herhalde yetişiriz.

Siz neden söz ediyorsunuz?

Vermont'a sırf gevezelik etmek için geldiğimi sanmıyorsunuz herhalde? Sizi alıp New Mexico'ya götüreceğim. Bunu anladığınızı sanmıştım.

Şaka mı ediyorsunuz?

Yolumuz uzun. Başka şeyler sormak istiyorsanız yolda giderken yanıtlamaktan memnun olurum. Oraya vardığımızda ben ne biliyorsam siz de öğrenmiş olacaksınız. Söz.

Dediğinizi yapacağımı sanıyorsanız yanılıyorsunuz. Şimdi olmaz. Gecenin yarısında olmaz.

Gelmelisiniz. Hector öldükten yirmi dört saat sonra o filmler imha edilecek. Bu arada ölmüş olabilir bile. Ben bugün buraya gelmek üzere yoldayken ölmüş olabilir. Anlamıyor musunuz Bay Zimmer? Hemen yola çıkmazsak geç kalmış olabiliriz.

Frieda'ya son mektubumda ne yazdığımı unutmuş görünüyorsunuz. Uçağa binmem ben. Dinime aykırı.

Alma Grund tek söz etmeden elini çantasına attı ve küçük bir kâğıt torba çıkardı. Torbanın üzerinde mavi-yeşil bir damga vardı, altında da birkaç satır yazı. Durduğum yerden bir tek sözcüğü seçebiliyordum, ama torbanın içinde ne olduğunu anlamam için bilmem gereken tek sözcük de oydu. *Eczane.*

Unutmadım, dedi. İşinizi kolaylaştırmak amacıyla yanımda Xanax getirdim. Bunu kullanmayı seviyorsunuz, öyle değil mi?

Bunu nereden biliyorsunuz?

Harika bir kitap yazdınız ama bu, size güvenebileceğimiz anlamına gelmiyordu. Biraz araştırma yapıp nasıl biri olduğunuzu öğrenmem gerekti. Birkaç yere telefon ettim, birkaç mektup yazdım, öteki kitaplarınızı okudum. Başınızdan geçenleri biliyorum ve çok üzüldüm; karınızla oğullarınızın başına gelene çok üzüldüm. Sizin için korkunç olmuştur.

Buna hakkınız yoktu. Başkalarının hayatlarına böyle burnunu sokmak iğrenç bir şey. Evime dalıp benden yardım istiyorsunuz, sonra dönüp bunları anlatıyorsunuz bana. Neden yardım edeyim size? Midemi bulandırıyorunuz.

Frieda ile Hector, sizi tanımadan benim sizi davet etmeme izin vermezlerdi. Onların adına yapmam gerekiyordu bunu.

Size inanmıyorum. Söylediğiniz kahrolası lafların hiçbirine inanmıyorum.

Biz aynı taraftayız Bay Zimmer. Birbirimize böyle bağırmayalım. Dostça birlikte çalışmalıyız.

Ben sizin dostunuz değilim. Ben sizin hiçbir şeyiniz değilim. Gecenin içinden çıkıp gelen bir hayaletsiniz siz, şimdi geldiğiniz yere gidin de beni rahat bırakın.

Bunu yapamam. Giderken sizi de götürmem gerek. Ve şimdi gitmeliyiz. Lütfen sizi tehdit etmek zorunda bırakmayın beni. Bu işi böyle budalaca çözümleyemeyiz.

Ne söylediği hakkında hiçbir fikrim yoktu. Ben ondan yirmi santim daha uzun ve en azından yirmi beş kilo daha ağırdım, sabrı sona ermek üzere olan yapılı bir adam, her an şiddete başvurabilecek iri bir kütleydim; o da kalkmış bana tehdit etmekten söz ediyordu. Yerimden kıpırdamadım, odun sobasının yanında durduğum yerden onu gözlüyordum. Aramızda üç-dört metre vardı, Alma kanepeden kalkarken damın üzerine yağmur yeniden hızla indi, taş bombardımanı gibi kiremitlerin üzerinde takırdadı. Gürültüyü duyunca yerinden sıçradı, gözlerinde ürkek, şaşkın bir bakışla çevresine bakındı, o anda az sonra neler olacağını anladım. Bunu nasıl anladığımı açıklamam mümkün değil, ancak kadının gözlerindeki o bakışı görünce hangi önsezi ya da duyütesi algılama beni uyardıysa, çantasında bir silah bulunduğunu sezdim, üç dört saniye içinde sağ elini çantaya sokup o silahı çıkaracağını anladım.

Hayatımda böyle inanılmaz derecede keyifli bir an yaşadığım az olmuştu. Gerçek şeylerin yarım adım önündeydim, kendi bedenimin sınırlarının üç beş santim ötesinde; olay tahmin ettiğim anda

gerçekleştğinde sanki benim saydamlaşmış gibi geldi bana. Sanki bulunduğum uzamı doldurmuyor da eriyip o uzamın içine akıyordum. Çevremdeki her şey aynı zamanda içimdeydi de, dünyayı görebilmek için içime bakmam yeterliydi.

Silah kadının elindeydi. Sedef kabzalı, gümüş kaplamalı, ufak bir tabancaydı, çocukken oynadığım oyuncak tabancaların yarısı kadardı ancak. Bana dönüp kolunu kaldırdığında silahı tutan elinin titrediğini fark ettim.

Bu ben değilim, dedi. Böyle şeyler yapmam ben. Silahı bırakmamı söyleyin, bırakayım. Ama şu anda gitmeliyiz.

Hayatımda ilk kez bana silah doğrultuluyordu, kendimi böylesine rahat hissetmem, yaşadığım anın koşullarını böylesine doğallıkla kabullenmem beni şaşırttı. Yanlış bir hareket, yanlış bir sözcük, hiç nedensiz ölebilirdim. Bu düşünce beni ürkütmeliydi aslında. Kaçmama neden olmalıydı, ama bunu yapmak gelmiyordu içimden, olacakların önüne geçmek istemiyordum. Önümde geniş ve ürkütücü bir güzellik açılmıştı, bütün istediğim ona gözlerimi dikip bakmaktı, gecenin iblislerini ürküten bin davul gibi tepemizde gümbürdeyen yağmurun sesini dinleyerek o odada dururken, o tuhaf çift suratlı kadının gözlerine bakmayı sürdürmektir.

Haydi durmayın, ateş edin, dedim. Bana büyük bir iyilik etmiş olursunuz.

Sözcükler, daha onları söyleyeceğimi bilmeden çıkmıştı ağızımdan. Kulağıma sert ve korkunç geldiler, aklını kaçırmış birinin söyleyeceği türden şeylerdi, ama onları duyduğumda, söylediğimi geri almayı hiç düşünmediğimi fark ettim. Hoşuma gitmişlerdi. Pervasızlıkları, dürüstlükleri keyif vermişti bana, yüz yüze olduğum ikileme kararlı, akılcı yaklaşımları da. Öte yandan, bu sözcükler bana ne kadar cesaret vermiş olursa olsun, ne anlama geldiklerine hâlâ emin değilim. Ondaki beni öldürmesini mi istiyordum, yoksa onu vazgeçirmenin ve ölümden kurtulmanın bir yolunu mu arıyordum? Onun tetiği çekmesini gerçekten istiyor muydum, yoksa onun elini tutup silahı bırakması için bir numara mı çeviriyordum? Son on bir yıldır bu soruların üzerinden defalarca geçtiysem de kesin yanıtı asla bulamadım. Bütün bildiğim, korkmadığımdı. Alma Grund o silahı çıkarıp göğsüme doğrulttuğunda, bende korku yerine hayranlık uyandırdı. O silahın içindeki kurşunların, aklıma daha önce hiç gelmemiş olan bir düşünceyi barındırdığını anladım. Dünya deliklerle doluydu, minicik anlamsız deliklerle, zihnin içinden geçebileceği minicik yarıklarla; bu deliklerden birinin öte tarafına geçtiniz mi kendinizden kurtulurdunuz, hayatınızdan, ölümünüzden, size ait olan her şeyden kurtulurdunuz. O gece evimin oturma odasında o deliklerden biriyle karşılaşmıştım. Bir silah biçiminde görünmüştü, şimdi o silahın içinde bulunduğuma göre dışarı çıkıp çıkmamak artık umurumda değildi. Tamamen sakindim, tamamen deliydim, o anın bana sunduğunu kabul etmeye tamamen hazırdım. Böyle bir fütursuzluk sık görülmez ve bunu ancak kendisine tümüyle boş vermeye hazır biri başaracağından, o tavra saygı duyulması gerekir. Ona bakanlarda huşu uyandırır.

O ana kadar olan her şeyi anımsıyorum, o sözcükler ağızımdan çıkana kadar olanları ve biraz da ötesini, ama daha sonra olanlar oldukça bulanık zihnimde. Kadına bağırdığımı biliyorum, göğsümü yumrukladığımı, tetiği çek, diye onu kışkırttığımı, ama bunu, kadın ağlamaya başlamadan önce mi yaptım sonra mı anımsayamıyorum. Onun söylediği hiçbir şeyi de anımsayamıyorum. Demek ki daha çok ben konuşmuşum, ama artık sözcükler ağızımdan öyle büyük bir hızla çıkıyorlardı ki ne dediğimi bilmiyordum bile. Önemli olan şu: Kadın korkmuştu. Durumun tersine dönmesini hiç beklemiyordu,

gözlerimi silahtan kaldırıp yeniden onun gözlerine diktiğimde beni öldürmeyi göze alamadığını anladım. Blöf yapmıştı, çocuksu bir çaresizlik içindeydi, ona doğru yürümeye başladığım anda kolunu aşağı sarkıtıverdi. Gırtlığından anlaşılmaz bir ses çıktı; boğuk, bastırılmış bir soluk alma sesi, inlemeyle hıçkırık arası, ne olduğunu tam olarak bilemediğim bir ses; kışkırtıcı sözlerim ve hakaretlerimle ona saldırmayı sürdürürken, acele edip bu işi bitirmesini yüzüne haykırırken o silahın dolu olmadığını biliyordum, kesin olarak biliyordum, bundan en küçük bir kuşum bile yoktu. Tekrar ediyorum, neden bu kadar emin olduğumu bildiğimi iddia etmeyeceğim, ama kolunu aşağı indirdiğini gördüğüm anda başıma bir şey gelmeyeceğini anlamıştım, bu yüzden onu cezalandırmak istedim, olmadığı biriymiş gibi görünmesinin bedelini ona ödetmek istiyordum.

Birkaç saniyeden söz ediyorum, koca bir ömür birkaç saniyeye indirgenmişti. Bir adım attım, sonra bir adım daha, bir anda kadının üstüne atladım, kolunu büküp silahı elinden kaptım. Artık ölüm meleği değildi, ama ben şimdi ölümün tadını biliyordum, o anı izleyen saniyelerde, öylesine gözüm dönmüştü ki hayatımda yaptığım en delice, en olmayacak şeyi yaptım. Sırf bir şey kanıtlamak için. Sırf ona kendisinden daha güçlü olduğumu göstermek için. Silahı elinden aldım, birkaç adım geriledim ve başıma doğrulttum. Elbette kurşun yoktu içinde, ama o benim bunu bildiğimi bilmiyordu, ben de bilgimi onu aşağılamak için kullanmak istiyordum, ölümden korkmayan bir adamın tablosunu sunmak istiyordum ona. Bunu o başlatmıştı, ben de bitirecektim. Kadın haykırmaya başlamıştı, bunu anımsıyorum, nasıl haykırdığını, yapmamam için bana yalvardığını hâlâ duyar gibiyim, ama artık hiçbir şey beni durduramazdı.

Bir çıt sesi duymayı bekliyordum, arkasından da herhalde boş şarjörden çıkacak bir tınlama duyulacaktı. Parmağımı tetiğe doladım, Alma Grund'a garip ve iğrenç bir gülümsemeye baktım, tetiği çekmeye hazırlandım. Ulu Tanrım, diye haykırdı, yapma. Tetiği çektim, ama hiçbir şey olmadı. Bir daha denedim ve yine hiçbir şey olmadı, tetiğin tutukluk yaptığını düşündüm, bir göz atmak üzere silahı indirdiğimde sorunun nerede yattığını anladım. Emniyet kapalıydı. Silahın içinde kurşun vardı ve emniyeti kapalıydı. Alma'nın aklına açmak gelmemişti. Böyle bir hata yapmamış olsaydı kurşunlardan biri başıma saplanacaktı.

Alma kanepeye oturdu ve ellerini yüzüne kapatıp ağlamayı sürdürdü. Bunun ne kadar devam edeceğini bilmiyordum, ama kendine gelince kalkıp gideceğini tahmin ediyordum. Başka seçeneği var mıydı? Onun yüzünden neredeyse beynimi dağıtıyordum, aramızdaki bu tiksindirici sinir savaşını kaybettiğine göre bana artık bir tek sözcük daha söylemeye cesaret edebileceğini düşünemiyordum bile.

Silahı cebime soktum. Ona dokunmadığım anda içimdeki deliliğin de akıp gittiğini hissettim. Geriye yalnızca dehşet kalmıştı; arta kalan bir tür sıcak, somut görüntü, tetiği çekmeye çalışan, sert metali kafatasıma bastıran sağ elimdeki anı. O kafatasında bir delik açılmadıysa bunun nedeni benim ahmak ve şanslı olmamdır, çünkü hayatımda bir tek kez şansım ahmaklığıma üstün gelmişti. Az kalsın kendimi öldürüyordum. Peş peşe gelen kazalar hayatımı benden çalmış, sonra geri vermişti, bu ikisi arasında, bu iki an arasındaki küçücük boşlukta, hayatım bambaşka bir hayat olmuştu.

Alma yüzünü kaldırdığında gözyaşları hâlâ yanaklarından aşağı süzülüyordu. Makyajı yüzüne bulaşmış, doğum lekesinin ortasında kara, zikzaklı yollar çizmişti, neden olduğu felaketten öylesine yıkılmış, öylesine altüst olmuş görünüyordu ki neredeyse acıdım ona.

Gidip yüzünüzü yıkayın, dedim. Berbat görünüyorsunuz.

Bir şey söylememesi beni duygulandırdı. Karşımdaki, sözcüklere inanan bir kadındı, kısırıldığı köşelerden konuşarak çıkabileceğine güvenen biriydi, ama ben ona talimat verdiğimde kanepeden sessizce kalktı ve söylediğimi yaptı. Yüzünde belli belirsiz bir gülümseme oluştu, omuzlarını hafifçe silkti. Odadan çıkıp banyonun yolunu tuttuğunda ne kadar kötü bir yenilgiye uğramış olduğunu sezdim, yaptığının kendisini ne kadar alçalmış hissettirdiğini de. Nedense o kadının odadan çıkarkenki hali içime dokundu. Nedense düşüncelerimi değiştirdi; o kadın için hissettiğim o duygudaşlık ve sempati anında ansızın, beklenmedik bir karar aldım. Bu tür şeylerin niceleştirilmesi pek mümkün değilse de, sanırım bu karar, şimdi anlatmaya çalışacağım hikâyenin başlangıcıydı.

Alma banyodayken silahı saklayacak bir yer bulabilmek için mutfığa gittim. Evyenin üstündeki dolapları açıp kapadıktan, birkaç çekmeceye ve alüminyum kutuya göz attıktan sonra buzdolabının derin dondurucusunda karar kıldım. Elime ilk kez silah alıyordum, başımı belaya sokmadan kurşunları boşaltıp boşaltamayacağımı bilemiyordum, bu yüzden derin dondurucuya öylece bıraktım onu, kurşunlarla filan, içinde parça piliç olan bir torbayla bir kutu raviolinin altına gizledim. Tek amacım o nesneyi gözden uzak bir yere koymaktı. Buzdolabının kapısını kapattığımda silahtan kurtulmak için hiç de öyle büyük bir arzu duymadığımı farkına vardım. Silahı yeniden kullanmayı planladığımdan değil, ama onun yakınımda olduğunu düşünmek hoşuma gitmişti, saklayacak daha iyi bir yer bulana kadar olduğu yerde bırakacaktım. Dondurucunun kapısını ne zaman açsam o gece yaşadıklarımı hatırlayacaktım. Bu benim gizli andacım olacaktı, ölüme teğet geçmemin anıtı.

Banyoda epeyce oyalanmıştı Alma. O arada yağmur dinmişti, onun banyodan çıkmasını beklerken orada oturacağıma kamyonetin içini toparlamaya ve yiyecekleri eve taşımaya karar verdim. Bu iş on dakikadan az sürdü. Yiyecekleri yerlerine yerleştirmem bittiğinde Alma hâlâ banyodan çıkmamıştı. İçeriye dinlemek üzere banyonun kapısına gittim, kaygılanmaya başlamıştım, düşünmeden budalaca bir şey yapmak amacıyla mı banyoya girdi diye merak ediyordum. Ben evden çıkmadan önce lavabonun muslukları açıktı. Muslukların sonuna kadar açık olduğunu duyabiliyordum, dışarı çıkarken kapının önünden geçtiğimde su sesinin gerisinden Alma'nın ağlamasını duymuştum. Şimdi musluklar kapatılmıştı, hiç ses gelmiyordu. Bunun anlamı ağlama krizinin geçtiği, sakince saçını fırçalayıp makyaj yaptığı olabilirdi. Ya da midesinde yirmi Xanax hapıyla yerde kıvrılmış, buz gibi yatıyor olabilirdi.

Kapıyı tıklattım. Yanıt gelmeyince yeniden tıklattım ve iyi olup olmadığını sordum. Çıkıyorum, dedi, bir dakika sonra çıkıyorum. Ve sonra, uzunca bir aradan sonra, soluk almaya çalıştığı izlenimi veren bir sesle üzgün olduğunu söyledi, az önce olan bütün o lanet olası şeyler için üzüldüğünü söyledi. Kendisini bağışlamazsam evden ölüsünün çıkacağını söyledi, kendisini bağışlamam için yalvarıyordu, bu elimden gelmezse gideceğini, ne olursa olsun gideceğini ve beni bir daha rahatsız etmeyeceğini söylüyordu.

Kapının önünde bekledim. Dışarı çıktığında gözleri uzun uzun ağlamış gibi kıpkırmızıydı, şişmişti, ama saçları başı düzgündü, yüzündeki pudrayla ruj, kızartının büyük bölümünü gözlerden gizleyebiliyordu. Yanımdan geçip gitmek istedi ama ben elimi uzatıp durdurdum onu.

Saat ikiyi geçti, dedim. İkimiz de bitkiniz, biraz uyumamız gerek. Benim yatağımı alabilirsiniz. Ben alt katta kanepede uyurum.

Kendinden o kadar utanıyordu ki başını kaldırıp yüzüme bakma cesaretini bulamıyordu. Anlamıyorum, dedi, yere doğru; ben bu sözlere karşılık bir şey söylemeyince de sözünü yineledi: Anlamıyorum.

Bu gece hiç kimse bir yere gitmiyor, dedim. Ben gitmiyorum, siz de. Yarın konusunda yarın konuşuruz, ama şimdilik ikimiz de buradayız.

Ne demek bu?

Bu, şu demek: New Mexico oldukça uzakta. Yarın sabah erkenden yola çıkmak daha iyi. Aceleniz olduğunu biliyorum, ama birkaç saat o kadar da büyük fark yaratmaz.

Benim gitmemi istediğinizi sanıyordum.

İstiyordum. Ama düşüncemi değiştirdim.

Başımı hafifçe kaldırdı, aklının ne kadar karışmış olduğunu o zaman gördüm. Bana nazik davranmak zorunda değilsiniz, dedi. Sizden böyle bir şey istemiyorum.

Merak etmeyin. Ben kendimi düşünüyorum, sizi değil. Yarın önümüzde uzun bir gün olacak, şimdi gidip yatmazsam yarın gözlerimi açık tutamam. Bana anlatacaklarınızı dinleyebilmek için uyanık olmam gerekmiyor mu?

Benimle geleceğinizi mi söylüyorsunuz? Böyle diyor olamazsınız. Sizin bunu söylemeniz mümkün değil.

Yarın yapacak başka bir işim yok. Neden gelmeyeyim?

Yalan söylemeyin. Eğer şu anda bana yalan söylüyorsanız buna dayanabileceğimi sanmıyorum. Böyle yaparsanız kalbim paramparça olur.

Onunla birlikte gitmek istediğime Alma'yı ikna edebilmek birkaç dakikamı aldı. Bu dönüşüm onun aklının almayacağı ölçüde şaşırtıcıydı, bana inanmaya razı olana kadar sözlerimi defalarca yinelemem gerekti. Ona her şeyi anlatmadım kuşkusuz. Ona evrendeki minicik deliklerden ya da geçici deliliğin insanı nasıl huzura erdirdiğinden söz etmedim. Bu çok güç olurdu; böylece ona kararımın kişisel olduğunu, kendisiyle bir ilgisi bulunmadığını söylemekle yetindim. Her ikimiz de kötü davrandık, dedim, olanlardan ben de sizin kadar sorumluyum. Suçlama yok, af dileme yok, kim kime ne yapmışın hesabı tutulmayacak. Ya da bu anlama gelecek şeyler geveledim, Hector'la buluşmak için özel nedenlerim olduğunu, oraya salt kendim için gittiğimi kanıtlayacak türden sözler ettim.

Bayağı tartıştık Alma'yla. Benim yatağımı almak istemiyordu. Beni yeterince rahatsız etmişti, üstüne üstlük o akşamki araba kazası nedeniyle altüsttüm. Dinlenmeye ihtiyacım olduğunu, kanepede bir o yana bir bu yana dönerken dinlenemeyeceğimi söyledi. Rahat ederim diye ısrar ettim, ama Alma beni dinlemedi, böylece tartışıp durduk, onun elinden silahı çekip almamın ve kafama bir kurşun sıkmama ramak kalmasının üzerinden bir saat bile geçmemişti ama her ikimiz de, saçma sapan bir töre güldürüsündeymişçesine birbirimizi zorlayıp duruyorduk. Pek fazla karşı çıkamayacak kadar

bitkindim, sonunda canı ne istiyorsa onu yapmasına razı oldum. Alma için çarşafı yastık getirdim, kanepenin üzerine fırlattım, sonra elektrik düğmelerini gösterdim ona. Hepsi bu. Çarşafımı kendim sererim, dedi ve son üç dakikadır ettiği yedinci teşekkürü dinledikten sonra yukarı, odama çıktım.

Yorgun olduğum su götürmezdi ama yatağa girince bir türlü uyku tutmadı. Gözlerimi tavandaki gölgelere diktim, gölgeler artık ilgimi çekmez olunca da yan dönüp alt kattaki Alma'nın kımıldanırken çıkardığı seslere kulak verdim. Almus adının dişiliydi Alma, besleyici, cömert anlamına geliyordu. Sonunda kapımın altından görünen ışık söndü, uyumak üzere yerine yerleşen Alma'nın altındaki kanepenin yaylarının gıcırdağını duydum. Bir süre kendimden geçmiş olmalıyım, çünkü gözlerimi üç buçukta yeniden açana kadar olanları hiç anımsayamıyorum. Başucumdaki elektrikli saate bakmıştım, halsizdim, uykuyla uyanıklık arasındaki eşikteydim, gözlerimi açmış olduğumu sanıyorum, çünkü o sırada Alma yatağıma girmiş, başını omzuma koyuyordu. Aşağıda kendimi yalnız hissettim, dedi, uyuyamıyorum. Bu söz bana çok makul geldi. Uyuyamamanın ne olduğunu bilirdim, ona yatağımda ne aradığını soracak kadar ayılamadan sarılıp dudaklarından öpmeye başlamıştım bile.

Ertesi gün öğleden az önce yola çıktık. Arabayı Alma kullanmak istemişti, ben de muavinliği üstlendim, Alma kiraladığı mavi Dodge'u Boston'a doğru sürerken nereden sapacağını, hangi otobanlara gireceğini söyledim. Fırtınanın izleri yerde duruyordu, kopmuş dallar, arabaların üstlerine yapışmış ıslak yapraklar, birinin çimlerine devrilmiş bir bayrak direği; ama gökyüzü yeniden pırıl pırıldı, havaalanına kadar olan yolu güneş altında gittik.

Bir gece önce yatak odamda olanlardan ikimiz de söz açmadık. Yaşadıklarımız, arabanın içinde bir sır gibi bizimle birlikteydi; küçük odaların, gece düşüncelerinin içinde kalması gereken, gün ışığına çıkarılması uygun olmayan bir şey gibiydi. O konuyu açmak, tehlikeye atmak demek olacaktı, bu yüzden kaçamak bir bakışın, hafif bir gülümsemenin, yanındakinin dizine ihtiyatla konulan bir elin ötesine geçmedik. Alma'nın kafasından neler geçtiğini nereden bilebilirdim? Yatağıma girdiği için memnundum, karanlıkta birlikte birkaç saat geçirdiğimiz için de memnundum. Ama bu yalnızca bir geceydi, bundan sonra neler yaşayacağımızı hiç bilmiyordum.

Logan Havaalanı'na arabayla son gittiğimde yanımda Helen, Todd ve Marco vardı. Yaşamlarının son saatlerini, şimdi Alma ile birlikte geçtiğim yollarda harcamışlardı. Adım adım aynı yolu yapmışlardı; mil mil aynı yerlerden geçmişlerdi. 30 numaralı yoldan Eyaletlerarası 91 numaralı yola; 91'den Mass Pike'a; Mass Pike'tan 93'e; 93'ten tünele. Bir yanım, her şeyin böyle garip bir biçimde yinelenmesinden hoşlanıyordu. Zekice kurgulanmış bir cezaydı sanki bu, sanki geçmişe dönmezsem tanrılar bir geleceğim olmasına izin vermeyeceklerdi. Alma ile ilk sabahımı, Helen'le geçirdiğim son sabah gibi yaşamam emrediliyordu. Bir arabaya binmeli ve havaalanına gitmeliydim, uçağı kaçırmamak için de hız sınırının on yirmi mil üzerine çıkmalıydim.

Oğlanların arka koltukta dalaştıklarını hatırladım, bir ara Todd gerinip kardeşinin koluna yumruğu indirmişti. Helen arkaya dönüp dört yaşında birine sataşmaması gerektiğini hatırlatınca büyük oğlumuz küsmüş, kavgayı Marco'nun başlattığından yakınmış, yumruğu yemeyi hak etti, demişti. Biri sana vurursa, demişti, senin de ona vurma hakkın doğar. Ben de Todd'a, hayatımın bir baba olarak son sözünü söyleyerek kimsenin kendisinden daha küçük birini dövmemesi gerektiğini hatırlatmıştım. Ama Marco hep benden daha küçük olacak, demişti Todd. Benim onu dövme hakkım olmaz ki hiç. Eh, demiştim, Todd'un yanıtının mantığından etkilenmiş olarak, bazen hayat insana adil davranmaz.

Alıkça bir şeydi bu söylediğim, bu korkunç basmakalıp laf ağzımdan çıktığında Helen'in gülmekten katıldığını hatırlıyorum. O sabah o arabada oturan dört kişinin içinde kafası en iyi çalışanın Todd olduğunu bana söyleme tarzı buydu Helen'in. Hak veriyordum ona elbette. Üçü de benden daha zekiymi, onların ellerine su dökebileceğimi aklımdan bile geçirmiyordum.

Alma iyi bir sürücüydü. Arabada oturmuş onun orta ve sol şeride dalıp çıkmasını, herkesi geçmesini izlerken çok güzel görüldüğünü söyledim.

Güzel tarafıma bakıyorsun da ondan öyle görünüyorum, dedi. Bu tarafta otursaydın böyle söylemezdin herhalde.

Bu yüzden mi arabayı sen kullanmak istedin?

Araba benim adıma kiralandı. Onu kullanması gereken kişi benim.

Demek gizlemeye çalışmıyorsun.

Zamana bırak David. Zorunlu değilsek abartmanın gereği yok.

Ben umursamıyorum, dedim. Alışmaya başladım bile.

Alışıyor olamazsın. En azından henüz değil. Ne hissettiğini anlayacak kadar uzun boylu bakmadın bana.

Bir zamanlar evli olduğunu söylemiştin. Bu durum, erkeklerin seni çekici bulmalarına engel olmamış.

Erkeklerden hoşlanırım. Bir süre sonra onlar da benden hoşlanmaya başlarlar. Bazı kızlar kadar ortalıkta dolaşıyor olmayabilirim, ama benim de kendime göre deneyimlerim oldu. Benimle yeterince zaman geçirirsen onu görmezsin bile.

Ama onu görmekten hoşlanıyorum. Seni başka kılıyor, başka kimseye benzemeyen biri yapıyor. Gördüğüm yalnızca kendine benzeyen tek kişisin sen.

Babam da böyle derdi. Bu sana Tanrı'nın bir lütfü derdi, beni başka kızlardan daha güzel yaptığını söylerdi.

Ona inanır mıydın?

Bazen. Bazen de lanetli olduğumu düşünürdüm. Çirkin bir şey ne de olsa, küçükken insanı açık hedef haline getiriyor. Günün birinde ondan kurtulabileceğimi düşünürdüm, bir doktor beni ameliyat edecek ve normale döndürebilecekti. Geceleri ne zaman rüyamda kendimi görsem, yüzümün iki yanı birbirinin aynı olurdu. Pürüzsüz ve beyaz, tamamen simetrik. On dört yaşına gelene kadar bu böyle sürdü.

Onunla yaşamayı öğreniyordun.

Belki, bilemiyorum. Ama o sıralarda bana bir şeyler oldu ve düşünce tarzım değişmeye başladı.

Benim için büyük bir deneyimdi, hayatımın dönüm noktasıydı.

Biri sana âşık oldu.

Yo, biri bana bir kitap verdi. O yılın Noel’inde annem bana bir Amerikan öyküleri antolojisi aldı. *Klasik Amerikan Öyküleri*, yeşil bez ciltli kocaman bir kitap, kırk altıncı sayfada Nathaniel Hawthorne’un bir öyküsü vardı. “Doğum Lekesi.” Biliyor musun o öyküyü?

Şöyle böyle. Liseden bu yana okuduğumu sanmıyorum.

Altı ay boyunca her gün okudum onu. Hawthorne onu benim için yazmıştı. Benim öykümdü o.

Bir bilim adamı ve genç eşi. Böyleydi, değil mi? Adam karısının yüzündeki doğum lekesini çıkarmaya çalışıyor.

Kırmızı bir doğum lekesi. Yüzünün sol yanında.

Öyküyü beğenmede şaşılacak bir şey yok.

Beğenmek yeterince güçlü bir sözcük değil. Beni büyülemişti öykü. O öykü beni çiğ çiğ yemişti.

Doğum lekesi insan eline benziyor, değil mi? Yavaş yavaş hatırlıyorum. Hawthorne, doğum lekesinin kadının yanağına bastırılan bir elin izi gibi durduğunu yazıyor.

Ama küçük bir iz. Bir pigmenin eli kadar, bir çocuğun eli kadar.

Bir tek bu küçük hatanın dışında kusursuz bir yüzü var. Olağanüstü bir güzelliği olduğu söyleniyor.

Adı Georgiana. Aylmer’le evlenene kadar o lekenin bir kusur olduğunu düşünmez bile. Lekeden nefret etmesini onun kafasına sokan o adamdır, kendinden tiksintmesine neden olur, lekenin çıkarılmasını ister kız. Adam için bu yalnızca bir kusur, yalnızca kadının dış güzelliğini bozan bir şey değildir. İçsel bir bozulmanın da işaretidir, Georgiana’nın ruhundaki bir leke, bir günah, ölüm ve bozulma simgesidir.

Ölümlülük damgası.

Ya da bizim insanca dediğimiz şey. İşte bu yüzden o kadar trajik. Aylmer laboratuvarına girip iksirlerle, sıvılarla deneylere başlıyor, amacı o ürkünç lekeyi çıkaracak bir formül bulmak, masum Georgiana da ona uyuyor. İşin korkunç tarafı da bu. Adamın kendisini sevmesini istiyor. Onun için önemli olan tek şey bu, Aylmer’in aşkı karşılığında ödemesi gereken bedel doğum lekesinin silinmesiye bunun için hayatını tehlikeye atmaya hazır.

Ve adam sonunda onu öldürüyor.

Ama önce doğum lekesi siliniyor. Bu çok önemli. Son saniyede tam Georgiana ölmek üzereyken yanağındaki leke siliniyor. Yok oluyor, tamamen yok oluyor ve işte o anda, tam o anda zavallı Georgiana ölüyor.

Onu o yapan doğum lekesi. Leke yok olunca Georgiana da onunla birlikte yok oluyor.

O öykünün bana ne yaptığını asla bilemezsin. Durmadan okudum onu, durmadan üzerinde düşündüm ve yavaş yavaş kendimi olduğum gibi görmeye başladım. Başkaları insanlıklarını içlerinde taşıyorlardı, ama ben yüzümde taşıyordum. Başkalarıyla aramdaki fark buydu işte. Kim olduğumu saklamama izin yoktu. İnsanlar bana baktıklarında ruhumun içini görüyorlardı. Fena değildi görünümüm, bunu biliyordum, ama beni hep yüzümdeki o mor lekeyle anacaklarını da biliyordum. Ondan kurtulmaya çalışmanın anlamı yoktu. Hayatımın temel gerçeği o leke ve onun yok olmasını dilemek kendimi yok etmek istemekle aynı şeydi. Ben asla herkesinki gibi bir mutluluk yaşamayacaktım, ama o öyküyü okuduktan sonra, sahip olduğum şeyin de aynı derecede iyi olduğunu düşündüm. İnsanların ne düşündüğünü biliyordum. Yapmam gereken tek şey onlara bakmak, yüzümün sol yanını gördüklerinde gösterdikleri tepkiyi incelemektir, böyle yaparak onlara güvenip güvenemeyeceğimi anlayabiliyordum. Doğum lekem, onların insanlığını sınavan bir şeydi. Onların ruhlarının değerini ölçüyordu, çok çalışırsam onların içlerini görebilir ve kim olduklarını anlayabilirdim. On altı ya da on yedi yaşına geldiğimde bir diyapazon kadar hassaslaşmıştım. İnsanlar hakkında yanılmadığım anlamına gelmiyor bu, ama çoğu kez yanılmadım. Sorun kendime engel olamamamdı.

Dün geceki gibi.

Hayır, dün geceki gibi değil. O bir yanılgı değildi.

Neredeyse birbirimizi öldürüyorduk.

Öyle olması gerekiyordu. Zamanın kalmazsa, her şey hızlandırılır. Resmi tanışmayla, tokalaşmalarla, içki içerken hal hatır sormalarla yitirecek zamanımız yoktu. Şiddetli olması gerekiyordu. Uzayın kıyısında çarpışan iki gezegen gibi.

Korkmadığını söyleme sakın.

Ödüm patlamıştı. Ama ben bu işe körlemesine girmedim elbette. Her şeye karşı hazırlıklı olmalıydım.

Sana benim çılgının biri olduğumu söylediler, değil mi?

Kimse o sözcüğü ağzına almadı. En fazla söyledikleri, sinir krizi idi.

Eve geldiğinde diyapazonun sana ne söyledi?

Bunun yanıtını biliyorsun zaten.

Hortlak görmüş gibi oldun değil mi? Senin ödünü kopardım.

Daha da fazlası. Korkuyordum ama aynı zamanda heyecanlıydım, mutluluktan tir tir titriyordum. Sana baktım ve birkaç saniye kendime bakıyormuş gibi oldum. Daha önce başıma hiç böyle bir şey gelmemişti.

Hoşlandın.

Bayıldım. O kadar umarsızdım ki çöküp kalacağımı sanıyordum.

Artık bana güveniyorsun.

Sen beni yüzüstü bırakmazsın. Ben de seni bırakmam. İkimiz de biliyoruz bunu.

Başka ne biliyoruz?

Hiçbir şey. İşte bu yüzden bu arabada oturuyoruz şu anda. Birbirimizin aynısı olduğumuz için ve bunun dışında bir bok bile bilmediğimiz için.

Saat dörtte Albuquerque'e kalkan uçağa yetiştik, hem de yirmi dakika zamanımız kaldı. Aslında Xanax'ı Holyoke ya da Springfield'e vardığımda almalıydım ya da en geç Worcester'de, ama Alma ile öyle bir konuşmaya dalmıştım ki lafımı kesemedim ve ilacı almayı erteleyip durdum. 495 sapağındaki yol levhasının yanından geçip gittiğimizde artık ilacı almanın bir yararı kalmadığını fark ettim. Haplar Alma'nın çantasındaydı, ama etiketteki kullanma talimatını okumamıştı. Aldıktan bir ya da iki saat sonra etkisini gösterdiğini bilmiyordu.

Önce, pes etmediğim için mutlu oldum. Koltuk değneğini bırakma düşüncesi her kötürümü ürpertir, gözyaşlarına boğulmadan ya da kendimi kaybetmeden bu uçuşu tamamlayabilirsem sonunda belki bu korkumu yenerdim. Bu düşünce beni yirmi ya da otuz dakika daha idare etti. Sonra, Boston'un dış mahallelerine yaklaşırken başka seçeneğim kalmamış olduğunun farkına vardım. Üç saatten fazladır yoldaydık ve hâlâ Hector'un sözünü etmemiştik. Bu konuşmayı arabada yapacağımızı düşünmüştüm, ama söz başka konulardan açılmıştı, ilk önce konuşulmaları gereken konulardı bunlar kuşkusuz, bizi New Mexico'da bekleyen şeyden daha az önemli değillerdi; farkına varmadan yolculuğun ilk ayağı neredeyse arkamızda kalmıştı. Alma'nın yanında uyuyakalamazdım. Bana anlatmaya söz verdiği öyküyü dinlemek için uyanık kalmalıydım.

Çıkış kapısının yanındaki bölümde oturduk. Alma bana hap almak istiyor musun, diye sordu, işte o zaman ona Xanax'ı almayacağımı söyledim. Elimi tut yeter, dedim, o zaman kendimi iyi hissedirim. İyiyim ben.

Elimi tuttu ve birkaç dakika, öteki yolcuların gözlerinin önünde cilveleştik. İçten gelen, ergenliğe özgü bir kendini bırakiştı bu –benim ergenliğim böyle değildi, ama hep istemiş olduğum ergenlik böyleydi–; insanların ortasında bir kadını öpmek öylesine yeni bir deneyimdi ki benim için, çekeceğim işkence üzerinde kafa yormaya zamanım olmadı. Uçağa binerken Alma yanağımdaki dudak boyasını siliyordu, bu yüzden eşikten geçip uçağın içine adım attığımızın pek farkına varmadım. Uçağın orta koridorundan yürürken bir sorun yaşamadım, koltuğuma otururken de. Hatta kemerimi bağlarken bile rahatsız olmadım, motorlar tam güç gümbürdemeye başladığında bile; motor tenimi de titreştiriyordu. Birinci mevkiide oturuyorduk. Mönüde akşam yemeğinde tavuk verileceği yazılıydı. Sol tarafımda, pencere kenarında –yani sağ tarafı yine bana dönüktü– oturan Alma elimi eline aldı, dudaklarına götürüp öptü.

Tek hatam gözlerimi kapamak oldu. Uçak terminalden ayrılıp apronda ilerlemeye başladığında kalkışı izlemek istemedim. En tehlikeli anın bu olduğunu hissediyordum, yerden havaya geçişi atlatabilirim,

yerle temasımızın bittiği gerçeğini göz ardı edebilirsem gerisini sağ salim atlatma şansım olduğunu düşünüyordum. Ama bu olayı yoksaymak istemekle hata etmişim, o anın gerçekliği içinde gelişen olaydan kendimi soyutlamakla hata etmişim. O olayı yaşamak acı verecekti, ancak daha da kötüsü kendimi o acıdan uzaklaştırmak ve düşüncelerimin kabuğuna çekilmektir. Şimdinin dünyası gitmişti. Görecek hiçbir şey yoktu, korkularına kapılmaktan beni alıkoyacak hiçbir şey yoktu, gözlerimi kapatmayı sürdürdükçe korkularımın görmemi istediği şeyi daha da korkunç biçimde görüyordum. Her zaman, Helen ve çocuklarla birlikte ölmüş olmayı dilemişim, ama uçak düşmeden önceki son birkaç saniyede neler yaşamış olabileceklerini hayal etmeye vardırılmamışım işi. Şimdi gözlerim kapalıyken çocukların çığlıklarını duyuyordum, Helen'in onlara sarıldığını görüyordum, onları sevdiğini söylüyordu, hepsi de ölmek üzere olan öteki yüz kırk sekiz yolcunun çığlıklarının arasından çocuklara kendilerini hep seveceğini fısıldadığını görüyordum, Helen'i orada çocuklara sarılmış gördüğümde kendimi koyuverdim ve hıçkırmaya başladım. Tam hayal etmiş olduğum gibi, kendimi koyuverdim ve hıçkırığa hıçkırığa ağıladım.

Ellerimle yüzümü kapadım, tuzlu, kötü kokulu avuçlarıma uzun uzun ağıladım, başımı kaldıramıyorum, gözlerimi açamıyorum, susamıyordum. Sonunda ensemden Alma'nın elini hissettim. Elinin ne kadar zamandır orada durduğunu bilmiyordum, ama bir an geldi ki o eli hissettim, bir süre sonra öteki elinin sol kolunu sıvazladığını fark ettim, tatlı tatlı okşuyordu, ağlayan çocuğunu yatıştırmak isteyen bir annenin yumuşak ve ritmik hareketleriyle. Tuhaftır ki bu düşünce aklıma düşer düşmez, annelerle çocukları hakkında böyle bir düşünce uydurduğumun farkına varır varmaz, Todd'un, kendi oğlumun, bedenine girdiğimi ve beni avutanın Alma değil de Helen olduğunu hayal ettim. Bu duygum birkaç saniyeden fazla sürmedi, ama olağanüstü güçlüydü, sanki hayal ürünü değil de gerçektir, beni bir başka insana çeviren gerçek bir dönüşümdü ve bu duygu silinmeye başlar başlamaz yaşadıklarımın en kötü bölümü birden sona erdi.

3. Kore mutfağında karışık turşu. (Ç.N.)

Beş

Yarım saat sonra Alma anlatmaya başladı. O arada yedi mil yükselmiştik, Pennsylvania ya da Ohio'daki adını bilmediğim bir yerin üstünden geçiyorduk, Albuquerque'e gelene kadar Alma konuşup durdu. Havaalanına inince kısa bir süre ara verdi, arabasına bindikten sonra Tierra del Sueño'ya kadar iki buçuk saatlik yol boyunca öyküsüne devam etti. İkinci saatleri yerini alacakaranlığa, alacakaranlık da geceye bırakırken çöldeki otoyollardan geçtik. Anımsadığıma göre çiftliğin kapısına gelinceye kadar bitmedi öykü, hatta orada bile tam olarak bitti sayılmaz. Neredeyse yedi saattir konuşuyordu, ama her şeyi yerli yerine oturtmaya zaman yetmemişti.

Yolculuğun başında epeyce oradan oraya atladı, geçmişle gelecek arasında gidip geldi, yönümü tayin etmek ve olayların hangi tarih sırasıyla olduğunu kavramak zamanımı aldı. Bunların hepsi kitabımda yazılı, diyordu, bütün adlar ve tarihler, bütün temel bilgiler; Hector'un kaybolmasından önceki yaşamına ait ayrıntıları yeniden pişirip önüme sürmesine gerek yoktu; en azından o öğleden sonra uçakta bunu yapmasına gerek yoktu, önümde uzanan günlerde ve haftalarda o kitabı kendi gözlerimle okuma olanağım olacaktı zaten. Önemli olan, gizlenen bir adam olarak Hector'un yazgısını etkileyen şeylerdi; çölde, halka hiçbir zaman gösterilmeyecek filmlerin senaryolarını yazarak geçirdiği yıllardı. Alma ile birlikte New Mexico'ya yolculuk etmemin nedeni bu filmlerdi, Hector'un Chaim Mandelbaum adıyla doğduğunu bilmek ilginç ise de –Atlas Okyanusu'nun ortasında bir Hollanda gemisinde– çok da önemli değildi. On iki yaşındayken annesini kaybetmesi önemli değildi ya da siyasetle ilgilenmeyen bir marangoz olan babasının Bolşevizm karşıtı, Semitizm karşıtı bir grup tarafından 1919'da Buenos Aires'teki trajik hafta sırasında ölesiye dövülmesi de. Bu olay Hector'un Amerika'ya gitmesine yol açtı, ancak babası bu olaydan bir süre önce Amerika'ya göçmesi için zaten zorlamaya başlamıştı onu, Arjantin'deki kriz, kararını hızlandırdı. New York'a geldikten sonra girip çıktığı iki düzine işi saymanın bir anlamı yoktu, 1925 yılında Hollywood'a geldikten sonra başına gelenler hakkında konuşmanın da gereği yoktu. Kaybolmuş ve unutulmuş bir alay filmde kâh figüran ve dekorcu olarak çalıştığı, kâh ufak rollerde oynadığı çalışma yılları hakkında yeterince bilgim vardı, bu yüzden bu yılların üzerinde durmadan geçebilirdik, Hunt'la olan karmaşık ilişkilerini de yeterince biliyordum, onları da geçebilirdik. Bu deneyimler Hector'u film işinden soğuttu, dedi Alma, ama vazgeçmeye hazır değildi, 1929 yılının 14 Ocak gecesine kadar Kaliforniya'dan ayrılmayı aklından bile geçirmemişti.

Kaybolmadan bir yıl önce *Photoplay* adına Brigid O'Fallon onunla röportaj yapmıştı. Bir pazar günü öğleden sonra Hector'un North Orange Drive'daki evine saat üçte gelmişti, saat beş olduğunda yerde sarmaş dolaştılar, halının üzerinde yuvarlanıyor, birbirlerinin bedenlerindeki girintileri çıkıntıları araştırıyorlardı. Hector kadınlara böyle davranmaya alışkındı, dedi Alma, hızlı ve kesin bir zafer kazanmak için baştan çıkarma gücünü ilk kez kullanmıyordu. O'Fallon yirmi üç yaşındaydı, Smith'ten mezun, zeki bir Katolik kızdı, gazetecilikte şansını denemek için Batı'ya dönmüştü. Rastlantı eseri Alma da Smith'ten mezundu, tanıdığı kişileri araya sokup 1926 yılına ait okul yıllığını eline geçirmişti. O'Fallon'un vesikalık fotoğrafından pek bir şey anlaşılmıyordu. Gözleri birbirine çok yakındı, dedi Alma, çenesi fazla genişti, kabarık saçları da yüz hatlarıyla uyumlu değildi. Yine de kıpır kıpır bir şeyler vardı onda, bakışlarında bir muzırlık ya da humor pırıltısı, içten gelen parlak bir şevk okunuyordu. Tiyatro Kulübü'nün sahneye koyduğu *Fırtına*'nın bir fotoğrafında O'Fallon sahnede görünüyordu, Miranda rolündeydi, süslenip püslenmişti, üzerinde ince bir giysi vardı,

saçlarına bir tek beyaz çiçek iliştirmişti; Alma onun o pozda çok tatlı, hayat ve enerji dolu olduğunu söyledi, minyon bir şeydi, ağzı açık, kolunun biri öne uzanmış, yüksek sesle repliğini söylüyordu. Bir gazeteci olarak O'Fallon, günün tarzına uygun yazıyordu. Cümleleri keskin ve vurucuydu, makalelerini nükteli sözlerle ve ustalıkla kelime oyunları ile süslemeyi biliyordu, bu da onun dergide hızla terfi etmesine yardımcı oldu. Hector üzerine yazdığı yazı bir istisnaydı, Alma'nın okuduğu öteki yazılarının hepsinden daha ciddi ve konuştuğu kişiye duyduğu hayranlığı ortaya koyan bir yazıydı. Bununla birlikte Hector'un belirgin bir aksanla konuştuğunu yazması biraz abartıydı. O'Fallon komiklik olsun diye aksan konusunu birazcık sulandırmıştı ama Hector o sıralarda aslında böyle konuşuyordu. Yıllar geçtikçe İngilizcesi düzeldi, ama yirmili yıllarda gemiden karaya yeni ayak basmış bir göçmen gibi konuşuyordu. Hollywood'da ayaklarının üstünde dimdik duruyor olabilirdi, yine de varı yoğu mukavva bir bavula sıkıştırılmış, güvertede dikilen şaşkın bir yabancı olduğu günlerin üstünden çok zaman geçmemişti.

O söyleşiyi izleyen aylarda Hector bir sürü güzel, genç oyuncuyla oynaşp durdu. Halkın arasında onlarla birlikte görünmeye bayılıyordu, onlarla yatmaya da, ancak bu flörtlerin hiçbiri uzun sürmüyordu. O'Fallon, tanıdığı öteki kadınların hepsinden daha akıllıydı, Hector en son oyuncağından bıknca mutlaka Brigid'e telefon eder ve onunla yeniden görüşmek isterdi. Şubat başıyla haziran sonu arasında Brigid'i evinde haftada ortalama bir iki kez ziyaret etti ve bu dönemin ortalarında, nisan ve mayıs aylarının büyük bölümünde iki ya da üç gecede bir onunla birlikte oldu. Ondandır hoşlandığı su götürmezdi. Aylar geçerken aralarında huzurlu bir yakınlık gelişti, ancak daha az deneyimli olan Brigid bunu sonsuz aşkın işareti olarak algılamakta Hector kendini hiç kandırmadı ve iki yakın arkadaştan başka bir şey olduklarını hiç düşünmedi. Brigid'i can dostu olarak görüyordu, yatak arkadaşı, güvenilir müttefiki olarak; ama bu, ona evlenme teklif etme niyetinde olduğu anlamına gelmiyordu. Brigid bir gazeteciydi, Hector'un onun yatağında geçirmedığı gecelerde neler karıştırdığını biliyor olmalıydı. Sabah gazetelerini açıp Hector'un yaptığı sersemlikleri izlemesi, yeni aşkları ve oynaştığı kadınlar hakkındaki göndermelere göz atması yeterdi. Onun hakkında okuduğu hikâyelerin pek çoğu asılsız olsa da Brigid'in kıskançlığını uyandıracak yeterince kanıt vardı. Ama Brigid kıskanç değildi ya da en azından kıskanç görünmüyordu. Hector ne zaman telefon etse ona kollarını açıyordu. Öteki kadınlardan hiç söz etmiyordu ve Hector'u suçlamadığı, azarlamadığı ya da kendine çekidüzen vermesini söylemediği için Hector'un ona bağlılığı artıyordu. Brigid'in planı da buydu. Hector'a vurulmuştu, paylaşacakları hayatla ilgili olarak acele bir karar vermeye onu zorlamak yerine sabırlı olmayı yeğledi. Böyle çılgınca zamparalık etmekten nasılsa bıkacaktı. Sıkılacaktı, dolaşım sisteminden çıkarıp atacaktı bunu, ışığı görecekti. Bunu yaptığı zaman Brigid onun yanında olacaktı.

Akıllı ve becerikli Brigid böyle bir plan kurdu ve bir süre erkeğini avucuna alacak gibi göründü her şey. Hunt'la yaptığı çeşitli tartışmalardan kafası karışan, yorgunlukla baş edemeyen ve her ay bir yeni film ortaya koymanın baskısına karşı savaşan Hector, gecelerini caz kulüplerinde ve barlarda geçirmekten, yararsız ilişkilerde gücünü harcamaktan bıktı. O'Fallon'un evi ona bir sığınak oldu, orada baş başa geçirdikleri sakin akşamlar, kafasıyla kasıklarını dengede tutmasına yardımcı oldu. Brigid acımasız bir eleştirmendi ve sinema konusundaki bilgisi Hector'unkinden daha fazla olduğundan Hector onun kararlarına gitgide daha da çok güvendi. Dolores Saint John'u, çekeceği iki makaralık yeni filmde Şerif'in kızı rolünde oynatmasını öneren de aslında Brigid'di. Brigid, Saint John'un meslek hayatını birkaç aydır gözlüyordu ve yirmi bir yaşındaki bu oyuncunun büyük patlama yapacağını düşünüyordu, yeni bir Mabel Normand ya da Gloria Swanson olabilirdi ya da yeni bir

Hector, Brigid'in öğüdüne uydu. Üç gün sonra Saint John, Hector'un bürosundan içeri girdiğinde Hector onun birkaç filmini izlemişti, ona rol teklif etmeye eli mahkûmdu. Brigid, Saint John'un yeteneği konusunda yanılmamıştı, ancak ne Brigid'in söylemiş olduğu şeyler ne de izlemiş olduğu filmlerdeki oyunları Hector'u Saint John'u karşısında etten kemikten görünce uğrayacağı sarsıntıya hazırlanmamıştı. Bir insanı bir sessiz filmde izlemek bir şeydi, o insanın elini sıkıp gözlerinin içine bakmak başka şey. Başka kadın oyuncular ekranda belki daha etkileyiciydiler, ama seslerin ve renklerin gerçek dünyasında, beş duyunun ve dört elementin ve iki cinsin kanlı canlı, üç boyutlu dünyasında bu kadınla kıyaslanacak başka hiçbir yaratıkla karşılaşmamıştı. Saint John başka kadınlardan daha güzel değildi, o öğle sonrasında birlikte geçirdikleri yirmi beş dakika boyunca Hector'a dikkati çekecek bir şey de söylememişti. Dürüst olmak gerekirse kadın yavan sayılırdı, zekâsı ortalama düzeydeydi, ama yırtıcı bir yanı vardı, teninden süzülen ve hareketlerinden fişkırان hayvani bir enerjiye sahipti, bu yüzden Hector gözlerini ondan alamıyordu. Hector'un gözlerine dikilen gözler uçuk Sibiryaya mavisiydi. Teni beyaz, saçları koyu kıızı, abanoz rengine çalan bir kızıl. Amerikalı kadınların 1928 yazında uyguladıkları saç modeline aykırıydı, uzundu, omuzlarına iniyordu. Bir süre havadan sudan konuştular. Sonra, hiçbir giriş yapmadan Hector ona, Rolü istiyorsanız sizindir, dedi, kadın da kabul etti. Daha önce hiçbir komedi filminde oynamadığını söyledi, bu değişik çalışmayı sabırsızlıkla bekleyecekti. Sonra koltuğundan kalktı, Hector'un elini sıktı ve bürodan çıktı. On dakika sonra, kadının yüzünün görüntüsünü kafasından silemeyen Hector, Dolores Saint John'un evleneceği kadın olduğuna karar verdi. Hayatının kadınıydı o, kadın onu istemezse Hector da asla başka biriyle evlenmeyecekti.

Gloria, *Asistan*'da usta bir oyun sergiledi, Hector'un kendisinden istediği her şeyi yerine getirdi, hatta kendiliğinden bazı akıllıca eklemeler de yaptı rolüne, ne var ki Hector ona bir sonraki filmi için sözleşme imzalatmak istediğinde geri çekildi. Allan Dwan'ın çekeceği bir filmde başrol önerilmişti kendisine ve bu onun için kaçırılmayacak bir fırsattı. Kadınları büyülemekte usta olan Hector, Gloria konusunda başarısızdı. Kendini İngilizce ifade edecek sözcükleri bulamıyordu, aklından geçenleri Gloria'ya ne zaman açmaya kalkışsa son anda vazgeçiyordu. Ağzından yanlış sözcükler çıkarsa kadını ürküteceğini ve şansını sonsuza kadar yitireceğini hissediyordu. O arada haftanın birkaç gecesini Brigid'in evinde geçirmeye devam ediyordu, ona hiçbir vaatte bulunmuyordu, canının istediğine âşık olmakta özgürdü, bu yüzden, Brigid'e Saint John'dan hiç söz etmedi. *Asistan*'ın çekimi haziran sonuna sarkınca, Saint John, Tehachapi Dağları'na öbür filmde oynamaya gitti. Dwan'ın filminde dört hafta çalıştı, bu süre içinde Hector ona tam altmış yedi mektup yazdı. Onun yüzüne söyleyemediklerini sonunda kâğıda dökme cesareti bulmuştu. Aynı şeyleri üst üste yazdı, her yazdığında başka biçimde dile getirirse de mesaj hep aynıydı. Önceleri Saint John şaşkına dönmüştü. Sonra gururunun okşandığını hissetti. Mektupları dört gözle beklemeye başladı, sonunda o mektuplar olmadan yaşayamayacağını anladı. Ağustos başında Los Angeles'a döndüğünde Hector'a yanıtının evet olduğunu söyledi. Evet, onu seviyordu. Evet, onun karısı olacaktı.

Nikâh tarihi saptanmamıştı, ancak ocak ya da şubat olur diye konuşuyorlardı, böylece Hector'a Hunt'la olan sözleşmesini yerine getirmesi ve bundan sonra ne yapacağını planlaması için yeterince zaman kalacaktı. Brigid'le konuşma zamanı gelmişti, ama Hector bu konuşmayı sürekli erteliyordu, konuşmak bir türlü elinden gelmiyordu. Blaustein ve Murphy ile geç saatlere kadar çalıştım, diyordu ona, kurgu odasıydım, yer seçiyordum, açık havadaydık. Ağustos başıyla ekim ortası arasında

Brigid'i görmemek için onlarca bahane buldu, ama yine de cesaretini toplayıp ilişkisine son noktayı koyamıyordu. Saint John'a duyduğu aşktan yanıp tutuşurken bile Brigid'i haftada bir iki kez ziyaret etmeyi sürdürdü, ne zaman o evden içeri adım atsa eski sıcak alışkanlığın koynuna yuvarlanıyordu. Elbette korkaklıkla suçlanabilirdi, ama ikilem içinde olduğu da kabul edilebilirdi kolaylıkla. Belki Saint John'la evlenme konusunda tereddütleri vardı. Belki O'Fallon'dan vazgeçmeye hazır değildi. Belki iki kadın arasında kalmıştı ve ikisine de ihtiyacı olduğunu düşünüyordu. Suçluluk duygusu, insanı kendi yararına aykırı davranmaya götürebilir, ama arzu da aynı şeye neden olabilir ve bir erkeğin kalbinde suçluluk ile arzu dengeli bir biçimde karışmışsa, o adam tuhaf şeyler yapabilir.

O'Fallon hiçbir şeyden kuşkulananmıyordu. Eylül ayında, Hector, Saint John'la, *Bay Hiçkimse*'de karısı rolünde oynaması için anlaştığında, Brigid bu zekice seçimi için onu kutladı. Hector'la başrol oyuncusu arasında özel bir yakınlaşma olduğu söylentileri setten dışarıya sızdığında bile Brigid gereğinden fazla telaşa kapılmadı. Hector flört etmekten hoşlanırdı. Birlikte çalıştığı kadın oyunculara tutulurdu hep, ama çekimler sona erince ve herkes evine dönünce o kadınları çabucak unutturdu. Bu kez anlatılanların sonu gelmedi. Hector Kaleydoskop'taki son filmi olan *Ya Hep Ya Hiç*'in çekimine başlamıştı ve Gordon Fly, gazetedeki köşesinde, uzun saçlı bir denizkızıyla bıyıklı komedyen sevgilisi için düğün çanlarının çalmaya başladığını fısıldıyordu. Ekim ortasıydı, Hector'dan beş altı gündür haber almayan O'Fallon, kurgu odasını arayarak Hector'dan o akşam kendisine uğramasını istedi. O güne kadar ondan hiç böyle bir şey istememişti. Hector, Dolores'le çıkacağı akşam yemeğini iptal edip Brigid'in evine gitti. Ve orada, son iki aydır yanıtını vermeyi ertelediği soruyla karşılaşınca kadına gerçeği itiraf etmek zorunda kaldı.

Hector, duruma noktayı koyacak bir sonuç elde etmeyi ummuştu, kadın öfkeyle patlasın, kendisini sille tokat sokağa atsın, böylece her şey bıçakla kesilmiş gibi bitsin diye dua etmişti; ama Brigid'e haberi verince kadın ona bakmakla yetinmiş, derin bir soluk almış ve Hector'un Saint John'u sevmesinin olanaksız olduğunu söylemişti. Olanaksızdı, çünkü Hector kendisini seviyordu. Evet, dedi Hector, seni seviyorum, seni hep seveceğim, ama ben Saint John'la evleneceğim. O zaman Brigid ağlamaya başlamıştı, ama hâlâ Hector'u ihanetle suçlamıyordu, itiraz etmiyordu ya da öfke içinde Hector'un kendisini ne kadar berbat bir biçimde kandırdığını haykırmıyordu. Hector'a, Sen kendin hakkında yanılıyorsun, dedi; kendisini hiç kimsenin Brigid'in sevdiği gibi sevmeyeceğini anladığında ona geri dönecekti. Dolores Saint John bir kişi değil, bir şeydir, dedi Brigid. Pırıl pırıl ve baş döndürücü bir şeydi o, ama derisinin altında adi, sığ ve budalaydı, Hector'un karısı olmayı hak etmiyordu. O noktada Hector, Brigid'e bir şey söylemeliydi. Onun umutlarını yok edecek acımasız, kesin bir şey söylemesini gerektiriyordu durum, ama Brigid'in kederi Hector'a fazla ağır, bağlılığı fazla güçlü geldi, onun kısa, soluk soluğa cümlelerle konuşmasını dinlerken içi elverip de bir şey söyleyemedi. Haklısın, dedi, bir iki yıldan uzun sürmez herhalde. Ama bunu yaşamalıyım. Onunla olmalıyım, bunu yapınca her şey yoluna girer.

Sonunda geceyi Brigid'in evinde geçirdi. Bir işe yarayacağını düşündüğünden değil, Brigid son bir kez orada kalsın diye yalvardığı için, Hector ona hayır diyememişti. Ertesi sabah Brigid uyanmadan Hector evden sessizce çıktı, o andan başlayarak her şey değişiverdi. Hunt ile olan sözleşmesi sona erdi, Blaustein'la *Nokta ile Çizgi*'de çalışmaya başladı; düğün planları biçim aldı. Aradan iki buçuk ay geçmiş ama Brigid'den hiç ses çıkmamıştı. Kadının bu sessizliği Hector'u kaygılandırıyor, ancak aslında bu işe kafa yoramayacak kadar Saint John'la meşguldü. Brigid ortadan kaybolduysa bunun anlamı onun sözünün eri ve Hector'un yoluna çıkmayacak kadar gururlu olduğuydu. Hector

niyetini açıkça ortaya koyduğuna göre Brigid, Hector kendi başına yüzün ya da boğulsun diye geri çekilmişti. Hector yüzerse herhalde Brigid'i bir daha hiç görmeyecekti. Batarsa Brigid son dakikada ortaya çıkıp Hector'u sudan çıkarmaya çalışacaktı.

O'Fallon hakkında böyle düşünmek, onu bedenine bıçaklar saplandığında hiç acı duymayan, yaralanınca kanı akmayan bir tür üstün yaratık haline sokmak Hector'un vicdanını rahatlatmış olmalı. Ama ortada somut olgular yoksa biraz hüsnükuruntunun ne zararı olur ki? Brigid'in iyi olduğuna, yaşamına bir şeyden yılmadan devam ettiğine inanmak istiyordu. *Photoplay* dergisindeki yazılarının kesildiğini fark etti, ama bu, Brigid'in kent dışında olduğu ya da başka bir yerde başka bir işe girdiği anlamına da gelebilirdi; o anda aklına daha kötü şeyler getirmek istemedi Hector. Brigid yeniden ortaya çıkana kadar (Yılbaşı günü Hector'un kapısının altından bir not atmıştı) Hector kendi kendini ne kadar sefilce kandırmış olduğunu anlayamadı. Ekim ayında, Hector kendisini terk ettikten iki gün sonra Brigid küvette bileklerini kesmişti. Alt kata su sızmasaydı ev sahibesi asla kapının kilidini açıp içeri girmez ve Brigid de iş işten geçmeden bulunamazdı. Bir ambulansla hastaneye götürülmüş. Birkaç gün sonra kendine gelmiş, ama Hector'a yazdığı mektupta kafasının hiç yerinde olmadığını, tutarsız konuştuğunu, durmadan ağladığını söylüyordu, doktorlar onu gözetim altında tutmaya karar vermişlerdi. Bu durum, akıl hastanesinde iki ay kalmasına yol açmış. Hayatının geri kalanını orada geçirmeye hazırlamıştı kendini Brigid, ama bunun nedeni, artık hayattaki tek amacının kendini öldürmenin bir yolunu bulmak olmasıymış, nerede bulunduğunun hiç önemi yokmuş. Sonra, tam yeniden intihara kalkışırken bir mucize olmuş. Ya da Brigid mucizenin daha önce olduğunu ve son iki aydır o mucizenin büyüü altında yaşamış olduğunu keşfetmiş. Doktorlar durumun gerçek olduğunu doğrulayınca Brigid ölmekten vazgeçmiş. İnancımı yıllar önce yitirmiştim, diye yazmış Hector'a. Liseden beri günah çıkarmaya gitmemişti, ama o sabah hemşire, testlerin sonucunu bildirmek üzere yanına geldiğinde Brigid, Tanrı'nın dudaklarını onun dudaklarına bastırıldığını ve içine yeniden hayat üflediğini hissetmiş. Gebeymiş. Sonbaharda gebe kalmış, birlikte geçirdikleri son gece, şimdi karnında Hector'un bebeğini taşıyormuş.

Hastaneden taburcu olduktan sonra evinden taşınmıştı Brigid. Birikmiş biraz parası varmış, ancak yeniden çalışmaya başlamazsa bu para kirasını ödemeye yetmezmiş. Dergideki işinden ayrılmış olduğundan çalışma hayatına geri dönemeyecekti. Bir yerlerde düşük kiralı bir oda bulmuştum, diye devam ediyormuş mektup, demir karyolalı, duvarında ahşap bir haç asılı, döşeme tahtalarının altında fare kaynayan bir oda; ama ne otelin adını ne de hangi kasabada olduğunu yazıyormuş Brigid. Hector'un kendisini aramaya kalkışmasının hiçbir yararı yokmuş. Sahte bir adla kayıt olmuş otele, gebeliği ilerleyene kadar kendini gizleyecekmiş ki Hector onu kürtaj olmaya ikna etmeye çalışmasın. Bebeğini dünyaya getirmeye karar vermişti, Hector kendisiyle evlenmek istesin ya da istemesin, bu bebeğin annesi olmayı kafasına koymuştu. Mektup şöyle bitiyormuş: *Bizi kader birleştirdi, sevgilim, şimdi nerede olursam olayım sen hep benimle olacaksın.*

Bu mektubu yine sessizlik izledi. İki hafta daha geçti, Brigid verdiği söze sadık kalıp ortaya çıkmadı. Hector, Brigid'in mektubundan Saint John'a hiç söz etmedi, onunla evlenmesinin artık neredeyse olanaksız olduğunun farkındaydı. Onunla ortak geleceklerini ne zaman düşünse Brigid'i de düşünmeden edemiyor, bebek bekleyen eski sevgilisinin bir kenar mahalledeki pireli bir otelde kaldığını, çocuğu karnında büyürken yavaş yavaş deliliğe yaklaştığını gözünün önüne getirip kendine işkence ediyordu. Saint John'dan vazgeçmek istemiyordu. Her gece yatakta onun koynuna girip o pürüzsüz, kıpır kıpır bedeni kendi çıplak tenine bastırıldığını hayal etmek istiyordu, ama insanlar

yaptıklarından sorumluydular, eğer o çocuk dünyaya gelecekte o zaman yaptığı şeyden kurtuluş yoktu. Hunt 11 Ocak'ta intihar etti, ama Hector artık Hunt'ı aklından çıkarıp atmıştı, 12 Ocak'ta bu haberi duyduğunda hiçbir şey hissetmedi. Geçmişin hiçbir önemi kalmamıştı. Yalnızca gelecek önemliydi Hector için ve o gelecek ansızın kuşku dolu bir durum almıştı. Dolores'le nişanı bozmak zorundaydı, ama Brigid ortaya çıkmadan bunu yapamazdı, onu nerede bulacağını da bilmediğinden bir girişimde bulunamıyordu, şimdi'nin kendisini getirip bıraktığı yerden ayrılamıyordu. Zaman geçtikçe kendisini ayaklarından zemine çivilenmiş bir adam gibi görmeye başladı.

14 Ocak gecesi, Blaustein'la çalışmasına saat yedide son verdi. Saint John, Topanga Canyon'daki evinde saat sekizde yemeğe bekliyordu. Hector oraya sekizden çok önce varabilirdi ama yolda arabasında sorun çıktı, mavi Desotosunun lastiğini değiştirmeyi başardığında tam kırk beş dakika yitirmişti. Eğer lastiği patlamasaydı, hayatının yönünü değiştiren o olay hiç olmayabilirdi, çünkü tam o dakikalarda, La Cienega Bulvarı'nın hemen kenarında karanlıkta yere çömelip arabasının ön tarafını krikoyla yükseltmeye başladığı sırada, Brigid O'Fallon da Saint John'un evinin kapısını çalıyordu, Hector o ufak işi bitirip yeniden direksiyona oturduğunda Saint John, O'Fallon'un sol gözüne kazayla otuz iki kalibrelik bir kurşun sıkılmıştı bile.

Saint John olayı böyle anlattı; ön kapıdan girdiğinde karşılaştığı dehşet dolu, şaşkın bakışlar karşısında Hector, onun sözlerine inanmamak için bir neden görmedi. Silahın dolu olduğunu bilmiyordum, dedi Saint John. Üç ay önce kanyondaki bu ıssız köşeye taşınırken silahı kendisine ajansı vermişti. Korunma amaçlıydı, Brigid kendisine bütün o saçma sapan şeyleri anlatmaya başlayınca, Hector'un bebeğinden, bileklerini kestiğinden, tımarhanelerin pencerelerindeki demir parmaklıklardan ve İsa'nın yaralarından akan kanlardan söz etmeye başlayınca Dolores korkuya kapılıp hemen gitmesini istemişti.

Ama Brigid gitmemişti, hemen sonra da Dolores'i erkeğini çalmakla suçlamış, çılgınca tehditler savurmaya ve ona şeytan, üçkâğıtçı, aşağılık, pasaklı karı diye bağırmaya başlamıştı. Daha altı ay önce Brigid, *Photoplay*'in tatlı tatlı gülümseyen, keskin bir mizah gücüne sahip sevimli muhabiriydi, ama şimdi aklını kaçırmıştı, tehlikeliydi, odanın içinde oradan oraya yalpalıyor, hüngür hüngür ağlıyordu, Dolores da onu artık orada istemiyordu. İşte tabanca aklına o zaman geldi. Silah oturma odasındaki çalışma masasının ortadaki çekmecesinde, Dolores'in durduğu yerin üç metre kadar ötesindeydi; Saint John masaya gidip orta çekmeceyi açtı. Tetiği çekmek istememişti aslında. Silahı görünce Brigid'in korkup gideceğini düşünmüştü yalnızca. Ama silahı çekmeden alıp odanın karşı tarafına doğrultunca silah birden ateş almıştı. Büyük bir gürültü olmamıştı. Sadece hafif bir patlama, demişti Dolores, sonra Brigid tuhaf bir hırıltı çıkarıp yere düşmüştü.

Dolores, Hector'la birlikte salona girmek istememişti (Çok korkunç, diyordu, ona bakamayacağım), bu yüzden Hector yalnız girmişti içeri. Brigid kanepenin önünde, halının üstünde yüzüstü yatıyordu. Bedeni ılıktı ve kafasının arkasından hâlâ kan sızıyordu. Hector onu sırtüstü çevirdi, tahrip olmuş yüzüne bakıp sol gözünün olduğu yerdeki çukuru görünce ansızın soluğu kesiliverdi. Hem Brigid'e bakıp hem de soluk alamıyordu. Yeniden soluk alıp vermeye başlayabilmek için başını başka yana çevirmeliydi, bunu yapınca da bir daha dönüp Brigid'e bakmayı içi kaldırmadı. Her şey gitmişti. Her şey paramparça olmuştu. Brigid'in karnındaki doğmamış bebek de ölüp gitmişti. Sonunda ayağa kalktı Hector ve hole çıktı, oradaki dolapta bir battaniye buldu. Salona döndüğünde Brigid'e son bir kez baktı, soluğunun bir kez daha içinde tutulu kaldığını hissetti, sonra battaniyeyi açıp onu o küçük,

acınası bedenine üzerine örttü.

İçinden gelen ilk dürtü polise gitmekti, ama Dolores korkuyordu. Ya bana silahla ilgili sorular sorarlarsa, diyordu; peş peşe sıralanan inanılmaz olayları on iki kez anlatmaya ve yirmi dört yaşında gebe bir kadının ölü olarak o salonda neden yattığını açıklamaya zorlarsa ne anlatırım onlara? Ona inansalar bile, silahın kazayla patladığına inansalar bile, çıkacak skandal Dolores'in sonu olurdu. Meslek yaşamı sona ererdi, Hector'un ki de aslında; suçlu olmadıkları halde neden ceza çeksinlerdi ki? Reggie'yi çağırırım, dedi Dolores –kastettiği kişi Reginald Dawes'tu, yani Dolores'e silahı veren budala– bırakalım o ilgilensin bu konuyla. Reggie akıllıydı, tanımadığı yoktu. Onun sözünü dinlerlerse başlarını kurtaracak bir yol bulurdu. Ama Hector artık kendisi için bir kurtuluş olmadığını biliyordu. Konuşurlarsa bir skandal çıkar, kimsenin yüzüne bakamazlardı; konuşmazlarsa başları daha da büyük belaya girerdi. Cinayetle suçlanabilirlerdi, iş mahkemeye düşerse Brigid'in ölümünün kaza olduğuna inanan bir kişi bile çıkmazdı. Hector her ikisi için de karar vermek zorundaydı, doğru karar vermek de mümkün değildi. Reggie'yi aklından çıkart, dedi. Dawes, Dolores'in ne yaptığını öğrenirse onun eline düşerdi kadın. Dolores, hayatının sonuna kadar dizleri kanaya kanaya ona kul köle olmak zorunda kalırdı. Başkasına başvuramazlardı. Ya telefona sarılıp polisi arayacaklar ya da hiç kimseyle konuşmayacaklardı. Kimseyle konuşmayacaklarsa cesedi kendileri ortadan kaldıracaklardı.

Böyle konuştuğu için cehennemde yanacağını biliyordu Hector, Dolores'i bir daha görmeyeceğini de biliyordu, ama yine de söyledi düşüncesini, sonra harekete geçip söylediğini uyguladılar. Artık sorun iyilik kötülük sorunu değildi. Sorun, o koşullar altında olabildiğince az zarara neden olmaktı, bir başka hayatı daha nedensizce mahvetmemektir. Dolores'in Chrysler'inin bagajına Brigid'in cesedini koyup Malibu'nun kuzeyinde, bir saatlik mesafedeki dağlara doğru yola çıktılar. Ceset hâlâ battaniyeye sarılıydı, battaniye de halıya; bagaja bir de kürek koymuşlardı. Hector küreği Dolores'in evinin arkasındaki bahçe kulübesinde bulmuştu, çukuru bu kürekle kazmıştı. Dolores'e en azından bunu borçlu olduğunu biliyordu. Ne de olsa ona ihanet etmişti, işin ilginç yanı Dolores'in ona güvenmeye devam etmesiydi. Brigid'in anlattıklarından etkilenmemişti. Bu lafları, sayıklamaları, kıskanç, dengesiz bir kadının deli saçmaları olarak kulak ardı etmişti, o güzel burnunun dibine uzatılan kanıtları görmek istememişti. Kibirden olabilirdi bu elbette, dünyanın yalnız görmek istediği bölümünü gören muazzam bir kibir olabilirdi, öte yandan gerçek aşk da olabilirdi, Hector neler yitirmek üzere olduğunu hayal bile edemezdi. Hangisinin doğru olduğunu Hector'un hiçbir zaman öğrenemediğini söylememize gerek yok. O gece dağlara yaptıkları o iğrenç yolculuktan geri döndüklerinde Hector kendi arabasına binip evine gitti ve Dolores'i bir daha hiç görmedi.

İşte Hector o zaman ortadan kayboldu. Sırtındaki elbise ve cüzdanındaki nakit para dışında her şeyi geride bıraktı, ertesi sabah saat onda trene atlamış, kuzeye, Seattle'a doğru gidiyordu. Yakalanmayı bekliyordu. Brigid'in kaybolduğu ortaya çıkınca bu iki kayboluş arasında bir bağ olduğunun anlaşılması uzun sürmeyecekti. Polis, Hector'u sorguya çekmek isteyecek ve o zaman ciddi olarak peşine düşeceklerdi. Oysa Hector yanılıyordu, her şeyde yanılmış olduğu gibi. Kayıp olan kendisiydi, Brigid'in ortadan kaybolduğunu şimdilik bilen yoktu. Brigid'in bir işi yoktu, sürekli bulunduğu bir adres de, 1929 yılının başlarındaki o hafta boyunca Los Angeles'in göbeğindeki Fitzwilliam Arms Oteli'nde tuttuğu odaya dönmeyince resepsiyondaki görevli onun eşyalarını bodruma taşıtmış ve odasını başkasına kiralamıştı. Bunda tuhaf bir şey yoktu. İnsanlar ortadan kaybolup dururlardı, yeni bir kiracı çıktığı sürece odaları boş tutamazdınız. Resepsiyondaki görevli, polise başvuracak kadar

kaygılanmış olsaydı bile kimsenin elinden bir şey gelmezdi. Brigid sahte adla kaydolmuştu otele; var olmayan biri nasıl aranırdı ki?

İki ay sonra Brigid'in babası Spokane'den Los Angeles'a telefon etti ve Reynolds adlı bir dedektifle konuştu; bu dedektif 1936 yılında emekli olana kadar bu olay üzerinde çalıştı. Bay O'Fallon'un kızının kemikleri o telefon konuşmasının üzerinden yirmi dört yıl geçtikten sonra bulundu. Simi Tepeleri'nin eteklerinde yeni bir yerleşim yerinde kazı yapan bir buldozer kemiklerin ortaya çıkmasına neden oldu. Kemikler Los Angeles'ta Forensic Laboratuvarı'na gönderildi, ama o sırada Reynolds'un çalışmaları rafa kaldırılmıştı, kemiklerin kime ait olduğunu teşhis etmek artık mümkün değildi.

Alma'nın bu kemiklerden haberi vardı çünkü onlar hakkında bilgi edinmeyi kendine iş edinmişti. Hector kemikleri nereye gömdüğünü ona anlatmıştı. Alma seksenli yılların başında o inşaat yerini ziyaret ettiğinde pek çok kişiyle konuştu ve kemiklerin orada bulunduğuna emin oldu.

O arada Saint John da öleli çok olmuştu. Hector'un ortadan kaybolmasının ardından ailesinin Wichita'daki evine dönen Saint John, basına açıklama yaptıktan sonra inzivaya çekilmişti. Aradan bir buçuk yıl geçtikten sonra o yöreden George T. Brinkerhoff adında bir bankerle evlendi. İki çocukları oldu: Willa ve George Junior. 1934 yılında büyük çocukları henüz üç yaşında bile değilken, yağmurlu bir kasım gecesi arabasıyla eve döndüğü sırada direksiyon hâkimiyetini kaybetti. Bir telefon direğine çarptı, çarpmanın şiddetiyle ön camdan dışarı fırladı, boynundaki şahdamarı kesildi. Polisin hazırladığı otopsi raporuna göre bilincini yitirmiş olarak kanama sonucu öldü.

İki yıl sonra, Brinkerhoff yeniden evlendi. Alma 1983 yılında bir röportaj isteğinde bulunmak amacıyla ona yazdığında adamın dul karısı, Brinkerhoff'un geçen sonbaharda karaciğer yetmezliğinden ölmüş olduğunu söyledi. Çocuklar hayattaydılar, Alma her ikisiyle de konuştu; biri Teksas'taki Dallas'taydı, öteki Florida'daki Orlando'da. Her ikisinin de söyleyecek fazla bir şeyi yoktu. O zaman o kadar küçüktük ki, dediler. Annelerini fotoğraflarından tanıyorlardı, ama hatırlayamıyorlardı.

Hector 15 Ocak sabahı Merkez Gar'dan içeri girdiğinde bıyıklarını çoktan kesmişti. En belirgin özelliğini ortadan kaldırarak görünümünü değiştirmiş, basit bir değişiklikle yüzünü bir başka yüze çevirmişti. Gözleri ve kaşları, alnı ve arkaya yatırılmış saçları onun filmlerini iyi bilen birine bir anlam ifade edebilirdi, ama tren biletini aldıktan hemen sonra Hector bu soruna da bir çözüm buldu. O arada, dedi Alma, kendine yeni bir ad da edindi.

Seattle'a dokuz yirmi dokuzda kalkacak trenin yolcu almasına bir saat vardı. Hector gar lokantasında bir fincan kahve içerek zaman öldürmeye karar verdi, ancak tezgâha oturup ocakta kızaran jambonlu yumurtanın kokusunu içine çekmeye başlar başlamaz midesi bulanıverdi. Erkekler tuvaletine koştu, bölmelerden birine girip dört ayak üzerine çöktü, midesindekileri klozete boşalttı. İçindekiler fişkırlarak çıktılar dışarıya, berbat yeşil sıvılar, topak topak hazmedilmemiş kahverengi yiyecekler, utanç, korku ve tiksinti, sarsıntılarla boşaldı içinden, kriz geçtiğinde yere çömeldi ve soluğunu düzene sokmaya çalışarak orada uzunca bir süre kaldı. Başını arkasındaki duvara dayamıştı, o açıdan bakarken, başka zaman olsa dikkatinden kaçacak bir şeyi görme fırsatı buldu. Tuvaletin hemen arkasındaki kıvrık borunun dirsek yerinde biri bir kasket bırakmıştı. Hector kasketi gizlendiği yerden

aldı; bir işçi kasketiydi bu, tüvit yünden yapılma, önünden kısa bir siperlik geçen sağlam bir kasket; Amerika'ya yeni geldiği sıralarda kendisinin takmış olduğundan pek farklı değildi. Hector kasketin içinde bir şey bulunmadığına, takamayacağı kadar kirli ya da eski olmadığına emin olmak için elinde evirip çevirdi. İşte o sırada kasketin içindeki deri bandın üzerinde mürekkeple sahibinin adının yazılmış olduğunu gördü: Herman Loesser. Hector'un kulağına hoş geldi bu ad, hatta kusursuzdu, pekâlâ kullanılabilirdi. Kendisi Bay Mann değil miydi? Kendisine Herman demeye alışırsa kim olduğunu tam olarak iptal etmeden kimliğini değiştirebilirdi. Önemli olan şuydu: Başkaları için kendinden kurtulacak, ama kendi açısından kim olduğunu hatırlayacaktı. İstediyğinden değil, tam tersine, istemediyğinden.

Herman Loesser. Bu adı *Lesser*⁴ olarak telaffuz edecekler çıkacaktı, kimileri de *Loser*⁵ diyeceklerdi. Hangisi olursa olsun Hector layık olduğu adı bulduğunu düşündü.

Kasket, tam olarak oturdu başına. Ne fazla bol ne de fazla dardı, siperliğini alnının üstüne indirecek, kaşlarının kendini ele verici kavisini gözlerden gizleyecek, gözlerinin çarpıcı açık rengini gölgeleyecek kadar da esnekti. Hector'dan bir şey eksilmiş, bir şey eklenmişti. Bıyık gitmiş, kasket gelmişti. Bu iki işlem Hector'u sıfırladı; o sabah erkekler tuvaletinden çıktığında herhangi biri gibi görünüyordu, hiç kimse gibi, Bay Hiçkimse'nin ikizi gibi.

Altı ay Seattle'da yaşadı, bir yıllığına Portland'a taşındı ve sonra batıya, Washington'a gitti, orada da 1931'in ilkbaharına kadar kaldı. İlk başta, içinde bulunduğu dehşet duygusuyla sürükleniyordu oradan oraya. Hector canını kurtarmak için kaçtığını hissediyordu, ortadan kayboluşunu izleyen günlerde başka canilerden farklı değildi tutkuları: Bir günü daha yakalanmadan geçirirse o günü iyi yaşanmış sayıyordu. Her sabah ve her öğleden sonra gazetelerde hakkında çıkan yazıları okuyordu, olayla ilgili gelişmeleri izliyor, kendisini bulmaya ne kadar yaklaşıldığını gözlüyordu. Yazılanlar onu şaşırtıyordu, insanların kendisini tanımak için ne kadar az çaba harcamış olduklarını görmekten dehşet duyuyordu. Hunt hiç önemli biri değildi, yine de her yazı onunla başlayıp onunla bitiyordu; hisse senetleriyle üçkâğıtlar, sahte yatırımlar, bütün o arkası kof görkemiyle Hollywood işleri. Brigid'in adı hiç ağza alınmıyordu, Dolores, Kansas'a geri dönene kadar kimse onunla konuşmaya kalkışmadı. Hector'un üzerindeki baskı günden güne hafifledi, dört hafta boyunca gazetelere hiçbir şey sızmayıp olaya giderek daha az yer verilince Hector'un duyduğu panik azalmaya başladı. Ondan hiç kimse hiçbir şey için kuşkulandırmıyordu. İsteseydi evine dönebilirdi. Bütün yapacağı Los Angeles'a giden bir trene atlamaktı, yaşamına bıraktığı yerden devam edebilirdi.

Ama Hector hiçbir yere gitmedi. North Orange Drive'daki evinde olmak, Blaustein'la birlikte güneşli verandada oturup buzlu çay içmek ve *Nokta ile Çizgi*'ye son rötuşları vurmaya kadar istediği bir şey yoktu. Film çevirmek tam bir çılgınlıktı. İnsanoğlunun keşfettiği en zorlu, en yıpratıcı işti ve bu iş güçleştikçe Hector'un aldığı keyif de büyüyordu. Bu işin yolunu yordamını öğreniyor, işin inceliklerinin ustası oluyordu; biraz daha zaman geçince en iyiler arasına katılacağına emindi. Hayatta bundan başka bir şey istememişti: bu işte iyi olmak. Yalnızca bunu istemişti, işte bu yüzden bu işi bir kez daha asla yapmayacaktı. Masum bir kızı delirtip onu gebe bıraktıktan sonra cesedini yerin iki metre altına gömüp hiçbir şey olmamış gibi hayatına devam edebilmeyi bekleyemezsin. Hector'un yaptığını yapan biri mutlaka cezasını görmelidir. Bunu insanlar ona yapmazsa kendi kendine yapacaktı.

Pike Place Çarşısı yakınındaki bir pansiyonda bir oda tuttu kendine, parası suyunu çekince o civardaki balıkçılardan birinin yanında iş buldu. Her sabah dörtte kalkıyor, puslu sabah karanlığında kamyonetleri boşaltıyor, Puget Sound'un nemi parmaklarını kaskatı yapar ve kemiklerine işlerken sandıkları ve sepetleri taşıyordu. Sonra, bir sigara tütürüp kırık buz parçalarının üzerine yengeçleri ve istiridyeleri diziyor, arkasından her gün gündüzleri yaptığı çeşitli işlere geliyordu sıra: teraziye çarpan kabukların takirtisi, kahverengi kâğıt torbalar, kısa, keskin bir bıçakla istiridyeleri açmak. Herman Loesser çalışmadığı zaman halk kütüphanesinden aldığı kitapları okuyordu, günlük tutuyor, zorunlu kalmadıkça kimseyle konuşmuyordu. Amaç, dedi Alma, kendine uyguladığı baskının altında kıvrılmak, olabildiğince rahatsız olmaktı. Oradaki iş çok kolaylaşınca Portland'a geçti, orada bir fiç fabrikasına gece bekçisi olarak girdi. Kapalı pazaryerinin gürültüsünden sonra düşüncelerinin sessizliği. Seçtiği işlerde katı kuralları yoktu, dedi Alma. Cezası, sürekli işleyen bir şeydi, herhangi bir anda en büyük kusurunun ne olduğunu düşünüyorsa kendine biçtiği cezalar ona göre değişiyordu. Arkadaş edinmek istiyor, yeniden bir kadınla birlikte olmayı arzuluyordu, çevresinde sesler ve bedenler görmek istiyordu, bu yüzden kendini o boş fabrikanın duvarlarının arasına tıkıyor, benliğini yadsımanın incelikleri konusunda kendini eğitmeye çabalıyordu.

Hector Portland'deyken borsa çöktü, 1930'un ortasında Comstock Fıçısı Şirketi kapanınca Hector işsiz kaldı. O zamana kadar birkaç yüz kitap okumuş, herkesin her zaman sözünü ettiği ama kendisinin zahmet edip okumadığı (Dickens, Flaubert, Stendhal, Tolstoy) on dokuzuncu yüzyıl standart romanlarından başlamıştı okumaya; sonra, bu işin özünü kavradığını hissedince işe sıfırdan başlayıp kendini sistemli bir biçimde eğitmeye karar vermişti. Hector'un bilgisi yok denecek kadar azdı. On altı yaşında okulu bırakmıştı ve Socrates ile Sophokles'in aynı kişi olmadığını, George Eliot'un kadın olduğunu, ya da *İlahi Komedyası'nın*, bütün kahramanların doğru insanla evlendikleri bir bulvar komedisi değil de öteki dünyayla ilgili bir şiir olduğunu ona anlatmak zahmetine giren çıkmamıştı. Hayat onu hep zorlamış, Hector'un da böyle şeylerle uğraşacak zamanı olmamıştı. Şimdi, birdenbire, istemediği kadar boş zamana kavuşmuştu. Kendi özel Alkatraz'ına tıklmıştı; tutukluluk yıllarını, hangi koşullar altında sağ kaldığı üzerinde düşünebilmek, ruhundaki geçmeyen, amansız sızıya bir anlam verebilmek için yeni bir dil öğrenerek geçirdi. Alma'ya göre bu sıkı entelektüel eğitim, onu zamanla bir başka insana dönüştürdü. Kendisine uzaktan bakmayı öğrendi Hector, kendisini her şeyden önce başka insanların arasındaki bir adam olarak görmeyi öğrendi, sonra gelişigüzel bir araya gelmiş parçacıkların bir toplamı olarak, en sonunda da bir toz zerresi olarak gördü; başladığı noktadan uzaklaştıkça, dedi Alma, tam anlamıyla büyüklüğe yaklaştı. O döneme ait günlüklerini Alma'ya göstermişti, o olaydan elli yıl sonra Alma onun vicdanının acılarına ilk elden tanık olma fırsatı bulmuştu. *Hiç bu kadar ne yapacağımı bilmez durumda olmamıştım*, diye okuduklarını aktardı bana Alma, günlüklerden bir bölümü ezberden söylüyordu, *bundan daha yalnız ve korku içinde olmamıştım; yine de hiç bu kadar hayat dolu olmamıştım*. Bu sözleri yazdığında Portland'dan ayrılmasına bir saatten daha az kalmıştı. Sonradan aklına gelmiş gibi, yeniden oturmuş ve sayfanın sonuna bir paragraf daha eklemişti: *Ben artık yalnız ölümlerle konuşuyorum. Bir tek onlara güveniyorum, bir tek onlar anlıyor beni. Onlar gibi ben de geleceğim olmadan yaşıyorum*.

Spokane'de iş olanakları olduğu söylenmişti. Güya kereste fabrikaları işçi arıyormuş, doğuda ve batıda birkaç tomruk kampına da adam alınacaktı. Hector bu işlerle ilgilenmiyordu, ama kereste fabrikasının kapanmasının üzerinden çok geçmeden bir öğleden sonra iki kişinin o yöredeki fırsatlar konusunda konuşmasına kulak misafiri oldu, bu da ona bir fikir verdi, bu düşünceyi kafasında evirip çevirirken karşı koyamayacağını anladı. Brigid, Spokane'de doğup büyümüşü. Annesi ölmüş olsa da

babası hâlâ hayattaydı, ayrıca iki de kız kardeşi vardı. Hector'un hayal edebileceği bütün işkenceler arasında, kendine çekebileceği bütün acılar, o ailenin yaşadığı kente gitme düşüncesinden daha kötüsü yoktu. Bay O'Fallon'u ve kızları şöyle bir görebilse o zaman neye benzediklerini anlayabilirdi, ne zaman onlara verdiği zararı düşünse yüzleri gözünün önünde olacaktı. Bu kadarcık acı çekmeliydi, böyle hissediyordu. Onları birer gerçek kişi yapmak zorundaydı, onları belleğinde Brigid kadar sahici kılmalıydı.

Hâlâ çocukluğundaki saç rengiyle anılan Patrick O'Fallon, son yirmi yıldır Spokane'in merkezindeki Kızıl Spor Malzemeleri'nin sahibi ve yöneticisiydi. Hector, oraya geldiği günün sabahı istasyonun iki sokak batısında ucuz bir otel buldu, sonra da mağazayı aramaya gitti. Beş dakika geçmeden bulmuştu. Oraya gidince ne yapacağını önceden tasarlamamıştı, işi garantiye almak için dışarıda durup O'Fallon'u pencereden görmeye çalışmanın iyi olacağını düşündü. Hector, Brigid'in evine yazdığı mektuplarda kendisinden söz edip etmediğini bilmiyordu. Eğer söz etmişse ailesi Hector'un ağır bir İspanyol aksanıyla konuştuğunu biliyordu mutlaka. Daha da önemlisi, Hector'un 1929 yılında ortadan kaybolması dikkatlerinden kaçmamış olmalıydı; Brigid'in iki yıldır kayıp olduğu düşünülünce bu iki olay arasında nasıl bir bağ olduğunu Amerika'da onlardan başka tahmin eden yoktu büyük olasılıkla. Hector'un mağazaya girip ağzını açması yetecekti. Eğer O'Fallon, Hector'un kim olduğunu biliyorsa üç dört cümle duyar duymaz kuşkulanası gerekirdi.

Ancak O'Fallon görünürde yoktu. Hector vitrinde sergilenen bir deste golf sopasını inceler gibi yaparak burnunu cama yapıştırdığında mağazanın içini açık seçik görebildi, bulunduğu yerden anlayabildiği kadarıyla içeride kimse yoktu. Ne bir müşteri ne de tezgâhın arkasında duran bir satıcı. Daha erkendi –onu biraz geçmişti– ama kapıdaki tabelada AÇIK yazıyordu, kalabalık sokakta durmaktansa ve dikkati üzerine çekme riskine atılmaktansa Hector planından vazgeçip içeri girmeye karar verdi. Eğer kim olduğunu anlayacaklarsa varsın anlasınlardı.

Kapıyı itip açarken çingirtülü bir ses çıktı, arka taraftaki tezgâha doğru yürürken çıplak döşeme tahtaları ayaklarının altında gıcırdadı. Büyük bir yer değildi, ama raflar mal doluydu, sporcu ruhlu birinin isteyebileceği her şey vardı orada: balık oltaları ve olta makaraları, paletler ve deniz gözlükleri, silahlar ve av tüfekleri, tenis raketleri, beyzbol eldivenleri, futbol topları, basket topları, omuz yastıkçıkları ve miğferler, kramponlar ve çivili ayakkabılar, golf sopaları, ağırlıklar ve egzersiz topları. Mağazanın içinde boydan boya, eşit aralıklarla dizilmiş iki sıra kolon vardı, her birinin üzerinde O'Fallon'un çerçeveli bir fotoğrafı asılıydı. Fotoğraflar gençliğinde çekilmişti, hepsinde de şu ya da bu atletik etkinlik içindeydi. Birinde bir beyzbol forması giymişti, bir başkasında futbol forması, ama çoğunda uyduruk formalar içinde açık havada yarışa katılıyordu. Bir fotoğrafta kamera onu tam atlarken yakalamıştı, her iki ayağı da havada, en yakın rakibinden iki metre öndeydi. Bir başkasında 1904 Saint Louis Olimpiyatları'nda silindir şapkalı ve fraklı bir adamla tokalaşarak bronz madalya alıyordu.

Hector bankoya yaklaşırken arkadaki bir odadan ellerini bir havluya kurularak bir genç kadın çıktı. Gözleri yerdeydi, başı yana eğilmişti; Hector onun yüzünü tam olarak göremiyordu ama yürüyüşüyle, omuzlarının düşüklüğü ve ellerini havluya kurularıyla Brigid'i öylesine andırıyordu ki birkaç saniye boyunca son on dokuz ayı yaşamamış olduğunu hissetti Hector. Brigid ölü değildi. Mezarından çıkmış, Hector'un üzerine attığı toprakların altından kurtulmuştu, şimdi de oradaydı, bir eksiği yoktu, yeniden soluk alıyordu, beyninde bir kurşun yoktu, gözünün olduğu yer delik değildi, Washington'daki

Spokane’de, babasının mağazasında tezgâhtar olarak çalışıyordu.

Kadın, Hector’a yaklaşmaya devam etti, elindeki havluyu açılmamış bir kolinin üzerine bırakmak için duraladı; bundan sonra olanın en tuhaf yanı, kadın, başını kaldırıp Hector’un yüzüne baktıktan sonra bile o yanlısamanın sürmesiydi. Brigid’in yüzüne sahipti kadın. Aynı çene, aynı ağız, aynı alın. Kadın bir saniye sonra gülümseyince Hector gülümsemesinin de aynı olduğunu gördü. Ancak bir bir buçuk metre yakınına gelince bazı farklar olduğuna dikkat etti. Kadının yüzü çilliydi, gözlerinin yeşili de daha koyuydu. Ayrıca gözleri de birbirinden ayrıktı, burnunun iki yanından uzaktaydı, hatlarındaki bu küçük farklılıklar yüzündeki uyumu artırıyor, onu kız kardeşinden bir iki derece daha güzelleştiriyordu. Hector onun gülümsemesine karşılık verdi, kadın tezgâhın yanına gelip onunla Brigid’in sesiyle konuştuğunda, yardıma ihtiyacı olup olmadığını sorduğunda Hector kendini artık bayılıp yere düşecek gibi hissetmedi.

Bay O’Fallon’u aradığını söyledi, acaba onunla konuşabilir miydi. Aksanını gizlemeye çalışmadı, Bay sözcüğünü sonundaki “y”yi abartarak söyledi, sonra da kadının yüzüne eğilip tepkisini ölçmek üzere dikkatle baktı ona. Hiçbir şey olmadı, daha doğrusu hiçbir şey yokmuş gibi konuşma devam etti, işte o zaman Hector, Brigid’in kendisini sır olarak tuttuğunu anladı. Bir Katolik ailenin kızıydı o, başkasıyla nişanlı olan bir adamla yattığını ve bu sünnetli adamın, nişanlısından ayrılıp kendisiyle evlenmeye hiç niyeti olmadığını babasıyla kız kardeşlerine anlatmaktan ürkmüş olmalıydı. Eğer hal böyleyse onun gebe kaldığını da bilmiyorlardı herhalde. Ya da küvette bileklerini kestiğini; iki ay bir hastanede kalıp kendini öldürmenin daha iyi ve daha ustalıkli yollarını aradığını da. Saint John ortaya çıkmadan çok önce ailesine mektup yazmaktan vazgeçmiş olması da mümkündü, her şeyin umduğu gibi gideceğine henüz inandığı sıralarda.

O arada Hector kafasını hızla çalıştırıyordu, aynı anda birkaç yöne gidiyordu düşünceleri, tezgâhın arkasındaki kadın, babasının o hafta kasabanın dışında, iş gereği Kaliforniya’da olduğunu söyleyince Hector o işin ne olduğunu bildiğini hissetti. O’Fallon kayıp kızıyla ilgili olarak polisle görüşmek üzere Los Angeles’a gitmişti. Aylardır gereğinden çok uzamış bir dava konusunda bir şeyler yapmaları için zorluyordu onları, alacağı yanıt kendisini tatmin etmezse her şeyi yeni baştan araştırması için bir özel dedektif tutacaktı. Masrafin canı cehenneme demiş olmalıydı Spokane’deki kızına, kasabadan ayrılmadan önce. İş işten geçmeden bir şeyler yapılmalıydı.

O’Fallon’un Spokane’deki kızı, babası yokken onun yerine mağazaya göz kulak olduğunu söyledi, ama eğer Hector adını ve telefon numarasını bırakırsa babası cuma günü döndüğünde ona aradığını söylerdi. Gerek yok, dedi Hector, cuma günü yine gelirdi ve sonra, salt kibarlık olsun diye, ya da belki kızın üzerinde iyi bir izlenim bırakmak istediğinden, Bütün işler sizin üzerinize mi kaldı? diye sordu. Bir kişinin idare edemeyeceği kadar büyük bir işletmeye benziyor burası, dedi.

Kadro üç kişi, dedi kız, tam gün çalışan yardımcılarını o sabah hasta olduğunu bildirmişti, depoya bakan çocuk da beyzbol eldivenlerini yürütüp yarı fiyatına civardaki çocuklara sattığı için geçen hafta işten atılmıştı. Aslında güç durumdayım, dedi kız. Yıllardır mağazada babasına yardımcı olmamıştı, golf sopasıyla tahta parçasını birbirinden ayıramazdı, yanlış tuşlara basıp satışı berbat etmeden yazarkasayı bile pek kullanamazdı.

Kız içinden gelerek, dürüstçe anlatıyordu. Böyle özel konuları Hector’la paylaşmaktan çekinmediği belliydi, sohbet koyulaşınca Hector onun son dört yıldır evinden uzakta olduğunu, öğretmen olmak

için Devlet diye bir yerde eğitim gördüğünü öğrendi; Devlet dediği yer, Pullmann'daki Washington Devlet Üniversitesi'ydi. Haziranda mezun olmuştu, sonra eve dönüp babasıyla oturmaya başlamıştı, Horace Greely İlkokulu'nda dördüncü sınıfların öğretmeni olarak meslek yaşamına başlamak üzereydi. Talihime inanamıyorum, dedi Hector'a. Kendisinin küçük bir kızken gittiği okuldu bu, hem kendisinin hem de iki kız kardeşinin dördüncü sınıftaki öğretmenleri Bayan Neergaard'dı. Bayan N. o okulda tam kırk iki yıl öğretmenlik yapmıştı, kendisi iş aramaya başladığında eski öğretmenin emekli olmasını bir mucize olarak yorumluyordu kız. Altı haftaya kalmadan on yaşında bir öğrenciyken her gün oturduğu sıraların önünde duracaktı, hayatın bazen insana neler hazırladığı ilginç değil mi, dedi, tuhaf değil mi?

Evet, çok ilginç, dedi Hector, çok tuhaf. O'Fallon kardeşlerin en genci olan Nora'yla konuştuğunu biliyordu artık, on dokuzunda evlenip San Francisco'ya yerleşen Deirdre ile değil. Nora'yla üç dakika konuştuktan sonra onun ölmüş kız kardeşine hiç benzemediğine karar verdi Hector. Brigid'i andırıyordu belki, ama Brigid'in kıpır kıpır enerjisinden, tutkusundan, işlek, kıvrak zekâsından eser yoktu onda. Bu kız daha yumuşak, kendisiyle daha barışık, daha saftı. Brigid'in bir gün, O'Fallon kardeşler arasında, damarlarında gerçek kan dolaşan bir ben varım, dediğini hatırladı Hector. Deirdre sirkeden yapılmadır, demişti, Nora ise baştan aşağı ılık süttür. Asıl onun adı Brigid olmalıydı, demişti, İrlanda'nın koruyucu azizesinin adını o almalıydı, çünkü kendini özverili bir yaşama ve hayır işlerine adamaya yazgılı biri varsa o da küçük kız kardeşi Nora'ydı.

Hector yine sırtını dönüp gitmeye kalkıştı ama bir kez daha bir şey oradan ayrılmasını engelledi. Değişik bir fikir gelmişti aklına, delice bir içgüdüye kapılmıştı, öylesine riskli ve tehlikeliydi ki, bırakın uygulamaya koymayı, bunu düşünmüş olması bile kendisini şaşırttı.

Riske atılmazsan hiçbir şey kazanamazsın, dedi Nora'ya, özür dilercesine gülümseyerek ve omuzlarını silkerek; bu sabah oraya gelmesinin nedeni Bay O'Fallon'dan iş istemektir. Depocu çocukla ilgili hikâyeyi duymuştu ve o iş hâlâ boş mu diye bir öğrenmek istemişti. Çok tuhaf, dedi Nora. Çocuk dün işten çıkarılmıştı ve eleman aranıyor diye ilan vermeye zaman bulamamışlardı bile. Babası yolculuğundan dönünce vereceklerdi. Eh, duyuluyor işte, dedi Hector. Evet, haklısın galiba, dedi Nora, ama Hector neden depocu olmak istiyordu. Çok basit bir işti bu, kafası çalışmayan, hırsı olmayan, gücü kuvveti yerinde adamlara göreydi; Hector daha iyi işlere layıktı mutlaka. Öyle olmasa da olur, dedi Hector. Güç günlerde, para getiren her iş iyi sayılırdı. Bir fırsat tanıyamazlar mıydı ona? Nora mağazada tek başınaydı, onun yardımı ihtiyacı olduğunu biliyordu Hector. Hector'un çalışmasından hoşnut kalırsa babasına onun hakkında olumlu şeyler söyleyebilirdi. Ne diyordu buna Bayan O'Fallon? Anlaşmışlar mıydı?

Spokane'e geleli bir saat bile olmamıştı ama Herman Loesser iş bulmuştu. Hector'un cüretkâr önerisine gülen Nora başını iki yana salladı; Hector ceketini çıkardı (ondan başka adam gibi bir kıyafeti yoktu) ve çalışmaya başladı. Bir pervaneye dönüşmüştü ve günün geri kalan bölümünü sıcak, yanan bir mumun çevresinde kanat çırparak geçirdi. Kanatlarının her an tutuşabileceğini biliyordu, ama ateşe yaklaştıkça kaderinin çizdiği yolda ilerlediğini hissediyordu. O gece günlüğüne şöyle yazdı: *Hayatımı kurtarmak istiyorsam önce onu mahvetmenin eşiğine kadar gelmeliyim.*

Her şeye rağmen Hector bir yıl dayandı o işte. Önce arka odada depo görevlisi olarak, sonra baş tezgâhtar ve müdür yardımcısı olarak çalıştı; doğrudan O'Fallon'a bağlıydı. Nora babasının elli üç

yaşında olduğunu söylemişti, ama Hector ertesi pazartesi günü onunla tanıştırılırken adamın daha yaşlı görüldüğünü düşündü, belki altmış, belki de yüz yaşındaydı. Eski atletin saçları artık kızıl değildi, bir zamanlar çevik olan bedeni eski kıvraklığını kaybetmişti, dizindeki romatizma yüzünden arada sırada topallıyordu. O'Fallon mağazaya her sabah tam dokuzda geliyordu, ama belli ki bu işten pek zevk almıyordu, genellikle saat on bir ya da on bir buçukta gitmiş olurdu. Eğer bacağından bir sıkıntısı yoksa arabayla kulübe gidip iki üç arkadaşıyla bir parti golf oynardı. Sıkıntısı varsa sokağın karşısındaki Bluebell Inn'de erkenden öğle yemeği yer, sonra eve dönüp öğle sonrasını yatak odasında geçirirdi, gazeteleri okur, her ay Kanada'dan gizlice ülkeye soktuğu Jameson's marka İrlanda viskisini içerdi.

Hector'u hiç eleştirmedi ya da yaptığı işten şikâyet etmedi. Onu hiç övmedi de. O'Fallon memnuniyetini hiçbir şey söylemeyerek dile getiriyordu, ara sıra, içinden geldiği zamanlarda başını belli belirsiz eğerek selamlardı Hector'u. Aylarca, aralarında başkaca bir yakınlaşma olmadı. İlk başlarda Hector'u rahatsız etti bu durum, ama zaman geçtikçe bunu üzerine almaması gerektiğini öğrendi. Adam suskun bir içedönüklük bölgesinde yaşıyordu, dünyaya sürekli direniyordu; zamanını olabildiğince huzurlu geçirme dışında bir şey düşünmüyor gibiydi. Asla sinirlenmiyor, pek fazla gülümsemiyordu. Dürüst ve tarafsızdı, varken bile yok gibiydi, ne kendisine, ne de başkalarına fazla ilgi ve şefkat göstermiyordu.

O'Fallon, Hector'a karşı ne kadar kapalı ve kayıtsızsa Nora da o kadar açık ve ilgiliydi. Hector'u işe alan Nora'ydı ne de olsa, kendini ondan sorumlu hissetmeyi sürdürüyor, ona hem arkadaşı, hem koruması altına aldığı kişi ve hem de ıslah edeceği insan gibi davranıyordu. Babası Los Angeles'tan döndükten ve baş tezgâhtar iyileştikten sonra artık Nora'nın mağazada yardımcı olmasına gerek kalmamıştı. Nora gelecek okul yılı için hazırlık yapıyor, eski sınıf arkadaşlarını ziyaret ediyor, pek çok genç adamın dikkatini çekiyordu, ama yazın geri kalan günlerinde Hector'un ne durumda olduğuna bir göz atmak için öğle sonrasının erken saatlerinde Kızıl'ın Dükkan'ına uğramak için de hep zaman buldu. Yalnızca dört gün bir arada çalışmışlardı, ama o zaman zarfında yarım saatlik öğle yemeği molasında depo odasında peynirli sandviçlerini paylaşma geleneğini başlatabilmişlerdi. Şimdi Nora elinde peynirli sandviçlerle çıkageliyor ve ikisi o yarım saatleri kitaplardan söz ederek geçiriyorlardı. Hector için, o kendini geliştiren alaylı için, bir şeyler öğrenme fırsatı doğmuştu. Üniversiteden yeni mezun ve ömrü başkalarını eğitmekle geçecek olan Nora için de zeki ve öğrenme açlığı içindeki bir öğrenciye bildiklerini aktarma fırsatıydı. O yaz Hector, Shakespeare'i inceledi. Nora da Shakespeare'in oyunlarını Hector'la birlikte okuyor, anlamadığı sözcükleri açıklıyor, gereken yerde tarih ya da tiyatroyla ilgili bilgiler veriyor, karakterlerin psikolojisini ve dürtülerini araştırıyordu. Arka odadaki seanslarından birinde Hector, *Kral Lear*'in üçüncü perdesindeki *Thou ow'st* sözcüklerini nasıl telaffuz edeceğini bilemediği bir anda Nora'ya kendi telaffuzundan ne kadar sıkıntı duyduğunu söyledi. Şu lanet olası dili konuşmayı beceremiyorum, dedi, Nora gibilerin karşısında konuşurken hep budala durumuna düşecekti. Nora bu karamsar sözleri duymak istemiyordu. Devlet'te konuşma terapisi dersi aldım, dedi, somut çareler vardı, pratik çalışmalar ve konuşmayı düzeltmek için teknikler de. Hector çalışmaktan korkmuyorsa Nora onun aksanından kurtulmasına yardım edecekti, dilindeki İspanyolca izini silecekti. Hector ona bu derslerin bedelini ödeyecek durumda olmadığını anımsattı. Para isteyen kim, dedi Nora. Hector çalışmaya hazırsa Nora da yardıma hazırды.

Eylülde okul açıldıktan sonra dördüncü sınıfın yeni öğretmeni artık öğle yemeklerine gelemez oldu.

Bunun yerine öğrencisiyle akşamları çalıştı, her salı ve perşembe O'Fallonların evinin salonunda saat yediden dokuzaya kadar bir araya geldiler. Hector kısa i ve e ile epeyce uğraştı, peltek çıkan th ile, dişler kullanılmadan söylenen r ile de. Sessiz harfler, dişlerin arkasından çıkan sert ünsüzler, ağız içine dönük sesler, dişlerin arasından süzülen ünsüzler, damak ünsüzleri, fonemler. Çoğunlukla Nora'nın neden söz ettiğini anlamıyorsa da bu çalışmaların etkisi belli oluyordu. Dili, daha önce hiç çıkarmadığı sesleri çıkarıyordu ve sonunda, tam dokuz ay çalışıp çabaladıktan sonra, Hector nereli olduğunu hiç açık etmeden konuşabileceği bir noktaya geldi. Belki bir Amerikalı gibi konuşmuyordu, ama kaba, eğitimsiz bir göçmen gibi de konuşmuyordu. Spokane'e gelmek, Hector'un o güne kadar yaptığı en ağır hatalardan biri olabilirdi, ama orada yaşadıkları arasında etkisi en derin ve kalıcı olan şey, herhalde Nora'nın verdiği telaffuz dersleriydi. Ömrünün geriye kalan elli yılında ağzından çıkan her sözcük o derslerin izini taşıdı, yaşadığı sürece o dersleri hiç unutmadı.

O'Fallon, salı ve perşembe akşamları üst kattaki odasından çıkmazdı ya da dışarı çıkar, arkadaşlarıyla poker oynardı. Ekim başlarında bir gece, dersin ortasında telefon çaldı, Nora da açmak üzere öndeki hole gitti. Santralla birkaç dakika konuştu, sonra, gergin ve heyecanlı bir sesle babasına seslenip Stegman'ın telefonda olduğunu söyledi. Los Angeles'taymış, dedi, ödemeli arıyormuş. Nora kabul etmeli miymiş? O'Fallon hemen aşağıya ineceğini söyledi. Nora babası rahat konuşabilsin diye giriş holüyle salonun arasındaki sürgü kapıyı kapattı, ama O'Fallon o arada çakırkeyf olmuştu, öyle yüksek sesle konuşuyordu ki söylediklerinden bazıları Hector'un kulağına kadar geldi. Her şeyi değil ama gelen haberin pek de iç açıcı olmadığını anlayacak kadarını duyuyordu.

On dakika sonra sürgü kapı açıldı, O'Fallon ayaklarını sürüye sürüye salona girdi. Ayaklarında yıpranmış deri terlikler vardı, pantolon askısı omuzlarından aşağı kaymış, dizlerine düşmüştü. Kravatını ve yakasını çıkarmıştı, ayakta durabilmek için ceviz masanın kenarına tutunmak zorunda kaldı. Birkaç dakika, odanın ortasındaki arkalıklı kanepede Hector'un yanında oturan Nora'yla konuştu doğrudan. Kızının öğrencisini yok sayıyordu sanki. Aslında O'Fallon, Hector'u umursamıyor değildi, o odada yokmuş gibi de yapmıyordu. Yalnızca farkında değildi Hector'un. Konuşmayı bütün ayrıntılarıyla anlayan Hector ayağa kalkıp gitmeye cesaret edemedi.

Stegman havlu atıyor, dedi O'Fallon. Adam aylardır bu olay üzerinde çalışıyordu ve en ufak bir ilerleme gösterememişti. Artık sıkılmıştı. Bundan böyle O'Fallon'un parasını almak istemiyordu.

Nora babasına buna ne yanıt verdiğini sordu. O'Fallon ona, madem paramızı almaktan bu kadar rahatsız oluyorsun, o zaman ne demeye her arayışında ödemeli arıyorsun, demişti. Ayrıca, sen bu işi beceremedin, demişti, Stegman bu işi yapmak istemiyorsa başkasını bulurdu.

Hayır baba, dedi Nora, yanılıyorsun. Stegman onu bulamıyorsa, kimse bulamaz. Batı kıyısındaki en iyi özel dedektif Stegman'dı. Reynolds böyle diyordu ve Reynolds güvенеbilecekleri bir adamdı.

Reynolds'un canı cehenneme, dedi O'Fallon. Stegman'ın da canı cehenneme. Canları ne isterlerse söyleyebilirlerdi, ama o pes etmeyecekti.

Nora başını iki yana salladı, gözlerine yaşlar dolmuştu. Gerçeklerle yüzleşmenin zamanı geldi, dedi. Brigid bir yerlerde yaşıyor olsaydı mektup yazardı. Arardı. Nerede olduğunu bildirirdi onlara.

Bok bildirirdi, dedi O'Fallon. Dört yıldan fazladır bir tek mektup yazmamıştı. Ailesinden kopmuştu, yüzleşecekleri gerçek buydu işte.

Ailesinden değil, dedi Nora. Babasından. Brigid, Nora'ya hep yazmıştı. Pullman'da okula giderken üç dört haftada bir mektup alırdı ondan.

Ama O'Fallon bu konuda bir şey duymak istemiyordu. Bu konuyu tartışmak istemiyordu artık, Nora kendisini desteklemeyecekse tek başına devam ederdi, Nora'nın da, lanet olası düşüncelerinin de canı cehennemeydi. Bunu söyler söylemez elini masadan çekti O'Fallon, dengesini bulmaya çalışırken bir iki saniye öne arkaya sallandı, sonra sendeleyerek odadan çıkıp gitti.

Hector'un bu sahneye tanık olmaması gerekiyordu. O, depo görevlisinden başka bir şey değildi, yakın bir dost değildi, babayla kızı arasındaki özel konuşmalara kulak vermek onun haddi değildi, patronu sarhoş, sarsılmış bir durumda sağa sola yalpalarken o salonda oturma hakkı yoktu. Nora o an kendisinden gitmesini istemiş olsaydı konu burada kapanırdı. Duyduğunu duymaz, gördüğünü görmezdi ve bu konu da bir daha açılmazdı. Nora'nın bir cümle söylemesi, cılız bir bahane bulması yeterdi; Hector o anda kanepeden kalkar ve iyi geceler dilerdi. Oysa Nora gerçek duygularını gizleyebilecek yetenekte değildi. O'Fallon salondan çıkarken Nora'nın gözleri hâlâ yaşlıydı, yasak konu artık ortaya çıkarıldığına göre olanları saklamaya çalışmanın ne yararı vardı ki?

Babam hep böyle değildi, dedi Nora. Kendisiyle kız kardeşleri küçükken babaları çok farklıydı, şimdi onu tanımakta, eski günlerde nasıl biri olduğunu hatırlamakta güçlük çekiyordu. Kızıl O'Fallon, Kuzeybatı'nın Şimşegi. Patrick O'Fallon, Mary Day'in kocası. Baba O'Fallon, küçük kızların imparatoru. Ama son altı yılı düşün, dedi Nora, nelere katlandığını düşün, en yakın arkadaşının Jameson adında biri olmasında belki de şaşılacak bir şey yoktur, hani şu üst katta, amber rengi sıvıyla dolu bütün o şişelerin içine kıştırılmış olarak, babamla birlikte yaşayan ekşi yüzlü, sessiz adam. İlk darbeyi, annelerinin kırk dört yaşında kanserden ölmesiyle yemişti O'Fallon. Yeterince sert bir darbeydi bu, dedi Nora, ama şanssızlıkların ardı arkası kesilmedi, aile içinde aksilikler birbirini izledi, mideye bir darbe, bir tane de çeneye, ve babamın yediği bu darbeler yavaş yavaş onun içinde ne varsa dışarı uğrattı. Cenazenin üzerinden bir yıl geçmeden Deirdre gebe kaldı ve gebe kaldığı için evlenmesini isteyen babasına karşı çıkınca babam onu evden attı. Brigid de babama cephe aldı, dedi Nora. Nora'nın büyük ablası Smith'te son sınıf öğrencisiydi, ülkenin ta öteki ucunda yaşıyordu, ama olanları duyunca babasına bir mektup yazıp Deirdre'yi yeniden eve kabul etmedikçe kendisiyle bir daha konuşmayacağını söyledi. O'Fallon bunu kabul etmedi. Brigid'in okul masrafını karşılıyordu, o kim oluyordu da kendisine ne yapması gerektiğini söylüyordu? Brigid son yarıyıldaki okul ücretini kendi cebinden ödedi, mezun olunca da yazar olmak üzere doğru Kaliforniya'ya yollandı. Spokane'de durup evine uğramadı bile. Tıpkı babam gibi inatçıydı, dedi Nora, Deirdre ise ikisinin toplamı kadar inatçıydı. Deirdre'nin artık evli ve ikinci çocuğunu doğurmuş olmasının hiç önemi yoktu. Yine babasıyla konuşmuyordu, Brigid de öyle. Bu arada Nora, Pullman'a gidip üniversiteye başlamıştı. Her iki kız kardeşiyle bağına koruyordu, ama mektup yazmak konusunda Brigid daha üstündü, Nora'nın ondan en azından bir mektup almadığı ay yoktu. Sonra, Nora'nın üniversitedeki üçüncü yılının başlarında, Brigid mektup yazmaz oldu. Başlangıçta korkulacak bir şey yok gibiydi, ama bu sessizlik üç dört ay sürünce Nora Deirdre'ye mektup yazıp son zamanlarda Brigid'den haber alıp almadığını sordu. Deirdre ondan son altı aydır haber alamadığını söyleyince Nora kaygılanmaya başladı. Babasına konuyu açınca yaptığını telafi etmeye çalışsan, iki büyük kızına çektiydikleri

yüzünden vicdan azabı duyan zavallı O'Fallon, hemen Los Angeles Emniyeti'ne başvurdu. Reynolds adında bir dedektifi görevlendirdiler. Soruşturma hemen açıldı ve birkaç gün içinde önemli olgulardan pek çoğu ortaya çıktı: Brigid'in dergideki işinden ayrıldığı, intihara kalktığı ve hastaneye kaldırıldığı, gebe kaldığı, adres bırakmadan oturduğu evden ayrıldığı, gerçekten de kayıp olduğu. Haberler pek iç açıcı olmasa da, ipuçlarının neye götürdüğü üzerinde düşünmek sarsıcı olsa da, Reynolds, Brigid'in başına gelenleri ortaya çıkarmak üzere gibiydi. Sonra yavaş yavaş olay soğudu. Bir ay geçti, sonra üç ay, sonra sekiz ay, Reynolds'dan hiçbir haber çıkmıyordu. Brigid'i tanıyan herkesle konuşuyoruz, diyordu, elimizden geleni yapıyoruz ama Fitzwilliam Arms'da sanki bir duvara tosladık. Hiçbir gelişme olmamasına öfkelenen O'Fallon, özel bir dedektif tutarak işi hızlandırmak istedi. Reynolds, Stegman adında birini önermişti, bir süre O'Fallon'un içi yeni bir umutla doldu. Artık bu araştırma için yaşıyordu, dedi Nora; Stegman ne zaman ufacık bir bilgi, minicik bir ipucu verse, babası gece gündüz demeden Los Angeles'a kalkan ilk trene atlıyor, sabahın köründe Stegmanın kapısına dikiliyordu. Ama Stegman artık yeni fikirler üretemiyordu, işi bırakmaya hazırdı. Hector bunu kendi kulaklarıyla duymuştu. Telefon konuşması bu konudaydı, dedi Nora, işi bırakmak istediği için adamı kınayamazdı. Brigid ölmüştü. Nora bunu biliyordu, Reynolds ile Stegman da biliyordu, ama babası hâlâ kabul etmek istemiyordu. Her şey için kendisini suçluyordu, ufacık bir umut besleyemezse, kendini kandırıp Brigid'in bulunacağına inanamazsa, huzur bulamayacaktı. Bu kadar basit, dedi Nora. Ölüdü babası. Bu acıyla yaşayamazdı, yıkılırdı ve ölüdü.

O gecedan sonra Nora, Hector'a her şeyi anlatmaya devam etti. Dertlerini biriyle paylaşması anlaşılır bir şeydi, ama dünyadaki onca insan arasında, içlerinden seçim yapabileceği onca aday arasında, bu işe Hector'u uygun görmüştü. Nora'nın sırdaşı oldu, kendi işlediği suçla ilgili bilgilerin verildiği kişi oldu, her salı ve perşembe gecesi, kanepede Nora'nın yanında oturup dersleriyle cebelleşirken, beyninin bir parçasının daha kafasının içinde parçalara ayrıldığını hissediyordu. Hayatın bir ateşli rüya olduğunu anlamıştı, gerçek denilen şey de uydurmalardan ve sanrılardan oluşan bir dipsiz dünyaydı, hayal ettiğiniz her şey gerçekleşirdi orada. Hector Mann'ın kim olduğunu biliyor muydu kendisi? Nora bu soruyu ona bir gece gerçekten de sordu. Stegman ortaya yeni bir teori attı, dedi Nora; özel dedektif iki ay önce işi bırakmıştı, ama hafta sonunda O'Fallon'u arayıp kendisine bir fırsat daha verilmesini istemişti. Brigid'in Hector Mann hakkında bir yazı yazdığını keşfetmişti. O yazıdan on bir ay sonra Mann ortadan kaybolmuştu, Brigid'in de o sıralarda ortadan kaybolmasının bir rastlantı olup olmadığını merak ediyordu. Bu iki çözülmemiş olay arasında ya bir bağ varsa? Stegman sonuç alacağı sözünü veremiyordu, ama hiç değilse üzerinde çalışabileceği bir şey vardı şimdi, O'Fallon izin verirse bu izi sürmek istiyordu. Brigid'in o yazıyı yazdıktan sonra Hector Mann'la buluşmaya devam ettiğini ortaya çıkarabilirse umut besleyebilirlerdi.

Hayır, dedi Hector, o adamın adını duymadım hiç. Kimdi bu Hector Mann? Nora da onun hakkında pek bir şey bilmiyordu. Bir oyuncu, dedi. Birkaç yıl önce sessiz komedi filmleri çevirmişti, ama Nora bunların hiçbirini seyretmemişti. Üniversitedeyken sinemaya gidecek zaman bulamamıştı pek. Öyle, dedi Hector, ben de pek sık gitmezdim. Çok pahalıydı, hem bir yerde okumuştum, film izlemek gözlere zararlıydı. Nora o olaydan söz edildiğini hayal meyal hatırlıyordu, ama o zaman yakından ilgilenmemişti. Stegman'ın dediğine göre Hector Mann iki yıldır kayıptı. Peki neden çekip gitmiş? diye sordu Hector. Kimse bilmiyor, dedi Nora. Günün birinde sırta kadem basmış, o zamandan beri de kendisinden haber alınmamış. Görünüşe bakılırsa durum umutsuz, dedi Hector. İnsan bunca yıl bir yerlerde saklanamazdı ya. Eğer bugüne kadar bulunamadıysa bunun anlamı ölmüş olmasıydı herhalde.

Evet, herhalde öyledir, dedi Nora, Brigid de ölmüş olmalı. Ama birtakım söylentiler vardı ve Stegman da bunları araştıracaktı. Ne tür söylentiler? diye sordu Hector. Belki de adam Güney Amerika'ya gitmiştir, dedi Nora. Oralıydı çünkü. Hangi ülke olduğunu hatırlayamıyordu, Brezilya ya da Arjantin olabilirdi. Ne tuhaf, değil mi, dedi arkadan da. Neresi tuhaf? diye sordu Hector. Hector Mann'ın da onun geldiği yerden gelmesi. Bunda tuhaf olan ne vardı ki? Nora, Güney Amerika'nın büyük bir yer olduğunu unutuyor muydu? Güney Amerikalılara adım başı rastlanırdı. Evet, bunu biliyordu Nora, ama yine de Brigid, Hector Mann'la birlikte Güney Amerika'ya gitmiş olabilirdi. Bunu düşünmek, Nora'yı mutlu etmişti. İki kız kardeş, iki Güney Amerikalı. Brigid bir tarafta kendininkiyle, Nora öteki tarafta kendininkiyle.

Hector, Nora'dan bu kadar hoşlanmış olmasaydı, bir yanıyla, gördüğü ilk gün ona âşık olmuş olmasaydı, her şey bu kadar feci olmazdı. Hector ona yaklaşmaması gerektiğini biliyordu, ona dokunmayı aklından geçirmenin bile bağışlanmaz bir günah olduğunu biliyordu, yine de her salı ve her perşembe gecesi ona gidiyor, Nora kanepede yanına oturduğunda ve yirmi iki yaşındaki bedenini kızıl kadife yastıklara dayadığında ölecek gibi oluyordu. Elini uzatıp onun boynunu okşamak, elini kolunun üzerinde gezdirmek, ona dönüp yüzündeki çilleri öpmeye başlamak çok kolay olurdu. Konuştukları konular bazen ne kadar tuhaf (Brigid ile Stegman, Nora'nın babasının kötüye gitmesi, Hector Mann'ın izinin sürülmesi) olursa olsun, bu dürtüleri bastırmak daha da güç geliyordu Hector'a, sınırı aşmamak için kendisini ölesiye zorluyordu. İki saat işkence çektikten sonra çoğu kez dersten çıkıp doğruca ırmağa yöneliyor, kasabayı yürüyerek geçip sonunda yirmi ya da otuz dakikalığına kadın kiralayabileceği, yıkık evler ve iki katlı otellerle dolu bir mahallede buluyordu kendini. İç açıcı bir çözüm değildi bu, ama başka seçeneği yoktu. Daha iki yıl önce Hollywood'un en çekici kadınları Hector'la yatağa girmek için birbirleriyle kavga ediyorlardı. Şimdi bu iş için Spokane'in arka sokaklarında ceplerini boşaltıyordu, birkaç dakikalık bir rahatlama için yarım günlük kazancını harcıyordu.

Nora'nın kendisi için bir şeyler hissedebileceği Hector'un hiç aklına gelmedi. Zavallının tekiydi Hector, dikkate alınmaya bile değmezdi, Nora kendisine bunca zaman ayırıyorsa, bunun nedeni ona acımasıydı, güç durumdaki insanların kurtarıcısı olduğunu sanan genç ve hevesli biri olmasıydı. Azize Brigid, derdi kız kardeşi ona, ailenin iyi yürekli temsilcisi. Hector, çıplak bir Afrikalıydı, Nora da onun yazgısını değiştirmek üzere cangıla dalan Amerikalı misyoner. Hector şimdiye dek hiç bu kadar içten, umut dolu, dünyayı eline geçirmiş karanlık güçlerden bihaber birini tanımamıştı. Bazen, acaba budalanın teki mi bu kız, diye düşünüyordu. Kimi zaman da Nora, benzersiz, az bulunur bir bilgeliğe sahipmiş gibi görünüyordu. Zaman zaman da gözlerinde o yoğun ve inatçı bakışla Hector'a yüzünü döndürdüğünde Hector içinin parçalandığını hissediyordu. Spokane' de geçirdiği yıl böyle bir paradoks yaşattı ona. Nora yüzünden hayatı dayanılmaz olmuştu, yine de yaşamının tek amacı Nora'ydı. Bavulunu toplayıp oradan ayrılmamasının tek nedeni.

Kâh Nora'ya her şeyi itiraf edeceğinden korkuyordu, kâh yakalanacağından. Stegman, Hector Mann'ın izini üç buçuk ay daha sürdürdü, sonra işin ucunu yeniden bıraktı. Polisin başarılı olmadığı yerde özel dedektifler de bir şey becerememişti, ama bu Hector'un güvenli bir konumda olduğu anlamına gelmiyordu. O'Fallon sonbaharda ve kışın birkaç kez Los Angeles'a gitmişti, bu ziyaretler sırasında Stegman'ın ona Hector Mann'ın fotoğraflarını göstermiş olması olasıydı. Ya O'Fallon çalışkan depocu gençle kayıp sinema oyuncusu arasındaki benzerliği fark ettiyse? Şubat başında Kaliforniya'ya yaptığı son yolculuğun hemen ardından O'Fallon, Hector'a farklı bir biçimde bakmaya

başladı. Nedense daha dikkatli, daha meraklıydı bakışları; Hector, Nora'nın babasının kendisinden kuşkulanıp kuşkulanmadığını merak etmekten kendini alamadı. Aylarca hiçbir şey konuşmadıktan ve Hector'dan hoşlanmadığını belli etmemek için yoğun çaba harcadıktan sonra yaşlı adam mağazanın arka tarafında didinip duran, kolileri kaldırıp indiren sessiz gence dikkat etmeye başlamıştı. Onu pek umursamadan başıyla verdiği selamların yerini gülümsemeler almıştı, ara sıra, durup dururken işçisinin sırtını sıvazlıyor, hatırını soruyordu. Daha da tuhafı, Hector akşamları ders için eve geldiğinde kapıyı O'Fallon açar olmuştu. Arzulanan bir konukmuş gibi Hector'un elini sıkıyor, sonra, üst kattaki odasına çekilmeden önce hafif çekingen bir tavırla ama iyi niyetini belli ederek, alt katta biraz oyalanıyor, havalardan söz ediyordu. Başka biri olsa bu davranışta garipsenecek bir şey olmazdı, görgü kuralları en azından bu kadarını gerektirirdi, ancak O'Fallon söz konusu olduğunda insanın içi rahat etmiyordu, Hector da ona güvenemiyordu. İçinde bulunduğu tehlike çok büyüktü, birkaç kibar gülümseme, üç beş dostça sözcük Hector'un gözünü boyamaya yetmezdi. O'Fallon'un sahte tavırları sürüp gittikçe Hector'un duyduğu korku da arttı. Şubatın ortası geldiğinde artık Spokane'deki günlerinin sayılı olduğunu hissetti. Kendisine tuzak kuruluyordu, her an o kasabadan kaçmaya, gecenin içine dalıp yüzünü bir daha buralarda göstermemeye hazırlıklı olmalıydı.

Tam o sırada ayakkabının öteki teki atıldı yere. Hector Nora'yla vedalaşmaya hazırlanıyordu ki O'Fallon onu mağazanın arkasındaki odada bir kenara çekip ücretinde artış isteyip istemediğini sordu. Goines işten ayrılacağını bildirdi, dedi. Müdür yardımcısı olan Goines, kayınbiraderinin basımevini yönetmek üzere Seattle'a taşınıyordu, O'Fallon da onun yerine bir an önce adam almak istiyordu. Hector'un satış konusunda deneyimi olmadığını biliyordu, ama onu gözlemişti, işini nasıl yaptığını iyice incelemişti, yeni işinin gerektirdiği şeyleri öğrenmesinin uzun sürmeyeceğine emindi. Sorumluluğu artacak, çalışma süresi uzayacaktı, ama aldığı aylık da şimdikininki iki katı olacaktı. Bu önerinin üzerinde düşünmek istiyor muydu, yoksa hemen kabul etmeye hazır mıydı? Hector kabul etmeye hazırdı. O'Fallon başını salladı, terfisi için Hector'u kutladı ve o gün için izin verdi ona. Ama tam Hector mağazadan çıkmak üzereyken O'Fallon onu geri çağırdı. Kasayı açıp yirmi dolar al, dedi. Sokağın ucundaki Pressler Erkek Giyim Mağazası'na gidip kendine yeni bir takım elbise satın al, birkaç beyaz gömlek, birkaç tane de papyon kravat. Artık mağazanın ön tarafında çalışacaksın, iyi görünmelisin.

Uzun lafın kısası, O'Fallon mağazanın yönetimini Hector'un ellerine bırakmıştı. Ona müdür yardımcısı unvanını vermişti, ama işin aslı şuydu ki Hector kimsenin yardımcısı filan değildi. Mağazayı o yönetiyordu, kendi işinin yöneticisi olan O'Fallon ise hiçbir şey yönetmiyordu. Küçük ayrıntılarla ilgilenemeyecek kadar az zaman geçiriyordu mağazasında; bu fırlama yabancı zıpçıktı, yeni görevinin gerektirdiği sorumlulukları yerine getirebildiği sürece O'Fallon'un mağazaya gelmeye pek niyeti yoktu. İşinden öylesine bıkmıştı ki, depoda çalışan delikanlının adını öğrenmeye bile kalkışmamıştı.

Kızıl'ın Spor Malzemeleri Mağazası'nın fiili müdürü Hector iyi iş çıkardı. Portland'daki fiçi fabrikasının dört duvarı arasında geçirdiği bir yılın ve O'Fallon'un deposundaki herkesten soyutlanmış günlerin ardından yeniden insanların arasına karışma fırsatını sevinçle karşıladı. Mağaza ufak çaplı bir tiyatro sahnesi gibiydi, üstlendiği rol de filmlerinde oynadığı rolün temelde aynıydı: ne yaptığını bilen küçük çırak, atik, papyon kravatlı memur. Tek fark, adının artık Herman Loesser olmasıydı, bu rolü de birtakım şaklabanlıklara başvurmadan oynaması gerekiyordu. Kıç üstü düşmesi gerekmiyordu ya da ayağını oraya buraya çarpması, sopa yemesi, kafasının şişirilmesi de söz konusu

değildi. Hector'un işi, ikna etmek, hesapları denetlemek, sporun yararlarını anlatmaktı. Ama bunu ciddi bir suratla yapmasını söyleyen yoktu. Yeniden seyirci karşısındaydı, bir sürü de yardımcı oyuncu vardı; işin püf noktalarını anladıktan sonra oyuncuyken sahip olduğu içgüdüleri yeniden canlandı. Müşterileri laf ebeliğiyle kendine hayran bıraktı, kaleci eldivenlerini kullanma ve yapay sinekle balık avlama tekniklerini gösterince herkesin ağzı açık kaldı, liste fiyatından yüzde beş, on, hatta on beş indirim yapmaya hazır olduğunu söyleyerek herkesin güvenini kazandı. 1931 yılında cüzdanlar şişkin değildi, ama spor oyunları, az masraflı bir eğlenceydi, insanın sahip olamayacağı şeyleri düşünmemesinin iyi bir yoluydu, Kızıl'ın Mağazası'nın işleri iyi gitti. Koşullar ne olursa olsun oğlan çocuklar top oynarlardı, erkekler de ırmaklara balık oltası salmaktan ve vahşi hayvanlara kurşun atmaktan nasılsa vazgeçmezlerdi. Formalar da cabası. Yalnızca o yörenin liselerindeki ve üniversitelerindeki takımlar için değil, Rotary Kulüp Bowling Ligi'nin iki yüz üyesi için de, Katolik Yardımseverler Basketbol Birliği'ndeki on takım için de, amatör küme beyzbol liginin üç düzine takımı için de forma gerekiyordu. O'Fallon bu piyasayı on beş yıl önce eline geçirmişti ve her sezon, güneşin her gün doğudan doğması gibi düzenli bir biçimde, siparişler yağyordu.

Nisan ortasında bir salı gecesini, Nora ile Hector dersin sonuna gelmişlerken Nora ona dönüp bir evlenme teklifi aldığını söyledi. Damdan düşercesine söylemişti bunu, durup dururken; bu yüzden Hector birkaç saniye acaba doğru mu duydum, diye düşündü. Böyle bir şeyi haber verirken insan gülümserdi, hatta gülerdi, oysa Nora gülümsemiyordu, bu haberi Hector'la paylaşmaktan mutlu da görünmüyordu.

Hector şanslı delikanlının adını öğrenmek istedi. Nora başını iki yana salladı, sonra gözlerini yere eğdi ve mavi poplin elbisesiyle oynamaya başladı. Yeniden başını kaldırdığında gözlerinde yaşlar parıldıyordu. Dudakları kıpırdamaya başladı, ama bir şey söyleyemeden oturduğu yerden fırladı, eliyle ağzını kapatıp odadan dışarı koştu.

Hector neler olduğunu anlayamadan Nora çıkıp gitmişti bile. Hatta ona seslenecek zaman bile bulamamıştı; Nora'nın üst kata çıkıp odasının kapısını gürültüyle kapattığını duyduğunda onun o gece bir daha aşağı inmeyeceğini anladı. Ders bitmişti. Gitmeliyim, diye düşündü Hector, ama aradan dakikalar geçmesine karşın kanepeden kalkamıyordu. Sonunda ağır adımlarla O'Fallon girdi odaya. Saat dokuzu biraz geçiyordu, Kızıl da her geceki gibi kafayı bulmuştu, ama henüz ayaklarının üzerinde durabiliyordu. Gözlerini Hector'a dikti, ona hiç böyle uzun uzadıya baktığı olmamıştı, alt dudağında beliren ufak, çarpık bir gülümsemeyle Hector'u tepeden tırnağa süzdü. Hector onun dudaklarındaki gülümsemenin acıma mı yoksa alay mı yansıttığını anlayamadı. Nedense her ikisi de olabilir gibi geldi Hector'a, bir tür sevecen aşağılamaydı –böyle denebilirse tabii–, Hector rahatsız oldu, O'Fallon'un aylardır içini kemiren bir düşmanlıktı bu. En sonunda ayağa kalkıp, Nora evleniyor mu? diye sordu. Patronun ağzından kesik, alaycı bir kahkaha çıktı. Ben nereden bileyim, dedi, neden ona kendin sormuyorsun? Arkasından da, kendi kahkahasını kendi yanıtlarcasına homurdanarak arkasını dönüp odadan çıktı.

İki gece sonra Nora, ters davranışı için özür diledi. Şimdi kendimi daha iyi hissediyorum, dedi, kriz sona ermişti. Adama olumsuz yanıt vermişti, kararı karardı. Mesele kapanmıştı, kaygılanmaya gerek yoktu. Albert Sweeney iyi bir insandı, ancak çok gençti, Nora da çocuklarla birlikte olmaktan sıkılmıştı, özellikle de babalarının parasıyla geçinen zengin çocuklardan. Evlenecek olursa bir erkekle evlenecekti, ne yaptığını bilen, başının çaresine bakabilen olgun bir erkekle. Hector ona,

babası zengin olduğu için Sweeney’i kınayamazsın, dedi, onun suçu değil ki bu. Hem zengin olmanın neresi kötüydü? Hiçbir yeri, dedi Nora. Ama ben onunla evlenmek istemiyorum, işte bu kadar. Evlilik ömür boyu sürececek bir şeydi, doğru adamı bulana kadar da kimsenin teklifini kabul edecek değildi.

Çok geçmeden Nora’nın keyfi yerine geldi, ama Hector’la O’Fallon’un ilişkisi yeni ve huzursuz bir evreye geçmişti. Dönüm noktası, salonda herkesin elindeki kâğıtları açması olmuştu, O’Fallon’un uzun uzun bakması ve kesik, alaycı kahkahası; o geceden sonra Hector yeniden göz hapsine alındığını hissetti. O’Fallon mağazaya geldiğinde işlerle ya da müşterilerle ilgilenmiyordu. Müşteri bastırıldığında yardım etmek ya da kasaya geçmek yerine tenis racketlerinin ve golf eldivenlerinin durduğu vitrinin yanındaki koltuğa oturuyor, sessizce sabah gazetelerini okuyordu, ara sıra, alt dudağını aşağı çeken o kınayıcı gülümsemeyle başını kaldırıp bakıyordu. Asistanını, insanı oyalayan evcil hayvan ya da kurmalı oyuncak olarak görüyordu sanki. Hector onun adına iyi para kazanıyordu, O’Fallon yarı-emekli yaşayabilsin diye Hector günde on, on bir saat çalışıyordu. Ama onun bütün bu çabaları O’Fallon’un kuşkularını daha artırıyordu, adam daha da lütfedermiş havalara giriyordu. Hector ne kadar açık göz olsa da adamın bu tavrını görmezden geliyordu. Gayretkeş budalanın biri olduğumu düşünmesinde sakınca yok, diye mantık yürütüyordu, hatta bana Muchacho ya da El Senyor demeye başlasa bile kötü bir yanı yok bunun, ama böyle bir adama fazla yaklaşmamak gerek, bulunduğun odaya girerse sırtını duvara dönmeye bakmalısın.

Ama mayıs başlarında güneşli bir pazar sabahı seni on sekiz deliklik bir tur golf oynamak üzere üye olduğu kulübe davet ettiğinde önerisini geri çevirmedin. Seni Bluebell Inn’de öğle yemeğine çağırdığında da hayır demedin, hem bir hafta içinde bir değil tam iki kez çağırdı seni, her ikisinde de mönüdeki en pahalı yemeği ısmarlaman için ısrar etti. Senin sırrını bilmediği sürece, senin Spokane’de ne aradığından kuşkulandığı sürece gözlerini senin üzerinden ayırmamasına katlanabilirsin. Buna katlandın, çünkü onun yanında olmak dayanılır gibi değildi, çünkü sefil bir adama dönüştüğü için ona acıyordun, çünkü sesindeki o alaycı kederi ne zaman duysan o duygunun oraya yerleşmesinde senin de payın olduğunu biliyordun.

Bluebell Inn’deki ikinci öğle yemeğine mayıs sonlarında bir çarşamba günü, öğleden sonra gittiler. Hector olacaklara hazırlıklı olsaydı, herhalde farklı tepki verirdi, ancak tam yirmi beş dakika havadan sudan konuşmalarının ardından O’Fallon’un sorusu onu gafil avladı. O akşam, Hector, kasabanın öteki ucundaki pansiyonuna döndüğünde günlüğüne, evrenin kendi gözünde bir anda biçim değiştirmiş olduğunu yazdı. *Her şeyi elimden kaçırdım. Her şeyi yanlış anladım. Yeryüzü gökyüzüymüş, güneş ay, ırmaklar da dağ. Ben yanlış dünyaya bakıyormuşum.* Arkasından da, öğleden sonra yaşadıkları hâlâ zihninde taptazeyken O’Fallon’la yaptığı konuşmayı kelimesi kelimesine günlüğüne geçirdi:

Evet, Loesser, dedi, O’Fallon ansızın, amacın ne, anlat bakalım.

Bu sözcüğün anlamını bilmiyorum, diye yanıt verdi Hector. Karşımda harika bir biftek duruyor, benim amacım da onu mideme indirmek. Sorduğunuz şey bu muydu?

Senin kafan çalışır, Chico. Ne demek istediğimi biliyorsun.

Bağışlayın efendim, ama bu amaçlar kafamı karıştırıyor. Anlayamıyorum.

Uzun vadeli planlardan söz ediyorum.

Ah, şimdi anladım. Gelecekte söz ediyorsunuz, geleceğe ilişkin düşüncelerimden. Şunu kesinlikle söyleyebilirim ki, benim tek amacım, şimdi olduğu gibi devam etmektir. Sizinle çalışmaya devam etmek. Mağaza için elimden geleni yapmak.

Başka şeyler?

Başka şeyler yok, Bay O'Fallon. Samimi söylüyorum. Siz bana büyük bir fırsat tanıdınız, ben de bundan yararlanmak istiyorum.

Peki sana bu şans tanıdım mı benden kim istedi?

Bilemem. Ben bunun hep sizin kararınız olduğunu sandım, bu fırsatı bana sizin tanıdığınızı düşündüm.

Nora'ydı.

Bayan O'Fallon mu? Bana hiç söz etmedi. Onun sayesinde olduğunu hiç bilmiyordum. Ona o kadar borçluyum ki zaten, görünüşe bakılırsa şimdi borcum daha da arttı. Anlattığınız şeyler beni mahcup etti.

Onun acı çektiğini seyretmek hoşuna mı gidiyor?

Bayan Nora mı acı çekiyor? Neden acı çeksin ki? Harika, neşeli bir kız o, herkes hayran ona. Aileyle ilgili kederlerin yüreğini ezdiğini biliyorum; sizinkini de efendim; kaybolan kız kardeşi için ara sıra döktüğü gözyaşları dışında ben onu hep keyifli ve neşeli gördüm.

Güçlüdür o. Duygularını hiç belli etmez.

Bunu duymak bana acı veriyor.

Albert Sweeney geçen ay ona evlenme teklif etti, Nora da onu reddetti. Bunu neden yaptı dersin? Oğlanın babası Hiram Sweeney, eyalet senatörü, ülkedeki en güçlü Cumhuriyetçi. Nora önümüzdeki elli yıl boyunca bir eli yağda bir eli balda yaşayabilirdi, ama hayır dedi. Neden dersin, Loesser?

Onu sevmediğini anlattı bana.

Doğru. Çünkü başkasını seviyor. Peki bu başkası sence kim?

Bu soruyu yanıtlamam olanaksız. Bayan Nora'nın duygularını bilmiyorum ki efendim.

Sen yumuşak değilsin, değil mi Herman?

Anlamadım efendim?

Yumuşak. Eşcinsel yani.

Elbette değilim.

O zaman neden bir Şey yapmıyorsun?

Bilmece gibi konuŐuyorsunuz Bay O'Fallon. Anlayamıyorum.

Yorulдум oğlum. Benim hayatta bir tek amacım kaldı artık, o da gerçekteŐirse huzur içinde ölmekten başka bir Şey istemiyorum. Sen bana yardım edersen ben de seninle bir pazarlık yapacağım. Duymak istediğimi söyle amigo, her Şeyi sana bırakırım. Mağaza, işim, bütün iŐletmem.

İŞinizi bana satmayı mı öneriyorsunuz? Param yok ki. Böyle pazarlıklar yapacak durumda değilim.

Geçen yaz mağazama gelip iş istedin, Şimdiyse orayı sen ynetiyorsun. Bu işi iyi yapıyorsun, Loesser. Nora senin hakkında yanılmadı, ben de onun yoluna çıkacak değilim. Hiç kimsenin yoluna çıkmayacağım artık. Ne istiyorsa onu yapabilir.

Neden durmadan Bayan Nora'dan söz ediyorsunuz? Ben sizin bir iş teklifi yaptığınızı sanmıştım.

Öyle zaten. Ama benim isteğimi yerine getirirsen. Benim senden isteyeceğim Şeyi sen kendin de istiyorsun zaten. İkinizin nasıl bakıŐtığınızı gördüm. Tek yapacağın harekete geçmek.

Siz ne diyorsunuz Bay O'Fallon?

Sen tahmin et.

Edemem efendim. Gerçekten edemem.

Nora, budala. Nora sana aÇık.

Ama ben bir hiim, hiim. Nora beni sevemez.

Sen böyle düŐünebilirsin, ben de böyle düŐünebilirim, ama ikimiz de yanılıyoruz. Kızın kalbi kırılıyor, bir kenarda oturup onun acı çekmesini seyredersem Tanrı belamı versin. İki ocuğum elimden gitti, yeniden aynı Şeyi yaŐayamam.

Ama ben Nora'yla evlenemem ki. Ben Yahudi'yim, böyle Şeyler yasaktır.

Nasıl bir Yahudi?

Yahudi işte. Bir tek çeşit Yahudi vardır.

Tanrı'ya inanıyor musun?

Ne fark eder? Ben sizden değilim. Ben başka bir dünyadan geliyorum.

Sorumu yanıtla. Tanrı'ya inanıyor musun?

Hayır, inanmıyorum. Ben her Şeyin ölüsünün insan olduğuna inanıyorum. Hem iyiliğin hem de

kötülüğün.

O zaman ikimiz de aynı dindeniz. Aynıyız Loesser. Aramızdaki tek fark, senin paradan daha iyi anlamın. Bu da Nora'ya bakabileceksin anlamına geliyor. Benim bütün istediğim bu. Nora'yla ilgilen, ben de huzur içinde öleyim.

Beni güç durumda bırakıyorsunuz efendim.

Sen güçlüğün ne olduğunu bilmiyorsun, evlat. Ya ay sonuna kadar Nora'ya evlenme teklif edersen ya da seni kovarım. Anlıyor musun? Seni kovarım, kışına tekmeyi atıp şu lanet olası eyaletten sürerim seni.

Hector, O'Fallon'un işini kolaylaştırdı. Bluebell Inn'den ayrıldıktan dört saat sonra mağazanın kepengini son kez indirdi, odasına dönüp eşyalarını toplamaya başladı. Akşam bir ara ev sahibesinin daktilosunu ödünç alıp Nora'ya tek sayfalık bir mektup yazdı, mektubun altına adının baş harflerini koydu: H.L. El yazısını Nora'nın eline vererek kendini tehlikeye atamazdı, ama kıza bir açıklamada bulunmadan, apansız, sır dolu ayrılışını açıklayacak bir hikâye uydurmadan da çekip gidemezdi.

Nora'ya evli olduğunu yazdı. Aklına bundan büyük yalan gelmemiştii, ama uzun vadede, reddedilmiş olmaktan daha az acı verecekti. Karısı New York'ta hasta yatıyordu, bu acil durum nedeniyle hemen oraya dönmesi gerekiyordu. Nora şaşıracaktı kuşkusuz, ama ikisi için hiçbir zaman bir umut olmadığını, Hector'un başından beri kendisi için yasak olduğunu anlayınca, hayal kırıklığını kısa zamanda, fazla yara almadan atlatacaktı. O'Fallon herhalde bu aldatmacayı anlayacaktı, yaşlı adam gerçeği tahmin etse bile düşüncesini Nora'yla paylaşması uzak bir olasılıktı. Kızının duygularını korumaya çalışıyordu, sinsice kızının gönlünü çelen bu uygunsuz yabancıнын aradan çekilmesine neden karşı çıksındı ki? Hector'dan kurtulduğu için sevinecekti, yavaş yavaş sular durulunca genç Sweeney yeniden ortaya çıkacak, Nora da aklını başına toplayacaktı. Hector mektubunda kendisine gösterdiği yakınlık için Nora'ya teşekkür etti. Onu asla unutmayacağını yazdı. Pırıl pırıl bir insandı Nora, bütün kadınlardan üstündü, Spokane'de bulunduğu kısa süre içinde onu tanımış olması Hector'un yaşamını tümüyle değiştirmişti. Bu yazdıklarının hepsi doğrudu ama aynı zamanda baştan sona yanlıştı da. Her cümlesi yalan olsa da her sözcüğü inarak yazmıştı. Sabahın üçüne kadar bekledi, sonra Nora'nın evine yürüyüp mektubu kapının altından içeri attı; tıpkı Nora'nın ölmüş kız kardeşi Brigid'in, iki buçuk yıl önce buna benzer bir amaçla Hector'un kapısının altından atmış olduğu mektup gibi.

Hector ertesi gün Montana'da intihara kalkıştı, dedi Alma. Üç gün sonra Chicago'da aynı şeyi bir kez daha denedi. İlkinde tabancayı ağzına soktu; ikincisinde namluyu sol gözüne dayadı; ama her ikisinde de başladığı işi bitiremedi. Chinatown'ın kenarındaki South Wabash'da bir otelde oda tutmuştu, ikinci intihar girişiminin başarısızlıkla sonuçlanmasından sonra kendini bunaltıcı haziran gecesinin içine atıp kafayı çekecek bir yer aradı. Dolaşım sistemine yeterince alkol pompalayabilirse kendini ırmağa atmak ve sabah olmadan boğulmak için gerekli cesareti toplayabileceğini umuyordu. En azından planı buydu, ama içki bulmak üzere sokağa çıkmasının üzerinden çok geçmeden ölümünden, aradığı o basit çözümden çok daha iyi bir şey çıktı karşısına. Sylvia Meers'ti bunun adı, onun rehberliği altında Hector işi sonuna vardırımadan kendini yavaş yavaş öldürebileceğini öğrendi. Kendi kanını nasıl içeceğini gösteren, kendi yüreğini yiyip bitirmenin zevkini tattıran bu kadındı.

Hector ona Rush Sokağı'ndaki bir meyhanede, bara yaslanıp ikinci içkisini ısmarlamak üzereyken rastladı. Yüzüne bakılacak biri değildi kadın, ama istediğı ücret o kadar düşüktü ki Hector onun koşullarını kabul etmiş buldu kendini. Nasıl olsa sabaha çıkmadan ölmüş olacaktı, dünyadaki son saatlerini orospunun biriyle geçirmesinden daha uygun bir şey olabilir miydi? Kadın onu alıp karşı kaldırımdaki White House Oteli'nde bir odaya götürdü, yatakta işlerini gördükten sonra, Bir kez daha ister misin? diye sordu. Hector, Hayır, dedi, ikinci sefer için verecek parası yoktu, ama kadın ona bunun için para istemeyeceğini söylediğinde Hector omuzlarını silkip Neden olmasın, dedi, sonra da yeniden kadının üzerine çıkmaya hazırlandı. İkinci girişim de çok geçmeden yeni bir boşalmayla sona erince Sylvia Meers gülümsedi. Becerdiği iş için Hector'u kutladı, sonra da Acaba bu işi bir kez daha yapmak için yeterli malzemen var mı? diye sordu. Hemen olmaz, dedi Hector, ama kadın kendisine yarım saat izin verirse herhalde becerirdi. Olmaz, dedi Sylvia. Eğer yirmi dakika sonra bir kez daha becerebilirse Hector'a bedavadan bir muamele daha yapacaktı, ama o zaman da on dakika sonra yeniden sertleşmesi gerekecekti. Kadın yatağın başucundaki saate baktı. Yelkovan on ikiyi geçer geçmez saymaya başlayacağım, dedi, tam on dakikan var. Anlaşma böyleydi. On dakika hazırlanma süresi, on dakika da işi bitirme süresi. İş götürürken yarı yolda yumuşayıverirse bu son sefer için kadına para ödemesi gerekecekti. Bu da işin cezasıydı. Bir seferlik ücret karşılığında üç sefer iş tutacaktı Hector ya da her seferin parasını ödeyecekti. Ne diyordu Hector? Kalkıp gitmek mi istiyordu, yoksa baskı altına girse de becerebilir miydi?

Kadın bunu sorarken gülümsememiş olsaydı Hector onun deli olduğunu düşünebilirdi. Fahişeler hem bedava iş görmezlerdi, hem de müşterilerinin erliğine meydan okumazlardı. Gizli erkek düşmanlarına özgüydü bu; kırbaç kullananlara, karşısındakine acı vermekte, en tuhaf biçimlerde aşağılamakta uzman olanlara. Meers ise incelikten uzak, gamsız bir kıza benziyordu, Hector'u iğneler gibi değil de bir oyuna sürüklemek ister gibiydi. Yo, aslında oyun değil de bir denemeydi bu, iki kez çalışmış organının ne kadar zaman iş görebileceğinin bilimsel araştırmasıydı. Ölüler diriltilebilir mi, diye soruyor gibiydi Sylvia, diriltilebilirse, kaç kez? Tahminde bulunmaya izin yoktu. Kesin sonuçlar almak için bu incelemenin mutlak laboratuvar koşulları altında yürütülmesi gerekiyordu.

Hector kadına gülümsedi. Meers elinde bir sigara, yatağa serilip yatmıştı, kendinden emin, rahat, çıplaklığından çekinmeden. Bu işten çıkarın ne? diye sordu Hector. Para, dedi Sylvia. Çok para. İyi bir yanıt, dedi Hector. Hem bedava veriyorsun hem de zengin olmaktan söz ediyorsun. Budalalık değil miydi bu? Budalalık değil, dedi Sylvia. Para kazanacaktı, önündeki dokuz dakika içinde organını kaldırabilirse Hector da bu paraya ortak olacaktı.

Sylvia sigarasını söndürüp ellerini bedeninde dolaştırmaya başladı, göğüslerini okşuyor, avucunu karnına sürüyor, parmak uçlarını bacaklarının iç kısmında gezdiriyor, mahrem yerindeki tüylere, cinsel organına dokunuyor, bir yandan da ağızını aralayıp dilini dudaklarında gezdiriyordu. Hector bu bildik kışkırtmalara tarafsız kalamadı. Ağır ağır ama ara vermeden ölü adam mezarından santim santim doğruldu; neler olduğunu gören Meers'in gırtlığından ufak, hınzır bir mırıltı yükseldi, hem onaylama hem de yüreklendirme anlamına gelen bir tek uzun nota. Lazarus yeniden soluk alıyordu. Meers yüzüstü döndü, birtakım sözcükler mırıldanırken uyarılmış numarası yapıp inledi, sonra Hector'a haydi, dedi. Hector tam olarak hazır olmasa da harekete geçti. Pek bir malzemesi kalmamıştı, yine de terleyerek az da olsa bir şeyler çıkarabilirdi, en azından tutuştuğı bahse yetecek kadar bir şey; sonunda kadının üzerinden kayıp yatağa devrilince Sylvia dönüp onu dudaklarından öptü. On yedi dakika, dedi. Bir saatten az bir süre içinde üç kez iş görmüştü Hector, Sylvia'nın

beklediği de buydu. Kabul ediyorsa Sylvia onunla ortaklığa hazırdı.

Kadının neden söz ettiği hakkında en ufak bir fikri yoktu Hector'un. Sylvia açıkladı; Hector kadının anlatmak istediğini anlamamakta ısrar edince bir kez daha anlattı Sylvia. Erkekler var, dedi, zengin erkekler var Chicago'da, bütün Orta Batı'da zengin erkekler var, bunlar insanların sevişmesini görmek için para ödüyorlar. Ah, dedi Hector, sen şu porno filmlerden, açık saçık filmlerden söz ediyorsun. Hayır, dedi Meers, o sahte şeylerden söz etmiyorum. Canlı gösteri. Gerçek insanların önünde gerçek sevişme.

Sylvia bir süredir yapıyordu bunu, dedi Alma, ama geçen ay çalışma arkadaşı, haneye tecavüz ederken her şeyi yüzüne gözüne bulaştırıp tutuklanmış. Zavallı Al. Çok içiyordu ve zaten kaldırmakta güçlük çekiyordu. Başını derde sokup ortaklıktan ayrılmış olmasaydı bile onun yerine birini aramanın zamanı gelmişti herhalde. Son birkaç haftada sınavı geçen üç dört aday olmuştu, ama onlardan hiçbiri Hector'la boy ölçüşemezdi. Hector'un bedeninden hoşlandığını söyledi Sylvia, penisinin dokunuşundan da; ayrıca çok da yakışıklı olduğunu düşünüyordu.

O, yo, dedi Hector. Yüzünü asla göstermezdi. Sylvia onunla çalışmak istiyorsa Hector maske takacaktı.

İffet taslamak değildi Hector'un ki. Chicago'da pek çok seyircisi olmuştu, tanınmayı göze alamazdı. Bu anlaşmadan kendi payına düşen kısmı yerine getirmesi zaten oldukça güçtü, ama korku içinde olursa, insanların önüne her çıktığında biri ona adıyla seslenecek diye tasalanırsa bu işi beceremezdi. Benim tek koşulum bu, dedi kadına. Yüzümü gizlememe izin ver, gerisini merak etme.

Meers kuşkulandı. Penisini cümle âleme gösterip kim olduğunu gizlemesinin ardında ne yatıyordu? Ben erkek olsaydım, dedi, sahip olduğum şeylerle gururlanırdım. Onun bana ait olduğunu herkesin bilmesini isterdim.

Ama insanlar bana bakmak için gelmeyecekler ki, dedi Hector. Gösterinin yıldızı Sylvia'ydı, seyirci Hector'un kim olduğunu ne kadar az düşünürse, ikisinin performansı o kadar ateşli olurdu. Hector'un yüzüne bir maske takınca, kimliği silinir, belirleyici özellikleri yok olur, onları seyreden erkeklerin kurdukları fantezilerin arasına hiçbir şey girmezdi. Hector'un Sylvia'yı becermesini izlemek istemez onlar, dedi Hector, Sylvia'yı kendilerinin becerdiğini hayal etmek isterler. Hector anonim olursa erkek arzusunun makinesi haline gelirdi, seyircilerin arasındaki bütün erkeklerin temsilcisi olurdu. Maskeli bir erkek "doyumsuz kuş"la azıyor. Bütün erkekler, dolayısıyla herhangi bir erkek. Ama kadın tek, dedi Hector, her zaman, hep, bir tek kadın, onun adı da Sylvia Meers.

Meers ikna oldu. Gösteri dünyasının taktikleri konusunda aldığı ilk dersti bu, Hector'un söylediği her şeyi tam olarak anlayamasa bile kulağına hoş gelmişti duydukları, kendisinin yıldız olmasını Hector'un istemesinden hoşlanmıştı. Hector, "doyumsuz kuş" dediğinde kahkahalarla gülüyordu artık. Böyle konuşmayı nereden öğrendin? diye sordu Hector'a. Bir şeyin kulağa hem açık saçık hem de böyle güzel gelmesini sağlayan başka birini tanımamıştı şimdiye dek.

Sefaletin de ödülleri vardır, dedi Hector, kasıtlı olarak kadının başının üzerinden konuşuyordu. Eğer bir erkek mezara girmek istiyorsa, sıcakkanlı bir kadından daha iyi bir eşlikçi bulabilir mi kendine? Böyle yaparsa ölümü daha yavaş olur ve erkeğin eti kadının etiyile birleştiği sürece kendi

kokuşmuşluğunun kokusu erkeği hayatta tutar.

Meers yine güldü, Hector'un sözlerinin anlamını kavrayamamıştı. Sanki İncil'den okuyordu Hector, rahiplerin ve gezgin vaizlerin konuşmaları gibiydi sözleri, ama Hector ölüm ve bozulmayla ilgili şiiri öylesine sakın, yüzünde öylesine tatlı ve dostça bir gülümsemeye okumuştur ki kadın onun şaka yaptığını sandı. Hector'un kendisine en gizli sırlarını açtığını, daha dört saat önce oteldeki odasında yatağın üzerine oturup dolu bir silahı o hafta ikinci kez beynine doğrultmuş olan bir adama baktığını bir an bile anlamadı. Hector memnundu. Kadının gözlerindeki boş bakışı görünce böyle yavan ve zevksiz bir fahişeye karşılaştığı için şanslı olduğunu düşündü. Onunla ne kadar zaman geçirirse geçirsün, birlikte olduklarında hep yalnız olacaktı.

Meers yirmili yaşlarının başındaydı, on altı yaşında evinden kaçmış Güney Dakotalı bir köylü kıızıydı; bir yıl sonra Chicago'ya gelmiş, Lindbergh'in Atlas Okyanusu'nu uçağıyla aştığı ay, o da sokakları arşınlamaya başlamıştı. Hiçbir özelliği yoktu, o anda binlerce otel odasında iş tutan binlerce fahişeden hiçbir farkı yoktu. Toparlak suratlı, soluk gri gözlü, saçları oksijenle sarartılmış bir kadındı, yanaklarında sivilce izleri görülüyordu, ahlaksız yanı ağır basan gösterişli bir havası vardı, ancak en ufak bir çekiciliğe, insanların ilgisini uzun süre üzerinde tutabilecek bir albeniye sahip değildi. Bedenine oranla boynu çok kısaydı, küçük göğüsleri sarkmaya, kalçalarıyla poposu da hafifçe gevşemeye başlamıştı. Hector'la anlaşma koşulları üzerinde görüşürlerken (altmışa-kırk'ı Hector oldukça cömert buldu) Hector ansızın başını çevirdi, kadına bakmayı sürdürürse bu işi sonuna kadar götüremeyeceğini anlamıştı. Ne oldu Herm? diye sordu Sylvia. İyi değil misin? İyiyim, dedi Hector, gözleri hâlâ karşıdaki duvarın tabaka tabaka kalkmış boyasına dikiliydi. Kendimi hiç bu kadar iyi hissetmemiştim. Öyle mutluyum ki pencereyi açıp çılgın gibi bağırabilirim. İşte kendimi bu derece iyi hissediyorum, bebeğim. Aklımı kaçırdım, sevinçten aklımı kaçırdım.

Altı gün sonra Hector ile Sylvia ilk gösterilerini yaptılar. Haziran başındaki o ilk seferden, aralık ortasında son kez sahneye çıkmalarına kadar aşağı yukarı kırk yedi gösteri yaptıklarını hesaplamıştı Alma. Çoğunlukla Chicago' da ya da yakın çevresinde sahneye çıkmışlardı, ama Minneapolis, Detroit ve Cleveland gibi yerlerden de istek gelmişti. Gece kulüplerinden otel odalarına, depolardan genelevlere, bürolardan özel evlere kadar çeşitli mekânlarda çalıştılar. En kalabalık seyircileri yüz kişilik bir grup olmuştu (Illinois'in Normal kentinde, erkeklere mahsus bir kulüpte), en küçük grup da tek kişilikti (aynı adamın karşısında farklı günlerde tam on gösteri yapmışlardı). Gösteri, müşterilerin arzusuna göre değişiyordu. Bazen Hector ile Sylvia araya küçük oyunlar sokuyorlardı, kostümlü ve diyaloglu oyunlar; kimi zaman da ortaya çırılçıplak çıkıp hiç konuşmadan sevişiyorlardı. Oyunlar, en bildik erotik fanteziler üzerine kuruluyordu, az ya da orta sayıda seyirci karşısında çok başarılı oluyorlardı. En sevilen oyunlarından biri, hasta ve hemşire oyunuydu. İnsanlar, Sylvia'nın o kolalı üniformayı çıkarmasını izlemekten zevk alıyorlardı, Hector'un bedenini saran gazlı bezleri sökmeye başlarken de onu alkışlıyorlardı. Bir de Günah Çıkarma Hücresi Skandalı vardı (oyunun sonunda rahip rahibenin ırzına geçiyordu) ve daha karmaşığı, devrim öncesi Fransasında bir maskeli baloda karşılaşılan iki ahlaksızın öyküsüydü. Hemen hemen bütün gösterilerde seyirciler erkeklerden oluşuyordu. Kalabalık toplantılar (bekâr partileri, doğum günü kutlamaları), genellikle oldukça şamatalı geçerdi, küçük gruplarsa sessizce izlerlerdi. Bankacılar ve avukatlar, işadamları ve politikacılar, atletler, borsacılar ve işsiz güçsüz zenginler: Bunların hepsi büyülenmiş gibi ağzı açık bakarlardı. Hatta bazen en azından iki üç kişi pantolonlarının önünü açıp mastürbasyon yaparlardı.

İkilinin servisini kendi evlerinde özel bir gösteri için kiralayan Indiana'nın Fort Wayne kentinden evli bir çift, işi gösteri sırasında soyunup sevişmeye kadar vardırıdılar. Meers haklıymış, diye düşündü Hector. İnsanların istediği şeyi onlara vermeyi göze alırsan iyi para kazanırsın.

Kuzey yakasında küçük bir ev kiraladı, kazandığı her doların yüzde yetmiş beşini hayır kurumlarına bağışladı. Aziz Antuan Kilisesi'nde bağış kutusuna onluk ve yirmilik banknotlar attı. B'nai Avraham Cemaati'ne adını vermeden bağışta bulundu, oturduğu mahallenin kaldırımlarında karşısına çıkan kör ve sakat dilencilere sayısını bilmediği bozuk paralar dağıttı. Kırk yedi gösteri demek haftada neredeyse ortalama iki gösteri demekti. Böylece haftada beş boş günü oluyordu, Hector da o günleri evine kapanarak geçiriyor, kitap okuyordu. Dünyası ikiye bölünmüştü, dedi Alma, bedeni ile ruhu artık birbirleriyle konuşmuyorlardı. Hector hem bir teşhirci hem de bir münzeviydi, hem sefahat düşkünü bir deli hem de yalnız bir keşişti; içindeki bu çelişkilere rağmen yaşamını sürdürebildiyse bunun nedeni beyninin uyuşmasını istemiş olmasıdır. İyi olmak için çabalıyor, nefsinin körletmenin erdemine inanıyormuş numarası yapmıyordu artık. Kontrol, bedeninin eline geçmişti, bedeninin ne yaptığını ne kadar az düşünürse yaptığı işte o kadar başarılı oluyordu. Alma onun bu dönemde günlüğüne yazmaktan vazgeçtiğini fark etti. Sylvia ile gittiği işlerin zamanlarını ve yerlerini gösteren küçük, basit notlar dışında bir şey yazmıyordu. Alma, bunu Hector'un kendine bakmaktan korkmasına yordu, evindeki aynaların tümünü örtmüş bir adam gibi davranıyordu.

Yalnızca ilk seferde güçlük çekmişti Hector ya da ilk seferden hemen önce, bu işe uygun olup olmadığını henüz bilemezken. Bereket Sylvia ilk gösterilerini tek bir seyirci için ayarlamıştı. Bu da işi nedense katlanılır kıldı; insanların önüne özel bir gösteride çıkmıştı, yirmi ya da yüz değil de bir çift göz dikilmişti üzerine. Bu gözler Archibald Pierson'a aitti, Highland Park'ta, üç katlı, Tudor tarzı bir evde yalnız yaşayan yetmiş yaşında emekli bir yargıca. Sylvia daha önce oraya Al ile gitmişti, Hector'la birlikte gösterinin yapılacağı gece taksiye binip kentin banliyösündeki eve giderlerken, Sylvia, Hector'u gösteriyi belki iki kez, hatta üç kez tekrarlamak zorunda kalabilecekleri konusunda uyardı. Keltoş bana tutuldu, dedi. Haftalardır telefon edip ne zaman geleceğimi soruyor. Sylvia yavaş yavaş fiyatı sevişme başına iki yüz elli papele kadar çıkarmıştı, bu fiyat son gelişinde aldığı iki katıydı. İş paraya gelince hiç de hımbıl değilimdir, dedi övünerek. İşimizi iyi görürsek, Herm oğlum, bu adam bizim geçim kaynağımız olabilir.

Pierson, utangaç ve sinirli bir ihtiyardı. Tıg gibi incekti, düzgünce taranmış gür saçları, iri mavi gözleri vardı. Gösterinin şerefine yeşil kadifeden bir smokin ceketini giymişti, Hector ile Sylvia'yı salona götürürken kendisini o züppe kıyafet içinde rahatsız hissediyormuş gibi ikide bir boğazını temizliyor, ceketinin önünü sıvazlıyordu. Konuklarına sigara verdi, içki ikram etti (ikisi de reddettiler), sonra da onlar gösterilerini yaparlarken Brahms'ın yaylı çalgılar altılısı için si bemol bir numaralı konçertosunu çalacağını söyledi. *Sekstet*⁶ sözcüğünü duyan Sylvia kıkırdadı, sekstet'in parçadaki çalgıların sayısını gösterdiğini anlamamıştı, ama Pierson hiç sesini çıkarmadı. Sonra Hector'un maskesini övdü –eve girmeden az önce Hector maskesini takmıştı– ve onu kışkırtıcı bulduğunu, akıllıca düşünülmüş bir ayrıntı olduğunu söyledi. Herhalde gösterinizden keyif alacağım, dedi, partnerin için seni kutlamalıyım Sylvia. Bu, Al'dan çok daha yaman.

Yargıç her şeyin abartısız olmasından yanaydı. Tahrik edici kostümlerle, basmakalıp diyaloglarla ya da yapaylığa kaçan dramatik sahnelerle ilgilenmiyordu. Sizin vücutlarınıza bakmaktan başka bir şey istemiyorum, dedi ve onlarla üç beş söz ettikten sonra mutfağa gidip soyunmalarını istedi. Onlar

mutfaktayken müzik koydu, lambaları söndürdü, salonun içinde birkaç yerde mum yaktı. Tiyatrovari olmayan bir tiyatroydu, hayatın ham haliyle sunulmasıydı. Hector ile Sylvia çıplak olarak salona girecekler, sonra yerdeki İran halısının üzerinde işe koyulacaklardı. Gösteri böyleydi. Hector, Sylvia ile sevişecek, doruk noktasındayken kendini çekip onun göğüslerine boşalacaktı. Her şey bu boşalmaya bağlı, dedi yargıç. Bu hareket çok önemliydi, ne kadar uzağa giderse yargıç o kadar mutlu olacaktı.

Mutfakta soyunduktan sonra Sylvia, Hector'un yanına gidip ellerini onun bedeninde dolaştırmaya başladı. Boynundan öptü, maskesini çekip yüzünü öptü, sonra onun gevşek penisini avucuna alıp sertleşene kadar okşadı. Hector maskeyi yanına aldığına memnundu. Böylece kendisini daha az savunmasız hissediyor, o yaşlı adamın önüne çıkmaktan daha az utanıyordu, ama yine de gergindi; Sylvia'nın sıcak dokunuşu hoşuna gitti, onun kendisini rahatlatmaya çalıştığının farkındaydı. Sylvia bu oyunun yıldızı olabilirdi ama işin yükünün Hector'un omuzlarında olduğunu biliyordu. Hector, Sylvia gibi numara yapamazdı, zevk alıyormuş, hoşlanıyormuş gibi davranamazdı. Gösterinin sonunda gerçek bir şey sunmak zorundaydı, eğer bunu gerçekten inanarak yapamazsa sonuca asla ulaşamazdı.

El ele salona girdiler, yaldız çerçeveli aynalar ve On Beşinci Louis tarzı yazı masalarıyla dolu bir cangılda iki çıplak vahşi. Pierson salonun öteki ucundaki koltuğuna kurulmuştu bile: İçinde kaybolur gibi olduğu kocaman deri koltuk, onu olduğundan daha sıska ve daha solgun gösteriyordu. Solunda duran pikapta Brahms'ın altılısı dönüyordu. Solunda abanoz ağacından uzun bir sehpa vardı, üzeri cilalı kutular, yeşim taşından heykelcikler ve başka değerli porselenlerle doluydu. Adlarla, yerinden kıpırdatılmayan nesnelere dolu bir salondur burası, düşüncelerin hapsedildiği bir yerdi. Böyle bir ortamda, Hector'un ereksiyonundan ya da yargıcın koltuğunun üç metre ötesinde ansızın ağızlarından dökülmeye başlayan sözcüklerden daha yersiz bir şey olamazdı.

Yaşlı adam gördüklerinden zevk alıyorsa bile bunu belli eden hiçbir şey yapmıyordu. Gösteri sırasında iki kez ayağa kalkıp plağı değiştirdi, ama bu kısa, mekanik kesintiler dışında baştan sona kadar aynı konumda kaldı, deri tahtında, elleri kucağında, bacak bacak üstüne atıp oturdu. Kendine dokunmadı, pantolonunun düğmelerini çözmedi, gülümsemedi, ses çıkarmadı. Yalnızca sonunda, Hector, Sylvia'dan uzaklaşıp beklendiği gibi boşalırken yargıcın gırtlığından küçük, titrek bir ses çıkar gibi oldu. Hıçkırır gibi, diye düşündü Hector; sonra bir daha duyuldu o ses, belli belirsiz.

Bu ilk seferdi, dedi Alma; ama beşinci kez de, on birinci kez de, on sekizinci kez de aynısı oldu, ondan sonra altı kez daha. Pierson onların en sadık müşterileriydi, Highland Park'taki o eve, halının üzerinde yuvarlanmak ve paralarını almak için defalarca gittiler. Hiçbir şey Sylvia'yı o paradan daha mutlu etmiyordu, Hector bunun farkına varmıştı; birkaç ay geçmeden Sylvia bu işten öyle çok para kazandı ki malını White House Oteli'nde sunmaktan vazgeçti. Paranın hepsini kendi cebine atmıyordu elbette, ama koruyucum dediği adama paranın yarısını verdikten sonra bile geliri yine de eskiye göre iki üç kat fazla oluyordu. Sylvia eğitim filan görmemişti, aşağı tabakadan köylünün biriydi, yarı cahildi, olumsuz cümleyi olumlu gibi kullanıyor, sözcüklerini yanlış seçiyordu, ama kafası ticarete iyi çalışıyordu. Randevuları o ayarlıyor, müşterilerle pazarlık ediyor, bütün gündelik işleri hallediyordu: işe gidip gelmeleri, kostüm kiralama, yeni işlerin ayarlanmasını. Hector'un bu ayrıntılarla uğraşmasına gerek kalmıyordu. Sylvia telefon edip nerede ve ne zaman bulunacaklarını söylüyordu, Hector'un yapması gereken tek şey Sylvia'nın onu almak üzere bir taksiyle evinin kapısına gelmesini beklemektir. Yazılı olmayan kurallardı bunlar, ilişkilerinin sınırlarıydı. Birlikte

çalışıyor, birlikte düzüşüyorlar, birlikte para kazanıyorlardı, ancak hiçbir zaman arkadaş olmaya çalışmadılar ve yeni bir oyunu birlikte prova ettikleri zamanlar dışında birbirlerini ancak gösteri sırasında gördüler.

Bütün bu zaman boyunca Hector, Sylvia'dan kendisine bir zarar gelmeyeceğine inandı. Sylvia soru sormuyor, geçmişine burnunu sokmuyordu, birlikte çalıştıkları altı buçuk ay boyunca Hector onun bir kâğıda bile baktığını görmedi, nerede kalmış haberlerden söz etmesi. Bir keresinde lafı dolandırarak birkaç yıl önce ortadan kaybolan o sessiz film komedyenine şöyle bir değindi Hector. Adı neydi? diye sordu, parmaklarını şaklatıp yanıtı bulmaya çalışır gibi yaparak, ama Sylvia ona o boş, ilgisiz bakışlarıyla baktı, öyle olunca da Hector onun o olaydan haberi olmadığını varsaydı. Oysa o aylar içinde biri Sylvia'ya bu konudan söz etmiş olmalıydı. Kim olduğunu Hector asla öğrenemedi, ancak Sylvia'nın erkek arkadaşından kuşkulandı, şu sözümona koruyucusu olan Biggie Lowe'dan; Chicago'da bir dansingde koruma görevlisi olarak işe başlayıp şimdi White House Oteli'nde gece müdürü olarak çalışan yüz yirmi kiloluk bir çamyarmasıydı adam. Belki Sylvia'nın aklını Biggie çelmişti, kadının kafasını kolay para kazanma ve paralara zahmetsizce el koyma planlarıyla doldurmuştu. Ya da belki Sylvia kendi adına hareket ediyordu, Hector'dan birkaç dolar daha sızdırmak istiyordu. Öyle de olsa böyle de olsa kadının gözünü hırs bürümüştü; Hector onun kafasından neler geçtiğini anlar anlamaz yapacak bir tek şeyi olduğuna karar verdi: kaçmak.

Noel'e bir hafta kadar kala, Cleveland'da patlak verdi olay. Zengin bir lastik fabrikatörünün daveti üzerine oraya trenle gitmişlerdi, üç düzine erkekle kadının önünde (altı ayda bir yaptıkları özel bir orji seansı için fabrikatörün evinde toplanmışlardı) çapkın Fransız oyununu sahneledikten sonra ev sahibinin limuzininin arka koltuğuna kurulmuş, ertesi gün öğleden sonra Chicago'ya dönmeden önce birkaç saat uyuyup dinlenmek üzere otele doğru yola çıkmışlardı. Yaptıkları iş için rekor sayılacak bir ücret almışlardı: kırk dakikalık tek bir gösteri için tam bin dolar. Hector'un payına dört yüz dolar düşmesi gerekiyordu, oysa Sylvia lastik imparatorunun verdiği parayı saydıktan sonra ortağına iki yüz elli dolar uzattı.

Bu verdiğin yüzde yirmi beş, dedi Hector. Bana yüzde on beş daha borçlusun.

Hiç sanmam, diye yanıtladı onu Meers. Alacağın bu kadar, Herm, senin yerinde olsaydım talihime şükrederdim.

Ya? Para politikandaki bu ani değişikliği neye borçluyum Sylvia?

Politika yapmıyorum oğlum. Bunlar dolar ve sent hesabı. Bir konuda bir şeyler çakozladım, bildiklerimi cümle âleme anlatmamı istemiyorsan yüzde yirmi beşe razı olursun. Artık yüzde kırk yok. O günler geride kaldı.

Düzüşmene lafım yok, kızım. Tanıdığım bütün kadınlardan daha iyi biliyorsun bu işi, ama saksıyı çalıştırmayı pek beceremiyorsun, değil mi? Demek anlamayı değiştirmek istiyorsun; pekâlâ. Otur da anlat düşünceni bakalım. Ama benim fikrimi almadan kuralları değiştiremezsin.

Tamam, sinema kralı. Şu maskeyi takmanı istemiyorum artık. Dediğimi yaparsan belki bu konu üzerinde tekrar düşünürüm.

Anladım. Demek niyetimiz bu.

Biri yüzünü göstermek istemiyorsa bir sırrı var demektir, ne dersin? Kızın biri de bu sırrın ne olduğunu öğrenmişse işler değişir. Ben Herm'le bir anlaşma yapmıştım. Ama Herm diye biri yok, öyle değil mi? Adamın adı Hector, demek ki her şeye baştan başlayacağız.

Sylvia bu işe istediği kadar baştan başlayabilirdi, ama Hector'u bulamayacaktı. Limuzin birkaç saniye sonra Cuyahoga Otelinin önünde durduğunda Hector, Sylvia'ya, Bu konuya sabah devam ederiz, dedi. Bu gece düşünmek istiyorum, karar vermeden önce biraz düşünmem gerek, ama her ikimizi de tatmin edecek bir çözüm bulacağımıza eminim. Sonra, her gösteriden sonra yaptığı gibi kadının elini öptü; yarı alaycı yarı soylu bu hareketle vedalaşmayı âdet edinmişlerdi. Sylvia'nın elini dudaklarına götürürken kadının yüzünü kaplayan zafer dolu sırıtışı gören Hector onun ne yaptığının farkında bile olmadığını anladı. Sylvia, kazançtan kendi payına düşen yüzdeyi artırmak için Hector'a şantaj yapmamış, aralarındaki anlaşmayı bitirmişti.

Hector yedinci kattaki odasına çıktı, tam yirmi dakika aynanın karşısında dikilip silahın namlusunu sağ şakağına bastırdı. Tetiği çekmesine ramak kalmıştı, dedi Alma, önceki iki seferde olduğundan daha da yakındı çekmeye, ama cesaret edemeyince silahı sehpanın üzerine bırakıp otelden ayrıldı. Saat sabahın dört buçuğuydu. On iki sokak kuzeydeki otobüs terminaline yürüdü ve ilk kalkacak otobüse bilet aldı; ya da ondan bir sonrakine. Saat altı otobüsü Youngstown'a gidecekti, doğuya doğru; altıyı beş geçe kalkacak olansa tam tersi yöne. Batıya gidecek otobüsün dokuzuncu durağı Sandusky idi. Burası, çocukluğunu hiç geçirmemiş olduğu kasabaydı, Sandusky sözcüğünün bir zamanlar kulağına ne kadar hoş geldiğini anımsayan Hector oraya gitmeye karar verdi; hayali geçmişinin neye benzediğini görmek istiyordu.

21 Aralık 1931 sabahıydı. Sandusky altmış mil uzaktaydı, Hector yol boyunca uyudu, otobüs iki buçuk saat sonra terminale girene kadar da uyanmadı. Cebinde üç yüz dolar kadar para vardı: Meers'in verdiği iki yüz elli dolarla bir gün önce Chicago'dan ayrılırken cüzdanına koyduğu elli dolar; bir de otobüs bileti için bozdurduğu on dolardan arta kalan bozukluklar. Terminaldeki kafeye gidip oranın özel kahvaltısını ısmarladı: jambonlu yumurta, kızarmış ekmeğe kızarmış patates, portakal suyu ve içebildiği kadar kahve. Üçüncü fincan kahvesini içerken garsona, o kasabada görmeye değer bir yer olup olmadığını sordu. Buradan geçiyordum, dedi, bir daha da herhalde kolay kolay yolum düşmez buralara. Sandusky'de pek bir şey yoktur, dedi adam. Küçük bir kasaba burası, ama sizin yerinizde olsaydım gidip Cedar Point'e bir göz atardım. Eğlence parkı var orada. Eğlence trenleri, Uzun Eşek Treni, Otel Hırsızları filan. Futbol meraklısıysanız, Knute Rockne'nin öne pas verme yöntemini orada keşfettiğini de bilin. Kışın kapalı ama görmeye değer.

Garson kâğıt peçetenin üzerine bir şema çizdi, ancak Hector terminalden çıkınca sağa değil sola döndü. Böylece Columbus Bulvarı yerine Camp Sokağı'na ulaştı ve sonra yanlısını daha da katmerleyerek West Monroe'da doğuya değil de batıya döndü. Yanlış yönde yürüdüğünün farkına ancak ta King Sokağı'na gelince vardı. Yarımada görünürlerde yoktu, dönme dolaplar yerine karşısında yıkık dökük fabrika binaları ve boş depolarla dolu ıssız bir arazi buldu. Hava bulutlu ve buz gibi soğuktu, kar geliyordu, etrafta bir bacağı kopuk sıska bir köpek dışında bir tek canlı yoktu.

Hector döndü ve kendi ayak izlerine basarak geri gitmeye başladı; arkasına döndüğü anda, dedi

Alma, öyle bir boşluk hissetti ki, öyle büyük, öyle amansız bir bitkinliğe kapıldı ki, yere düşmemek için bir binanın duvarına tutunmak zorunda kaldı. Erie Gölü'nden buz gibi bir rüzgâr esiyordu, rüzgârın yüzüne çarptığını hissetmesine karşın bunun gerçek bir rüzgâr mı yoksa hayal gücünün yarattığı bir şey mi olduğunu kestiremedi. Hangi ayda, hangi yılda bulunduğunu bile bilmiyordu. Adını bile anımsayamıyordu. Tuğlalar ve parke taşları, havaya karışıp savrulan soluğu, topallaya topallaya köşeye giden ve gözden kaybolan üç bacaklı köpek. Kendi ölümünün tablosuydu bu, daha sonra anlamıştı bunu, perişan bir ruhun portresiydi, kendine gelip yoluna devam ettikten çok sonra bile Hector'un bir parçası hâlâ oradaydı, Ohio'daki Sandusky'nin o ıssız sokağında duruyor, hayatı sönerken soluk almaya çabalıyordu.

Saat on buçukta Columbus Bulvarı'ndaydı, Noel alışverişi yapan kalabalık içinde kendisine yol açmaya çalışıyordu. Warner Bros. Sineması'nın, Ester Ging Manikür Salonu'nun, Capozzi Lostra Salonu'nun önünden geçti, Kresge's'e, Montgomery Ward'a, Woolworth's'e girip çıkan insanları gördü, Selamet Ordusu'nun Noel Babası'nın çaldığı pirinç çingırağın sesini duydu. Ticari Bankacılık ve Sigorta Şirketi'nin önüne gelince içeri girip ellilik banknotlarını beşlik, onluk ve birlik banknotlarla değiştirmeye karar verdi. Anlamsız bir işlem olacaktı bu, ama o sırada aklına yapacak başka hiçbir şey gelmemişti, sokaklarda dolaşıp durmaktansa birkaç dakikalığına da olsa soğuktan kurtulmak hiç de kötü bir fikir değildi.

Bankanın bu kadar dolu olacağını tahmin etmemişti. Kadınlar ve erkekler soldaki duvarın önünde yer alan parmaklıkları gişelerin arkasında oturan veznedarların karşısında sekizli onlu sıralar oluşturmuşlardı. Hector en uzun kuyruğa girdi, kapının yanından ikinci kuyruktu bu. Sıraya girdikten hemen sonra genç bir kadın gelerek sol tarafındaki kuyruğa girdi. Yirmili yaşlarının başında görünüyordu, üzerinde kürk yakalı kalın bir yün manto vardı. Yapacak başka bir şey bulamayan Hector kızı yan gözle incelemeye başladı. Onun yüzünü kusursuz ve ilginç bulmuştu, çıkık elmacık kemikleri, zarif bir çenesi vardı, gözlerindeki düşünceli, kendine güvenen bakış da hoşuna gitti. Eskiden olsaydı kızla hemen konuşmaya başlardı, ama şimdi yalnızca bakmak, mantosunun gizlediği bedeni, kızın o tatlı kafasının içinde dolanan düşünceleri hayal etmek yetiyordu ona. Bir ara kızın gözleri Hector'a takıldı, onun kendisine ne kadar arzuyla baktığını görünce kısa, gizemli bir gülümsemeyle karşılık verdi. Hector başını eğdi, kızın gülümsemesine o da kısa bir gülümsemeyle karşılık verdi; hemen arkasından kızın yüzündeki ifade değişti. Gözlerini kıstı, şaşkındı, ne olduğunu anlamaya çalışırcasına alnını kırıştırdı, o zaman Hector kızın kendisini tanıdığı olduğunu anladı. Hiç kuşku yoktu: Kız filmlerini görmüştü. Yüzünü tanıdığı, kim olduğunu tam olarak çıkaramasa bile doğru yanıtı bulması otuz saniye bile sürmeyecekti.

Son üç yıldır birkaç kez başına gelmişti bu, her seferinde karşısındaki kişi soru sormaya başlayamadan kaçıp gitmeyi becermişti. Yine aynı şeyi yapmak üzereydi ki bankada kıyamet koptu. Genç kadın kapıya en yakın kuyrukta bekliyordu ve Hector'a doğru hafifçe dönük durduğundan arkasındaki kapının açıldığını, yüzünü kırmızı beyaz bir bandanayla kapamış bir adamın içeri daldığını görmedi. Adam bir elinde boş bir spor çantası, ötekinde de dolu bir silah tutuyordu. Tabancanın dolu olduğu hemen anlaşıldı, dedi Alma, çünkü soyguncunun ilk işi tavana ateş etmek oldu. Yere yatın! diye bağırdı, herkes yere yatsın. Dehşete kapılan müşteriler adamın dediğini yapınca soyguncu elini uzatıp tam önünde duran kişiyi yakalayiverdi. Her şey bankanın yerleşim planına, mimarisine ve topografyaya uygun gelişti. Hector'un solundaki genç kadın kapıya en yakın duran kişiydi, bu yüzden de adamın yakaladığı, kafasına silah dayadığı kişi o oldu. Kimse

kıpırdamasın! diye uyardı adam, kimse hareket etmesin, yoksa bu kuşun beynini dağıtırım! Ani ve sert bir hareketle kızı yerden havalandırdı ve onu yarı iterek yarı çekerek veznelere doğru sürüklemeye başladı. Sol koluyla arkadan kızın omuzlarına sarılmıştı, spor çantası yumruk yaptığı elinden sallanıyordu, bandananın açıkta bıraktığı, odak noktası bulamayan gözleri çılgın gibiydi, korkuyla parlıyordu. Hector az sonraki hareketini bilinçli bir tercihle yapmadı, ama dizi yere değer değmez kendini yeniden ayakta buldu. Kahramanlık taslamak değildi niyeti, kendini öldürtmek hiç değil, ama o anda ne hissediyorsa hissetsin, bu korku değildi. Öfkeliydi belki, az sonra o kızı tehlikeye atacağından dolayı epeyce kaygılıydı da, ama kendisi için korkmuyordu. Önemli olan, adama hangi açıdan yaklaşacağıydı. Bir kez harekete geçtikten sonra duracak ya da yön değiştirecek zaman olmayacaktı, ancak adamın üzerine tam gaz koşarsa ve ona doğru açıdan yaklaşırsa –spor çantasının olduğu taraftan– adam mutlaka başını kızdan çevirip silahını Hector’a doğrultacaktı. Doğal olarak böyle bir tepki vermesi gerekiyordu. Vahşi bir hayvan ansızın üzerinize atılırsa, o hayvan dışında her şey aklınızdan silinir.

Hector o hikâyeyi buraya kadar anlatabildi, dedi Alma. O dakikaya kadar, adamın üzerine doğru koşana kadar olanları anlatabildi, silahın patlama sesini, göğsüne saplanıp onu yere deviren kurşunu, Frieda'nın adamın elinden kurtuluşunu hiç anımsamıyor. Frieda olanları daha iyi görebilecek bir konumda olduğu halde, adamın elinden kurtulmaya çalışmakla öylesine meşguldü ki, o da olanların büyük kısmını kaçırdı. Hector'un yere düştüğünü gördü, paltosunda açılan deliği gördü, içinden fişkırان kanı da, ama soyguncuyu gözden kaçırdı, kaçmaya çalıştığını da görmedi. Silah sesi hâlâ kulaklarında çınılıyordu, çevresinde çığlıklar atan ve haykıran o kadar çok insan vardı ki bankadaki koruma görevlisinin adamın sırtına sapladığı üç kurşunun sesini de duymadı.

Olayın tarihini ise ikisi de net olarak anımsıyordu. Zihinlerine kazınmıştı bu tarih; Alma, *Sandusky Evening Herald* ve *Cleveland Plain Dealer* gazetelerinin mikrofilm arşivlerine gittiğinde ve kapanmış ya da hâlâ yayınlanan birkaç yerel gazeteyi daha ziyaret ettiğinde hikâyenin geri kalan kısmının parçalarını bir araya getirebildi. COLUMBUS BULVARI'NDA KAN GÖLÜ, BANKA SOYGUNCUSU ÇATIŞMADA ÖLDÜ, KAHRAMAN HASTANEYE YETİŞTİRİLDİ diyordu manşetlerin bir bölümü. Hector'u öldürmesine ramak kalan adamın adı Darryl Knox'du, Nutso Knox diye anılan biri; banka soygunu ve silahlı soygun nedeniyle dört eyalette aranan yirmi yedi yaşında eski bir otomobil teknisyeniydi. Adamın ölümüne gazetecilerin hepsi alkış tutmuşlardı, banka güvenlik görevlisinin silahını ustalıkla ateşlemesine de özellikle yer vermişlerdi –Knox kapıdan çıkmak üzereyken görevli, işi bitiren kurşunu sıkıştı– ama en çok ilgilerini çeken, Hector'un kahramanlığı olmuştu, onun davranışını yıllardır o yörede görülmüş en güzel cesaret örneği olarak göklere çıkarmışlardı. Tanıklardan biri, *kız ölümle burun burunaydı*, demişti. *O adam boğayı boynuzlarından yakalamamış olsaydı, kızın şu anda nerede olacağını düşünmek bile istemem.* Kız, Frieda Spelling'di, yirmi iki yaşındaydı; onun ressam olduğunu, Bernard Üniversitesi'nden yeni mezun olduğunu, merhum Thaddeus P. Spelling'in –Sanduskyli ünlü bir bankacı ve hayırsever– kızı olduğunu yazdılar. Bütün yazılarda, hayatını kurtaran adama sürekli teşekkür etti Frieda. O kadar korkmuştum ki, diyordu, öleceğime o kadar emindim ki... Hector'un yaralarının iyileşmesi için dua ediyordu.

Spelling Ailesi yaralının hastane masraflarını ödemeyi önerdiyse de Hector'un ilk yetmiş iki saat içinde kefeni yırtacağı kuşkuluydu. Hastaneye getirildiğinde kendinde değildi, onca darbeden ve kan kaybından sonra yaşadığı şoku ve mikrop kapma tehlikesini atlatması, o hastaneden canlı çıkması pek

olası görünmüyordu zaten. Doktorlar parçalanmış sol ciğerini aldılar, kalbinin çevresindeki dokulara saplanan patlamış metal parçacıklarını çıkardılar, sonra onu yeniden diktiler. Hector'un istediği olmuş, kurşunu yemişti. Bu biçimde olmasını istememişti elbette, dedi Alma, ama kendisinin yapamadığını bir başkası onun adına yapmıştı; işin tuhafı, Knox işi yüzüne gözüne bulaştırmıştı. Hector ölümle buluşmasından sağ çıktı. Uyudu, uzun uykusundan ayıldığında kendini öldürmek istediğini unutmuştu. Böyle karmaşık bir şey üzerinde kafa yoramayacağı kadar dayanılmazdı acısı. İç organları kavruluyordu, düşünebildiği tek şey nasıl soluk alacağıydı, alev alev yanmadan nasıl soluk alabileceği.

İlk başta, Hector'un kim olduğu hakkında kabataslak bir bilgisi oldu insanların. Ceplerini boşaltıp cüzdanının içindekileri incelediler, ama ne sürücü belgesi buldular ne pasaport ne de herhangi bir kimlik. Üzerinde isim bulunan tek şey, Chicago Halk Kütüphanesi'nin Kuzey Yakası'ndaki şubesinden verilmiş bir üyelik kartıydı. Adı H. Loesser olarak yazılmıştı ancak adres de yoktu, telefon numarası da, nerede oturduğunu gösteren hiçbir şey yoktu. Çatışmadan sonra gazetelerde çıkan haberlerde Sandusky Emniyeti'nin onun hakkında daha fazla bilgi edinmek için elinden geleni yaptığı yazıyordu.

Frieda ise onun kim olduğunu biliyordu, en azından bildiğini sanıyordu. New York'ta üniversiteye gitmişti Frieda, 1928 yılında on dokuz yaşında, ikinci sınıf öğrencisiyken Hector Mann'ın çevirdiği on iki filmde altı yedi tanesini izlemişti. Böyle sopalı filmlere özel bir ilgi duyduğundan değil de Hector'un filmlerinin başka filmlerle birlikte oynatılmasından, asıl filmde önce gösterilen çizgi filmlerin ve haberlerin arasında yer almasından dolayı; bu yüzden Frieda karşılaştığında tanıyacak kadar aşina olmuştu Hector'un görünüşüne. Üç yıl sonra Hector'u bankada görünce bıyığının olmaması ilk başta kafasını karıştırdı. Yüzünü tanıdı ama adını koyamadı, adamın kim olduğunu çıkarmasına fırsat kalmadan Knox arkadan saldırıp silahını kafasına dayadı. Bu konu üzerinde düşünmeye ancak yirmi dört saat sonra zaman bulabildi Frieda, ölümle burun buruna gelmiş olmanın yarattığı dehşet azalmaya başladığında kafasındaki soru ani ve mutlak bir kesinlikle yanıtını buldu. Adamın adının Loesser olmasının hiçbir önemi yoktu. Frieda, Hector'un 1929'da ortadan kaybolmasıyla ilgili haberleri izlemişti, çoğu kişinin sandığı gibi Hector ölüp gitmemişse başka bir ad altında yaşıyor olmalıydı. Frieda'nın anlam veremediği taraf, Hector'un Ohio'nun Sandusky Kasabası'nda ortaya çıkmasıydı, ama aslında pek çok şeyin anlamı yoktu ve eğer fizik kuralları dünyadaki her insanın uzamın belli bir bölümünü kaplamasını –bunun anlamı herkesin mutlaka bir yerde bulunduğuydu– şart koşuyorsa, bu belli bir yer neden Ohio'nun Sandusky Kasabası olmasındı? Üç gün sonra, Hector komadan çıkıp doktorlarla konuşmaya başladığında, Frieda yaptıkları için teşekkür etmek üzere onu hastanede ziyaret etti. Hector fazla bir şey söyleyemedi, ama ağzından çıkan üç beş sözcükte yabancı bir aksanın işaretleri yadsınamaz bir biçimde okunuyordu. Hector'un sesi Frieda'nın düşüncesini perçinledi, hastaneden ayrılmadan önce eğilip Hector'u alnından öperken hayatını Hector Mann'ın kurtardığı konusunda en ufak bir kuşkusunu kalmamıştı.

4. Daha az. (Ç.N.)

5. Kaybeden.

6. Altılı; yazar burada seks sözcüğüne gönderme yapıyor. (Ç.N.)

Altı

İniş, kalkış kadar güç gelmedi bana. Korkuya kapılmaya, ağızdan salyalar akarak akıldışı şeyler yapmaya, hatta ruhsal dengemin bozulmasına hazırlanmışım, oysa kaptan pilot inişe geçtiğimizi duyduğunda nedense metin ve fütursuz hissettim kendimi. Kalkışla iniş arasında bir fark olması gerektiğine karar verdim, yerle bağlantımı kesmekle sağlam toprağa ayak basmak arasında bir fark vardı mutlaka. Biri veda, öteki kavuşmaydı ve belki başlangıçlara katlanmak bitişlere katlanmaktan kolaydır, diye düşündüm ya da belki içimdeki ölümlerin günde ancak bir kez haykırmalarına izin verildiğini (basit biçimde) keşfetmişim. Alma'ya dönüp kolunu sıktım. Hector ile Frieda'nın arasındaki flörtün ilk evrelerini anlatmaya başlamıştı, Hector'un dayanamayıp kıza itirafta bulunduğu geceyi, bu itirafa Frieda'nın verdiği şaşırtıcı yanıtı (o kurşun bütün günahlarını bağışlattı, demişti Frieda, sen bana hayatımı geri verdin, şimdi de ben sana hayatını geri veriyorum) anlatmaya koyulmuştu; ama ben elimi koluna koyunca Alma konuşmasını kesti, cümlesini, anlatacağı şeyi yarıda bıraktı. Gülümsedi, sonra eğilip beni önce yanağımdan, sonra kulağımdan, sonra ta tam ağızımın ortasından öptü. Birbirlerine tutulmuşlardı, dedi. Dikkatli olmazsak aynı şey bizim de başımıza gelir.

Bu sözleri duymamın da etkisi oldu herhalde; korkum azaldı, içimin erimesine karşı daha dirençli oldum; öte yandan *düşmek* sözcüğünün, son üç yıllık geçmişimi özetleyen şu iki cümlede de yer almasına bakın: Gökten bir uçak düşüyor ve içindeki bütün yolcular ölüyor. Bir kadın aşka düşüyor ve bir erkek de onunla birlikte düşüyor; uçak alçalırken ikisi de bir saniye bile ölümü düşünmüyorlar. Havada, uçak son bir kez yan yatıp inişe geçerken ve altımızdaki toprak fir dönerken Alma'nın bana ikinci bir yaşam olanağı sunduğunu anladım, hâlâ beni bekleyen bir şey vardı, önemli olan benim ona doğru yürüyecek cesarete sahip olup olmamamdı. Motorların sesi değişirken çıkardıkları müziği dinledim. Kabin içindeki gürültü çoğaldı, duvarlar titredi ve sonra, neredeyse unutulup da hatırlanmış bir hareket gibi, uçağın tekerlekleri piste değdi.

Yola çıkmamız epeyce zaman aldı. Hidrolik kapının açılması, terminalden geçmemiz, kadınlar ve erkekler tuvaletinde verilen mola, çiftliği aramak için telefon aranması, Tierra del Sueño'ya giderken yolda gerekir diye su satın alınması (İçebildiğin kadar iç, dedi Alma; buradaki yükseklikler aldattıcıdır, bedenin susuz kalmasın), uzun süreli otoparkın Alma'nın Subaru steysin arabasını bulmak için taranması ve sonra, yola çıkmadan önce, depoyu doldurmak üzere son bir mola. New Mexico'ya ilk kez gidiyordum; normal koşullar altında ağızım açık seyredirdim manzarayı, kaya oluşumlarını ve çılgın görünümlü kaktüsleri işaret eder, şu dağın ya da bu çarpık çurpuk çalının adını sorardım, oysa Hector'un öyküsüne o kadar kapılmışım ki bütün bunlarla ilgilenmedim. Alma ile ben Kuzey Amerika'nın en görkemli bölgelerinden birinden geçtiğimiz halde ışıkları söndürülmüş, perdeleri çekilmiş bir odada oturuyor gibiydik, hiçbir şeyin farkında değildik. Sonraki günlerde o yoldan birkaç kez daha geçecektim, ama o ilk geçişte gördüklerimden neredeyse hiçbiri aklımda kalmamıştı. Alma'nın külüstür sarı arabasındaki o yolculuğu ne zaman düşünsem anımsadığım tek şey seslerimizin tınısı –Alma'nın sesinin ve benim sesimin, benim sesimin ve Alma'nın sesinin–, camdaki bir çatlaktan içeri girip yüzüme çarpan tatlı hava. Çevredeki görüntü ise belleğimde yer etmemiş. Mutlaka vardı, ama başımı çevirip baktım mı acaba, bilmiyorum. Baktıysam bile gördüğümü fark etmeyecek kadar dalgın olmalıydım.

Hector'u şubat başına kadar hastanede tuttular, dedi Alma. Frieda onu her gün ziyaret etti, doktorlar

sonunda Hector'un hastaneden çıkacak kadar güçlendiğini söylediklerinde, Frieda iyileşene kadar Hector'u evlerine almaları için annesini ikna etti. Hâlâ kötü durumdaydı Hector. Altı ay geçene kadar da ayaklarının üzerine doğru dürüst basamadı.

Peki Frieda'nın annesi ne dedi bu işe? Altı ay çok uzun bir süre.

Müthiş hoşnuttu. O zamanlar Frieda çılgının biriydi, yirmili yılların sonunda yetişen şu başına buyruk, bohem kızlardandı, Ohio'daki Sandusky Kasabası'ndan da nefret ediyordu. Spellingler ekonomik krizde varlıklarının yüzde seksenini kurtarmışlardı, bunun anlamı şuydu: Frieda'nın, *Orta Batı'nın yüksek burjuvazisinin içindeki halkası* adını taktığı gruba dahildiler hâlâ. Cumhuriyetçi, tutucu ve geri kafalı kadınların dar dünyasıydı bu, başlıca eğlenceleri kasabanın kulübündeki ruhsuz danslar ve uzun, insanın canına okuyan yemek davetleriydi. Yılda bir kez Frieda dişlerini gıcırdata gıcırdata Noel tatili için eve gelirdi, annesinin evli erkek kardeşinin, iki çocuğu ve karısıyla birlikte kasabada yaşayan Frederick'in hatırına o iğrenç durumlara katlanırdı, ocağın ikisi ya da üçü olunca da bir daha oraya dönmeyeceğine yemin ede ede New York'a koşardı. O yıl elbette partilere katılmadı; New York'a geri de dönmedi. Bunun yerine Hector'a âşık oldu. Annesine kalırsa Frieda'yı Sandusky'de tutan her ne olursa olsun iyi bir şey sayılırdı.

Yani evlenmesine de karşı çıkmadı mı?

Frieda bir süredir açıkça başkaldırıyordu. Bankadaki olaydan bir gün önce annesine Paris'e taşınmak istediğini ve büyük olasılıkla Amerika'ya bir daha ayak basmayacağını söylemişti. İşte bu yüzden o sabah bankada bulunuyordu; hesabından para çekip bilet almak için. Bayan Spelling'in, kızının ağzından duymayı beklediği en son sözcük *evlilik*'ti. Bir mucize gibi gerçekleşen bu fikir değişikliğinin ışığında Hector'u nasıl bağrına basıp ailesine kabul etmesin ki? Frieda'nın annesi itiraz etmemekle kalmadı, düğünü kendi düzenledi.

Böylece Hector'un Sandusky'deki hayatı başlıyor. Bir kasabanın adını rasgele seçiyor, onun hakkında bir avuç yalan söylüyor ve sonra bu yalanları gerçeğe dönüştürüyor. Oldukça tuhaf, değil mi? Chaim Mandelbaum' ken Hector Mann oluyor, Hector Mann'ken Herman Loesser oluyor, ya sonra? Herman Loesser kime dönüşecek? Kim olduğunu hâlâ biliyor muydu o?

Yeniden Hector adına döndü. Frieda onu öyle çağırıyordu. Hepimiz öyle çağırıyorduk.

Ama Hector Mann olmadı. O kadar da gözü kara olamazdı, değil mi?

Hector Spelling oldu. İkisi evlendikten sonra Hector, Frieda'nın soyadını aldı.

Vay be!

Vay deme, sadece pratik. Artık Loesser olmak istemiyordu. Bu ad, hayatında ters giden her şeyin simgesiydi, kendine başka bir ad takacaksa neden bu sevdiği kadının adı olmasındı? Bu adı hiçbir zaman bırakmadı. Elli yıldan fazladır Hector Spelling o.

Nasıl oldu da New Mexico'ya geldiler?

Balaylarında Batı'ya gittiler ve orada kalmaya karar verdiler. Hector'un solunum sorunları vardı,

oradaki kuru hava ona iyi geldi.

O sırada Batı'da bir alay sanatçı vardı. Taos'ta Mabel Dodge'un avanesi, D.H. Lawrence, Georgia O'Keefe. Bunun, onların kararıyla bir ilgisi var mı?

Hayır, yok. Hector ile Frieda eyaletin başka bir yerinde oturuyorlardı. O insanlarla karşılaşmadılar bile.

1932'de taşındılar oraya. Dün sen bana Hector'un 1940 yılında yeniden film çevirmeye başladığını söylemiştin. Tam sekiz yıl sonra. O arada ne oldu?

Dört yüz dönüm toprak satın aldılar. O günlerde fiyatlar inanılmaz derecede düşüktü, bütün o arazi için birkaç bin dolardan fazla ödediklerini sanmıyorum. Ailesi varlıklı olduğu halde Frieda'nın kendine ait fazla parası yoktu. Büyükannesinden küçük bir miras kalmıştı, on ya da on beş bin dolar kadar. Annesi faturalarını ödemeyi önerip duruyordu ama Frieda onun yardımını istemedi. Fazlasıyla gururlu, fazlasıyla inatçı, fazlasıyla bağımsızdı. Asalak olduğunu düşünmekten hoşlanmıyordu. Hector ile Frieda evlerini inşa ederken gereken sayıda işçi tutamadılar. Ne mimar vardı, ne ustabaşı; böyle şeyler onların harcı değildi. Bereket Hector ne yaptığını biliyordu. Babasından marangozluk öğrenmişti, filmler için dekor kurmuştu, bütün bu deneyimler masrafları asgaride tutmalarına yardımcı oldu. Evin planını kendisi çizdi, sonra Frieda ile birlikte neredeyse kendi elleriyle inşa ettiler onu. Çok basit bir evdi. Altı odalı kerpiç bir kulübe. Tek katlıydı; Meksikalı üç erkek kardeşten başka yardım eden de olmadı, bunlar kentin varoşlarında yaşayan işsiz amelelerdi. İlk birkaç yıl evlerinde elektrik bile yoktu. Su vardı tabii, suyun olması gerekiyordu ama su bulmaları ve kuyu kazmaya başlamaları da birkaç aylarını aldı. İlk adım buydu. Ondan sonra evi yapacakları yeri seçtiler. Arkasından da planları çizip inşaata başladılar. Bütün bunlar zaman aldı. Öyle kolaycacık oraya taşınıp evlerine yerleşmediler. Issız ve vahşi bir bölgeydi orası, her şeyi sıfırdan başlayıp yaptılar.

Sonra ne oldu? Ev bitince ne yaptılar?

Frieda ressamdı, yeniden resim yapmaya başladı. Hector kitap okuyup günlük tutmaya devam etti, ama zamanının çoğunu ağaç yetiştirmeye verdi. Bu onun esas işi oldu, evlenmelerini izleyen birkaç yıl bununla uğraştı. Evin çevresindeki birkaç dönüm araziye temizledi ve sonra yavaş yavaş karmaşık bir yeraltı sulama sistemi kurdu oraya. Böylece bahçe bakımı kolaylaştı, bahçe düzene girince ağaçlarla meşgul olmaya başladı. Orada kaç ağaç olduğunu hiç saymadım ama iki üç yüz kadar olmalı. Kavak ve ardıç, söğüt ve titrek kavak, pinyon ve akmeşe. Daha önceleri orada yukka ve adaçayından başka bir şey yetişmezken Hector küçük bir orman yarattı. Birkaç saat sonra kendi gözleriyle de göreceksin, ama benim için orası dünyanın en güzel yerlerinden biridir.

Böyle bir şey yapacağı aklımın ucundan bile geçmezdi. Hector Mann bahçıvan, ha.

Mutluydu. Herhalde hayatında hiç böyle mutlu olmamıştı, ne var ki bu mutlulukla birlikte tutkuları da yok olup gitti. Frieda'ya bakmak ve toprağında çalışmaktan başka bir şeyle ilgilenmiyordu. Son yıllarda yaşadığı onca şeyden sonra bu ona yetiyordu, fazlasıyla yetiyordu. Hâlâ kefareti ödüyordu senin anlayacağın. Ama artık kendini yok etmek istemiyordu. Şimdi bile ağaçlardan, hayatının en önemli başarısı olarak söz eder. Filmlerimden bile daha iyi der, bugüne kadar yaptığım her şeyden

daha iyi.

Nasıl para kazandılar? Madem paraları o kadar kıttı, nasıl geçindiler?

Frieda'nın New York'ta arkadaşları vardı, onların çoğunun da pek çok bağlantısı. Frieda'ya iş buldular. Çocuk kitapları resimledi, dergilere resim çizdi, serbest çalıştı. Fazla bir getirisi olmadı bu işlerin, yine de onları geçindirmeye yetti.

O zaman Frieda çok yetenekli biri olmalı.

Frieda'dan söz ediyoruz, David, yapmacıklı bir sosyete güzelinden değil. Müthiş yetenekliydi, sanat için yanıp tutuşuyordu. Bir keresinde bana, büyük bir ressam olacak kadar yetenekli olmadığını ama eğer Hector'la karşılaşmamış olsaydı büyük olasılıkla ömrünü iyi bir ressam olmaya çalışarak geçirmiş olacağını söylemişti. Yıllardır resim yapmadı, yine de şeytan gibi becerir bu işi hâlâ. Yumuşak, kıvrak çizgiler, müthiş bir kompozisyon duygusu. Hector yeniden film çevirmeye başlayınca Frieda da resimli taslakları yaptı, dekorları ve kostümleri tasarladı, filmlerin genel görünümünün tasarlanmasında yardımcı oldu. Bütün bu işlerde emeği geçti.

Hâlâ anlamıyorum. Çölün ortasında ele güne muhtaç durumda yaşıyorlardı. Film çekecek para nereden geçti ellerine?

Frieda'nın annesi öldü. Malının mülkünün değeri üç milyon dolardan fazlaydı. Frieda mirasın yarısını aldı, öbür yarısı da kardeşi Frederick'e kaldı.

Demek parayı böyle buldular.

O zamanlar oldukça iyi paraydı bu.

Bugün de çok iyi para, ama bu hikâyede paradan fazla şeyler var. Hector bir daha film işine girmeyeceğine yemin etmişti. Sen bana birkaç saat önce böyle demiştin, ama şimdi de yeniden film çekmeye başladı diyorsun. Ne oldu da düşüncesini değiştirdi?

Frieda ile Hector'un bir oğulları oldu. Frieda'nın babasının adını verdiler ona: Thaddeus Spelling II. Kısaca Taddy diyorlardı ya da Tad ya da Tadpole; çeşit çeşit adlar takıyorlardı. 1935'te doğdu, 1938'de öldü. Babasının bahçesinde bir sabah arı soktu. Onu yerde buldular, her tarafı şişmiş, kabarmıştı, otuz mil uzaktaki doktora götürdüklerinde ölmüştü. Bu olayın ikisini nasıl etkilediğini bir düşünsene.

Düşünebiliyorum. Düşünebileceğim bir şey varsa böyle bir olaydır.

Bağışla beni. Densizlik ettim.

Üzülme. Yalnızca senin nasıl bir şeyden söz ettiğini iyi biliyorum. Onların durumunu anlayabilmem için zihin jimnastiği yapmama gerek yok. Tad ve Todd. Bundan daha yakın olamazdı, değil mi?

Yine de...

Yinesi filan yok. Sen devam et anlatmana.

Hector yıkıldı. Aylar geçiyor, o hiçbir şey yapmıyordu. Evde oturuyordu; yatak odasının penceresinden gökyüzüne bakıyordu; ellerinin üstünü inceliyordu. Frieda için de kolay günler değildi elbette, ama Hector ondan daha kırılgan, daha savunmasızdı. Frieda, çocuğun ölümünün bir kaza olduğunu bilecek kadar güçlüydü, arılara alerjisi olduğu için öldüğünü biliyordu; ama Hector bu olayı bir tür ilahi adalet olarak görüyordu. Fazlasıyla mutlu olmuştu. Hayat ona iyi davranmıştı, şimdi de kader ona dersini vermişti.

Film çekmek Frieda'nın fikriydi, değil mi? Mirastan payına düşeni alınca Hector'u eski işine geri dönmesi için ikna etti.

Öyle sayılır. Hector sinir krizinin eşiğindedeydi, Frieda da duruma el koyması gerektiğinin farkındaydı. Yalnızca Hector'u değil, evliliğini de kurtarmak için, kendi hayatını kurtarmak için.

Hector da razı oldu.

İlk başta olmadı. Ama Frieda onu terk etmekle tehdit edince sonunda peki dedi. Fazla isteksiz olduğunu da söyleyemeyeceğim. Film işine dönmek için yanıp tutuşuyordu aslında. Tam on yıl kamera açılırları, ışık düzeni, senaryolar hayal edip durmuştu. Yapmak istediği, dünya yüzünde anlamlı bulduğu tek şey buydu.

Ya ettiği yemin? Yemininden nasıl geri döndü? Bana onun hakkında anlattığın onca şeyden sonra bunu nasıl yapabildiğini anlamıyorum.

Kılı kırk yardı, sonra da şeytanla anlaşma imzaladı. Ormanda bir ağaç devrilirse ve bunu kimse duymazsa o ağaç ses çıkarmış olur mu olmaz mı? Hector o güne kadar epeyce kitap okumuştı, filozofların bütün numaralarını ve argümanlarını biliyordu. Biri bir film çekerse ve bu filmi kimse görmezse, o film var mıdır yok mudur? İşte yaptığını böyle mazur gösterdi. Seyirciye gösterilmeyecek filmler çekecekti, sırf film çekmiş olmak için çekecekti. İnanılmaz bir nihilizm örneğiydi bu ve Hector o gün bugündür verdiği sözü bozmadı. Bir düşünsene, bir konuda çok ustasın, öyle ustasın ki insanlar senin yaptığını görebilseler hayran kalırlardı, ama sen kendini herkesten gizliyorsun. Hector'un yaptığını yapmak, olanca dikkatini o işte toplamayı ve katı olmayı gerektiriyordu; biraz da kaçık olmayı. Frieda da Hector da azıcık kaçıklar sanırım, ama olağanüstü bir iş başardılar. Emily Dickinson kimliğini açığa vurmadan yazardı ama şiirlerini yayınlamayı denemişti. Van Gogh tablolarını satmaya çalışmıştı. Bildiğim kadarıyla, yapmış olduğu işi bilinçli olarak, önceden tasarlayarak yok etmek isteyen ilk sanatçı Hector. Kafka da var tabii, elyazmalarını yakmasını istemişti Max Brod'dan, ama karar anında Brod'un elinden yakmak gelmedi. Oysa Frieda yakacak. Bu konuda en ufak bir kuşku yok. Hector'un ölümünü izleyen gün, filmleri bahçeye taşıyıp hepsini yakacak; bütün kopyaları, bütün negatifleri, çektiği her kareyi. Kesin bu. Senle ben de tek tanıkları olacağız.

Kaç filmden söz ediyorsun sen?

On dört. On bir tanesi yaklaşık doksan dakikalık, üç tanesi de bir saate yakın.

Hâlâ komedi filmi çekmiyordu, öyle değil mi?

Anti-Dünyadan Haberler, Mary White'in Baladı, Manastır Yazıhanesinde Geziler, Duran Kaya'da Pusu. Bazı filmlerinin adları. Kulağa pek komik gelmiyorlar, değil mi?

Hayır, alıştığımız türde komedi adları değil. Ama umarım çok da iç sıkıcı degillerdir.

İç sıkıcıyla ne kastettiğine bağlı. Ben onları iç sıkıcı bulmuyorum. Ciddi, evet ve çoğu kez oldukça alışılmadık, ama iç sıkıcı değil.

Alışılmadık derken ne demek istiyorsun?

Hector'un filmleri olağanüstü içten, ayakları yere basıyor, gösterişli değil. Ama hep fantastik bir havaları, tuhaf bir şiirsellikleri var. Pek çok kurala karşı geldi Hector. Film yönetmenlerinin yapmaması gereken şeyleri yaptı.

Ne gibi?

Örneğin, açıklama kullandı. Filmlerde açıklama kullanmak bir zayıflık sayılır, görüntülerin işlevlerini yerine getirmediklerinin işaretidir, ama Hector filmlerinin pek çoğunda açıklama kullandı. Bunlardan birinde, *Işığın Tarihi*'nde bir tek diyalog bile yoktur. Baştan sona anlatma üzerine kuruludur.

Yanlış yaptığı başka neler var? Yani kasıtlı olarak yanlış demek istiyorum.

Üzerinde ticari baskı yoktu, yani bir zorunluluk altına girmeden çalışabiliyordu. Hector, özgürlüğünü, başka yapımcıların, özellikle kırklı ve ellili yıllarda el atamayacakları şeylere girişmekte kullandı. Çıplak bedenler. Gerçekçi seks. Çocuk doğurmak. İşemek, kaka yapmak. Bu sahneler ilk başta şoke edici, ama duyulan şok çabucak geçiyor. Hayatın doğal bir parçası bunlar ne de olsa, ancak filmde görmeye alışık değiliz, bu yüzden birkaç saniye dimdik oturup izliyoruz. Hector bunların üzerinde önemle durmadı. Onun filmlerinde nelerin mümkün olduğunu anlamaya başlayınca bu sözümona tabular ve sahici olaylar öykülerin genel dokusu içinde kaynıyor. Bir bakıma bu sahneler Hector için bir korunma yoluydu; biri filmin kopyalarından birini çalmaya kalkışmasın diye. Filmlerinin hiçbir yerde gösterilmemesini garanti altına almak zorundaydı.

Senin ailen de buna uydu.

Hector'un ki tek kişilik bir çalışmaydı, kendin-yap türünden. Hector filmlerini yazdı, yönetti ve yayına hazırladı. Babam ışıklandırmayı yaptı ve filmleri çekti, çekim bittikten sonra babamla annem laboratuvar işlerini tamamladılar. Filmin uzunluğunu ayarladılar, negatifleri kestiler, ses ayarını yaptılar, son biçimi verilmiş kopya, kutusuna konana kadar her şeyi gözden geçirdiler.

Çiftlikte mi çalıştılar?

Hector'la Frieda arazilerini küçük bir film stüdyosuna dönüştürmüşlerdi. 1939 Mayıs'ında inşaata başladılar ve 1940 Mart'ında bitirdiler, sonunda kendine yeterli bir evren kurdular, film çekebilecekleri özel bir tesis. Binalardan birinde ikili ses stüdyosu vardı, yanında da marangozhane

ve terzi atölyesi, soyunma odaları, dekorlarla kostümler için ayrı depolar. Bir başka bina yapım sonrası işlemler için kullanılıyordu. Çektikleri filmleri bir laboratuvara göndermeyi göze alamazlardı, bu yüzden kendi laboratuvarlarını kurdular. Bu, binanın bir kanadını kapladı. Öteki yarısında kurgu odası vardı, gösterim odaları ve yeraltında kopyalarla negatiflerin saklandığı bir depo.

Bütün bu donanımlar ucuza mal olmadı herhalde.

Bu tesisi kurmak onlara yüz elli bin dolardan fazlaya patladı. Ama buna güçleri yetiyordu, ayrıca pek çok şeyin bir kez satın alınması yeterliydi. Birkaç kamera gerekti, ancak bir tek kurgu masası, bir çift projektör ve bir optik yazıcı. İhtiyaçlarını karşıladıktan sonra sıkı bir bütçeyle çalıştılar. Frieda'nın mirası faiz getiriyordu, ana paraya olabildiğince az el attılar. Küçük ölçekli çalıştılar. Parayı uzun süre idare edebilmek için böyle davranmaları şarttı.

Frieda dekorlardan ve kostümlerden sorumluydu.

Başka şeylerden de. Hector'un yardımcı kurgucusuydu, filmler hazırlanırken birkaç farklı işi birden yürüttü. Yazman, sestoparcı, odaklayıcı; o gün o anda ne gerekiyorsa.

Ya annen?

Benim Faye'im. Güzel, canım Faye'im. Bir oyuncuydu o. 1945'te bir filmde oynamak üzere çiftliğe geldi ve babama âşık oldu. O sıralarda yirmili yaşlarının başındaydı. O günden sonra çekilen her filmde oynadı, çoğunlukla baş kadın oyuncu olarak, ama başka konularda da yardımcı oldu. Giysileri dikti, dekorları boyadı, Hector'a senaryolarında danışmanlık yaptı, Charlie ile birlikte laboratuvarında çalıştı. Bu da işin macera kısmıydı. Orada hiç kimse tek bir işle yetinmiyordu. Herkes her şeyle ilgiliydi, hepsi de geç saatlere kadar çalışıyorlardı. Aylarca süren zahmetli hazırlık çalışmaları, yapım sonrasında harcanan aylar. Film çekmek ağır ilerleyen, karmaşık bir iştir, az sayıda insan çok şey yapmaya çabalıyordu, bu yüzden santim santim ilerleyebiliyorlardı. Bir projeyi tamamlamak genellikle iki yıllarını alıyordu.

Hector ile Frieda'nın neden orada kalmak istediklerini anlıyorum; ya da kısmen anlıyorum, anlamaya çabalıyorum; ama annenle babana hâlâ hayret ediyorum. Charlie Grund yetenekli bir kameramandı. Çalışmalarını inceledim, 1928'de Hector'la neler yaptığını biliyorum, kariyerinden vazgeçmiş olmasına bir anlam veremiyorum.

Babam yeni boşanmıştı. Otuz beş yaşındaydı, otuz altıya yaklaşıyordu ve hâlâ Hollywoodlu kameramanların arasında sivrilememişti. On beş yıldır bu işteydi, ama ikinci sınıf filmlerde çalışıyordu, çalışacak iş bulabildiği sürece. Kovboy filmleri, Boston zenci filmleri, çocuk dizileri. Müthiş bir yetenektir, sakın biriydi, kendi kendinden hoşnut görünmezdi hiç, insanlar onun bu utangaçlığını çoğu kez kibir sanırlardı. İyi işleri elinden kaçırıyordu, bir süre sonra bu durum onu huzursuz etmeye başladı, kendine olan güvenini yitiriyordu. İlk karısı onu terk edip gidince birkaç ay perişan oldu. Çok içiyor, kendine acıyordu, işiyle ilgilenmiyordu. İşte Hector tam o sırada aradı onu; o çukurun dibine düşmüşken.

Bu işi yapmayı neden kabul ettiğini hâlâ açıklamıyor bu. Hiç kimse başkalarına göstermek

istemiyorsa film çekmez. Böyle şey olmaz. O zaman kameraya film takmanın anlamı nerede kalır?

Aldırmıyordu. İnanmanın güç olduğunu biliyorum, ama onun için önemli olan tek şey işti. Sonunda ne olacağı pek önemli değildi, hatta hiç önemi yoktu. Filmcilerin pek çoğu böyledir; özellikle de ikinci derecedekiler; mavi yakalılar, alt kadrodakiler. Her şeyi hesaplamayı severler. Ellerini aletlerin üzerine koyup o aletlerin kendi adlarına iş görmesinden zevk alırlar. Sanat ya da yaratıcılık umurlarında değildir. Bir şey üzerinde çalışıp o işin düzgün çıkmasını sağlamaktır amaçları. Babamın filmcilikte inişleri çıkışları oldu, ama iyi bir sinema adamıydı, Hector da ona işi kafasına takmadan film çekme fırsatını tanıdı. Başkası olsaydı babam gitmezdi sanırım. Ama Hector'u severdi. Kaleydoskop'ta Hector'la birlikte çalıştığı yılın hayatının en mutlu yılı olduğunu söylerdi.

Hector aradığında çok şaşırılmış olmalı. On yıldan fazla zaman geçiyor ve telefonun öteki ucunda ölmüş bir adam seninle konuşuyor.

Birinin ona bir eşek şakası yaptığını düşündü önce. Eğer öyle değilse, bir hayaletle konuşuyor demektir, ama babam hayaletlere inanan biri olmadığından Hector'a siktir git deyip telefonu kapadı. Hector üç kez telefon ettikten sonra babama işi kabul ettirebildi.

Bu ne zaman oldu?

Otuz dokuzun sonuna doğru. Kasım ya da aralıkta, Almanların Polonya'yı işgalinden hemen sonra. Şubat başında babam çiftlikte yaşamaya başlamıştı. O sırada Hector ile Frieda'nın yeni evleri de bitmişti, babam eski eve taşındı, hani şu Hector'la karısının oraya ilk gittiklerinde inşa ettikleri kulübeye. Ben büyürken ailemle birlikte o kulübede yaşadım, şimdi de orada oturuyorum; o altı odalı kerpiç evde, Hector'un ağaçlarının gölgesinde, çılgın ve bitmek bilmez kitabımı yazıyorum.

Ya çiftliğe gelen öteki insanlar? Oyuncular getirtildi, demiştin, babanın da teknik yardıma ihtiyacı olmuştur. Yalnızca dört kişiyle film çekilmez ki. Bunu ben bile biliyorum. Belki yapım öncesi ve sonrası çalışmaların kendi başlarına üstesinden gelebiliyorlardı, ama filmi çekemezlerdi. Ve bir kez dışarıdan adam getirmeye başlarsan işin içinden nasıl sıyrılırsın? Onların çenelerini tutmalarını nasıl sağlarsın?

Bir başkası için çalışmakta olduğunu söylersin. Mexico Cityli eksantrik bir milyoner tarafından işe alındığını söylersin, bu adam Amerikan filmlerine öylesine tutkundur ki Amerika'nın ücra bir köşesinde kendi film stüdyosunu kurmuş ve seni kendi adına film çekmek üzere görevlendirmiştir; bu filmleri o adam dışında kimse seyretmeyecektir. Anlaşmanız böyledir. Bir filmde çalışmak üzere Mavi Taş Çiftliği'ne gelersen, filminin tek kişilik bir seyirci tarafından izleneceğini de kabul etmiş sayılırsın.

Bu dediğin akıl almaz bir şey.

Belki öyledir, ama bir sürü insan bu masalı yuttu.

Böyle bir şeye inanmak için insanın oldukça çaresiz durumda olması gerek.

Sinema sanatçılarıyla pek işin olmadı, öyle değil mi? Onlar dünyadaki en çaresiz insanlardır. Yüzde

doksanı işsizdir, onlara doğru dürüst ücret alabilecekleri bir iş önerirsen fazla soru sormazlar. Bütün istedikleri ellerine çalışma fırsatı geçmesidir. Hector büyük işler peşinde değildi. Yıldızlarla ilgilenmiyordu. İşinin ustası profesyonel oyuncular onun için yeterliydi, senaryolarını ufak kadrolar için hazırladığından –bazen iki üç rol olurdu yalnızca– oyuncu bulmak güç olmuyordu. Bir filmi bitirip ötekine başlayacağı zaman içlerinden seçim yapabileceği yeni oyuncular oluyordu karşısında. Annem dışında, hiçbir oyuncuyu iki kez oynatmadı.

Tamam, ötekileri bir kenara bırak. Ya sen? Hector Mann'ın adını sen ne zaman duydun? Sen onu Hector Spelling olarak tanıyordun. Hector Mann ile Hector Spelling'in aynı kişi olduğunun farkına vardığında kaç yaşındaydın?

Ben bunu hep biliyordum. Çiftlikte, Kaleydoskop'un çektiği filmlerden bir takım vardı, çocukken onları elli kez seyretmiş olmalıyım. Okumayı öğrendiğim anda Hector'un Spelling değil de Mann olduğunu fark ettim. Bunu babama sordum, bana Hector'un gençken başka bir sahne adı altında film çevirdiğini, artık oyunculuk yapmadığına göre o adı kullanmaktan vazgeçtiğini anlattı. Bana çok mantıklı bir açıklama gibi gelmişti bu.

Ben o filmlerin kaybolduğunu sanıyordum.

Az daha kayboluyorlardı. Aslında kaybolsalar da yeriye. Ama tam Hunt iflasını ilan etmek üzereyken, görevliler mallarına el koyup kapısına mühür vurmadan bir iki gün önce Hector'la babam Kaleydoskop'un bürosuna gizlice girmişler ve filmleri çalmışlar. Negatifler orada değilmiş, ama on iki komedi filminin hepsinin birer kopyasını toparlayıp götürmüşler. Hector onları saklasın diye babama vermiş, iki ay sonra da çekip gitmiş. Babam 1940 yılında çiftliğe taşındığında, filmleri de yanında getirdi.

Hector'un tavrı ne oldu?

Ne demek bu? Ne tavır takınmalıydı ki?

Ben de sana bunu soruyorum. Hoşuna gitti mi gitmedi mi?

Hoşuna gitti. Elbette ki hoşuna gitti. O küçük filmlerle gurur duyuyordu ve onların geri gelmesine çok mutlu olmuştu.

O zaman onları ortaya çıkarmak için neden onca zaman bekledi?

Böyle yaptığını nereden biliyorsun?

Bilmem, sandım ki...

Anladığını sanmıştım. Bendim o. Bunu yapan bendim.

Kuşkulanmıştım zaten.

O zaman neden bir şey demedin?

Buna hakkım olmadığını düşündüm. Belki de sır olarak tutuyordunuz bunu.

Benim senden gizlim yok David. Ne biliyorsam senin de bilmeni istiyorum. Anlamıyor musun? Ben o filmleri kimin bulacağını bilmeden sağa sola yolladım, bulan sen oldun. Onları bulan tek kişi sensin yeryüzünde. Bu da bizi kadim dost yapar, öyle değil mi? Seninle daha dün tanışmış olabiliriz, ama tam dört yıldır ortak çalışıyoruz.

İşinin ustasıymışsın. Her gittiğim yerde küratörlerle görüştüm, ama hiçbiri senin kim olduğunu bilmiyordu. Kaliforniya'dayken Tom Luddy ile yemek yedim, hani şu Pasifik Film Arşivi'nin başındaki adam. Hector Mann'dan gelen gizemli paketlerin sonuncusu onlara gönderilmişti. Onlar paketi aldığı anda sen bu işe başlayalı birkaç yıl olmuştu ve ortalıkta birtakım laflar dolaşıyordu. Tom bana kutuyu açma zahmetine bile girmediğini söyledi. Parmak izi kontrolü için alıp doğruca FBI'ya götürmüş, ama kutunun içinde bir tek parmak izi bile bulamamışlar. Arkanda iz bırakmamışsın.

Eldiven kullandım. Eğer bu işi sır olarak tutmak için çaba harcayacaksam böyle küçük bir ayrıntıda falso vermemeliydim elbette.

Zeki bir kızsın sen Alma.

Öyleyim tabii. Bu arabadaki en zeki kız benim, istersen kanıtla öyle olmadığımı.

Ama Hector'un arkasından iş çevirmeni nasıl haklı çıkarabildin? Kararı o vermeliydi, sen değil.

Önce onunla bu konuda konuştum. Fikir benimdi, ama o bana yeşil ışık yakana kadar hiçbir şey yapmadım.

Ne dedi sana?

Omuzlarını silkti. Sonra şöyle yarım gülümsedi. Fark etmez, dedi. Ne istiyorsan onu yap, Alma.

Demek seni ne durdurdu ne de yardımcı oldu. Hiçbir şey yapmadı.

1981'in Kasım'ıydı, neredeyse yedi yıl oldu. Annemin cenazesi için çiftliğe dönmüştüm, hepimiz için kötü günlerdi, yani sonun başlangıcı gibi bir şey. Çok sarsılmıştım. İtiraf etmeliyim. Onu toprağa verdiğimizde henüz elli dokuz yaşındaydı, ben de bu ölüme hazır değildim hiç. Ezici. Aklıma gelen tek sözcük bu: ezici bir keder. Sanki içimdeki her şey ezilip un ufak olmuştu. Ötekiler artık çok yaşlanmışlardı. Başımı kaldırıp baktığımda birden onların işlerinin bitmiş olduğunun farkına vardım, büyük serüven sona ermişti. Babam seksen yaşındaydı, Hector da seksen bir, bir daha başımı kaldırıp baktığımda hepsi ölmüş olacaklardı. Bu düşünce beni müthiş etkiledi. Her sabah küçük gösterim odasına gidip annemin eski filmlerini izliyordum, odadan çıktığımda karanlık çökmüş oluyordu, ben de ciğerlerim yırtılırcasına ağlıyordum. İki hafta böyle geçti, sonra evime dönmeye karar verdim. O sıralarda Los Angeles'ta yaşıyordum. Bağımsız bir yapımevinde çalışıyordum ve bana ihtiyaçları vardı. Gitmek için hazırlandım. Havayolu şirketini arayıp biletimi ayırtmıştım, ama son dakikada – yani çiftlikteki son gecemde– Hector benden orada kalmamı istedi.

Nedenini belirtti mi?

Konuşmaya hazır olduğunu söyledi, birisinin ona yardım etmesi gerekiyordu. Kendi başına yapamayacaktı.

Yani kitap onun fikri miydi?

Fikir tümüyle ona aitti. Ben bunu akıl edemezdim. Akıl etsem bile Hector'a bundan söz edemezdim. Cesaret edemezdim.

Cesaretini yitirdi. Tek açıklaması bu. Ya cesaretini yitirdi ya da aklını kaçırdı.

Ben de böyle düşünmüştüm. Ama yanıliyordum, sen de yanılıyorsun. Hector benim yüzümden fikrini değiştirdi. Benim gerçeği bilmeye hakkım olduğunu söyledi, orada kalıp onu dinlemeye razı olursam bana öyküsünü baştan sona anlatma sözü verdi.

Tamam, buna inanıyorum. Sen ailenin bir parçasısın, artık büyüdüğüne göre de aile sırlarını öğrenmeye hakkın var. Ama özel bir itiraf nasıl oluyor da kitaba dönüşüyor? İçini sana dökmek isteyebilir, ancak kitap herkes için yazılır, öyküsünü insanlara anlatırsa hayatının anlamı kalmaz ki.

Kitap yayınlandığında hâlâ hayattaysa kalmaz. Ama hayatta olmayacak. O ölene kadar kitabı kimseye göstermeyeceğime söz verdim. O bana gerçeği anlatacağına söz verdi, ben de bu sözü verdim.

Peki onun seni kullanmış olduğu hiç aklına gelmedi mi? Sen kitabını yazacaksın, evet ve bir aksilik olmazsa önemli bir kitap olarak kabul göreceksin, ama aynı zamanda Hector senin kanalınla yaşamayı sürdüreceksin. Filmleri sayesinde değil; onlar artık var olmayacaklar bile, ama senin onun hakkında yazdıklarının sayesinde.

Mümkün, her şey mümkündür. Ama onun kafasındakiler beni aslında pek ilgilendirmiyor. Korkudan böyle davranıyor olabilir, kibirden, son dakikada duyduğu pişmanlıktan, ne var ki bana gerçeği anlattı. Önemli olan da bu. Gerçeği söylemek güçtür David, Hector ile ben şu son yedi yılda birlikte pek çok şeye göğüs gerdik. Her şeyi sundu bana; günlüklerini, mektuplarını, eline geçirebildiği her belgeyi. Şu noktada kitabın yayınlanmasını düşünmüyorum bile. Kitap yayınlansa da yayınlanmasa da bu kitabı yazmak hayatımın en önemli olayı oldu.

Peki bütün bu olayda Frieda'nın rolü ne? İkinize yardım etti mi, etmedi mi?

Onun için pek kolay olmadıysa da bize ayak uydurmak için elinden geleni yaptı. Hector'la aynı görüşte olduğunu sanmıyorum, ama ona engel olmak istemiyor. Karmaşık bir şey. Frieda ile ilgili her şey karmaşıktır.

Hector'un eski filmlerini sağa sola göndermeye ne zaman karar verdin?

İşin başında. Ona güvenip güvenemeyeceğime hâlâ emin değildim, sınamak için önerdim bunu, bakalım bana karşı dürüst müydü. Bana hayır deseydi çiftlikte kalmazdım herhalde. Bir fedakârlık yapmasına, iyi niyetini bana gösteren bir işarete ihtiyacım vardı. O da anladı bunu. Bunları söze döktük sayılmaz, ama Hector anladı. Bu yüzden durdurmaya kalkışmadı beni.

Sana karşı dürüst olduğunu kanıtlamaya yetmez bu. Sen onun eski filmlerini yeniden gündeme

getirdin. Bunun neresi kötü? İnsanlar artık onu hatırlıyor. Hatta Vermontlu çılgın bir profesör Hector hakkında bir kitap bile yazdı. Ancak bütün bunlar hikâyeyi değiştirmiyor.

Bana her söylediği şeyden sonra gidip doğruluğunu araştırdım. Buenos Aires'e gittim, Brigid O'Fallon'un kemiklerinin peşine düştüm, Sandusky'deki banka çatışmasının konu edildiği eski gazete yazılarını buldum, kırklı ve ellili yıllarda çiftlikte çalışan on, on beş oyuncuyla görüştim. Her şey birbirini tutuyor. Bazı kişileri bulamadım tabii, bazıları da ölmüştü. Örneğin Jules Blaustein. Sylvie Meers hakkında da bir şey bulamadım henüz. Ama Spokane'e gidip Nora ile konuştum.

Hâlâ yaşıyor mu?

Hem de nasıl. En azından üç yıl önce yaşıyordu.

Ve?

1933 yılında Friday diye biriyle evlenmiş ve dört çocuğu olmuş. O çocuklardan on bir torunu olmuş, onu ziyarete gittiğim sırada bu torunlardan biri onu büyük-büyükanne yapmak üzereydi.

İyi. Neden bilmem ama bunu duyduğuma çok sevindim.

On beş yıl boyunca dördüncü sınıflara ders vermiş, sonra okul müdürü yapmışlar onu. 1976 yılında emekli olana kadar da sürdürmüş işini.

Yani Nora, Nora olarak kalmış.

Ben ziyarete gittiğimde yetmiş küsur yaşındaydı, ama hâlâ Hector'un bana anlattığı kişi gibi hissediyordu.

Ya Herman Loesser? Onu hatırlıyor muydu Nora?

Onun adını andığımda ağladı.

Nasıl yani?

Yani gözlerine yaşlar doldu ve yanaklarından aşağı yuvarlandı. Ağladı. Tıpkı senin ve benim gibi. Herkesin ağladığı gibi.

Şu işe bak!

Öyle şaşırdı ve utandı ki kalkıp odadan çıktı. Geri döndüğünde elimi tutup özür diledi. Onu çok uzun zaman önce tanımıştım, dedi, ama hiç aklımdan çıkaramadım. Son elli dört yıldır hep onu düşündüm.

Uyduruyorsun.

Ben hiçbir şey uydurmam. Oraya gitmemiş olsaydım ben de inanmazdım buna. Ama aynen böyle olmuş, Hector'un söylediği gibi olmuş. Bana yalan söylediğini ne zaman düşünsem doğruyu söylediği çıkıyor ortaya. Hikâyesini olanaksız kılan da bu, David. Bana gerçeği anlatmış o.

Yedi

O gece ay çıkmamıştı. Arabadan inip ayağımı yere bastığımda kendi kendime şöyle söylediğimi hatırlıyorum: Alma kırmızı ruj sürmüş, araba sarı ve bu gece gökte ay yok. Ana binanın arkasındaki karanlıkta Hector'un ağaçlarının hatlarını hayal meyal seçebiliyordum: rüzgârda oynaşan iri gölge kütleleri.

Bir Ölünün Anıları, ağaçların anlatıldığı bir bölümle başlar. Ön kapıya yaklaşırken bunları düşündüğümü fark ettim, Chateaubriand'ın iki bin sayfalık anılarının üçüncü paragrafının çevirisini anımsamaya çalışıyordum, hani şu “*Ce lieu me plait; il a remplacé pour moi les champs paternels*” diye başlayıp şu cümlelerle biten paragraf: “*Ağaçlarıma tutkunum. Onlara mersiyeler, soneler ve şiirler düzdüm. Kendi ellerimle yetiştirmedğim, köküne dadanan solucandan ya da yapraklarına yapışan tırtıldan kurtarmadığım bir tek ağaç bile yoktur. Çocuklarımmış gibi hepsinin adını biliyorum. Onlar benim ailem. Başka ailem yok, ölürken yanlarında olmayı diliyorum.*”

O gece Hector'u göreceğimi sanmıyordum. Alma havaalanından telefon ettiğinde Frieda, biz çiftliğe vardığımızda Hector'un büyük olasılıkla uyumuş olacağını söylemişti. Hâlâ ayakta, demişti, ama yarın sabahdan önce benimle konuşabileceğini sanmıyordu; eğer o saate kadar sağ kalırsa.

Aradan on bir yıl geçti ama ben hâlâ, kapıya varmamızdan önce durup geri dönmüş olsaydım ne olurdu diye düşünüyorum. Alma'nın omzuna sarılıp doğruca eve doğru yürüyeceğim yerde bir an durup gökyüzünün öteki yarısına bakmış ve orada ışıldayan tekerlek gibi bir ay görmüş olsam ne olurdu acaba? O zaman, o gece ay çıkmamıştı demek doğru olur muydu? Eğer arkama dönüp bakmak zahmetine katlanmasaydım, doğru olurdu. Ayı hiç görmeseydim, gökte ay vardı diyemezdim.

Zahmete katlanmadım demek istemiyorum. Dikkat kesilmiştim, çevremde olup biteni özümsemeye çalışıyordum, yine de kuşkusuz pek çok şeyi gözden kaçırdım. Hoşunuza gitsin gitmesin, ben yalnızca gördüklerimi yazabilirim, görmediklerimi değil. Başarısız olduğumu itiraf ediyorum değilim, nasıl bir yöntem kullandığımı açıklıyor, ilkelerimi anlatıyorum. Ben ay görmediysem demek ki ay yoktu.

Eve girer girmez Frieda beni alıp Hector'un ikinci kattaki odasına götürdü. Çevreme ancak şöyle gelişigüzel bakma fırsatı bulabildim, üstünkörü bir fikir edinebildim: Frieda'nın kısacık kesilmiş beyaz saçları, tokalaşırken elimi sımsıkı tutması, gözlerindeki yorgunluk; söylemem gereken şeylerden birini bile söyleyemeden (beni kabul ettiğiniz için teşekkür ederim, umarım Hector kendini daha iyi hissediyordur), Hector'un uyanık olduğunu söyledi bana. Beni hemen görmek istiyormuş; bir anda kendimi beni üst kata götüren Frieda'nın arkasında buldum. Ne evin nasıl bir yer olduğunu görebildim –yalnızca geniş ve basit döşeli olduğunu, duvarlarda pek çok tablo ve resim (belki Frieda'nındı bunlar belki de değildi) asılı olduğunu seçebildim– ne de bize kapıyı açan garip insan hakkında düşünebildim; kapıyı açan öylesine ufacık tefecik bir adamdı ki Alma eğilip onu yanağından öpene kadar farkına varmadım bile. Frieda biraz sonra girdi odaya, iki kadının kucaklaştığını hatırlıyorum ama üst kata çıkarken Alma'nın yanımda olup olmadığı aklımda kalmadı. O noktada Alma'nın izini yitiriyorum. Zihnimde arıyorum onu ama bir türlü yerini saptayamıyorum. Merdivenin üst başına vardığımda Frieda da kaçınılmaz olarak siliniyor görüntüden. Belki her şey böyle olmadı ancak ben böyle hatırlıyorum. Kendimi ne zaman Hector'un odasına girerken düşünsem hep yalnız

başına girdiğimi görüyorum.

Sanırım beni en çok şaşırtan, Hector'un somut olarak karşımda durmasıydı. Onu yatağında yatarken görene kadar varlığına tam olarak inandığıma emin değilim. En azından gerçek olduğuna inanmamıştım, yani Alma'nın ya da kendimin varlığına inandığım gibi, Helen'in, hatta Chateaubriand'ın varlığına inandığım gibi inanmamıştım ona. Hector'un elleri, gözleri, tırnakları ve omuzları, boynu ve sol kulağı olması, yani elle tutulur gözle görülür olması, hayali bir yaratık olmaması beni hayrete düşürmüştü. O kadar uzun zamandır kafamın içindeydi ki, başka bir yerde var olabilmesi mümkün görünmüyordu.

Kemikli, karaciğer hastalığının göstergesi olan lekelerle kaplı eller, boğumlu parmaklar ve kalın, kabarmış damarlar, çenesinin altındaki sarkık etler, aralık duran ağız. Ben odaya girdiğimde sırtüstü, kolları örtünün üzerinde yatıyordu, uyanıktı ama kıpırdamıyordu, trans halindeymişçesine gözlerini tavana dikmişti. Ancak bana doğru döndüğünde o gözlerin Hector'un gözleri olduğunu gördüm. Kırışık yanaklar, derin çizgili alın, sarkık gıdı, taraz taraz beyaz saçlar; yine de o yüzün Hector'un yüzü olduğunu tanıdım. O bıyıklı ve beyaz takım elbiseli hali altmış yıl öncede kalsa da karşımdaki aynı kişiydi. Yaşlanmıştı, hem de çok, yine de ondan bir şeyler kalmıştı geriye.

Zimmer, dedi. Gel yanıma otur Zimmer, ışığı da söndür.

Sesi cılızdı, balgamla boğulmuştu, boğuk iniltiyle hafifçe içini çekiyor, heceleri yarım bırakıyordu, ama ne söylediğini anlamama yetecek kadar duyuyordum sesini. Adımın sonundaki "r" harfini hafif yuvarlayarak çıkarmıştı ağızdan, uzanıp komodinin üzerindeki lambayı söndürürken, acaba İspanyolca konuşsak onun için daha mı kolay olur, diye düşündüm. Işık söndükten sonra odanın öteki ucunda ikinci bir lambanın yanmakta olduğunu fark ettim –geniş tirşe bir siperliği olan ayaklı bir lambaydı–, lambanın yanındaki koltukta bir kadın oturuyordu. Ona baktığımda hemen ayağa kalktı, o kalkarken yerimden sıçramış olmalıyım, yalnızca ürktüğüm için değil, kadın küçücük olduğu için, aşağıda bana kapıyı açmış olan adam kadar minicikti. Her ikisinin boyu da bir otuzdan fazla olamazdı. Arkamdan Hector'un kahkahasını duyduğumu sandım (zayıf bir hırıltı gibiydi ses, kahkaha benzeri bir şey), sonra kadın beni sessizce başıyla selamladı ve odadan çıkıp gitti.

Bu da kim? diye sordum.

Korkmana gerek yok, dedi Hector. Adı Conchita. Aileden biri.

Onu görmedim de ondan. Şaşırdım.

Erkek kardeşi Juan da burada yaşıyor. Küçük insanlar. Konuşamayan küçük tuhaf insanlar. Onlara güveniriz.

Öteki ışığı da kapatmamı ister misiniz?

Yo, o kalsın. Gözlerimi acıtmıyor. Rahatım ben.

Yatağın yanındaki iskemleye oturdum ve öne eğildim, ağzına olabildiğince yakın olmak istiyordum. Odanın karşı tarafından vuran ışık, mum ışığından daha fazla değildi, yine de Hector'un yüzünü

görmeme, gözlerine bakmama yetiyordu. Yatağın üstünde solgun bir ışıltı dolaşıyordu, gölgeler ve karanlıkla karışık sarımtırak bir hava.

Ölüm hep erken gelir, dedi Hector, ama ben korkmuyorum. Benim gibilerin başının ezilmesi gerek. Geldiğin için sağ ol Zimmer. Geleceğini sanmıyordum.

Alma beni ikna etti. Onu bana çok önce yollamalısınız.

Beni altüst ettin arkadaş. Önceleri, senin yaptıklarını kabul etmek istemedim. Ama sanırım şimdi memnunum.

Ben hiçbir şey yapmadım.

Bir kitap yazdın. O kitabı üst üste okudum ve durmadan kendime şu soruyu sordum: Neden beni seçtin? Amacın neydi, Zimmer?

Sen beni güldürdün. Başka bir nedeni yok. İçimde bir kapıyı araladın, o andan sonra da yaşamımı sürdürmem için bahanem oldun.

Kitabında böyle demiyorsun. Benim bıyıklı günlerimi onurlandıran bir kitap o, ama kendinden hiç söz etmiyorsun.

Ben kendimden söz etmeyi sevmem. Rahatsız olurum.

Alma büyük kederlerden, dayanılmaz acılardan söz etti bana. Bu acıyı taşımana yardımcı olduysam belki de hayatımdaki en büyük iyiliği yapmışımdır.

Ölmek istiyordum. Alma'nın bana bu öğleden sonra anlattıklarını dinledikten sonra sizin de o duruma gelmiş olduğunuzu tahmin ediyorum.

Alma olanları sana anlatmakta haklıydı. Ben gülünç bir adamım. Tanrı benimle pek çok oyun oynadı, o oyunları ne kadar bilirsen filmlerimi o kadar iyi anlarsın. Filmlerim hakkındaki görüşlerini merakla bekliyorum Zimmer. Senin düşüncen benim için çok önemli.

Filmlerden hiç anlamam.

Ama sen başkalarının çalışmalarını inceliyorsun. O kitapları da okudum. Çevirilerini, şairler üzerine yazdıklarını. Rimbaud konusunda yıllarını harcaman bir rastlantı değil. Bir şeye sırt çevirmenin ne demek olduğunu anlıyorsun sen. Böyle düşünebilen birine hayranlık duyarım. Senin düşünceni benim için önemli kılıyor bu.

Bugüne kadar hiç kimsenin düşüncesini sormadan yaşadınız. Başkalarının ne düşündüklerini bilmeye neden böyle birdenbire ihtiyaç duydunuz?

Çünkü yalnız değilim ben. Burada başkaları da yaşıyor, yalnızca kendimi düşünmemeliyim.

Anlatılanlardan bildiğime göre, karınızla siz her zaman birlikte çalıştınız.

Doğru. Ama Alma'yı da düşünmeliyim.

Biyografi mi?

Evet, yazdığı şu kitap. Annesinin ölümünden sonra ona bunu borçlu olduğumu düşündüm. Alma o kadar az şeye sahip ki, ona hayatta bir fırsat vermek için kendimle ilgili bazı düşüncelerimden vazgeçmeme değer diye düşündüm. Bir baba gibi davranmaya başladım. Bundan beter şeyler de gelebilirdi başıma.

Ben babasının Charlie Grund olduğunu sanmıştım.

Oydu. Ama ben de babasıyım Alma'nın. Alma buranın çocuğu. Eğer benim yaşamımı bir kitaba dönüştürebilecekse belki Alma'nın da şansı açılabilir. En azından ilginç bir öykü. Budalaca bir öykü belki, ama ilginç yanları yok değil.

Demek artık kendinize aldırılmıyorsunuz, havlu atıyorsunuz.

Ben kendime hiçbir zaman aldırmadım ki. Başkalarına örnek biri haline gelmek neden derdim olsun ki? Belki onları güldürürüm. İşte böylesi iyi olurdu; insanları yeniden güldürmek. Sen güldün Zimmer. Belki senin yanında başkaları da gülmeye başlar.

Tam havaya giriyorduk, sohbetimiz tam koyulaşıyordu ki Hector'un son söylediğine yanıt vermeme fırsat kalmadan Frieda odaya girip elini omzuma koydu.

Artık bırakalım da biraz dinlensin, dedi. Yarın sabah konuşmaya devam edersiniz.

Konuşmamızın böyle yarıda kesilmesi moralimi bozmuştu, ancak itiraz edecek durumda değildim. Frieda'nın bana tanıdığı süre beş dakika bile değildi ama Hector daha şimdiden gönlümü çelmişti, ondan hoşlanmaya başlamıştım bile, oysa böyle bir şeyin mümkün olacağına inanamazdım. Ölüm döşeğindeyken böylesine etkileyebiliyorsa, diye geçirdim içimden, sapasağlamken kimbilir nasıl biriydi.

Odadan çıkmadan önce bana bir şey söylediğini biliyorum, ama ne söylediğini anımsayamıyorum. Basit ve nazik bir şeydi, sözcükler tam olarak aklıma gelmiyor. “Devamı var”dı sanırım söylediği, ya da “Yarın görüşürüz Zimmer” gibi bir şey, fazla önemi olmayan sıradan bir söz; tabii, önemli olan, bir geleceği olacağına hâlâ inanmasıydı, o gelecek ne kadar kısa olursa olsun. Ben iskemlemden kalkarken uzanıp kolumu tuttu. Bunu anımsıyorum. Elinin soğuk, pençemsî dokunuşunu ve şöyle düşündüğümü anımsıyorum: Bunları yaşıyorum. Hector Mann hayatta, bana dokunan onun eli. Sonra, bu elin dokunuşunun nasıl olduğunu aklımda tutmamı kendime anımsattığımı anımsıyorum. Hector Mann yarına sağ çıkmazsa, onu canlı olarak gördüğümün tek kanıtı bu olacaktı.

O ilk telaşlı dakikaların ardından birkaç saatlik bir sükûnet dönemi yaşadık. Frieda üst katta kaldı, Hector'un yanına gittiğimde oturduğum koltukta oturdu, Alma ile ben de alt kata, mutfaka indik; mutfak taş duvarlı, ferah, aydınlık bir yerdi, içinde bir şömine vardı, altmışlı yılların başından kalmışa benzeyen bir sürü eski aletle doluydu. Orada olmak hoşuma gitti, uzun tahta masada Alma'nın yanında oturmak ve az önce Hector'un dokunduğu yere şimdi onun dokunduğunu hissetmek de. İki

farklı hareket, iki farklı anı; peş peşe. Tenim uçucu duyumsamaların palimpsesti⁷ olmuştu ve her bir tabakada kimliğimin damgası vardı.

Akşam sofrasında sıcak-soğuk yemekler gelişi güzel sunulmuştu: mercimek çorbası, sosis, peynir, salata ve bir şişe de kırmızı şarap. Yemekte bize Juan ile Conchita hizmet etti, *konuşamayan o tuhaf küçük insanlar*; beni az buçuk huzursuz ettiklerini inkâr edemeyeceğim ama onlarla ilgilenemeyecek kadar başka şeylerle doluydu kafam. Onlar ikiz, dedi Alma, on sekiz yaşındalarken Frieda ile Hector'un yanında çalışmaya başlamışlar, yani yirmi yıldan fazla olmuş. Hiçbir eksiği olmayan minik bedenlerini, hantal köylü suratlarını, neşeli gülümsemelerini ve açıkça belli olan iyi niyetlerini fark ettimse de onların Alma ile konuşmalarını izlemekten çok Alma'nın onlarla ellerini kullanarak konuşmasını izlemek daha çok ilgimi çekmişti. Alma'nın dilsiz alfabetesini böyle akıcı bir biçimde kullanması, koca koca cümleleri parmaklarını birkaç kez hızla büküp kıvrılarak aktarması beni şaşırtmıştı; benim seyretmek istediğim parmaklar da Alma'nın parmaklarıydı. Saat ilerliyordu ne de olsa, çok geçmeden yatağa gidecektik. O sırada olan bitene rağmen benim düşünmeyi yeğlediğim konu da buydu.

Şu üç Meksikalı kardeşi hatırlıyor musun? diye sordu Alma.

İlk evin yapılmasına yardım edenler.

Lopez kardeşler. Ailenin dört de kızı vardı; Juan ile Conchita, üçüncü kız kardeşin en küçük çocukları. Lopez kardeşler Hector'un filmlerinin setlerinden pek çoğunu kurdular. Tam on bir oğulları vardı üçünün, babam oğlanlardan altı yedisini film teknisyeni olarak eğitti. Ekip onlardan oluşuyordu. Babaları setleri kuruyor, oğulları da kameraları ya da kaydırma arabalarını kullanıyor, ses kayıtçısı, asistan, set yardımcısı ve işçibaşı olarak çalışıyorlardı. Bu yıllarca böyle sürdü. Çocukken Juan ve Conchita ile oynardım. Dünyadaki ilk arkadaşlarım onlardı.

Sonunda Frieda aşağı indi ve mutfakta bize katıldı. Conchita musluğun başında tabak yıkıyordu (bir taburenin üstüne çıkmış, yedi yaşındaki çocuk bedeniyle bir yetişkin gibi ustalıkla çalışıyordu); Frieda'yı görür görmez talimat beklercesine ona uzun uzun, soru soran gözlerle baktı. Frieda başını sallayınca Conchita tabağı bıraktı, ellerini bir kurulama bezine silip mutfaktan çıktı. Hiçbir şey söylenmemişti, yine de Conchita'nın üst kata çıkıp Hector'un yanında oturacağı, o iki kadının ona nöbetleşe baktıkları belliydi.

Hesabıma göre Frieda Spelling'in yetmiş dokuz yaşında olması gerekiyordu. Alma'nın onu tanımlarken anlattıklarını dinlerken atmaca gibi bir kadın canlandırmıştım gözümde: lafını sakınmayan, korkutan bir kadın, gerçek ötesi bir tip; oysa o akşam gelip yanımıza oturan kadın sakin, yumuşak, neredeyse çekingen biriydi. Ne dudağında boya ne yüzünde makyaj vardı, ne de saçına başına çekidüzen vermişti; ama yine de kadınsıydı, yalın, cismani olmayan bir tarzda yine de güzeldi. Ona bakarken, akli maddeye üstün gelen nadir insanlardan biri olduğumu hissetmeye başladım. Zaman bu insanlardan bir şey alıp götürmez, yaşlanırlar, ama kim oldukları değişmez, hayatta kaldıkça kendilerini daha da eksiksiz olarak ve acımasızca yeniden yaratırlar.

Karışıklık için özür dilerim, Profesör Zimmer, dedi. Güç bir zamanda geldiniz. Hector kötü bir sabah geçirdi, ama Alma ile sizin yolda olduğunuzu söyleyince uyumamakta ısrar etti. Umarım rahatsız olmaz.

Güzel bir görüşme yaptık, dedim. Sanırım gelmem onu mutlu etti.

Mutlu doğru sözcük olmayabilir, ama çok, çok yoğun bir duygu içinde. Bu eve oldukça büyük bir hareket getirdiniz profesör. Bunun farkında olduğunuza eminim.

Ben ona yanıt veremedim Alma araya girip konuyu değiştirdi. Huyler ile bağlantı kurdunuz mu? diye sordu. Rahat soluk alıp veremiyor ya. Düünden çok daha kötü.

Frieda içini çekti, sonra elleriyle yüzünü ovuşturdu; az uyku, fazla heyecan ve kaygı nedeniyle bitkindi. Huyler'a telefon etmeyeceğim, dedi (Alma'dan çok kendine söylüyordu bunu sanki, daha önce defalarca üzerinden geçtiği bir argümanı yineler gibiydi), çünkü Huyler, *onu hastaneye getirin*'den başka bir şey demeyecek, Hector da hastaneye gitmez. Hastanelerden bıktı. Söz vermeme istedi, ben de söz verdim. Artık hastane filan yok Alma. Huyler'ı çağırmanın da yararı yok yani.

Hector zatürree, dedi Alma. Tek ciğeri var ve artık çok güç soluk alabiliyor. Bu yüzden Huyler'ı araman gerek.

Hector evinde ölmek istiyor, dedi Frieda. Son iki gündür bana durmadan bunu söylüyor, ben de onun isteğine karşı çıkacak değilim. Ona söz verdim.

Senin halin yoksa onu Saint Joseph Hastanesi'ne ben arabayla götürebilirim, dedi Alma.

Hector istemezse olmaz, dedi Frieda. Şimdi onunla bunu konuşamayız, çünkü uyuyor. İstersen sabah bir deneriz, ama onun iznini almadan böyle bir şey yapmam.

İki kadın konuşmaya devam ederlerken başımı kaldırıp bakınca Juan'ın ocağın önünde bir tabureye çıkmış olduğunu gördüm, bir tavada omlet pişiriyordu. Yemek pişince bir tabağa aktardı ve alıp Frieda'nın oturduğu yere taşıdı. Yumurtalar sıcacık ve sapsarıydı, mavi tabağın içinden kıvrılarak duman çıkıyordu; sanki o yumurtaların kokusu görünür olmuştu. Frieda bir an baktı tabağa, ama ne olduğunu anlamamış gibiydi. Bir avuç taş da olabilirdi o tabağın içinde, uzaydan düşen bir ektoplazma da, hepsi olabilirdi de yiyecek olamazdı sanki, Frieda o tabaktakinin yiyecek olduğunu anlamış olsa bile alıp ağzına atmaya hiç niyeti yoktu. Onun yerine kendine bir kadeh şarap koydu, ama küçük bir yudum aldıktan sonra içkisini masaya bıraktı. Kadehi yavaşça kendinden uzaklaştırdı, sonra, öteki eliyle de yumurtaları itti.

Kötü zamanlama, dedi bana dönüp. Sizinle konuşabilmeyi umuyordum, sizi daha iyi tanımak istiyordum, ama bu pek mümkün olacak gibi görünmüyor.

Bunun yarını da var, dedim.

Belki, dedi. Şu anda ben yalnızca şimdikiyi düşünüyorum.

Biraz uzanmalısın Frieda, dedi Alma. En son ne zaman uyudun?

Hatırlayamıyorum. Sanırım evvelki gün. Sen buradan ayrılmadan önceki gece.

Eh, ben döndüm işte, dedi Alma, David de burada. Her şeyi sen üstlenmek zorunda değilsin.

Değilim, dedi Frieda, zaten üstlenmedim de. Küçük insanlar bana çok yardımcı oldular, ama Hector'la konuşabilmek için yanında olmalıyım. Artık işaret bile edemeyecek kadar güçsüz.

Git, dinlen biraz, dedi Alma. Hector'un yanında ben kalırım. David'le birlikte kalırız yanında.

Kusura bakmazsanız, dedi Frieda, bu gece burada kalabilirseniz kendimi çok daha iyi hissedeceğim. Profesör Zimmer kulübede yatabilir, ama sen benimle birlikte üst katta kalsan iyi olur. Bir şey olursa diye. Sence uygun mu? Büyük konuk odasındaki yatağı Conchita'ya hazırlattım bile.

Tamam, olur, dedi Alma. Ama David'in kulübede yatmasına gerek yok. Benimle kalabilir.

Ya! dedi Frieda, hazırlıksız yakalanmıştı. Peki Profesör Zimmer ne diyor bu işe?

Profesör Zimmer bu planla mutabık, dedim.

Ya! dedi Frieda yine ve mutfığa girdiğinden beri ilk kez gülümsedi. Müthiş bir gülümseme olduğunu düşündüm bunun, hayret ve inanmazlık doluydu, Frieda'nın gözleri Alma ile benim aramda gidip gelirken yüzündeki gülümseme genişledi. Aman Tanrım, dedi, amma da hızlıymışsınız. *Böyle* bir şey kimin aklına gelirdi?

Hiç kimsenin, demek üzereydim, ama daha ağzımı açamadan telefon çaldı. Tuhaf bir biçimde kesilmişti sözüm, Frieda'nın ağzından *böyle* bir şey sözü çıkar çıkmaz kesildiğinden bu iki olay arasında bir bağ var gibi göründü bana, sanki telefon, Frieda'nın *böyle* bir şey sözüne yanıt olarak çalmıştı. Frieda'nın havası tümüyle değişti, yüzüne yayılmakta olan sevinç ışıltısı silinip gitti. Ayağa kalktı, telefona doğru giderken benim aklıma telefonun (ahize Frieda'nın sağ tarafında, açık kapının hemen yanındaki duvarda takılıydı) amacının, Frieda'ya gülümsememesi gerektiğini, ölüm olan bir evde gülümsemeyeceğini hatırlatmak olduğu geldi. Saçma bir düşünceydi bu, ama sezgimin yanlış olduğu anlamına gelmezdi. Ben tam "hiç kimsenin" demek üzereyken Frieda ahizeyi alıp kim arıyor diye sormuş ve karşı tarafta ses veren hiç kimse olmamıştı. Alo, dedi Frieda, kimsiniz? Yanıt gelmeyince bir kez daha sordu, sonra telefonu kapattı. Bize döndüğünde yüzünde kederli bir gülümseme vardı. Kimse yok, dedi. Lanet olsun, kimse yok.

Hector birkaç saat sonra, sabaha karşı üçle dört arasında öldü. O öldüğünde Alma ile ben konuk odasındaki yatakta örtülerin altında çırılçıplak uyuyorduk. Sevişmiş, konuşmuş, tekrar sevişmiştik; bedenlerimizin ne zaman iflas ettiğini bilemiyorum. Alma iki gün içinde ülkenin bir ucundan öteki ucuna gidip gelmiş, havaalanlarına gidip dönmek için yüzlerce kilometre yol yapmıştı, yine de Juan gelip kapıyı tıklattığında uykusundan sıyrılıp doğrulabildi, bense bunu beceremedim. Bütün o gürültü ve karmaşa içinde uyudum ve her şeyi kaçırdım. Yıllarca uykusuzluk ve uykusuz geceler geçirdikten sonra sonunda deliksiz uyumuştum, ne var ki uyumamam gereken tek gecede olmuştu bu.

Saat ona kadar gözlerimi açmadım. Alma yatağın kenarına oturmuş eliyle yanağımı okşuyor, sakın ama acelesi olduğunu belli eden bir sesle adımları fısıldıyordu; binbir zorlukla gözlerimi aralayıp dirseğime dayanarak doğrulduğumda bir on ya da on beş dakika daha bana haberi vermedi. Önce öpüştük, sonra duygularımız konusunda mahrem şeyler söyledik, sonra Alma bana bir fincan kahve uzattı, söze başlamadan önce kahvemini dibine kadar içip bitirmemi bekledi. Bunu yapacak güce ve disipline sahip olduğu için hep hayran olmuşumdur ona. Hector'dan hemen söz açmamakla bana

hikâyenin içinde boğulmamıza izin vermeyeceğini söylemiş oluyordu. Biz kendi hikâyemize başlamıştık, bu da en az kendi yaşamı olan –ki benimle karşılaşana kadar bütün yaşamı oydu– hikâye kadar önemliydi Alma için.

Hector ölürken uykuda olduğum için memnun olduğunu söyledi. Yalnız kalmak ve gözyaşı dökmek için zamanı olmuştu böylece, gün başlamadan biraz kendine gelmek için. Güç bir gün olacak, diye devam etti, ikimiz için de güç ve hareketli bir gün olacak. Frieda savaşa başlamıştı, dört koldan saldırıyor, her şeyi olabildiğince çabuk ateşe atmaya hazırlanıyordu.

Yirmi dört saatimiz olduğunu sanıyordum, dedim.

Ben de öyle sanıyordum. Ama Frieda bu işin yirmi dört saat içinde bitirilmesi gerektiğini söylüyor. O gitmeden önce birbirimize girdik.

Gitmeden mi? Yani Frieda şimdi çiftlikte değil mi?

Anlatsam inanmazsın. Hector öleli on dakika olmuştu ki Frieda eline telefonu aldı, Albuquerque'deki Vista Verde morgunda biriyle konuşmaya başladı. Olabildiğince çabuk bir araba gönderin, dedi onlara. Araba yedi yedi buçuk civarında geldi, yani şu sırada oraya varmış olmalılar. Hector'un bugün yakılmasını planlıyor.

Bunu yapabilir mi? Önce bir sürü formaliteden geçilmesi gerekmiyor mu?

Bütün gereken bir ölüm belgesi. Doktor cesedi muayene ettikten ve Hector'un doğal nedenlerle öldüğünü söyledikten sonra Frieda istediğini yapabilir.

Bunca zamandır kafasında bunu planlamış olmalı. Sana söylememiş.

Ne tuhaf. Biz sinema salonunda Hector'un filmlerini izlerken Hector'un bedeni bir fırında bir avuç kül olacak.

Sonra Frieda geri dönecek ve filmler de yanıp kül olacak.

Birkaç saatimiz var. Hepsini izlemeye zamanımız yetmez, ama şimdi başlarsak iki-üç tanesini seyredebiliriz.

Pek az, değil mi?

Hepsini bu sabah yakmaya hazırlanıyordu. Hiç değilse onu bundan vazgeçirebildim.

Bu söylediklerine bakılırsa Frieda aklını kaçırmış.

Kocasını ölünce yaptığı ilk iş onun çalışmalarını yok etmek oluyor, birlikte yarattıkları her şeyi. Durup düşünse böyle bir şeye kalkışamazdı. Elbette ki aklını kaçırdı. Hector'a bu sözü vereli neredeyse elli yıl olmuş, bugün de sözünü tutma zamanı geldi. Onun yerinde ben olsaydım, bu işi olabildiğince çabuk yapıp bitirirdim. Bir an önce bitirip sonra da kendimi koyuverirdim. İşte bu yüzden Hector ona yalnızca yirmi dört saat verdi. Yaptığından kuşkuya düşecek zamanı olmasını istemedi.

Alma ayağa kalktı, odada dolaşıp panjurları açarken ben yataktan çıkıp üstümü giyindim. Söyleyecek daha yüzlerce şey vardı, ama bunları filmleri izlememizden sonraya bırakmamız gerekiyordu. Alma panjurları kaldırırken pencerelerden içeri güneş girdi, odayı öğle öncesinin parlak aydınlığıyla doldurdu. Alma'nın üzerinde kot pantolon olduğunu hatırlıyorum, bir de beyaz merserize kazak. Ne ayakkabı giymişti ne de çorap, o güzelim küçük parmaklarının tırnakları kırmızı boyalıydı. Olayların böyle gelişeceği hesapta yoktu. Hector'un ölmeyip beni bekleyeceğini, çiftlikte ağır tempolu, düşünceli günler geçireceğimi, o yaşlı adamın odasında, karanlıkta oturup eski filmlerini izlemekten başka bir işimiz olmayacağını sanmıştım. Hayal kırıklıkları arasında seçim yapmak, hangi hüsranın daha kötü olduğuna karar vermek güçtü: onunla bir daha konuşamayacak olmak mı yoksa hepsini görmeme fırsat bulamadan o filmlerin yakılacak olması mı.

Aşağı inerken Hector'un odasının önünden geçtik, içeri baktığımda küçük insanların yatağın çarşaflarını çıkardıklarını gördüm. Oda tümüyle boşalmıştı. Çalışma masasıyla komodinin üzerini dolduran objeler kaldırılmıştı (hap şişeleri, su bardakları, kitaplar, termometreler, havlular), yere saçılmış battaniyeler ve yastıklar dışında o odada topu topu yedi saat önce birinin öldüğünü düşündürecek hiçbir şey yoktu. O iki insana gözüm iliştiğinde yatak çarşafını çıkarıyorlardı. Yatağın iki yanında durmuşlardı, elleri havadaydı, çarşafı tutup yatağın başucundan aşağı aynı anda çekmeye hazırlanıyorlardı. Bu işi eşzamanlı olarak yapmaları gerekiyordu, çünkü ikisi de çok miniktiler (başları yatağın boyunu ancak geçiyordu); çarşaf yatağın üzerinde havalandığında çeşitli lekeler ve rengi atmış yerler gördüm, Hector'un dünyadaki varlığını dolaylı olarak hatırlatan son şeyler. Hepimiz ölürken idrarımızı ve kanımızı dışarı sızdırırız, yeni doğmuş bebekler gibi pisleriz her yerimizi, kendi tükürüğümüzde boğuluruz. Bir saniye sonra çarşaf yeniden düzeldi, sağır dilsiz hizmetkârlar yatağın ayakucuna doğru ilerlerken çarşaf katlandı ve sonra sessizce yere düştü.

Alma, gösterim salonuna götürmemiz için içecek ve sandviçler hazırlamıştı. Piknik sepetini doldurmak üzere mutfığa gittiğinde ben alt katta dolaştım, duvarlardaki sanat yapıtlarına baktım. Sırf salonda üç düzine tablo ve desen olmalıydı, holde de bir düzine daha: parlak, dalgalı soyut resimler, manzaralar, portreler, karakalem ve mürekkeple çizilmiş desenler. İmzalı olanı yoktu, ama bunların hepsi bir kişinin elinden çıkma gibiydi, bunun da anlamı sanatçının Frieda olduğuydu. Plak dolabının üstünde asılı olan küçük bir resmin önünde durdum. Her şeye bakacak zaman olmayacaktı, ben de bu resme dikkatimi verip ötekileri boş vermeyi kararlaştırdım. Küçük bir çocuğun tepeden görünümüydü: gözlerini kapamış sırtüstü yatan iki yaşlarında bir çocuktü, herhalde beşiğinde uyuyordu. Kâğıt sararmış ve kenarlarından biraz kıvrılmıştı, resmin ne kadar eski olduğunu görünce resimdeki çocuğun Tad olduğuna emin oldum, yani Hector ile Frieda'nın ölmüş oğulları. Gevşek duran çıplak kollar ve bacaklar, çıplak gövde, uçları bir araya getirilip çengelliğneyle tutturulmuş pamuklu bir alt bezi, başının gerisinde belli belirsiz fark edilen yatak parmaklığı. Resim hızlı, içten geldiği gibi çizilmiş duygusunu uyandırıyor. Kesik kesik, kendinden emin kalem darbeleriyle beş dakikadan daha az bir zamanda tamamlanmış olmalıydı. O sahneyi gözümde canlandırmaya, kalemin kâğıda ilk değdiği anı kestirmeye çalıştım. Bebeği ikinci uykusuna yatınca annesi başucunda oturuyor. Kitap okuyor, ama başını kaldırıp çocuğunu o savunmasız pozda görünce –başı arkaya, yana doğru atılmış– cebinden bir kalem çıkartıp onun resmini çizmeye başlıyor. Yanında kâğıt olmadığı için kitabının boş olan son sayfasını kullanıyor. Resim bittiğinde sayfayı koparıyor ve bir kenara koyuyor; ya da koparmayıp yerinde bırakıyor, sonra da unutuyor. Unutursa, kitabı yeniden açıp kayıp resmi bulması yıllar sürer. Ancak o zaman o kurumuş sayfayı kesip çıkarır, çerçeveletir ve duvara asar. Bunun ne zaman olduğunu asla bilemeyecektim. Kırk yıl önce de olmuş olabilirdi, geçen ay da; ama

oğlunun resmi eline ne zaman geçmiş olursa olsun o bulduğunda çocuk çoktan ölmüştü – belki de uzun zaman olmuştu öleli, belki resim bulunduğu ben doğmamıştım bile.

Alma mutfaktan döndükten sonra elimi tutup beni salondan çıkardı, bitişikteki, duvarları beyaz badanalı, zemini kırmızı arduvaz taş döşeli koridora götürdü. Görmeni istediğim bir şey var, dedi. Zamanımızın olmadığını biliyorum ama bu bir dakikayı bile almaz.

Koridorun ucuna kadar gittik, birkaç kapının önünden geçtik ve sonuncusunun önünde durduk. Alma yiyecek sepetini yere bıraktı, cebinden bir öbek anahtar çıkardı. Halkada on beş yirmi anahtar olmalıydı, Alma aradığını bir çırpıda buldu, kilide soktu. Hector'un çalışma odası, dedi. Zamanının çoğunu burada geçiriyordu. Çiftlik onun dünyasıydı, ama bu oda o dünyanın merkeziydi.

Oda kitaplarla doluydu. İçeri girdiğimde ilk gözüme çarpan bu oldu: oradaki kitapların çokluğu. Dört duvardan üçünde, yerden tavana kadar raflar vardı ve o raflar tıkabasa kitap doluydu. İskemlelerin, masaların, halının, çalışma masasının üzerinde yığın yığın, öbek öbek kitap vardı. Ciltli ve cilsiz kitaplar, yeni kitaplar ve eski kitaplar, İngilizce, İspanyolca, Fransızca ve İtalyanca kitaplar. Uzun, ahşap çalışma masası, odanın ortasında duruyordu; mutfaktaki masanın eşiydi, orada gördüğümü hatırladığım kitaplar arasında Luis Buñuel'in *Son Nefesim* adlı kitabı da vardı. Kitap ters çevrilmiş ve açık olarak koltuğun önünde durduğundan acaba Hector düşüp ayağını kırdığı gün onu mu okuyordu, diye geçirdim aklımdan; çalışma odasında geçirdiği son gün olmuştu o. Kitabın neresinde kaldığını görmek için yerden almak üzereydim ki Alma elimden tutup beni odanın dibindeki kitap raflarına doğru götürdü. Bunu ilginç bulacağını sanıyorum, dedi. Başının birkaç santim üstündeki bir dizi kitabı işaret etti bana (benim göz seviyemdeydi kitaplar), bu kitapların yazarlarının tümünün Fransız olduğunu fark ettim: Baudelaire, Balzac, Proust, La Fontaine. Biraz solda, dedi Alma. Gözlerimi sol tarafa kaydurdum, görmemi istediği şeyi bulmak için kitapların sırtlarını tararken Chateaubriand'ın Pléiade Yayınevi'nce basılmış iki ciltlik *Mémoires d'outre tombe* adlı kitabının yabancı olmadığını yeşil ve sarı yıldızlı renkleri gözüme çarpıverdi.

Pek de etkilememeliydi beni bu, ama etkiledi. Chateaubriand kimsenin bilmediği bir yazar değildi, yine de Hector'un da o kitabı okuduğunu, benim son on sekiz aydır içinde dolaştığım anılar labirentine onun da adım atmış olduğunu bilmek beni duygulandırmıştı. Bir başka temas noktasıydı bu belki, başlangıçtan beri beni Hector'a çekmiş olan rastlantısal karşılaşmalar ve ilginç duygu uyumları zincirinin yeni bir halkasıydı. İlk cildi raftan çekip açtım. Alma ile birlikte işimize başlamamız gerektiğinin farkındaydım, ancak elimi birkaç sayfanın üzerinde gezdirmek, Hector'un, odasının sessizliğinde okumuş olduğu sözcüklerden bazılarını elimle dokunmak dürtüsüne karşı koyamıyordum. Kitap ortaya yakın bir yerden açıldı, cümlelerden birinin altının kurşunkalemle incecik çizilmiş olduğunu gördüm. *Les moments de crise produisent un redoublement de vie chez les hommes*. Kriz anlarında insanın içindeki canlılık iki katına çıkar. Ya da, kısaca: İnsanlar köşeye kısıtlanmadıkça tam olarak yaşamaya başlamazlar.

Sandviçlerimiz ve soğuk içeceklerimizle yaz sıcağına attık kendimizi. Bir gün önce New England'daki korkunç fırtınanın içinde araba sürüyorduk. Şimdiyse çöldeydik, bulutsuz bir gökyüzünün altında yürüyorduk, temiz, ardiç kokulu havayı içimize çekiyorduk. Sağda Hector'un ağaçlarını görüyordum, bahçenin kenarı boyunca yürürken yüksek otların arasında ağustosböcekleri cırladılar. Sağa sola sıçramış binyaprakotu, pireotu ve kıtıklar. Bütün duyularım uyarılmıştı, delice

bir azimle doluydum, korku, beklenti ve mutluluk birbirine karışmıştı; sanki üç tane zihnim vardı da hepsi aynı anda çalışıyordu. Uzaklarda devasa dağlar duvar gibi yükseliyordu; tepemizde bir kartal daireler çiziyordu; mavi bir kelebek bir taşa kondu. Evden çıktuktan sonra yüz metre gitmiştik ki alnımın terlemeye başladığını hissettim. Alma bana beton basamakları çatlamış, önünde yabanotları bitmiş yayvan, tek katlı bir kerpiç binayı işaret etti. Filmler çekilirken oyuncularla teknisyenler orada kalıyorlardı, dedi, ama artık pencerelere kalaslar çakılı, suyla elektrik de kesik. Yapım sonrası binaları elli metre kadar ilerideydi, ama benim dikkatimi çeken onların gerisinde kalan bina oldu. Seslendirme stüdyosu devasa bir yapıydı, güneşin altında ışıldayan küp biçiminde yayvan bir beyazlık; o ortamda aykırı kaçtığını düşündüm, film çekilecek bir mekândan çok bir uçak hangarına ya da kamyon deposuna benziyordu. İçimden gelen bir dürtüyle Alma'nın elini sıktım, sonra parmaklarımı onun parmaklarına geçirip kenetledim. İlk önce ne seyredeceğiz? diye sordum.

Martin Frost'un İçsel Yaşamı.

Neden o da başkası değil?

Çünkü en kısası o. Onu sonuna kadar izleyebiliriz, işimiz bittiğinde Frieda hâlâ geri dönmemişse öteki kısa filme geçeriz. Başka çözüm yolu bulamadım.

Kusur bende. Buraya bir ay önce gelmeliydim. Kendimi ne kadar budala hissettiğimi bilemezsin.

Frieda'nın mektupları pek yüreklendirici değildi. Senin yerinde olsaydım ben de tereddüt ederdim.

Ben Hector'un hayatta olduğuna inanamıyordum. Sonra, buna inandım, ancak bu sefer ölmekte olduğunu kabullenemedim. O filmler yıllardır duruyordu. Çabuk davransaydım hepsini seyredebilirdim. İkişer üçer kez izleyebilirdim, ezberleyebilirdim, özümseyebilirdim. Şimdiyse bir tanesini izlemek için mücadele ediyoruz. Saçma bu.

Kendine işkence etme David. Senin çiftliğe gelmen gerektiğine onları ikna etmem bir yılımı aldı. Eğer suçlu arıyorsan suçlu benim. Ağır davranan bendim. Kendini budala gibi hisseden de benim.

Alma bir başka anahtar çıkarıp kapıyı açtı, eşikten geçip binaya adım attığımız anda ısı on derece birden düştü. Klima çalışıyordu, sabahtan akşama kadar çalıştırmıyorlarsa (ki bundan kuşkuluydum) demek ki Alma sabah erkenden gelmişti buraya. Önemsiz bir ayrıntı gibi görünüyordu bu, ama üzerinde birkaç saniye düşününce içimden Alma'ya karşı müthiş bir acıma duygusu yükseldi. Frieda'nın sabah saat yedi yedi buçukta Hector'un ölüsüyle birlikte çiftlikten ayrılışını izlemiş, sonra yukarı çıkıp beni uyandıracığı yerde yapım sonrası binasına gidip klimayı çalıştırmıştı. Bunu izleyen iki iki buçuk saat boyunca, burada tek başına oturmuş, binanın içi yavaş yavaş soğurken o Hector'un ölümünün yasını tutmuştu, iyice ağlayıp içini boşaltmadan benimle yüz yüze gelememişti. O saatleri film izleyerek geçirebilirdik, ama Alma başlamaya hazır değildi, böylece günün bir bölümü ellerimizin arasından kayıp gitmişti. Alma dayanıklı değildi. Sandığımdan daha yürekliydi, ama dayanıklı değildi, onun peşinden buz gibi koridordan geçip perdenin olduğu salona giderken bugünün onun için ne kadar da korkunç bir gün olacağını sonunda anladım, sabahtan bu yana ne kadar korkunç olduğunu da.

Sağda kapılar, solda kapılar, ama hiçbirini açacak zaman yoktu, içeri girip kurgu odasında ya da

seslendirme stüdyosunda dolaşacak, teçhizatın hâlâ orada olup olmadığını soracak zaman bile yoktu. Koridorun sonunda sola döndük, cüruf tuğladan yapılmış çıplak duvarlı bir başka koridordan geçtik (soluk mavi olduğunu hatırlıyorum), sonra çift kanatlı kapılardan küçük gösterim salonuna adım attık. İçeride üç sıra minderli katlanır koltuk vardı –her sırada sekiz on koltuk bulunuyordu–, zemin hafifçe eğimliydi. Ekran duvara tutturulmuştu, önünde sahne ya da perde yoktu, mat beyaz plastikten, üzerinde küçük küçük delikler bulunan, oksit parıltılı dikdörtgen bir ekrandı. Arkamızdaki duvarda çıkıntı gibi duran gösterim odacığın yer alıyordu. İçindeki ışıklar yanıyordu, arkamı dönüp baktığımda gözüme ilk çarpan, orada iki gösterici bulunduğuydu, ikisinde de birer makara film takılıydı.

Birkaç tarih ve sayı dışında Alma bana film hakkında pek bir şey anlatmadı. *Martin Frost'un İçsel Yaşamı*, Hector'un çiftlikte çektiği dördüncü filmi, dedi; çekimin Mart 1946'da tamamlanmasından sonra Hector film üzerinde beş ay daha çalışmış ve son biçimini verip 12 Ağustos günü özel bir gösterimde sunmuştu. Filmin süresi kırk bir dakikaydı. Hector'un bütün filmlerinde olduğu gibi, siyah beyaz çekilmişti, ancak *Martin Frost* öteki filmlerden bir biçimde farklıydı, komedi sayılabilirdi (ya da komik öğeler içeren bir film), bu yüzden bu son dönem filmleri arasında iki makaralık eski şamatalı filmlerini andıran tek filmi. Süresi yüzünden bunu seçtim, dedi Alma, ama bu, bu filmle başlamanın kötü bir seçim olduğu anlamına gelmiyordu. Alma'nın annesi Hector için ilk kez bu filmde rol almıştı, birlikte yaptıkları en iddialı çalışma olmasa da herhalde en tatlısıydı. Alma gözlerini öte yana çevirdi. Sonra, derin bir soluk alıp bana döndü ve Faye o zamanlar öylesine canlı, öylesine hareketliydi ki, dedi. Onu seyretmekten hiç bıkmıyorum.

Devam etmesini bekledim ama başka bir şey söylemedi, kişisel görüşünü bundan daha fazla ortaya koymuyordu. Kısa bir suskunluğun ardından Alma piknik sepetini açtı, bir defterle bir tükenmez kalem çıkardı, kalemin tepesinde karanlıkta da yazabilmek için küçük bir ışık vardı. Not tutmak istersin belki, dedi. Elindekileri alırken Alma eğilip beni yanağımdan öptü –dudakları değip geçmişti, genç kız öpücüğü gibiydi–, sonra dönüp kapıya yöneldi. Yirmi saniye sonra bir yere hafifçe vurulduğunu duydum. Başımı kaldırıncaya Alma'yı gördüm, cam duvarlı gösterim odacığında bana el sallıyordu. Ben de ona el salladım, belki bir öpücük bile göndermiş olabilirim; ben ön sıranın ortasındaki koltuğa yerleşirken Alma da ışıkları kıstı. Film bitene kadar yanıma gelmedi.

Filme alışmam, neler olduğunu anlayabilmem biraz zaman aldı. Film öylesine donuk bir gerçekçilikle, gündelik yaşamın ayrıntılarına öylesine kılı kırk yararcasına dikkat edilerek çekilmişti ki öykünün merkezindeki büyüü algılamakta başarılı olamadım. Film sıradan bir aşk komedisi gibi başladı, ilk on on beş dakika bu türün alışıldık yöntemlerine sadık kaldı: erkekle kadının rastlantısal karşılaşmaları, birbirlerinden uzaklaşmalarına yol açan yanlış anlama, ani değişim ve arzunun patlaması, çılgınlıklar, güçlüklerin başlaması, kuşkunun pençesinde kıvrınma ve kuşkuların giderilmesi; bütün bunlar mutlu sona götürüyordu (ya da ben öyle sanmıştım). Ama sonra, filmin aşağı yukarı üçte birine gelmişken yanıldığımı anladım. Dış görünüşün aksine, filmin geçtiği yer Tierra del Sueño ya da Mavi Taş Çiftliği değildi. Bir erkeğin kafasının içiydi ve o kafanın içine giren kadın gerçek bir kadın değildi. Bir ruhtu, adamın hayal gücünün yarattığı bir figürdü, erkeğin esin perisi olmak üzere seçilmiş kısa ömürlü bir yaratıktı.

Film başka yerde çekilmiş olsaydı durumu anlamakta bu kadar geç kalmazdım. Aklımı karıştıran, manzaranın tanıdıklığı olmuştu, ilk birkaç dakika boyunca karmaşık, ustalıkla bir ev filmi seyretmekte olduğum izlenimine karşı mücadele etmek zorunda kaldım. Filmdeki ev, Hector ile Frieda'nın eviydi;

bahçe, onların bahçesiydi, yol onların yoluydu. Hector'un ağaçları bile yerli yerindeydi; daha on dakika önce yapım sonrası binasına gelirken önünden geçtiğim ağaçlardı. Dün gece yattığım yatak odası da vardı, kelebeğin konduğunu gördüğüm kaya da, telefona yanıt vermek üzere Frieda'nın kalktığı mutfak masası da. Film karşımdaki ekranda oynamaya başlayana kadar bütün bu şeyler gerçektir. Şimdiyse, Charlie Grund'un kamerasının çektiği siyah-beyaz görüntülerde hepsi kurmaca bir dünyanın öğeleri olmuşlardı. Onları birer hayal olarak görmeliydim, ama zihnim buna uyum sağlayamıyordu. Hep oldukları gibi görüyordum onları, olmaları gerektiği gibi değil.

Tanıtma yazıları sessiz başladı, fonda müzik yoktu, seyirciyi göreceği şeye hazırlayan sesli işaretler de. Siyah üzerine beyaz yazılı kartların resmi geçidi, filmle ilgili bilgileri verdi. Martin Frost'un İçsel Yaşamı. Senaryo ve Yönetim: Hector Spelling. Oyuncular: Norbert Steinhaus ve Faye Morrison. Kamera: C.P. Grund. Dekor ve Kostüm: Frieda Spelling. Steinhaus adı bana hiçbir anlam ifade etmedi. Oyuncu birkaç dakika sonra ekranda görüldüğünde onu hayatımda daha önce görmemiş olduğuma emin oldum. Otuz yaşlarında, ince, uzun bir adamdı, keskin bakışlı, gözlemci gözleri vardı, saçları dökülmeye başlamıştı. Özellikle yakışıklı ya da etkileyici sayılmazdı, oysa sempatikti, insancıldı, kafasının az çok çalıştığı yüzünden okunuyordu. Onu izlemek rahatlattı beni, performansı da inandırıcıydı, ne var ki aynı şeyi Alma'nın annesi için söyleyemeyeceğim. İyi bir oyuncu olmadığından değil, hayal kırıklığına uğradığımdan da değil (çok hoş bir kadındı, rolünde de çok başarılıydı); nedeni, onun Alma'nın annesi olmasıydı. Filmin başında yaşadığım yeri saptayamama ve kafa karışıklığının üstüne kuşkusuz bu durum da bindi. Karşımda Alma'nın annesi vardı –ancak gençliydi, Alma'nın şimdiki yaşından on beş yaş küçüktü–, elimde olmadan o kadında Alma'nın izlerini, aralarındaki benzerlikleri aradım. Faye Morrison, Alma'dan daha esmer ve daha uzun boyluydu, Alma'dan çok daha güzel olduğu da su götürmezdi, yine de bedenlerinin biçimi birbirine benziyordu, gözlerindeki bakış da; başlarını yana eğişlerinde ve ses tonlarında da benzerlikler vardı. Aynı olduklarını söylemek istemiyorum, ama yüzünde doğum lekesi olmayan Alma'yı, ben tanımadan önceki Alma'yı, yirmi iki yirmi üç yaşlarındaki Alma'yı izlediğimi düşünmeme yetecek sayıda benzerlikler vardı aralarında, Alma kendi yaşamının değişik bir versiyonunda annesi kanalıyla yaşıyordu.

Film, evin içinde ağır, durgun bir kaydirmalı çekimle başlıyor. Kamera duvarlarda dolaşıyor, salondaki mobilyanın üzerinde geziniyor, kapının önüne gelince duruyor. *Ev boştu*, diyor görünmeyen biri, bir an sonra kapı açılıp Martin Frost giriyor içeri, bir elinde bir bavul, öteki elinde bir alışveriş torbası var. Kapıyı arkasından kapatırken açıklama devam ediyor: *Tam üç yılımı roman yazmaya verdim, kendimi yorgun hissediyordum, dinlenmeye ihtiyacım vardı. Spellingler kışı geçirmek üzere Meksika'ya gitmeye karar verince evlerini kullanmamı önerdiler. Hector ile Frieda yakın arkadaşlarımdı, kitabın beni nasıl yorduğunu biliyorlardı. Çölde birkaç hafta geçirmenin bana iyi geleceğini tahmin ettim, böylece bir sabah arabama atlayıp San Francisco'dan Tierra del Sueño'ya geldim. Hiçbir plan yapmamıştım. Bütün istediğim orada kalıp hiçbir şey yapmamaktı, bitki gibi yaşamak.*

Martin'in anlattıklarını dinlerken evin değişik yerlerinde dolaşmasını izliyoruz. Alışveriş torbasını mutfaka taşıyor, ama torba tezgâha değer değmez ekrana salon geliyor, Martin'in raflardaki kitapları incelediğini görüyoruz. Elini kitaplardan birine uzatırken üst kata, yatak odasına atlıyoruz, Martin şifoniyerin çekmecelerini açıp kapatıyor, eşyalarını yerleştiriyor. Bir çekmece gürültüyle kapanıyor, bir saniye sonra Martin'i yatağa oturmuş, şiltenin yaylarını kontrol ederken görüyoruz. Girdili çıktılı,

ustaca birleştirilmiş bir montaj; yarı yarıya alıcı dışında kalan köşeler, değişik tempolar ve küçük görsel sürprizler birbirini izleyerek göğüs ve boy çekimlerini birleştiriyor. Normal olarak böyle peş peşe gelen çekimlerde müzik olması beklenir ama Hector çalgılar yerine doğal sesler kullanmayı yeğliyor: gıcırdayan yatak yayları, Martin'in taş döşeli zemindeki ayak sesleri, kâğıt torbanın hışırtısı. Kamera bir saatin akrebiyle yelkovanının üzerinde duruyor, biz açış konuşmasının son sözcüklerini dinlerken (*Bütün istediğim orada kalıp hiçbir şey yapmaktı, bitki gibi yaşamak*) görüntü bulanıklaşmaya başlıyor. Sessizlik başlıyor. Bir-iki saniye her şey duruyor sanki; konuşanın sesi, gürültüler, görüntüler; sonra, ansızın, dış mekân geliyor ekrana. Martin bahçede dolaşıyor. Uzun çekimi göğüs çekimi izliyor; Martin'in yüzü görünüyor ve sonra çevresindeki şeyler şöyle bir taranıyor: ağaçlar ve çalılıklar, gökyüzü, bir kavak ağacına konan bir karga. Kamera yeniden Martin'e gelince onu bir karınca sürüsünü izlemek üzere yere çömelmiş buluyoruz. Ağaçların arasından hızla geçen rüzgârı duyuyoruz: kıyıya vuran dalgaların uğultusu gibi uzayıp giden bir ıslık sesi. Martin başını kaldırıyor, güneşe bakarken elini gözlerine siper ediyor; sonra yeniden Martin'den ayrılıp manzaranın bir başka yerine geçiyoruz: bir kaya ve üzerinde sürünen bir kertenkele. Kamera üç-beş santim dönüyor, ekranın üst kenarında kayanın üstünden geçen bir bulut görüyoruz. *Ama çok yanıldım*, diyor Martin. *Birkaç saatlik sessizlikten, çöl havasını üç-beş kez soluduktan sonra kafamda birdenbire yeni bir hikâyeye dolanmaya başladı. Hikâyeler hep böyledir zaten. Bir bakarsın hiçbir şey yoktur ortada. Bir bakarsın gelmiştir bile, senin içine yerleşmiştir.*

Kamera Martin'in yüzünün yakın plan çekiminden ağaçların geniş çekimine geçiyor. Rüzgâr yine var, yapraklarla dallar rüzgârın saldırısı altında titreşirlerken ses yayılıyor, nabız gibi atan, yükselip alçalan darbelere dönüşüyor, inler gibi bir yaygara kopuyor havada. Bu sahne, sandığımızdan üç dört saniye daha uzun sürüyor. Tuhaf, ruhani bir etkisi var, ama tam bu ilginç vurgulamamanın ne anlama geldiğini düşünürken kendimizi yeniden evin içinde buluyoruz. Sert, ani bir geçiş bu. Martin üst kattaki odalardan birinde bir masanın başında oturuyor, daktiloda takır takır bir şeyler yazıyor. Tuşların tıkırtısına kulak veriyoruz, onun öyküsü üzerinde çalışmasını değişik açılardan ve uzaklıklardan izliyoruz. *Öykü pek uzun olmayacaktı*, diye yazıyor. *Yirmi beş ya da otuz sayfa, en fazla kırk. Ne kadar zamanda yazabileceğimi bilemiyordum, ama bitirene kadar evde kalmaya karar verdim. Yeni planım buydu. Öyküyü yazacak, bitene kadar da buradan ayrılmayacaktım.*

Ekran kararıyor. Yeniden aydınlandığında, sabah olmuştur. Martin'in yüzünü yakından görüyoruz, uyuyor, başı yastıkta. Aralık duran panjurlardan içeri güneş giriyor, Martin'i gözlerini açıp uyanmaya çalışırken görüyoruz, kamera ondan uzaklaşıp gerçek olamayacak bir şeyi gösteriyor, akla mantığa aykırı bir şey bu gösterdiği. Martin geceyi yalnız geçirmemiş. Yatakta yanında bir kadın var, kamera odanın içinde gezinmeye devam ettikçe kadının yorganın altında uyduğunu, Martin'e dönük olarak yan yattığını görüyoruz; sol kolunu Martin'in göğsüne atmış, uzun siyah saçları yandaki yastığın üzerine yayılmış. Martin mahmurluğunu yavaş yavaş üzerinden atarken göğsünde duran çıplak kolu fark ediyor, sonra o kolun bir bedene bağlı olduğunu anlıyor, yatakta doğrulup oturuyor, elektrik şoku yemişe benziyor.

Bu ani hareketlerden rahatsız olan genç kadın homurdanıyor, başını yastığa gömüyor, sonra gözlerini açıyor. Önce Martin'in yatakta olduğunu fark etmemiş gibi duruyor. Hâlâ yarı baygın durumda, hâlâ kendine gelmeye çalışarak sırtüstü dönüp esniyor. Kollarını iki yana gererken sağ eli Martin'e değiyor. Bir iki saniye hiçbir şey olmuyor, sonra ağır ağır doğruluyor kadın, Martin'in şaşkın ve dehşet içindeki suratına bakıp çığılığı basıyor. Bir an sonra yorganı üzerinden atıp yataktan fırlıyor,

koru ve utanç içinde deli gibi odanın öteki ucuna kaçıyor. Üzerinde hiçbir şey yok. Ne bir kumaş parçası, hatta ne de bedenini gözlerden gizleyecek bir gölge. Çıplaklığı göz kamaştırır genç kadın, göğüsleri ve karnı açıkta olarak kameranın tam karşısından merceğe doğru atılıyor, bornozunu bir iskemlenin arkalığında kapıp aceleyle sırtına geçiriyor.

Bu karışıklığı çözmek zaman alıyor. En az gizemli yatak arkadaşı kadar canı sıkılan ve öfkelenen Martin yataktan çıkıyor, pantolonunu giyiyor, sonra kadına kim olduğunu ve orada ne aradığını soruyor. Kadın bu soru karşısında incinmiş görünüyor. Durun, diyor, asıl *siz* kimsiniz ve *siz* burada ne arıyorsunuz? Martin kulaklarına inanmıyor. Siz neden söz ediyorsunuz? diyor. Ben Martin Frost'um –aslında benim kim olduğumdan size ne–, kim olduğunuzu bana hemen söylemezseniz polis çağıracağım. Nedense Martin'in açıklaması kadını şaşırtıyor. Martin Frost musunuz, diyor. Gerçek Martin Frost mu? Öyle söyledim ya, diyor Martin, gitgide aksileşerek, bir daha mı söylemeliyim? Sizi tanıyorum da, diyor genç kadın. Yani tanışmıyoruz ama ben sizin kim olduğunuzu biliyorum. Hector ile Frieda'nın arkadaşısınız.

Hector ve Frieda ile nasıl bir bağınız var? diye soruyor Martin, kadın ona Frieda'nın yeğeni olduğunu açıklayınca Martin üçüncü kez adını soruyor. Claire, diyor kadın sonunda. Claire ne? Kadın bir an duraksıyor ve sonra Claire, diyor, Claire Martin. Martin hoşnutsuzlukla soluyor. Bu da ne, diyor, şaka mı? Ne yapayım, diyor Claire. Adım bu.

Peki burada işiniz ne, Claire *Martin*?

Frieda davet etti beni.

Martin gözlerinde inanmaz bir bakışla bakınca kadın koltuğun üzerinden çantasını alıyor. Birkaç saniye içini karıştırdıktan sonra bir anahtar çıkarıp Martin'e uzatıyor. Gördünüz mü, diyor. Frieda yolladı bunu bana. Ön kapının anahtarı.

Huzursuzluğu iyice artan Martin elini pantolonunun cebine daldırıyor ve o anahtarın eşini çıkarıyor, öfkeyle Claire'in burnuna uzatıyor. Öyleyse Hector bana bunu neden yolladı? diye soruyor.

Çünkü... diyor Claire, gerileyerek, çünkü... o Hector. Frieda da bana bunu yolladı, çünkü o da Frieda. Onlar hep böyle şeyler yaparlar.

Claire'in söylediği gerçekten mantıklıdır. Martin işleri böyle karıştıracaklarını bilecek kadar iyi tanımaktadır dostlarını. İki kişiyi evlerine aynı zamanda davet etmek tam da Spellinglere göre bir iştir.

Pes etmiş bir tavırla odada dolaşmaya başlıyor Martin. Bu hiç hoşuma gitmedi, diyor. Ben buraya yalnız kalmak amacıyla geldim. Yapacak işim var, siz ortalıkta olursanız... yani, o zaman yalnız kalamam, öyle değil mi?

Merak etmeyin, diyor Claire. Ayakaltında dolaşmam. Benim de yapılacak işim var.

Claire'in üniversite öğrencisi olduğu anlaşılır. Felsefe sınavına hazırlanmaktadır, pek çok kitap okuması, koca bir yarıyılın ödevlerini birkaç haftaya sıkıştırması gerekmektedir. Martin kuşkuludur.

Güzel kızların felsefeyle ne ilgisi olabilir, diyen bir bakış vardır gözlerinde; sonra da kızı dersleri hakkında sorguya çeker, hangi okula gittiğini, felsefe hocasının adını, okuması gereken kitapların adlarını filan sorar. Claire, bu soruların altında yatan aşağılamayı fark etmemiş gibi davranır. Cal Berkeley'ye gittiğini söyler. Hocasının adı Norbert Steinhaus'tur, dersin adı da: Descartes'tan Kant'a: Çağdaş Felsefi Sorgulamanın Temelleri.

Hiç ses çıkarmayacağıma söz veriyorum, der Claire. Eşyalarımı başka bir yatak odasına taşıyım, burada olduğumu hissetmezsiniz bile.

Martin'in itiraz edeceği bir şey kalmamıştır. Pekâlâ, der, istemeye istemeye razı olurken, ben senin yoluna çıkmam, sen de benimkine. Anlaştık mı?

Anlaşırlar. Hatta el bile sıkışırlar, Martin öyküsüne başlamak üzere odadan çıkarken kamera döner ve ağır ağır Claire'in yüzüne yaklaşır. Basit ama çarpıcı bir çekimdir, ilk kez Claire'i böyle sakın görmekteyizdir, çekim sabırla ve akar gibi gerçekleştirildiği için kameranın niyetinin Claire'i bize göstermek değil, onun içine girip düşüncelerini okumak, ona dokunmak olduğunu sezeriz. Gözleriyle Martin'i izler, odadan çıkarken ona bakar, kamera Claire'i gösterdikten hemen sonra kapının kilidinin kapanma sesini duyarız. Hoşça kal Martin, der Claire. Alçak sesle, neredeyse fısıltıyla konuşmuştur.

Akşama kadar Martin ile Claire ayrı odalarda çalışırlar. Martin çalışma odasındaki masanın başında oturur, daktiloda yazar, pencereden dışarı bakar, yine daktiloya döner, yazdığı sözcükleri okurken kendi kendine mırıldanır. Claire kot pantolonu ve svetsörtü içinde bir üniversite öğrencisine benzemektedir, elinde George Berkeley'in *İnsanı Bilgisinin İlkeleri Üzerine İnceleme* kitabıyla yatağın üzerine uzanmıştır. Bir ara, felsefecinin adının kalın harflerle Claire'in svetsörtünün önünde yazılı olduğunu görürüz: BERKELEY. Bu aynı zamanda Claire'in okulunun da adıdır. Bunun bir anlamı var mıdır, yoksa bir tür görsel oyun mudur? Kamera iki oda arasında gidip gelirken Claire'in yüksek sesle okuduğunu duyarız: *Şu bellidir ki, duyulara kazınmış çeşitli heyecanlar ve düşünceler, ne kadar birbirleriyle karışmış ve birleşmiş olsalar da, kendilerini algılayan bir zihin olmazsa var olamazlar. Ve: Ayrıca, gerçek ateşle ateş düşüncesi arasında, kendinin yandığını hayal etmekle gerçekten yanmak arasında büyük bir fark olduğu yadsınacaktır.*

Akşama doğru kapı vurulur. Claire okumaya devam eder ama kapı tekrar, bu kez daha da sertçe vurulunca kitabını elinden bırakıp Martin'e içeri girmesini söyler. Kapı bir-iki parmak aralanır ve Martin başını içeri uzatır. Özür dilerim, der, bu sabah sana karşı pek nazik değildim. Öyle davranmamalıydım. Resmi ve kibirli bir af dilemedir bu, ama öylesine çekinerek ve ürkerek söylenmiştir ki Claire elinden olmadan gülümser, hoşuna gitmiştir, belki bir nebze acımıştır da Martin'e. Bir bölüm daha kaldı okunacak, der. Yarım saat sonra salonda buluşup bir içki içseler nasıl olurdu? İyi fikir, der Martin. Burada bir arada yaşamak zorunda olduklarına göre uygar insanlar gibi davranmaları yerinde olacaktır.

Salon ekrana gelir. Martin ile Claire bir şişe şarap açmışlardır, ama Martin hâlâ sinirli görünmektedir, bu tuhaf ama çekici felsefe öğrencisine nasıl davranması gerektiğini hâlâ bilmemektedir. Acemice şaka yapmaya çalışarak kızın svetsörtünü işaret eder ve Berkeley'in kitabını okuduğun için mi göğsünde Berkeley yazıyor, der. Hume'un kitabını okumaya başlayınca da üzerinde Hume yazan bir svetsört mü giyeceksin?

Claire güler. Yo, yo, der, farklı telaffuz ediliyorlar. *Börkley* ve *Barkley*. Birincisi okul adı, ötekisi bir adam. Bilirsiniz. Herkes bilir bunu.

Yazılışları aynı, der Martin. Demek ki aynı sözcük ikisi de.

Aynı yazılıyorlar, der Claire, ama farklı sözcükler.

Claire sözüne devam etmek üzereyken birden durur, Martin'in kendisiyle dalga geçtiğinin farkına varmıştır. Yüzüne geniş bir gülümseme yayılır. Kadehini Martin'e uzatarak bir içki daha ister. Siz aynı adı taşıyan iki kişinin yer aldığı bir öykü yazmıştınız, der, ben de kalkmış size adlar konusunda ders veriyorum. Şaraptan olmalı. Artık kafam tam çalışmıyor.

Demek o öyküyü okudun, der Martin. Dünyada bu öyküyü bilen altı kişiden biri olmalısın.

Bütün yapıtlarınızı okudum, der Claire. Hem romanlarınızı hem de öykü kitaplarınızı.

Ama benim yayınlanmış bir tek romanım var.

İkincisini yeni bitirdiniz, öyle değil mi? Hector ile Frieda'ya romanınızın müsveddesini vermiştiniz. Frieda da onu bana verdi, ben de geçen hafta okudum. *Manastır Yazıhanesinde Geziler*. Bence yazdığınız en iyi kitap.

Martin'in kıza duyduğu bir kuşku kalmışsa da artık silinip gitmiştir. Claire yalnızca cesur ve zeki biri değil, yalnızca güzel biri değil, aynı zamanda Martin'in yapıtlarını bilen ve anlayan biridir de. Martin kendine bir kadeh şarap daha koyar. Claire onun son romanının yapısı üzerinde düşüncelerini belirtir, Martin kızın keskin ama pohpohlayıcı yorumlarını dinlerken koltuğunda arkasına yaslanır ve gülümser. Filmin başından bu yana ciddi, asık yüzlü olan Martin Frost ilk kez kendini rahat bırakmıştır. Demek ki, der Martin, Bayan Martin romanımı beğenmiş. Ah, evet, der Claire, kesinlikle beğendim. Bayan Martin, Martin'i beğendi. Adları üzerindeki bu küçük oyun onları tekrar *Börkley-Barkley* cinasına götürür, Martin bir kez daha svetşörtün üzerindeki sözcüğün açıklamasını ister Claire'den. Hangisinin adı bu? diye sorar. Adamın mı, okulun mu? Her ikisinin de, der Claire, siz hangisini görmek istiyorsanız, onun.

Tam o sırada kızın gözleri şeytanca parıldar. Aklına bir şey gelmiştir. Bir düşünce, bir dürtü, ani bir esin. Ya da, der Claire, kadehini masaya bırakıp kanepeden kalkarken, hiçbir anlamı olmayabilir.

Sözünün ne anlama geldiğini göstermek için svetşörtünü üzerinden sıyrır ve yere fırlatır. İçinde dantelli bir siyah sutyen dışında bir şey yoktur. Fikirler üzerine böylesine ciddi kafa yoran bir öğrencinin bu tür bir şey giyeceği kimin aklına gelir? Ama bu da bir fikirdir elbette ve düşüncesini böylesine cüretkâr ve kararlı bir hareketle uygulamaya koyduğuna göre Martin'e de ağzını açıp bakmak düşer. Martin, en çılgın düşlerinde bile olayların böyle hızlı gelişeceğini hayal edemezdi.

Eh, der sonunda Martin, karışıklığı ortadan kaldırmanın bir yolu da bu olsa gerek.

Düz mantık, der Claire. Felsefi bir kanıtlama.

Yine de, der Martin, uzun bir aradan sonra, bir karışıklığı ortadan kaldırınca başka bir karışıklık

yaratmış olursun.

Ah Martin, der Claire. Kafanız karışmasın. Ben olabildiğince açık olmaya çalışıyorum.

Çekicilikle saldırganlık arasında ince bir çizgi vardır, kendini birinin üstüne atmakla doğa kurallarının işleme arasında. Az önce söylenen sözlerle kapanan bu sahnede (*Ben olabildiğince açık olmaya çalışıyorum*), Claire argümanın iki yanına birden erişmeyi başarıyor. Martin'i baştan çıkarıyor, ama bunu öyle zekice, öyle gamsızca yapıyor ki, onun niyetini sorgulamak hiçbirimizin aklına gelmiyor. Martin'i istiyor, çünkü onu istiyor. Arzu, sözcükler yinelenerek böyle açıklanır; Claire, lafi döndürüp dolaştırmak yerine doğrudan hedefe gidiyor. Svetsörtünü çıkarması, niyetini bayağı bir biçimde ortaya koyması anlamına gelmez. Son derece incelikle gerçekleştirdiği bir zekâ örneği bu, o andan sonra Martin kendisine denk biriyle karşılaşmış olduğunu biliyor.

Sonunda yatağa giriyorlar. O sabah birbirlerini gördükleri yatak bu, ama bu kez uzaklaşmak için, birbirlerine değdikleri anda çekilmek ve giysilerini üstlerine geçirmek için acele etmiyorlar. Kapıdan içeri paldır küldür giriyorlar, yürürken bir yandan da kucaklaşıyorlar ve kolları, bacakları, dudakları birbirine dolanmış durumda yatağa düşerlerken bu okşamaların, derin solukların sonunun nereye varacağını kesinlikle biliyoruz. 1946'da çekilen filmlerde gelenek, sahnenin burada kesilmesini öngörürdü. Kadınla erkek öpüşmeye başlayınca yönetmen kamerayı yatak odasından uzaklaştırır, uçuşan serçelere, kıyıya vuran dalgalara, tünelden hızla geçen bir trene –yani kösnül tutkuların, şehvetin doyuma ulaşmasının yerini alacak görüntülerden birine– çevirirdi, ama New Mexico Hollywood değildi, Hector da kamerayı istediği kadar çalıştırabilirdi. Elbiseler çıkarıldı, çıplak tenler görüldü, Martin ile Claire sevişmeye başladılar. Hector'un filmlerindeki erotik sahneler hakkında beni uyarmakta haklıydı Alma, ama bu sahneleri görünce dehşete kapılacağımı düşünmekle yanıliyordu. Sahneyi oldukça edepli buldum, o ikisinin niyetlerinin arsızlığı göz önüne alındığında dokunaklı bile sayılırdı. Oda loştu, bedenlerin üzerine gölgeler vuruyor, bütün olay doksan ya da yüz saniyeyi geçmiyordu. Hector'un amacı bizi tahrik etmek ya da kanımızı ateşlemek değil, bir film izlediğimizi unutturmaktı; Martin dudaklarını Claire'in bedeninde gezdirmeye başladığında (göğüslerinde ve sağ kalçasının çıkıntısında, edep yerindeki tüylerin üzerinde ve bacağının yumuşak iç kısmında) film seyrettiğimizi unuttuğumuza inanmak istiyoruz. Yine bir tek nota bile çalmıyor. İşittiğimiz tek ses, soluklar, hışırdayan çarşaf ve örtüler, yatağın yaylarının gıcirtısı, dışarıdaki görünmeyen karanlığın içinde ağaçların dallarından süzülen rüzgâr.

Ertesi sabah Martin yeniden bizimle konuşmaya başlıyor. Aradan beş ya da altı gün geçtiğini gösteren bir kurguyla kendi öyküsünün ilerlemesini ve Claire'e duyduğu aşkın büyümesini anlatıyor. Onu tek başına daktilosunun başında görüyoruz, Claire'i kitaplarıyla baş başa görüyoruz, ikisini birlikte evin değişik köşelerinde görüyoruz. Mutfakta yemek pişiriyor, salondaki kanepede öpüşüyor, bahçede geziniyorlar. Bir ara Martin'i çalışma masasının yanı başında yere çömelmiş, beyaz bir tişörtün üzerine boyaya batırdığı bir fırçayla H-U-M-E harflerini yazarken görüyoruz. Daha sonra Claire'in üzerinde görüyoruz aynı tişörtü, yatağının üzerine bağdaş kurup oturmuş, listesindeki profesörün, yani David Hume' un kitabını okuyor. Bu küçük vinyetlerin arasına nesnelere ayrıntılı çekimleri giriyor, Martin'in anlattığıyla ne gibi bir ilgisi olduğu belli olmayan soyut ayrıntılar bunlar: içinde su kaynayan bir kap, bir sigaranın dumanı, aralık duran bir pencere çıkıntısında uçuşan beyaz perdeler. Buhar, duman ve rüzgâr; biçimsiz, önemsiz şeylerden oluşmuş bir katalog. Martin bir idili tasvir ediyor, sürekli ve eksiksiz bir mutluluk anını; ekrandan bu düşsel görüntüler geçerken kamera bize

nesnelerin dış görünüşlerine güvenmememizi, gözlerimizle gördüğümüzün gerçekliğinden kuşku duymamızı hatırlatıyor.

Bir öğle sonrası, Martin ile Claire mutfakta öğle yemeği yiyorlar. Martin kıza bir öykü anlatırken (*Ve sonra ona dedim ki: Bana inanmıyorsan sana göstereceğim. Sonra elimi cebime atıp...*) telefon çalar. Martin açmak üzere kalkar, görünümünden çıkar çıkmaz kamera açısı değiştirip Claire'in üzerine doğru kayar. Onun yüzündeki neşe dolu dostluk ifadesinin değişip yerini kaygıya, hatta korkuya bıraktığını görürüz. Cuernavaca'dan şehirlerarası arayan Hector'dur, onun konuşmasını duyamasak da Martin'in sözleri, Hector'un ne dediğini anlamamıza yeter. Anlaşıldığına göre çöle doğru bir soğuk hava dalgası gelmektedir. Isıtıcı iyi çalışmamaktadır, ısı beklendiği kadar düşecekse Martin'in onu kontrol etmesi gerekmektedir. Bir aksilik olursa aranacak kişinin adı Jim'dir, Fortunato Tesisat ve Isı Şirketi'nden Jim Fortunato.

Sıradan gündelik bir sorundur bu, ancak Claire onların konuşmalarına kulak verirken iyice huzursuzlaşır. Sonunda Martin ondan Hector'a söz edince (*Son geldiğimde tuttuğumuz bahsi anlatıyordum Claire'e*), Claire ayağa fırlayıp mutfaktan dışarı koşar. Onun bu ani gidişi Martin'i şaşırtır, ancak az sonra karşılaşacağı sürprizin yanında bu birincisi solda sıfır kalır. *Claire kim de ne demek*, der Hector'a, *Claire Martin işte, Frieda'nın yeğeni*. Hector'un ne dediğini bilmek için sözcüklerini duymamıza gerek yoktur. Martin'in yüzüne bir bakmamız, Hector'un Claire'in adını daha önce hiç duymadığını, Claire'in kim olduğu hakkında en ufak bir fikri olmadığını anlamamıza yeter.

O arada Claire çoktan dışarı çıkmıştır, evden koşarak uzaklaşmaktadır. Peş peşe gelen hızlı, küçük kesitlerle Martin'in kapıdan fırladığını, kızın peşinden gittiğini görürüz. Claire'e seslenir, ama Claire koşmaya devam eder, Martin ona yetişene kadar bir on saniye daha geçer. Uzanıp arkadan dirseğini yakalar kızın, çevirir ve durmaya zorlar. İkisi de soluk soluğadırlar. Göğüsleri inip kalkar, ciğerleri körük gibidir, ikisi de konuşacak durumda değildir.

Sonunda Martin, Neler oluyor Claire? der. Söylesene, neler oluyor? Claire yanıt vermeyince öne eğilip kızın suratına bağırır: Söylemen gerek!

Seni duyabiliyorum, der Claire, sesi sakindir. Bağırmana gerek yok Martin.

Az önce bana Frieda'nın bir tek erkek kardeşi olduğunu söylediler, der Martin. Onun iki çocuğu varmış, ikisi de erkek. Böylece iki erkek yeğeni oluyor, Claire, kız yeğeni değil.

Ne yapacağımı bilememiştim, der Claire. Senin bana güvenmeni sağlayacak bir yol bulmam gerekiyordu. Bir iki gün içinde senin her şeyi kendi başına anlayacağını sanmıştım; o zaman da önemi kalmamış olacaktı.

Neyi anlayacağımı?

O ana kadar Claire utanmış görünmüştür, pişman gibidir, Martin'i kandırdığı için değil de yakalandığı için utanmış havalarındadır. Ancak Martin hiçbir şey bilmediğini itiraf edince Claire'in ifadesi değişir. Gerçekten şaşırmış gibidir şimdi. Anlamıyor musun Martin? der. Bir haftadır birlikteyiz ve sen hâlâ bir şey anlamadığımı mı söylüyorsun?

Martin'in anlamadığı su götürmez; biz de anlamıyoruz. Zeki ve güzel Claire bir muammaya dönüşmüştür, ne kadar çok konuşursa onu anlamakta o kadar güçlük çekiyoruz.

Kimsin sen? diye sorar Martin. Burada ne işin var?

Ah Martin, der Claire, gözyaşları boşalmak üzeredir. Kim olduğumun önemi yok.

Elbette var. Hem de çok var.

Hayır sevgilim, yok.

Bunu nasıl söylersin?

Önemi yok, çünkü sen beni seviyorsun. Çünkü beni arzuluyorsun. Önemli olan *bu*. Gerisi boş.

Kamera Claire'i omuz çekimiyle gösterirken ekran kararır, başka bir sahneye geçmeden Martin'in daktilosunun sesini duyarız uzaktan. Işık yavaş yavaş artar ve ekran aydınlanırken daktilonun sesi yaklaşır gibi olur, sanki evin dışından içine girmekte, merdivenleri çıkıp Martin'in odasının kapısına yaklaşmaktayızdır. Yeni sahne netleşince Martin'in gözleri devasa, koyu bir çerçeve içinde görünür. Kamera birkaç saniye o konumda kalır ve sonra, anlatıcının sesi sürerken, geri çekilmeye başlar, Martin'in yüzünü, omuzlarını, daktilonun tuşlarındaki ellerini ve en sonunda masanın başında oturmakta olan Martin'in tamamını gösterir. Kamera geri çekilerek odadan çıkar ve koridor boyunca ilerlemeye başlar. *Ne yazık ki, der Martin, Claire haklıydı. Onu seviyordum ve onu arzuluyordum. Ama güvenmediğiniz birini nasıl sevebilirsiniz?* Kamera Claire'in odasının önünde durur. Telepatiyeymiş gibi kapı ardına kadar açılır; kendimizi içeride buluruz, tuvalet masasının önünde oturmuş makyaj yapan Claire'e yaklaşırız. Siyah saten bir külot vardır üzerinde, saçlarını gevşek bir topuz yapmıştır, ensesi açıktadır. *Claire kimselere benzemiyordu, der Martin. Herkesten güçlü, herkesten çılgın, herkesten akıllıydı. Onu ömrüm boyunca beklemiştim, ama bir araya gelince korkar olmuştum. Benden ne saklıyordu? Hangi korkunç sırrı gizliyordu benden? Bir yanım buradan çıkıp gitmem gerektiğini söylüyordu; çok geç olmadan eşyayı toplayıp çekip gitmeliydim. Bir yanım da Claire'in beni sınıadığını söylüyordu. Sınavı geçemezsem onu yitirecektim.*

Kaş kalemi, rimel, allık, pudra, ruj. Martin karmakarışık, ruhunu irdeleyen monologunu sürdürürken Claire aynanın önünde süslenmeye devam eder, kendisini bir başka tür kadına dönüştürür. Patavatsız, erkek tavırlı kız gider, yerine göz alıcı, sofistike, film yıldızı gibi baştan çıkarıcı bir kadın gelir. Claire ayağa kalkar, daracık, siyah bir kokteyl elbisesinin içine güçlkle girer, ayaklarına dokuz pontluk ayakkabılar geçirir: Artık tanınmaz haldedir. Çok çekici olmuştur: Kendine güvenen, akli başında biri, kadın gücünün tam bir simgesidir şimdi. Dudaklarında hafif bir gülümsemeye aynada kendine son bir kez bakar ve sonra odadan çıkar.

Koridor gelir ekrana. Claire, Martin'in kapısını tıklatıp, Akşam yemeği hazır Martin, der. Seni aşağıda bekliyorum.

Yemek salonunu görürüz. Claire masada oturmakta, Martin'i beklemektedir. İştah açıcı yiyecekleri masaya dizmiştir; şarap şişesinin mantarı açılmış, mumlar yakılmıştır. Martin sessizce girer salona. Claire yüzünde sıcak, dostça bir gülümsemeye selamlar onu, ama Martin kıza aldırılmaz. Bıkkın,

keyifsiz, nasıl davranması gerektiğini bilmez gibi görünmektedir.

Claire'i kuşkuyla inceler, masada kendine ayrılan yere gider, sandalyeyi çeker ve oturmaya hazırlanır. Sandalye sağlam gibi durmaktadır, ancak Martin'in ağırlığı biner binmez paramparça olur. Martin yere yuvarlanır.

Olaylar birden neşeli ve hiç beklenmedik bir seyir almıştır. Claire gülmekten kırılır, oysa Martin hiç de eğlenceli bulmamıştır bunu. Kış üstü yerde yatarken gururu incinmişlikle öfke karışımı bir hoşnutsuzluk çoğalır içinde. Claire ona gülüp durdukça (elinde değildir gülmemek, görüntü çok komiktir) Martin daha da gülünç görünür göze. Tek kelime etmeden ayağa kalkar, sandalyenin kırık parçalarını bir tekmeyle yana savurur ve bir başka sandalye alır. Bu kez temkinli oturur, sandalyenin kendisini taşıyacak kadar sağlam olduğuna emin olunca dikkatini yemeklere çevirir. Güzel görünüyor, der. Gururunu korumak, utancını yenmek için umarsızca çabalamaktadır.

Martin'in sözleri Claire'i son derece mutlu etmiş görünmektedir. Yüzünü aydınlatan bir gülümsemeye ona doğru eğilir ve Öykün nasıl gidiyor Martin? diye sorar.

O sırada Martin sol elinde bir limon sıkacağı tutmaktadır, kuşkonmazına limon sıkamak üzeredir. Claire' in sorusunu yanıtlamak yerine limonu başparmağıyla ortaparmağının arasında sıkınca limonun suyu gözüne fişkirir. Martin acıyla haykırır. Claire bir kez daha kahkahalara boğulur ve bizim beceriksiz kahramanımız bir kez daha suratını asar. Peçetesini su bardağına batırıp gözünü siler, gözünün yanmasını engellemeye çalışmaktadır. Bu yeni beceriksizlik örneği yüzünden süngüsü düşmüş, rezil olmuş görünmektedir. Sonunda peçetesini yerine koyunca Claire bir kez daha sorar:

Söyle bakalım Martin, der, öykü nasıl gidiyor?

Martin artık dayanamaz. Claire'in sorusunu yanıtlamak yerine kızın gözlerinin içine bakıp, Sen kimsin Claire? diye sorar. Burada işin ne?

Claire hiç istifini bozmadan gülümser Martin'e. Yo, der, önce sen benim sorumu yanıtla. Öykün ne durumda?

Martin kızı ısırarak gibi durmaktadır. Claire'in yanıt vermekten kaçınması Martin'i çıldırtmaktadır, gözlerini ona diker ve hiçbir şey söylemez.

Lütfen Martin, der Claire, çok önemli bu.

Çileden çıkmamaya çalışan Martin alçak sesle alaycı bir yanıt verir, Claire'i yanıtlamaktan çok yüksek sesle düşünüyor gibidir: Gerçekten bilmek istiyor musun?

Evet, gerçekten bilmek istiyorum.

Pekâlâ, pekâlâ... Nasıl gittiğini anlatacağım sana. Aslında... (bir an düşünür)... aslında (düşünmeye devam eder)... aslında oldukça iyi gidiyor.

Oldukça iyi mi... yoksa çok iyi mi?

Hmm... (düşünür)... çok iyi. Çok iyi gidiyor diyebilirim.

Gördün mü?

Neyi gördüm mü?

Haydi, Martin. Biliyorsun işte.

Hayır Claire, bilmiyorum. Hiçbir şey bilmiyorum. Aslını istersen, aptala dönmüş durumdayım.

Zavallı Martin. Kendine böyle eziyet etmemelisin.

Martin ona yarım yamalak gülümser. İkisi de kabuğuna çekilmiş gibidir, artık söyleyecekleri bir şey kalmamıştır. Claire tabağına eğilir. Büyük bir keyifle yediği belli olmaktadır, küçük lokmalar alarak yemeğinin tadını çıkarmaktadır. Mmm, der, hiç fena değil. Sen ne dersin Martin?

Martin ağzına bir lokma atmak için çatalını kaldırır, ama tam çatalını ağzına sokmak üzereyken Claire'e gider gözü, kızın gırtlığından yükselen küçük zevk inlemeleri dikkatini dağıtmıştır, dikkati yaptığı işten bir an kayınca bileği aşağıya doğru birkaç derece eğilir. Çatal, Martin'in ağzına doğru olan yolculuğuna devam ederken çataldan akan salata sosu ince bir ip gibi Martin'in gömleğinin önünden aşağıya süzülür. Martin önce fark etmez bunu, ama ağzını açıp gözlerini yeniden çatalda bekleyen kuşkonmaz lokmasına çevirince neler olduğunu görür. Yerinden sıçrar, çatalı elinden düşürür. Lanet olsun! der. Yine aynı şey!

Kamera Claire'e döner (Claire yeniden kahkahayı patlatmıştır), sonra omuz çekimine geçip yüzüne odaklanır. Bu çekim, filmin başında yatak odasındaki sahneyi bitiren çekime benzer, ancak ilk sahnede, Martin'in odadan çıkışını izleyen Claire'in yüzü ifadesizken şimdi canlı, fıkır fıkırdır, neredeyse olağanüstü bir neşe vardır yüzünde. *Öylesine canlıydı ki o sırada, demişti Alma, öyle hareketliydi ki.* Öyküdeki başka hiçbir an, o doluluk ve yaşam duygusunu bundan daha iyi yakalayamıyor. Birkaç saniye boyunca Claire yıkılması olanaksız bir şeye dönüşür, katıksız insan ışıltısının simgesi olur. Sonra görüntü dağılmaya başlar, siyah bir fon üzerinde çözülür, Claire'in gülüşü bir süre daha duyulsa da sonunda o da silinmeye başlar, azalıp yankılara, kesik kesik duyulan soluklara, gitgide uzaklaşan yansımalara dönüşür.

Arkadan uzun bir sessizlik gelir, yirmi saniye boyunca ekranı geceye ait bir tek görüntü kaplar: gökteki ay. Bulutlar geçer, ayın altındaki ağaçları rüzgâr hışırdatır, ama karşımızda esas olarak aydan başka bir şey yoktur. Bu, mutlak ve amaçlı bir geçiştir, çok geçmeden bir önceki sahnenin komik cümbüşü aklımızdan çıkıp gider. *O gece, der Martin, hayatımın en önemli kararlarından birini verdim. Artık hiçbir soru sormamaya karar verdim. Claire benden inancımı değiştirmemi istiyordu, ona baskı yapmaktansa gözlerimi kapayıp atlamaya karar verdim. Dipte beni neyin beklediği hakkında hiçbir fikrim yoktu, ama bu, riske atılmaya değmez anlamına gelmiyordu. Böylece düşmeye devam ettim... bir hafta sonra, artık hiçbir şeyin ters gidemeyeceğine inanmaya başlamışken Claire yürüyüşe çıktı.*

Martin ikinci kattaki çalışma odasında, masasının başında oturmaktadır. Daktilodan başını kaldırıp pencereden dışarı bakar, onun baktığı yere odaklanmak üzere açığı değiştirdiğinde bahçede tek başına

dolaşmakta olan Claire'i uzaktan ve üstten görürüz. Soğuk hava dalgasının geldiği belli olmaktadır. Claire'in üzerinde bir manto ile eşarp vardır, elleri ceplerindedir, ince bir kar tabakası kaplamıştır toprağı. Kamera yeniden Martin'e döndüğünde onun hâlâ camdan dışarı baktığını görürüz, gözlerini Claire'den ayıramamaktadır. Kamera yeniden dönünce bahçede bir başına dolaşan Claire gelir ekrana. Birkaç adım atar, sonra, durup dururken yere devrilir. Şaşırtıcı, kesin bir düşüştür bu. Ne sendelemiştir Claire, ne başı dönmüştür ne de dizleri bükülerek düşmüştür. Yürürken birdenbire düşüp bayılmıştır. Elinin ayağının bir anda kesilmesine, yığılıp kalmasına bakılırsa ölmüş bile olabilir.

Pencereden dışarı, Claire'e zoom yapan kamera onun hareketsiz bedenini ön plana getirir. Martin ekranda görünür: Koşar, soluk soluğadır, çılgın gibidir. Dizlerinin üzerine çöküp Claire'in başını ellerinin arasına alır, bir yaşam belirtisi arar. Ne düşüneceğimizi bilemeyiz. Hikâye başka bir boyuta geçmiştir, kahkahalarla gülerken birden kendimizi gergin, melodramatik bir sahnenin ortasında bulmuşuzdur. Claire sonunda gözlerini açar, ama bunun bir iyileşme sayılmadığını, geçici bir durum, bundan sonra olacakların bir işareti olduğunu çok geçmeden anlarız. Claire, Martin'e bakıp gülümser. Ruhani bir gülümseme denebilir buna, içedönük bir gülümseme; artık geleceğe inanmayan birinin gülümsemesi. Martin, Claire'i öper, sonra eğilip kucaklar, eve doğru taşımaya başlar. *İyi görünüyordu, der Martin. Hafif bir baygınlık diye düşünmüştük. Ama ertesi sabah uyandığında ateşi yükselmişti.*

Claire'i yatakta görürüz. Onun çevresinde bir hastabakıcı gibi dolaşan Martin, ateşini ölçer, aspirin yutturur, nemli bir havluyla alnını siler, kaşık kaşık tavuk suyu içirir. *Yakınmıyordu, diye devam eder Martin anlatmaya. Elimi değdirince teni sıcak geliyordu, ama keyfi yerinde görünüyordu. Bir süre sonra beni odadan çıkardı. Öyküne dön, dedi bana. Burada senin yanında oturmayı yeğlerim, dedim, ama Claire güldü, sonra yüzünde tuhaf, somurtkan bir ifadeyle, hemen işinin başına dönmezsen yataktan fırlarım, dedi bana, üstümü başımı fırlatır, çırılçıplak koşarım dışarıda. Bu da bana iyi gelmez, öyle değil mi?*

Martin hemen masasına oturur, öyküsüne devam eder. Sesler, burada özellikle yoğundur; müthiş bir tempoyla takırdayan tuşlar, Martin çalışırken yükselen kesik sesler; ama sonra bütün bunlar azalır, neredeyse duyulmaz olur ve Martin'in sesi yükselir yeniden. Yatak odasına geri döneriz. Peş peşe, ince ayrıntılı bir sürü omuz çekimi görürüz, Claire'in hasta yatağının çevresindeki minik dünyadan natürmort kesitler: bir bardak su, kapalı duran bir kitabın kenarı, bir termometre, komodinin tokmağı. *Ama ertesi sabah, diye devam eder Martin'in sesi, ateşi daha da yükselmişti. O gün çalışmayacağımı söyledim Claire'e, hoşuna gitsin gitmesin böyle yapacaktım. Saatlerce başucunda oturdum, öğleden sonra durumu düzelir gibi oldu.*

Kamera odayı geniş açıdan göstermeye başlar, Claire'i görürüz, yatağında doğrulup oturmuş, eski hayat dolu Claire gibidir. Ciddi çıkmasına çabaladığı alaycı bir sesle Kant'tan bir bölüm okumaktadır Martin'e: *Gördüğümüz şeyler, gördüklerimiz değildir... bu yüzden öznenizden ya da duyularımızın öznel biçiminden vazgeçersek, bütün nitelikler, nesnelere uzamdaki ve zamandaki bütün ilişkileri, adeta uzamın ve zamanın kendisi ortadan kaybolurdu.*

Her şey normale döner gibidir. Claire'in durumu düzelmeye yüz tutunca Martin ertesi gün öyküsüne devam eder. İki üç saat ara vermeden çalışır, sonra işini bırakıp Claire'e bakmaya gider. Yatak odasına girdiğinde onu derin uykuda bulur, yorganlara ve battaniyelere sarınıp sarmalanmıştır. Oda

soğuktur; Martin soluğunu verdiğinde ağzının önünde oluşan buharı görebileceği kadar soğuktur. Hector ısıtıcı konusunda Martin'i önceden uyarılmıştı, ama belli ki Martin bu konuyla ilgilenmeyi unutmuştur. O telefon konuşmasından sonra bir sürü saçma sapan şey olmuştu; ayrıca Fortunato'nun adı da aklından çıkmış olmalıydı.

Neyse ki odada bir şömine vardır, yanı başında da bir yığın odun. Martin ateş yakmaya girer, Claire'i rahatsız etmemek için olabildiğinde sessiz çalışmaktadır. Odunlar tutuşunca kütükleri bir maşayla yerleştirir, kütüklerden biri kazayla ötekilerin altından fırlar. Çıkan gürültü Claire'i uyandırır. Kıpırdanır, örtülerin altında dönerken yavaşça inler, sonra gözlerini açar. Ateşin karşısındaki Martin arkasına döner. Seni uyandırmak istemezdim, der, özür dilerim.

Claire gülümser. Bitkin, halsiz ve kendinde değilmiş gibi durmaktadır. Merhaba Martin, diye fısıldar, benim güzel erkeğim nasıl bakalım?

Martin yatağın yanına gider, oturur ve elini Claire'in alınına koyar. Ateş gibisin, der.

İyiyim ben, diye yanıtlar onu Claire. Kendimi iyi hissediyorum.

Bu üçüncü gün Claire, der Martin. Bence doktor çağırmalıyız.

Hiç gerek yok. Bana birkaç aspirin daha ver. Yarım saate kalmaz kendimi toparlarım.

Martin şişeden üç aspirin çıkarır ve bir bardak suyla birlikte Claire'e verir. Claire hapları yutarken Martin, Bu böyle olmaz, der. Doktora görünmen gerektiğini düşünüyorum.

Claire boşalan bardağı Martin'e uzatır, o da masaya bırakır. Hikâyende neler oluyor, anlatsana, der Claire. Dinlemek bana iyi gelecek.

Dinlenmelisin.

Lütfen Martin. Birazcık anlat.

Claire'i üzmemek istemeyen ancak güçten düşmesini de göze alamayan Martin birkaç cümlede özetler gelişmeleri. Hava karardı, der, Nordstrum evden ayrıldı. Anna yolda, ama Nordstrum bunu bilmiyor. Anna oraya çabuk varmazsa adam tuzağa düşecek.

Yetişecek mi Anna?

Önemi yok. Önemli olan Anna'nın ona gitmesi.

Ona âşık olmuş, değil mi?

Kendine göre evet. Nordstrum uğruna kendi yaşamını tehlikeye atıyor. Bu da bir tür aşktır, değil mi?

Claire yanıt vermez. Martin'in sorusu onu çok etkilemiştir, yanıt veremeyecek kadar duygulanmıştır. Gözlerine yaş dolar, dudakları titrer, yüzü heyecanlı bir dikkatle parlamaktadır. Sanki kendini değişik bir açıdan tanımıştır, sanki bütün bedeni ışık saçmaktadır. Daha ne kadar var? diye sorar.

İki üç sayfa, der Martin. Bitirmek üzereyim.

Şimdi yaz.

Bekleyebilir. Yarın yazarım.

Hayır Martin, şimdi yaz. Şimdi yazmalısın.

Kamera bir iki saniye Claire'in yüzünde oyalanır ve sonra, onun isteğinin gücüyle harekete geçmişçesine Martin yeniden çalışma masasına oturur, daktiloda yazar. Böylece iki kahramanımız arasında bir dizi gidiş geliş başlamış olur. Martin'den Claire'e, Claire'den tekrar Martin'e döneriz; on tane basit çekimden sonra anlarız artık, neler olduğunu sonunda anlarız. Arkadan Martin yatak odasına döner, o da on sahneden sonra anlar neler olduğunu.

1. Claire acılar içinde yatağında kıvrınmakta, yardım istememek için kendini güç tutmaktadır.
2. Martin bir sayfanın sonuna gelir, kâğıdı makineden çıkarır ve yeni bir kâğıt takar. Yeniden yazmaya başlar.
3. Şömineyi görürüz. Ateş neredeyse sönmüştür.
4. Martin'in parmaklarının omuz çekimi, daktilo yazmaktadır.
5. Claire'in yüzünün omuz çekimi. Eskisinden de güçsüzdür, artık çabalamamaktadır.
6. Martin'in yüzünün omuz çekimi. Masasında daktilo yazmaktadır.
7. Şöminenin omuz çekimi. Birkaç köz kalmıştır.
8. Martin'in boy çekimi. Öykünün son sözcüğünü yazar. Kısa bir ara. Sonra kâğıdı makineden çıkarır.
9. Claire'in boy çekimi. Hafifçe ürperir; ölmek üzere gibidir.
10. Martin masasının başında durmaktadır, müsveddesinin sayfalarını toplar. Çalışma odasından çıkarken bitirdiği hikâyesini elinde tutmaktadır.
11. Martin gülümseyerek yatak odasına girer. Yatağa bakar, az sonra yüzündeki gülümseme silinir.
12. Claire'in boy çekimi. Martin onun yanına oturur, elini alınaya koyar ama tepki almaz. Kulağını kızın göğsüne dayar, yine tepki yoktur. Paniğe kapılır, müsveddeyi bir yana fırlatır, iki eliyle kızın bedenini ovuşturmaya başlar, umarsızca onu ısıtmaya çabalamaktadır. Kız pelteleşmiştir; teni buz gibidir; soluk almamaktadır.
13. Şömine gösterilir. Sönen közleri görürüz. Ocakta kütük kalmamıştır.
14. Martin yataktan aşağı sıçrar. Müsveddeleri yerden kapar, dönüp şömineye koşar. Mecnun gibidir, korkudan aklını kaçırmıştır. Yapacak bir tek şey kalmıştır ve bu da şimdi yapılmalıdır. Hiç tereddüt etmeden hikâyenin ilk sayfasını elinde buruşturur ve ateşe fırlatır.
15. Ateş omuz çekimiyle gösterilir. Kâğıt top, küllerin arasına düşer ve alev alır. Martin'in bir sayfa daha buruşturduğunu duyarız. Bir an sonra ikinci top da küllere düşer ve alev alır.
16. Claire'in yüzü omuz çekimiyle gösterilir. Kirpikleri titremeye başlar.
17. Martin boy çekimiyle gösterilir, ateşin önünde yere çömelmiştir. Bir sonraki sayfayı kapar, elinde buruşturur ve ateşe fırlatır. Birden tutuşur kâğıt.
18. Claire gözlerini açar.
19. Martin elinden geldiğince hızlı çalışarak sayfaları buruşturup buruşturup ateşe atar. Kâğıtlar birer birer yanmaya başlarlar, alevler çoğalırken birbirlerini tutuştururlar.
20. Claire doğrulup oturur. Şaşkınlıkla gözlerini kırptırmaktadır. Esner; gerinir; hiçbir hastalık belirtisi kalmamıştır. Öbür dünyadan geri gelmiştir.

Yavaş yavaş toparlanan Claire, odada çevresine bakınmaya başlar, Martin'i şöminenin önünde, müsveddelerini deli gibi buruşturup ateşe atarken görünce beyninden vurulmuşa döner. Ne yapıyorsun sen? diye sorar. Ulu Tanrım, Martin, ne yapıyorsun?

Seni geri alıyorum, der Martin. Hayatına karşılık otuz yedi sayfa Claire. Hayatımda yaptığım en iyi pazarlık bu.

Ama bunu yapamazsın. İzin vermem.

Olabilir. Ama bunu ben yapıyorum, öyle değil mi? Kuralları ben değiştirdim.

Claire heyecandan bitkin düşmüştür, ağlamak üzeredir. Ah Martin, der, ne yaptığının farkında değilsin.

Claire'in itirazlarına kulak tıkayan Martin ateşi hikâyesiyle beslemeyi sürdürür. Son sayfaya gelince gözlerinde bir zafer pırıltısıyla kıza döner. Gördün mü Claire? der. Sözcüklerden başka bir şey değil. Otuz yedi sayfa yazı ve baştan aşağı sözcük.

Yatağın kenarına oturur, Claire ona sarılır. Şaşırtıcı derecede ateşli ve tutkulu bir harekettir bu, filmin başından bu yana ilk kez Claire korkuyor gibidir. Martin'i hem istemekte hem istememektedir. Hem coşkuludur hem de dehşet içindedir. Güçlü olan hep kendisi olmuştur, cesaret ve güven sahibi olmuştur, ama şimdi Martin kendi üzerindeki büyüün gizini çözdüğüne göre Claire ne yapacağını bilmez durumdadır. Ne yapacaksın? diye sorar Martin'e. Söylesene Martin, ne yapacağız Tanrı aşkına?

Martin'in yanıt vermesine fırsat kalmadan kamera dışarıya çevrilir. Evi yaklaşık on beş metre kadar uzaktan görürüz, bomboş bir arazinin ortasındadır. Kamera yukarı döner, sağa çevrilir ve büyük bir kavak ağacının dallarında durur. Her yer sakindir. Rüzgâr yoktur; dalları oynatan bir esinti de; yaprak kıpırdamamaktadır. On saniye geçer, on beş saniye geçer ve sonra, ansızın, ekran kararır, film biter.

7. Üzerindeki yazı kısmen ya da tümüyle silinip yeniden yazı yazılabilen parşömen. (Ç.N.)

Sekiz

Aynı gün daha geç bir saatte, *Martin Frost*'un kopyası imha edildi. Onu izlemiş olduğum için, Mavi Taş Çiftliği'nde bir filmin son gösteriminde hazır bulunduğum için kendimi herhalde şanslı saymalıyım, ama bir yanım o sabah Alma keşke göstericiyi çalıştırmamış olsaydı, o zarif ve ürkütücü kısa filmi görmemiş olsaydım diyor. Filmden hoşlanmamış olsaydım, onu kötü ya da acemice hazırlanmış bir hikâye sayıp boş vermiş olsaydım sorun yoktu, ama film kesinlikle kötü değildi, kesinlikle acemice değildi, yok edilecek şeyin ne olduğunu artık bildiğimden, bir suçun işbirlikçisi olmak için tam iki bin mil yol katetmiş olduğumun farkına varmıştım. O temmuz öğle sonrasında Hector'un öteki yapıtlarıyla birlikte *İçsel Yaşam* da alevler içinde kaldığında bir trajedi gibi geldi bu bana, lanet olası, kahrolası dünyanın sonu gibi geldi.

Başka film izlemedim. İzleyecek zaman kalmamıştı, *Martin Frost*'u bir tek kez izlediğim düşünülürse Alma'nın yanıma defterle kalem vermesi iyi olmuştu. Bu söylediğimde bir çelişki yok. O filmi hiç izlememiş olmayı dileyebilirim, ama gerçek şu ki izledim, sözcükler ve görüntüler içime yerleşti, bu yüzden onlara tutunmanın bir yolunu bulduğum için şükran duyuyorum. O sabah tuttuğum notlar, başka türlü aklımdan çıkıp gidecek olan ayrıntıları hatırlamamı, onca yıl sonra filmi zihnimde canlı tutmamı sağladı. Yazarken deftere neredeyse hiç bakmadım –öğrenciyken geliştirdiğim, telgrafa benzeyen abuk sabuk kısa yazı biçimiyle çalاکalem yazıyordum–, yazdıklarımın çoğu okunmaz olsa da onların yüzde doksan ya da doksan beşini çözebildim. Haftalarca uğraşıp didindim yapabilmek için, ama diyalogların düzgün bir kopyasını hazırladığımda ve hikâyeyi sahnelere bölüp numaraladığımda filmle bağlantı kurabilmem mümkün oldu. Bunu yapabilmek için transa benzer bir duruma girmem gerekiyor (yani her zaman başaramıyorum bunu) ama yeterince dikkatimi toplarsam ve havaya girersem sözcükler gerçekten de görüntüleri doğurabiliyor ve sanki *Martin Frost'un İçsel Yaşamı*'ni yeniden seyrederek gibi oluyorum; ya da beynimin gösterim odasında saklanmış belirli sahnelerini. Geçen yıl, bu kitabı kaleme alma düşüncesini kafamdan geçirirken, bir hipnoz uzmanına defalarca danıştım. İlk gidişimde pek bir şey olmadı, ama sonraki üç ziyaretim şaşırtıcı sonuçlar verdi. O seansların bant kayıtlarını dinleyerek bazı boşlukları doldurabildim, unutmaya başladığım bazı şeyleri yeniden hatırlayabildim. Öyle ya da böyle, belli ki felsefeciler haklıymış. Yaşadığımız hiçbir şey yok olmaz.

Film öğlen on ikiyi birkaç dakika geçe bitti. Alma da ben de acıkmıştık, ara vermeye ihtiyaç duyuyorduk, hemen bir başka filme dalmak yerine yemek sepetimizi alıp hole çıktık. Piknik yapmak için uygun bir yer değildi orası –muşamba kaplı tozlu döşemede kamp kurmuş, göz kırpan bir sıra floresan lambanın altında peynirli sandviçlerimize gömülmüştük– ama dışarı çıkıp daha iyi bir yer arayarak zaman yitirmek istemiyorduk. Alma'nın annesinden söz ettik, Hector'un öteki çalışmalarından, az önce biten filmdeki gülmece ve ciddilik karışımının insanı garip bir biçimde tatmin etmesinden. Filmler gözümüzü boyayıp saçma sapan şeylere inandırıyorlar bizi, dedim, ama bu kez ben de kendimi kaptırmıştım. Claire son sahnede yeniden hayata dönünce ürpermişim, gerçek bir mucizeyle karşı karşıya olduğumu düşünmüştüm. Claire'i öbür dünyadan geri getirmek için Martin öyküsünü yakmıştı, ama aynı zamanda Hector da Brigid O'Fallon'u kurtarıyordu, Hector da kendi filmlerini yakıyordu, her şey kendisini böyle ikiledikçe ben de filmin içine girmiştim. Yazık ki bir kez daha seyredemeyeceğiz bu filmi, dedim. Rüzgârı iyice izleyebilmiş miydin, ağaçlara dikkatle bakabilmiş miydin?

Fazla gevezelik etmiş olmalıyım ki, Alma bir sonra izleyeceğimiz filmin adını (*Anti Dünyadan Haber*) söyler söylemez binanın içinde bir yerde bir kapı çarpıldı. Tam o sırada ayağa kalkıyorduk, üstümüzdeki kırıntıları silkeliyor, termostan son bir yudum buzlu çay alıyor, içeriye girmeye hazırlanıyorduk. Muşamba döşemeye basan lastik ayakkabıların sesini duyduk. Birkaç saniye sonra koridorun ucunda Juan göründü, tırıs kalkmış gibi (yürümekten çok koşar gibiydi) bize doğru yaklaşırken Frieda'nın geri döndüğünü anladık. Bunu izleyen dakikalarda ben artık orada yok gibiydim. Juan ile Alma birbirleriyle sessizce konuştular, telaşlı el kol işaretleriyle iletişim kurdular, başlarını empatiyle kaldırıp indirdiler. Ne dediklerini anlamıyordum, ama o ikisi arasında mesajlar gidip gelirken, Alma'nın huzursuzluğunun gitgide artmakta olduğunu fark ettim. Hareketleri sertleşti, haşinleşti, Juan'ın anlattıklarına itiraz ederken neredeyse saldırganlaştı. Juan teslim olurcasına ellerini iki yana kaldırdı (Suç bende değil, der gibiydi, ben yalnızca aracıyım), ama Alma yeniden saldırdı ona, Juan'ın gözleri düşmanlıkla parladı. Yumruk yaptığı eliyle öteki eline vurdu, sonra dönüp parmağıyla beni işaret etti. Artık karşılıklı konuşmuyorlardı. Tartışıyorlardı ve tartışma konusu ansızın ben olmuştum. Gözümü onlardan ayırmadım; ne hakkında konuştuklarını anlamaya çalıştıysam da, işaretlerini çözemiyor, gördüklerimin anlamını çıkaramıyordum. Sonra Juan gitti, kürdan gibi, incecik bacaklarının üzerinde koridorda ilerlerken Alma da bana neler olduğunu açıkladı. Frieda on dakika önce gelmiş, dedi. Hemen işe girişmek istiyormuş.

Amma da çabuk dönmüş, dedim.

Hector bu akşam saat beşte yakılacakmış. Albuquerque'de onca saat oyalanmak istemediği için eve dönmeye karar vermiş. Külleri yarın sabah gidip alacakmış.

Öyleyse Juan'la sen neden tartıştınız? diye sordum. Neler olduğunu anlayamadım, ama parmağıyla beni işaret etti. İnsanların beni parmaklarıyla işaret etmelerinden hiç hoşlanmam.

Senden söz ediyorduk.

Tahmin ettim. Ama Frieda'nın planlarıyla benim ne ilgim var? Ben yalnızca ziyaretçiyim.

Anladığımı sanmıştım.

İşaret dilinden anlamam Alma.

Ama benim öfkelendiğimi gördün.

Elbette gördüm. Ama neden olduğunu hâlâ bilmiyorum.

Frieda senin burada bulunmanı istemiyormuş. Bu çok özel bir şey, yabancıların şimdi burada yeri yok, diyormuş.

Yani beni çiftlikten kovalıyor mu?

Tam olarak öyle dememiş. Ancak özü bu. Yarın buradan gitmeni istiyor. Yarın sabah biz Albuquerque'e giderken seni havaalanına bırakacakmışız.

Ama beni buraya davet eden o. Bunu unuttu mu?

O sırada Hector yaşıyordu. Şimdi yaşamıyor. Koşullar değişti.

Evet, belki bir bakıma haklıdır. Ben buraya film izlemeye geldim, öyle değil mi? Eğer seyredecek film yoksa burada kalmam için de neden yok demektir. Filmlerden birini izledim. Şimdi ötekilerin yanmasını seyredebilirim, sonra da yola koyulurum.

Sorun da bu. Senin yakma sırasında burada olmanı da istemiyor. Juan'ın az önce bana anlattığına göre bu iş seni ilgilendirmezmiş.

Ya. Senin neden öfkeli olduğunu şimdi anlıyorum.

Bunun seninle ilgisi yok, David. Konu ben'im. Frieda senin burada bulunmanı istediğimi biliyor. Bu konuyu bu sabah konuştuk, ama şimdi verdiği sözü tutmuyor. Öyle canım sıkıldı ki Frieda'nın suratına yumruğu yapıştırabilirim.

Herkes filmlerin yakılmasını izlerken ben hangi deliğe gireceğim?

Benim evime. Benim evimde kalabileceğini söyledi. Ama onunla konuşacağım. Fikrini değiştirmesini sağlayacağım.

Hiç zahmet etme. Eğer beni burada istemiyorsa buna hakkım var deyip sorun çıkaramam, öyle değil mi? Böyle bir hakkım yok. Burası Frieda'nın evi, ne diyorsa onu yapmalıyım.

Öyleyse ben de gitmem. O lanet olası filmleri Juan ve Conchita ile birlikte yakar.

Elbette ki gideceksin. Kitabının son bölümü bu, Alma ve nasıl olduğunu görmek için orada bulunmalısın. Sonuna kadar dayanmalısın.

Senin de orada olmanı istiyordum. Yanımda olmazsan aynı şey olmaz ki.

On dört kopya ve negatif amma da büyük bir ateş yakar. Bir sürü duman, bir sürü alev. Şansım varsa senin evinin penceresinden izleyebilirim bunu.

Gerçekten de izledim yangını, ama alevden çok duman vardı, Alma'nın küçük evinin pencereleri açık olduğundan görmekten çok kokladım. Yanan selüloit buruk, keskin bir koku çıkarıyordu, duman çekilip gittikten çok sonra bile havaya karışan kimyevi maddeler uzun süre yok olmadılar. Alma'nın bana o akşam anlattığına göre filmleri yeraltındaki depodan dışarı sürüklemek o dördünün bir saatini almış. Sonra teneke kutuları el arabalarına bağlamışlar ve kayalık araziden geçirip ses stüdyosunun arkasındaki bir yere taşımışlar. Gazetelerin ve gazyağının yardımıyla iki yağ bidonunda ateş yakmışlar; biri kopyalar öteki negatifler için. Eski nitrat stoku kolayca tutuşmuş, ancak daha kalın, daha güç tutuşan triasetat bazlı malzemeye basılmış olan 1951 sonrası filmler güç tutuşmuşlar. Filmleri makaralarından boşaltıp birer birer ateşe atmak zorunda kaldık, dedi Alma, bu da zaman almış, tahmin edilenden daha uzun sürmüş. İşlerinin saat üç civarında biteceğini düşünüyorlarmış, ama bu durum karşısında saat altıya kadar çalışmışlar.

Ben o saatleri Alma'nın evinde tek başıma geçirdim, sürgüne gönderilmeme bozulmamaya çalışıyordum. Alma'nın yanındayken aldırıyor gibi davranmıştım, ama aslında ben de onun kadar

öfkeliydim. Frieda'nın tavrı bağışlanır gibi değildi. İnsan birini evine davet edip sonra gelince de kapının önüne koymaz. Koysa bile en azından bir açıklamada bulunur, mesajını bir üçüncü kişiye naklederken parmağını onun suratına uzatan sağır ve dilsiz bir uşağı kullanarak da yapmaz bunu. Frieda'nın aklını kaçırmış gibi olduğunu biliyordum, fırtınalı, felaket derecesinde kederli bir gün geçirdiğini biliyordum, ama onun adına mazeret bulmak istesem de elimde olmadan gücenmişim. Burada ne işim vardı? Eğer beni görmek istemiyorlarsa neden Alma'yı Vermont'a gönderip beni silah zoruyla getirtmişlerdi buraya? Mektupları yazan Frieda idi ne de olsa. New Mexico'ya gelip Hector'un filmlerini izlememi isteyen oydu. Alma'nın anlattığına göre beni davet etmeleri için onları ikna etmesi bir yılını almıştı. Ben Hector'un bu fikre karşı çıktığını ve Alma ile Frieda'nın sonunda onu ikna ettiklerini sanmışım. Çiftlikte geçirdiğim on sekiz saatten sonra yanılmış olduğumdan kuşkulandırmaya başlamışım.

Bana böyle kaba davranılmamış olsaydı, herhalde bu konuların üzerinde durmazdım. Alma ile ben yapım sonrası binasında konuşmamızı bitirince yemeğimizden artanları topladık ve Alma'nın kerpiç kulübesine doğru yürüdük, kulübe ana binadan üç yüz metre kadar ilerde, ufak bir tepeliğin üzerinde yer alıyordu. Alma kapıyı açınca, eşiğin hemen iç tarafında, ayaklarımızın dibinde bavulumu gördüm. Onu o sabah öteki evin konuk odasında bırakmışım, ve şimdi biri (büyük olasılıkla Conchita) Frieda'nın talimatıyla alıp buraya getirmiş ve Alma'nın evinde yere bırakmıştı. Bunun kibirli, zorbaca bir hareket olduğunu düşündüm. Bir kez daha bu duruma gülüp geçermiş gibi yaptım (Eh, dedim, en azından bavulumu kendim taşımak zorunda kalmadım), ama bu şakacı sözlerimin gerisinde öfkeden kuduruyordum. Alma yanımdan ayrılıp ötekileri bulmaya gitti; onun gidişini izleyen on beş yirmi dakika boyunca evi dolaştım, odalara girip çıktım, sinirimi kontrol altına almaya çalıştım. Uzaktan uzağa el arabalarının tıkırtısını duyuyordum, taşa sürtünen metalin çınlamasını, üst üste istiflenmiş, çarpışan ve titreşen teneke film kutularının bitmeyen sesini. *Auto-de-fê*⁸ başlamak üzereydi. Banyoya gittim, üstümdekileri çıkardım ve küvetin musluklarını sonuna kadar açtım.

Ilık suyun içine gömülüp bir süre dağınık düşüncelere daldım, yaşadıklarımın üzerinden bir bir geçip anlamaya çalıştım. Sonra onları çevirip değişik bir açıdan bakarken o olguları son bir saat içinde yaşadığım olaylarla uzlaştırmaya çalıştım. Juan'la Alma'nın sert diyalogu, Frieda'nın gönderdiği habere Alma'nın küfürlü yanıtı (*sözünü tutmadı... içimden suratına bir yumruk indirmek geliyor*), çiftlikten kovulmam. Baştan sona spekülatif bir akıl yürütmeydi ama bir gece önce olanları hatırladığımda (Hector'un beni karşılamasındaki kibarlık, bana filmlerini göstermek için heveslenmesi) ve bunları şimdiye kadar olanlarla karşılaştırdığımda acaba Frieda benim buraya gelmeme başından beri karşı mıydı, diye merak etmeye başladım. Beni Tierra del Sueño'ya davet edenin Frieda olduğunu unutmuyordum, ama o mektupları belki de istemeye istemeye yazmıştı, aylarca tartıştıktan ve anlaşmazlığa düştükten sonra Hector'un isteklerine boyun eğmişti belki. Eğer böyleyse, o zaman beni arazisinden kovması fikrini ansızın değiştirdiğini göstermiyordu. Hector artık öldüğüne göre rahat rahat uygulayabileceği bir karardı.

O ana kadar o ikisinin kafa dengi olduğunu düşünmüştüm. Alma onların evliliğinden uzun uzun söz etmişti, farklı görüşlerde olabilecekleri, aralarında fikir ayrılığı olabileceği hiç aklıma gelmemişti. 1939 yılında, halka gösterilmeyecek filmler çekmek konusunda bir anlaşma yapmışlardı ve ikisinin birlikte yaptıkları o çalışmaların daha sonra imha edileceği düşüncesini ikisi de benimsemişti. Hector film yapımına ancak bu koşulla geri dönmüştü. Son derece sert bir yasaklamaydı bu, ancak o işe girişme kararını mazur göstermesinin tek yolu, yaptığı işe anlam katabilecek tek şeyden –onu

başkalarıyla paylaşma zevkinden– feragat etmesiydi. Demek ki filmler bir tür cezaydı ona, Brigid O’Fallon’un kaza sonucu ölümünde oynadığı rolün asla bağışlanmayacak bir günah olduğunun kabulüydü. *Ben gülünç bir adamım. Tanrı bana pek çok oyun oynadı.* Bir ceza bir başkasına yol açmıştı ve Hector, kendi kararının karmakarışık, eziyetçi mantığı içinde, inanmayı reddettiği bir tanrıya olan borçlarını ödemeyi sürdürmüştü. Sandusky bankasında göğsüne saplanan kurşun Frieda ile evlenmesine yaramıştı. Oğlunun ölümü film yapımına geri dönmesine olanak sağlamıştı. Ama bunların hiçbirinde, 14 Ocak 1929 günü olanlar konusundaki sorumluluğundan kurtulmamıştı. Ne Knox’un silahının yol açtığı bedensel acı ne de Taddy’nin ölümünün yol açtığı ruhsal acı Hector’un ruhunu kurtarmaya yetmemişti. Evet, film çek. Yeteneğinin ve enerjinin son damlasını bile o filmleri yapmaya harca. Ölüm kalım sorunuymuş gibi çevir o filmleri ve sonra hayatın sona erince onların yok edilmesini sağla. Arkanda hiçbir iz bırakmamalısın.

Frieda bütün bunları kabullenmişti, ama onun için durum aynı değildi mutlaka. O bir suç işlememişti; suçlu bir vicdanın yükünü çekmiyordu. Bir kızın cesedini arabasının bagajına koyup Kaliforniya dağlarında gömmenin anısı onu rahatsız ediyor değildi. Frieda masumdu, ama yine de Hector’un kurallarını kabul etti, kendi tutkularını bir yana bırakıp temel amacı hiçlik olan bir işin yaratımına adadı kendini. Hector’u uzaktan gözlemiş olsa anlardım; Hector’un saplantılarına hoşgörülle baksaydı belki, hastalığı için ona acısa, ama yapılan işe dahil olmayı reddetseydi. Oysa Frieda, Hector’un işbirlikçisi oldu, en sadık savunucusuydu ve işin başından beri gırtlığına kadar bu işin içindeydi. Yalnızca Hector’u yeniden film çekmesi için ikna etmekle kalmamıştı (çekmezsen seni terk ederim, diye tehdit etmişti), parasal destek sağlayan da oydu. Kostümleri diyor, tabelaları çiziyor, filmleri kesiyor, dekorları hazırlıyordu. Zevk almadığı bir işte, çabalarının bir değeri olduğunu hissetmezse asla böyle sıkı çalışmaz insan; ama Frieda bunca yılı boş bir şeye hizmet ederek geçirmekten nasıl bir zevk almış olabilir? Duyduğu arzu ile kendini inkâr arasındaki psikodinsel savaşta sıkışıp kalmış olan Hector, hiç değilse yaptığı işin bir amaca hizmet ettiğini düşünerek kendini avutabilirdi. İmha etmek için film çekmiyordu, buna rağmen çekiyordu. Bunlar iki farklı eylemdi ve işin en iyi yanı filmleri imha edilirken Hector artık dünyada olmayacaktı. Filmleri yakılırken o çoktan ölmüş olacaktı ve bu iş artık umurunda olmayacaktı. Frieda içinse bu iki eylem aynı değerde olmalıydı, bir taşla iki kuş vurulacak, aynı işlemle hem yaratılacak hem yok edilecekti. Kibriti çakacak ve yaptıkları işe noktayı koyacak kişinin Frieda olacağı ta başından belliydi; yıllar boyu bu düşünce onun içinde büyümüş ve zamanla başka her şeyi bastırmış olmalıydı. Yavaş yavaş başlı başına bir duygusal ilke olup çıkmıştı. Filmler üzerinde Hector’la birlikte çalışırken bile yaptıkları işin artık film yapmak olmadığını hissetmiş olmalıydı Frieda. Konu, yok etmek amacıyla bir şey yapmaktı. İşleri buydu işte, bu yapılanı ait bütün kanıtlar yok edilmedikçe böyle bir iş gerçekleşmiş sayılmayacaktı. Yalnızca yok edildiği an gerçekleşecekti; ve sonra, New Mexico’daki o sıcak günün içine dumanlar yükselirken ortadan kalkmış olacaktı.

Bu düşüncenin ürpertici ve güzel bir yanı vardı. Onun Frieda’yı nasıl baştan çıkardığını anlayabiliyordum, ama ona Frieda’nın gözleriyle bakmaya başlayıp o şevkli inkârın mutlak gücünü tatmaya çalışınca, Frieda’nın benden neden kurtulmak istediğini de anladım. Benim orada bulunmam, yaşanan ânın saflığını bozuyordu. Filmlerin el değmemiş olarak ortadan kalkmaları gerekiyordu, dış dünyadan hiç kimse görmemeliydi onları. Filmlerden birini görmeme izin verilmiş olması zaten yeterince kötüydü, ama Hector’un vasiyetinin maddeleri yürürlüğe konmak üzere olduğuna göre Frieda törenin hep hayal ettiği gibi yapılmasında ısrar edebilirdi. Filmler gizlice yaratılmışlardı, gizlice de ortadan kalkmalılardı. Yabancılar o filmleri izlememelilerdi, Hector ile Alma bir son

dakika çabasıyla beni mahremiyetlerine almaya çalışmışlarsa da Frieda'nın gözünde ben hep bir yabancı olarak kalmıştım. Alma ailenin bir parçasıydı, bu yüzden de resmi tanık olarak kabul edilmişti. Bir vakanüvistti o adeta, babasının kuşağının son üyesi öldükten sonra onlardan kalacak tek anı, Alma'nın kitabında yazdıkları olacaktı. Ben tanığın tanığı olacaktım, tanığın ifadesinin doğruluğunu onaylayacak bağımsız bir gözlemciydim. Böyle büyük bir drama içinde küçük bir roldü bana düşen, Frieda beni senaryodan çıkarmıştı. Onun gözünde ben baştan beri gereksizdim.

Su soğuyana kadar küvetin içinde kaldım, sonra birkaç havluya sarınıp yirmi otuz dakika kadar daha oyalandım banyoda; tıraş oldum, giyindim, saçlarımı taradım. Alma'nın banyosunda bulunmaktan, ilaç dolabının raflarına dizilmiş, pencerenin yanındaki küçük tahta kutunun üstünü dolduran tüplerin ve kavanozların arasında durmaktan hoşlanmıştım. Lavabonun üstündeki yerine takılı kırmızı diş fırçası, altın yaldızlı ve plastik kaplarında duran rujlar, rimel ve göz kalemi, tampon kutusu, aspirin, diş ipi, Chanel No. 5 kolonyası, reçeteyle verilen mikrop giderici temizleyicinin şişesi. Her biri bir mahremiyet işaretiydi, bir yalnızlık ve kendine dönüklük simgesi. Hapları ağzına atıyor, kremleri yüzüne sürüyor, tarağı ve fırçayı saçlarının arasından geçiriyor, her sabah bu banyoya giriyor ve şu anda benim bakmakta olduğum aynaya bakıyordu. Onun hakkında ne biliyordum? Hemen hemen hiçbir şey, yine de onu kaybetmek istemediğime emindim, yarın sabah çiftlikten ayrıldıktan sonra onu görebilmek için birileriyle kavgaya girişmeye hazırdım. Benim sorunum bilememektir. Evin içinde sorun olduğundan kuşum yoktu, ancak Alma'yı, Frieda'ya duyduğu öfkenin gerçek boyutunu ölçebilecek kadar tanımıyordum, bunu yapamadığım için de olanlar konusunda ne derece kaygılanmam gerektiğini bilmiyordum. Bir gece önce, onları mutfak masasının başında yan yana görmüştüm, aralarında en ufak bir anlaşmazlık bile yok gibi görünüyordu. Alma'nın sesindeki tasayı anımsadım, Frieda'nın geceyi ana binada geçirmesini Alma'dan kibarca rica etmesini, aralarında hissedilen ailevi bağı. Birbirlerine bunca yakın olan insanların siteymiş sözlerle konuşmaları, içinde buldukları ânın heyecanı, sonradan pişman olacakları şeyler söylemeleri alışılmadık bir şey değildi; yine de Alma'nın çıkışı özellikle sert olmuştu, kadınlar arasında pek rastlanmayan (benim deneyimlerimde) şiddetle tehditler içeriyordu. *Öyle bozuldum ki suratına yumruğu indirebilirim.* Kaç kez bu tür şeyler söylemişti? Böyle uluorta, iddialı şeyler söylemeye eğilimli miydi, yoksa, bu, Frieda ile olan ilişkilerinde yeni bir dönemeci mi ifade ediyordu, yıllarca sessiz bir düşmanlık güttükten sonra ansızın bu sessizliği bozuyor muydu? Daha fazla şey bilmiş olsaydım bu soruları sormazdım, Alma'nın sözlerinin ciddiye alınması gerektiğini, haddini aşmasının, olayların çığırından çıktığının bir göstergesi olduğunu anlardım.

Banyoda işim bittikten sonra evin içinde gagesizce dolaşım. Küçük, derli toplu bir evdi burası, sağlam yapılmıştı, hantal bir tasarımı vardı, boyutlarının küçüklüğüne karşın Alma sanki evin yalnızca bir bölümünde yaşıyordu. Arka odalardan biri tümüyle depo olarak kullanılıyordu. Bir duvarın kenarına baştan başa, ötekinin de yarısı boyunca karton kutular istiflenmişti, yerde on-on beş tane nesne fırlatılmış duruyordu: bir bacağı kopuk bir iskemle, paslanmış bir üç tekerlekli bisiklet, elli yıllık manuel bir daktilo, anteni kopuk bir siyah beyaz portatif televizyon, bir öbek kumaş hayvan, bir diktafon ve içindekilerin yarısı kullanılmış birkaç kutu boya. Bir başka odaysa bomboştur. Ne mobilya, ne yatak, hatta ne de ampul. Tavanın bir köşesinden kocaman, karmakarışık bir örümcek ağı sarkıyordu. Ağın içine üç dört tane ölü sinek takılmıştı, ama gövdeleri öylesine paramparça olmuş, öylesine ağırlıksız toz zerrelere dönüşmüştü ki, örümceğin ağını terk edip bir başka yere tezgâh açtığını düşündüm.

Geriyeye mutfak, salon, yatak odası ve çalışma odası kalmıştı. Oturup Alma'nın kitabını okumak istiyordum, ama onun iznini almadan böyle bir şey yapmaya hakkım olmadığını düşündüm. Alma altı yüz sayfa yazmıştı bugüne kadar ancak bu sayfalar henüz müsvedde halindeydi ve bir yazar, üzerinde çalışmakta olduğu şey hakkında yorumda bulunmanızı özellikle istemezse burnunuzu sokmamanız gerekir. Alma daha önce bana müsveddeyi gösterdiği halde (İşte canavar orada, demişti) okuyabilirsin dememişti, ben de onunla birlikte geçireceğim hayata bana olan güvenini sarsarak başlamak istemiyordum. Bu yüzden Alma'nın kullandığı dört odada çevreme bakınarak zaman öldürdüm. Buzdolabındaki yiyecekleri inceledim, yatak odasında gardıropta duran giysileri ve salondaki kitap, plak ve video koleksiyonunu. Alma'nın yağı alınmış süt içtiğini, ekmeğine tuzsuz tereyağı sürdüğünü, mavi rengi sevdiğini (çoğunlukla koyu maviyi), edebiyat ve müzik konusunda zevkinin geniş bir yelpazeye yayıldığını öğrendim; tam gönlüme göre bir kızdı. Dashiell Hammett ve André Breton, Pergolesi ve Mingus; Verdi, Wittgenstein ve Villon. Bir köşede, Helen henüz hayattayken yayınladığım kitapların hepsini buldum –iki cilt eleştiri, dört cilt çeviri şiirler– ve bu kitapların böyle altısına birden evimin dışında hiçbir yerde rastlamamış olduğumu fark ettim. Bir başka rafta Hawthorne'un, Melville'in, Emerson'un ve Thoreau'nun kitapları vardı. Hawthorne'un öykülerinin ciltsiz bir baskısını çekip aldım ve *Doğum Lekesi* öyküsünü buldum, kitaplığın önünde, soğuk zemine oturup okudum onu, Alma'nın gencecik bir kızken bu öyküyü okuduğunda neler hissetmiş olduğunu hayal etmeye çalıştım. Öykünün sonuna yaklaşırken (*O anın koşulu fazlasıyla zor geldi ona, zamanın gölgeli alanının dışına bakamadı...*) burnuma ilk kez benzin kokusu geldi, evin arkasındaki pencerelerden birinden girmişti.

Koku beni rahatsız etmişti, yeniden ayağa fırlayıp dolaşmaya başladım. Mutfağa gidip bir bardak su içtim, sonra Alma'nın çalışma odasına girdim, orada on on beş dakika dört döndüm, müsveddesini okumamak için kendimle savaşıyordum. Hector'un filmlerini yok olmaktan kurtaramayacaksam en azından bunun neden yapıldığını anlamaya çalışabilirdim. Bugüne kadar bana verilen yanıtların hiçbiri bu nedeni açıklayamamıştı. Tezlerini kavrayabilmek için elimden geleni yapmıştım, onları böylesine sıkıntılı ve acımasız bir konuma getirecek düşünce tarzını kavramaya çalışmıştım ama artık ateş yakıldığına göre bu bana son derece saçma, yararsız ve korkunç geldi. Yanıtlar kitabın içindeydi, nedenler kitabın içindeydi, bu ana getiren düşüncelerin kökenleri kitabın içindeydi. Alma'nın çalışma masasına oturdum. Müsveddeler, bilgisayarın sol tarafında duruyordu; sayfalar uçmasın diye üzerine bir taş yerleştirilmiş koca bir yığın. Taşı kaldırdım, altındaki sayfada şunlar yazılıydı: *Hector Mann'ın Ahreti*, Yazan Alma Grund. Sayfayı çevirince Luis Buñuel'den bir alıntıyla karşılaştım. *Son Nefesim*'den alınma bir bölümdü, o sabah Hector'un çalışma odasında önüme çıkan aynı kitaptan. *Bir süre sonra*, diye başlıyordu alıntı, *negatifleri Monmartre'da Place du Tertre'da yakmamızı önerdim, grup kabul etseydi tereddüt etmeden yapardım bunu. Aslında bugün bile yaparım; kendi küçük bahçemde bütün negatiflerin ve filmlerin bütün kopyalarının alev aldığı koca bir odun yığını getirebiliyorum gözümün önüne. Hiç umurunda olmazdı. (Ne tuhaftır ki gerçeküstücüler önerimi reddettiler.)*

Büyü bozulmuştu nedense. Altmışlı ve yetmişli yıllarda Buñuel'in filmlerinden bazılarını izlemiş olsam da, yaşamöyküsünü bilmiyordum. Az önce okuduğum üzerinde düşünmem birkaç dakikamı aldı. Başımı kaldırdım, dikkatimi Alma'nın müsveddesinden başka yana çevirince –kısa da olsa– kendime gelecek, daha ileri gitmeden kendimi tutacak zamanım oldu. İlk sayfayı aldığım yere bıraktım, sonra taşı başlığın üzerine yerleştirdim. Böyle yaparken sandalyemde öne kaymış, daha önce görmediğim bir şeyi görecektim: masanın üzerinde, müsveddeyle duvarın

arasında duran küçük, yeşil bir defteri. Bir okul defteri boyutundaydı, kapağın yıpranmış haline ve bez sırtındaki çentiklere ve yırtıklara bakınca defterin oldukça eski olduğuna karar verdim. O kadar eski ki Hector'un günlüklerinden biri olabilir, dedim kendi kendime, zaten öyle olduğu da çıktı ortaya.

Bunu izleyen dört saati salonda geçirdim, defteri kucağıma koyup eski bir koltuğa gömüldüm, baştan sona iki kez okudum. Defter doksan altı sayfaydı ve bir buçuk yıllık bir süreyi kapsıyordu; 1930'un sonbaharından 1932'nin ilkbaharına kadar; Hector'la Nora'nın İngilizce derslerinden birini anlatarak başlıyor, suçunu Frieda'ya itiraf ettikten birkaç gün sonra Sandusky'de çıktıkları bir gece gezintisini anlatan bir paragrafla bitiyordu. Alma'nın anlattığı öyküyle ilgili herhangi bir kuşku duyuyor olsaydım bile bu günlükte okuduklarım o kuşkuyu gidermeye yeter de artardı bile. Kendi sözcükleriyle Hector, Alma'nın bana uçakta anlattığı Hector'la aynıydı, Kuzey Batı'dan kaçan aynı suçlu ruh, Montana, Chicago ve Cleveland'de kendini öldürmesine ramak kalan, Sylvia Meers ile geçirdiği altı ay boyunca o aşağılanmaları yaşayan, Sandusky'deki bankada vurulan ve hayatta kalan aynı adamdı. El yazısı ufak ve kavisliydi, sık sık cümlelerin üstünü çizmiş ve kurşunkalemle üzerlerine yeniden yazmıştı, sözcükleri yanlış yazmış, mürekkebi bulaştırmıştı, sayfanın her iki yüzüne de yazdığı için yazdığını okuyabilmek kolay olmuyordu. Ama ben becerdim bunu. Yavaş yavaş sanırım çoğunu sökebildim, ne zaman yeni bir paragrafı çözssem Alma'nın yazdıklarıyla birbirini tuttuğunu görüyordum, ayrıntılar örtüşüyordu. Alma'nın bana verdiği defterden yararlanarak önemli kayıtlardan birkaçını not ettim, Hector'un sözcüklerini aynen kayda geçmek amacıyla eksiksiz olarak deftere yazdım. Defterdekiler arasında Bluebell Inn'de Kızıl O'Fallon'la yaptığı son görüşmenin notları da vardı, şoförlü arabanın arka koltuğunda Meers'le arasındaki acıklı güç gösterisi de; deftere son kaydettiğim de Sandusky'deki günlerine ait (hastaneden çıktıktan sonra Spellinglerin evinde geçirdiği günlere) şu not:

31.3.1932. Bu gece F.'nin köpeğini gezdirdim. Arp adında kıpır kıpır, kara bir şey, o sanatçının adı verilmiş. Dada adamı. Sokak ıssızdı. Her yeri pus kaplamıştı, önümü göremiyordum neredeyse. Belki yağmur da yağıyordu, ama damlacıklar öylesine inceydi ki buhar gibiydiler. Sanki ayaklarım yere basmıyordu, bulutların arasından geçiyordum. Bir sokak fenerine yaklaştık, birdenbire her şey ışıldamaya, karanlıkta parlamaya başladı. Beneklerle dolu bir dünya, yansıyan ışığın doğurduğu yüz milyonlarca benek. Çok tuhaf, çok güzel: aydınlatılmış sisten heykeller. Arp kayışını çekiştiriyor, çevreyi kokluyordu. Yürümeye devam ettik, sokağın sonuna geldik, köşeyi döndük. Bir sokak lambası daha ve sonra, Arp bacağını kaldırırken bir an durduk, gözüme bir şey çarptı. Kaldırımında bir ışıltı, gölgelerin arasından göz kırpan bir ışık demeti. Maviye çalıyor; yoğun mavi, F.'nin gözlerinin mavisini. Daha iyi görebilmek için çömelince onun bir taş olduğunu gördüm, belki de değerli bir taşı. Bir ay taşı diye düşündüm ya da safir ya da belki bir kırık cam parçası. Yüzük olabilecek boyuttaydı ya da bir zincirin ucundan düşmüş bir kolye ucu, bilezik ya da kayıp bir küpeydi. Aklıma ilk gelen şey, onu F.'nin yeğeni Dorothea'ya vermek oldu, Fred'in dört yaşındaki kızına: Küçük Dotty'ye. Sık sık gelir eve. Büyükannesini sever, Arp'la oynamayı sever, F.'yi sever. Tatlı bir çocuk, süslü püslü şeylere bayılıyor, üstüne deli dolu şeyler giyiyor. Şöyle düşündüm: Taşı Dotty'ye veririm. Yerden almaya davrandım, ama parmaklarım taşa değdiği anda onun sandığım gibi bir şey olmadığını keşfettim. Yumuşaktı, dokunduğumda dağıldı, ıslak, kaygan, vıcık vıcık bir şeye dönüştü. Taş sandığım şey insan tükürüğüydü. Buradan geçen biri kaldırıma tükürmüştü, tükürük top haline gelmişti, düzgün, çok yüzeyle bir kabarcık küresi. İçine vuran ışıkla, onu mavinin o parlak tonuna dönüştüren ışığın yansımalarıyla sert ve katı bir nesneye benzemişti. Yaptığım hatayı fark ettiğim

anda yanmış gibi geri çektim elimi. Midem bulanmıştı, tiksiniştim. Parmaklarım tükürük içinde kalmıştı. İnsanın kendi tükürüğü olursa o kadar kötü sayılmaz belki, ama bir yabancıнын tükürüğü olunca son derece iğrenç oluyor. Mendilimi çıkarıp ellerimi olabildiğince sildim. İşim bittiğinde mendilimi yeniden cebime koymak gelmedi içimden. Onu kendimden uzakta tutarak sokağın sonuna kadar yürüdüm ve önüme çıkan ilk çöp kutusuna attım.

Bu sözcükler yazıldıktan üç ay sonra Hector ile Frieda, Bayan Spelling'in evinin salonunda evlendiler. Balaylarını geçirmek üzere New Mexico'ya gittiler, orada bir parça arazi satın aldılar ve yerleşmeye karar verdiler. Çiftliklerine Mavi Taş Çiftliği adını neden verdiklerini şimdi anlamıştım. Hector o taşı görmüştü, onun var olmadığını biliyordu, kendilerine kuracakları hayatın temelinde bir yanılısama olduğunu da.

Yakma işi saat altı civarında sona erdi, ama Alma'nın kulübeye dönmesi yediyi buldu. Hava hâlâ aydınlık olsa da, güneş batmak üzereydi, Alma kapıdan içeri girmeden az önce evin nasıl da ışıkla dolduğunu hatırlıyorum: pencerelerden içeri dalan kocaman ışık okları, salonun her köşesine sel gibi yayılan ışıltı ışıltı altın renkleri ve morlar. Çölde ikinci kez gün batımına tanık oluyordum, böylesine bir ışık seline hazırlıklı değildim. Kanepeye gittim, gözlerimin kamaşması geçsin diye arkamı döndüm, ama yerime oturalı birkaç dakika geçince arkamdaki kapının kilidinin açıldığını duydum. Salona daha da çok ışık doldu: kırmızı, erimiş güneş ırmakları, gelgit gibi dalgalanan bir ışıltı. Olduğum yerde döndüm, ellerimi gözlerime siper etmişim, kapının eşiğinde Alma duruyordu, neredeyse görünmüyordu, saçlarının uçlarından ışık geçen, hayalet gibi bir silüet, alev alev yanan bir insan.

Alma kapıyı kapatınca yüzünü görebildim, salonda bana doğru yürüyüp kanepeye yaklaşırken gözlerine bakabildim. O sırada ondan ne beklemekte olduğumu bilmiyorum. Gözyaşları belki ya da öfke ya da aşırı duygu gösterisi, ama Alma olağanüstü sakin görünüyordu, sersemlemiş değildi, daha çok bitkindi, enerjisi tükenmişti. Kanepenin sağından dolaştı, yüzünün sol tarafındaki doğum lekesini görmeme aldırıyor gibiydi, ilk kez böyle davrandığını fark ettim. Bunu bir ilerleme saymalı mıydım, bilemiyordum, yoksa bir dikkatsizlik, bir yorgunluk belirtisi miydi? Tek kelime etmeden yanıma oturdu, sonra başını omzuma doğru eğdi. Elleri kirliydi; tişörtüne is bulaşmıştı. Kollarımla onu sarıp bir süre tuttum, sorularıyla bunaltmak, konuşmak istemiyorsa zorla konuşturmak istemiyordum. Sonunda iyi olup olmadığını sordum ona, evet, iyiyim, deyince de bu konuyu konuşmak istemediğini anladım. Bu kadar uzun sürdüğü için bağışla, dedi, neden geciktiğini bana kısaca açıkladıktan sonra (yağ kutularını, el arabalarını filan böyle öğrendim) o gece bu konuyu bir daha açmadık. Her şey bittikten sonra, Frieda ile birlikte ana binaya yürüdüğünü anlattı. Yarınki programı konuşmuşlar, sonra bir uyku hapi verip Frieda'yı yatağına yatırmış. O zaman hemen geri dönebilirmiş ama kulübedeki telefon güvenilir değilmiş (bazen çalışıyor bazen çalışmıyormuş), riske girmektense ana binadaki telefonu kullanıp Boston'a sabah uçağında bana yer ayırtmış. Uçak Albuquerque'ten sabah sekiz kırk beşte kalkıyormuş. Havaalanına arabayla gitmek iki buçuk saat sürüyormuş, Frieda'nın bizi oraya götürmek için sabah erkenden kalkması mümkün olmayacağından tek çözüm olarak bir minibüsün gelip beni almasını görmüşler. Alma beni havaalanına kendi götürmek ve yolcu etmek istiyormuş, ne var ki Frieda ile birlikte saat on birde cenaze evinde olmalıymış ve saat on bire kadar Albuquerque'e nasıl iki kez gidip dönebilirmiş? Matematiksel olarak olanaksızmış. Benimle sabahın beşinde yola çıksa bile gidip dönüp tekrar gitmesi yedi buçuk saatten az sürmezmiş. Yapamayacağım şeyi nasıl yapabilirim? diye sordu bana. Laf ebeliği yapmak için sormamıştı bu

soruyu. Kendisi hakkında bir saptamaydı, içinde bulunduğu sefil durumun bildirimiydi. Yapamayacağım şeyi nasıl yapabilirim, lanet olsun? Sonra yüzünü göğsüme gömüp gözyaşlarına boğuluverdi.

Onu alıp banyoya soktum, yarım saat boyunca banyoda yerde, onun yanında oturdum, sırtını, kollarını, bacaklarını, göğüslerini, yüzünü, ellerini, saçlarını yıkadım. Susması zaman aldı, ama giriştiğim tedavi yavaş yavaş istenilen sonucu verdi. Gözlerini kapa, dedim ona, kıpırdama, konuşma, yalnızca suya bırak kendini ve gevşe. Söylediklerime gönülden uyması, çıplaklığından zerre kadar utanmaması etkilemişti beni. İlk kez aydınlıkta görüyordum onun bedenini, ama Alma sanki o bedenin sahibi çoktandır benmişim gibi, bu tür şeylerin artık konuşulmaya gerek duyulmadığı aşamayı arkada bırakmışız gibi davranıyordu. Kollarımda gevşedi, suyun ılıklığına teslim oldu, onunla ilgilenen kişinin ben olduğum düşüncesine kendini koşulsuzca bıraktı. Başka kimse yoktu. Son yedi yıldır bu kulübede tek başına yaşıyordu, artık taşınmasının zamanı geldiğini ikimiz de biliyorduk. Vermont'a gelmelisin, dedim. Kitabımı bitirene kadar orada benimle kalırsın, sana her gün böyle banyo yaptırırım. Ben Chateaubriand kitabı üzerinde çalışırım, çalışmadığımız zaman da sevişiriz. Evin her köşesinde sevişiriz. Arka bahçede ve ormanda üç günlük sevişme maratonları düzenleriz. Ayakta duramayacak hale gelene kadar sevişiriz, sonra işimize döneriz, işimiz bitince Vermont'tan ayrılır başka bir yere gideriz. Nereye istersen, Alma. Bütün olasılıkları uygulamaya hazırım. Her şey mümkün.

O koşullar altında hesapsızca söylenmiş bir şeydi bu, inanılmaz derecede adi ve cüretkâr bir öneriydi, ama zaman daralıyordu ve ben ne konumda olduğumuzu bilmeden New Mexico'dan ayrılmak istemiyordum. Böylece riske atılıp bu konuda üstelemeye karar verdim, düşüncemi aklıma gelen en kaba, en basit hatlarıyla ortaya attım. Neyse ki ürkmedi Alma. Ben söze başladığımda gözleri kapalıydı, konuşmam bitene kadar da açmadı, ama bir ara dudaklarının kenarında bir gülümseme kıpırtısı gördüm (sanırım sevişmek sözcüğünü ilk kullandığımda başlamıştı), onunla konuşmamı sürdürdükçe o gülümseme genişler gibi oldu. Sözüm bittiğindeyse hiçbir şey demedi Alma, gözlerini açmadı. Eee, dedim. Ne diyorsun? Diyorum ki, dedi, gözlerimi açtığımda seni karşımda bulamayabilirim.

Evet, dedim, ne demek istediğini anlıyorum. Öte yandan, gözlerini açmazsan, burada olup olmadığını asla öğrenemezsin.

Yeterince cesaretim yok galiba.

Elbette var. Hem ellerimin küvetin içinde olduğunu unutuyorsun. Belkemiğine dokunuyorum ve ensenin başladığı yere. Burada olmasaydım böyle bir şey yapamazdım, değil mi?

Her şey mümkün. Sen bir başkası olabilirsin, David numarası yapan biri. Bir sahtekâr.

Bir sahtekârın burada, bu banyoda, senin yanında işi ne?

Kafamı günahkâr fantezilerle dolduruyor, ne istersem ona sahip olabileceğime inandırıyor beni. Karşımdaki insanın, ne istiyorsam onu söylediğini duymak pek sık rastlanan bir şey değil. Belki de o sözleri ben kendim söylemişimdir.

Belki. Belki de biri, onun istediği şeyle senin istediğin şey aynı olduğu için söylemiştir bunları.

Tamı tamına değil. Hiçbir zaman tamı tamına aynı olmaz, öyle değil mi? Kafamdan geçenleri *tamı tamına* nasıl söyleyebilir ki?

Ağzıyla. Sözcükler ağızdan çıkar. Birinin ağzından.

Nerede o ağız peki? Gel dokunayım ona. Ağzınızı ağzıma bastırın bakalım bayım. Olması gerektiği gibi hissedersen onu, o zaman benim değil sizin ağzınız olduğunu bilirim. Belki o zaman size inanmaya başlarım.

Gözlerini açmadan kollarımı havaya kaldırdı Alma, –kucaklanmak, kucağa alınmak isteyen– küçük çocuklar gibi bana doğru uzattı, ben eğilip öptüm onu, ağzımı ağzına bastırdım, dudaklarını dilimle araladım. Dizüstü çökmüştüm –kollarım suyun içinde, ellerim Alma'nın sırtında, dirseklerim küvetin kenarına yapışmış durumda–, Alma ensemden yakalayıp beni kendine çekince dengemi yitirip onun üzerine düştüm. Başlarımız bir an suyun içine daldı, yeniden dışarı çıktığımızda Alma'nın gözleri kapalıydı. Küvetin kenarından sular dışarıya taşıyordu, ikimiz de soluk soluğaydık, yine de kısa bir soluk alacak kadar ancak durup doğrulduk, dolu dolu öpüşmeye başladık. İlk öpüşmeyi başka öpüşmeler, pek çok öpüşme izledi. Daha sonra ellerimi nasıl kullandığımı, dudaklarımı dudaklarından ayırmadan, onun diliyle olan temasımı yitirmeden, Alma'yı sudan çıkarmak için başvurduğum karmaşık manevraları açıklamam mümkün değil, ama öyle bir an geldi ki Alma sudan çıktı, ben de onu havluyla kurular buldum kendimi. Bunu hatırlıyorum. Alma'nın, kurulandıktan sonra ıslak gömleğimi üzerimden sıyırdığını ve pantolonumun kemerini açtığını da hatırlıyorum. Bunu yapışı gözlerimin önünde, onu yeniden öpüşüm de gözlerimin önünde, yere havlu yığınının üzerine uzanıp oracıkta sevişmemiz de gözlerimin önünde.

Banyodan çıktığımızda evin içi iyice karanlık olmuştu. Ön taraftaki pencerelerde ufak ışık pırıltıları, ufukta uzanan ince, parlak bir bulut, akşam karanlığının tortuları. Giyindik, salonda birkaç kadeh tekila içtik, sonra akşam yemeğini kotarmak üzere mutfığa gittik. Donmuş tako, donmuş bezelye, patates püresi: Olanları bir araya getirmiş, elimizdekiyle yetinmiştik. Hiç önemi yoktu. Yiyecekleri midemize indirmek dokuz dakikamızı aldı, sonra salona dönüp kendimize birer içki daha koyduk. O dakikadan sonra Alma ile ben yalnızca gelecekte söz ettik, saat onda yatağa girdiğimizde hâlâ plan yapıyor, Vermont tepesindeki küçük evime geldiğinde nasıl bir yaşam sürdüreceğimizi konuşuyorduk. Oraya ne zaman gelebileceğini bilmiyorduk, ama çiftlikteki işlerini bir-iki, olsa olsa üç haftada toparlayacağını tahmin ediyorduk. Arada telefonla görüşecektik, telefonla arayamayacağımız kadar erken ya da geç saatlerdeyse birbirimize faks çekecektik. İki elimiz kanda olsa, her gün birbirimizi arayacağız, dedik.

Frieda'yı görmeden New Mexico'dan ayrıldım. Alma onun bana veda etmek için kulübeye geleceğini umuyordu, ancak ben bunu hiç beklemiyordum. Frieda beni kitabından silmişti bile, erken saatte ayrıldığım da düşünülürse (minibüs saat beş buçukta gelecekti) Frieda'nın benim yüzümden uykusundan fedakârlık edeceğini hiç sanmıyordum. Frieda görünmeyince, Alma, onun yatmadan önce yuttuğu hapa attı bunun suçunu. Onun bu açıklaması bana oldukça iyimser geldi. Benim anladığım kadarıyla Frieda hiçbir koşul altında gelmezdi kulübeye, minibüs öğlen hareket edecek olsa bile.

O sırada bunların hiçbiri pek önemli görünmüyordu gözüme. Saat beşte çalar saat öttü, hazırlanıp kapıdan çıkmak için yalnızca yarım saatim vardı, bu yüzden Frieda'nın adı anılmasaydı onu düşünmek aklımın ucundan geçmezdi. O sabah benim için en önemli şey, Alma'nın yanında uyanmaktı, evin önündeki basamaklara oturup onunla birlikte kahve içmekti, ona yeniden dokunabilmektir. Sarhoş gibiydim, sersemlemiştim, mutluluktan başım dönüyordu, seksten gözlerim, tenim yanıyordu, yeni hayatımla ilgili düşüncelerle doluydum. Biraz daha dikkatli olsaydım, nelerden uzaklaşmakta olduğumu anlardım, ama çok yorgundum, birkaç basit hareket dışında elimi kolumu kaldıracak durumda bile değildim: son bir kucaklaşma, son bir öpücük; sonra minibüs kulübenin önüne yanaştı, gitme zamanı gelmişti. Bavulumu almak üzere eve girdik, dışarı çıkarken Alma kapının yakınındaki sehpadan bir kitap alıp bana uzattı (uçakta bakarsın, dedi), sonra son bir kucaklaşma, son bir öpücük ve havaalanına doğru yola koyuldum. Ancak yarı yola geldiğimde Alma'nın bana Xanax vermeyi unuttuğunun farkına vardım.

Başka zaman olsa şoföre, çiftliğe geri dönelim, derdim. Neredeyse diyordum da, ama bu kararımın yol açabileceği sıkıntıları –uçacağı kaçırmak, korkaklığımın ortaya çıkması, sinir hastası etiketimin pekişmesi– aklımdan geçirince duyduğum paniği frenlemeyi başardım. Alma ile birlikte ilaç almadan bir kez uçmuştum. Şimdi de bu işi yalnız başıma yapıp yapamayacağımı görecektim. Dikkatimi dağıtmak konusunda Alma'nın yanıma verdiği kitabın büyük yardımı oldu. Altı yüz sayfayı aşkın bir kitaptı, neredeyse bir buçuk kilo çekiyordu, yol boyunca bana arkadaşlık etti. *Batı'nın Bitkileri* gibi ne dediği anlaşılabilir, saçma sapan olmayan bir başlığa sahip, yabancı çiçeklerle ilgili bir kitaptı; yedi yazardan oluşan bir ekip tarafından hazırlanmıştı (bunlardan altısının kapsamlı otlar uzmanı olduğu söyleniyordu; yedincisi Wyoming kökenli bir herbaryum müdürüydü) ve Batı Kanada Birleşik Devletleri Toprak Kredisi Üniversiteler Kooperatif Genişletme Hizmetleri'nin yardımıyla Batı Kanada Bitkibilim Derneği adında (adı da çok uygundu) bir kuruluş tarafından yayınlanmıştı. Genellikle bitkibilime pek meraklı değildim. Adlarını sayabileceğim bitkilerin ve ağaçların sayısı yirmi beş otuz geçmezdi, ama içinde dokuz yüz renkli fotoğrafın ve dört yüzü aşkın türün yetiştiği yerler ve özellikleriyle ilgili eksiksiz tanımlamaların bulunduğu bu başvuru kitabı beni saatlerce oyaladı. Bu kitapta ilgimi bu kadar çekecek ne vardı bilmiyorum, belki de dikenli, suya hasret bitkileri dolu o topraklardan az önce ayrılmamdan dolaydı, oraları yeterince görememiş olmamdan, daha çok şey görmek istememden kaynaklanmış olabilir. Fotoğrafların çoğu çok yakından çekilmişti, fonda bomboş bir gökyüzü dışında bir şey yoktu. Ara sıra fotoğrafa çevredeki otlar, bir parça ıslak toprak ya da daha da seyrek olarak uzaktaki bir kaya ya da dağ giriyordu. İnsanların olmayışı dikkati çekiyordu, insana ait en ufak bir iz bile yoktu. New Mexico'da binlerce yıldır insan yaşamıştı, ama o kitaptaki fotoğraflara bakmak, orada hiçbir zaman hiçbir şeyin olmadığını hissettiriyordu, bütün tarih silinmişti sanki. Kayalarda yaşamış eski insanlar, arkeolojik yıkıntılar, İspanyol fatihleri, Cizvit rahipler, Pat Garrett ve Billy the Kid, Kızılderili pueblolar, atom bombası yapanlar: Bunların hiçbiri yoktu. Yalnızca toprak ve toprağın örtüsü vardı, cılız kökler ve sapsız ve kavrulmuş topraktan uzayan dikenli küçük çiçekler: üç beş yabanotuna indirgenmiş bir uygarlık. Bitkilerin bakılacak bir yanları olmasa da adlarının etkileyici bir tınısı vardı, resimleri inceledikten ve yanlarındaki adları okuduktan sonra (*yassı yapraklar mızrak başı biçiminden yumurta biçimine kadar değişir... akeneler yassı, girintili çıkıntılı ve buruşuktur, kılcal tüylerden oluşan papusları vardır*), bu adlardan bazılarını defterime not edebilmek için kısa bir ara verdim. Temiz bir sol sayfadan başladım, Hector'un günlüğünden aldığım bölümleri yazdığım sayfanın hemen arkasından; o sayfanın önünde *Martin Frost'un İçsel Yaşamı*'yla ilgili notlar vardı. Sözcükler, Sakson dilinin telaffuz edilmesi güç yoğunluğunu taşıyordu, onları kendi kendime yüksek sesle

söylemekten, dilimin üzerinde soğuk, çınlamalı yansımalarını hissetmekten zevk duydum. Şimdi listeye bakınca bana hepsi abuk sabuk geliyor, ölü bir dilden rasgele alınmış bir seçki; belki de bir zamanlar Mars'ta kullanılan bir dildi bu:

Frenkmaydanozu. Köpekzehiri. Asclepias labriformis. Ambrosia. Karayavşan. Pıtrak. Devedikeni. Peygamberçiçeği. Crepis setosa. Sarı kırçiçeği. Yakupotu. Meryemanadikeni. Gengel. Orman sarmaşığı. Tetradyxia glabrata Dikenli sıraca. Sukeneviri. Ketencik. Çivit otu. Kerdeme. Nakılçiçeği. Sirken. Küsküt. Sütleğen. Geven. Koşkoz. Oxytropis sericea. Hasırotu. Ballıbaba. Tatlıbaba. Anoda cristata. Gaura parviflora. Ayrıkotu. Leptochloa uninervia. Arnuvutdarısı. Aslanağzı. Nevruzotu. Boruçiçeği.

Döndükten sonra Vermont gözüme farklı göründü. Ayrıralı yalnızca üç gün, iki gece olmasına rağmen yokluğumda her şey küçülmüştü: İçine kapanmış, kararmış, sıkışmıştı. Evimin çevresindeki ağaçların yeşili doğal değilmiş gibi geldi bana, çölün kızılkahvesiyle ve kahverengiyle karşılaştırılınca inanılmaz gür bir yeşildi. Hava nem yüklüydü, ayaklarımın altındaki zemin yumuşaktı, nereye baksam bitkilerin yabani bir biçimde tomurcuklandığını, bozuluşun şaşırtıcı örneklerini görüyordum: aşırı doygun dallarla sarmaşıkların üzerinde ufalanan ağaç kabuğu parçaları, ağaçların üzerinde merdiven gibi yükselen mantarlar, evin duvarlarındaki küf lekeleri. Bir süre sonra, bütün bunlara Alma'nın gözleriyle bakmakta olduğumu anladım, benim yanıma taşınacağı güne kendimi hazırlamak amacıyla bütün bunları olanca çıplaklıklarıyla görmeye çalışıyordum. Boston uçuşu iyi geçmişti, bu kadar iyi geçeceğini hayal bile edemezdim, uçaktan inerken çok önemli bir işi başardığımı hissediyordum. Genelde bakılırsa herhalde pek kayda değer bir şey değildi, ama kendi içinde, özel savaşların kazanılıp kaybedildiği o küçücük alanda, bu başarıım benzersiz bir zafer sayılırdı. Son üç yıldır hiçbir zaman kendimi bu kadar güçlü hissetmemiştim. Neredeyse bütünüm, dedim kendi kendime, neredeyse hazırım yeniden gerçek olmaya.

O günü izleyen birkaç gün boyunca elimden geldiğince boş durmadım, birkaç cephede birden kendime yapacak işler buldum. Chateaubriand'ın çevirisi üzerinde çalıştım, hasarlı kamyonetimi tamirciye götürdüm, evi kazırcasına temizledim; yerleri sildim, mobilyaları cilaladım, kitapların tozunu aldım. Mimarinin temel çirkinliğini hiçbir şeyin kapatamayacağını biliyordum, ama en azından odaları yüzüne bakılır hale getirebilirdim, daha önce olmadıkları kadar derleyip toplayabilirdim. Tek güçlük, konuk yatak odasındaki kutuları ne yapacağımı, orayı Alma için bir çalışma odasına dönüştürmek istiyordum. Kitabını bitirmek için bir odaya ihtiyacı olacaktı, yalnız kalmak istediğinde gidebileceği bir yere; benim de elimde bu odadan başkası yoktu. Evin içinde depo olarak kullanabileceğim yer yok sayılırdı, ne çatı arası vardı ne de garaj, aklıma gelen tek yer bodrum oldu. Bu çözümün sorunlu yanı, zeminin toprak olmasıydı. Ne zaman yağmur yağsa bodrum suyla dolardı, oraya koyacağım bütün karton kutular ıslanırdı. Böyle bir felaketin önüne geçmek için doksan altı tane cüruf tuğla ve sekiz tane geniş dikdörtgen kontrplak aldım. Tuğlaları üç kat dizerek bir platform kurdum, başıma gelen en büyük sel felaketinde suların yükseldiği seviyeden bile yüksek oldu. Nemden zarar görmemesi için fazladan bir önlem olarak her bir kutuyu kalın bir naylon çöp torbasına soktum, ağzını da bantladım. Bu yaptığım yeterli olmalıydı, ama kutuları aşağıya taşıyacak cesareti toplamam iki günümü aldı. Ailemden kalan her şey o kutuların içindeydi. Helen'in elbiseleri ve eteklikleri. Saç fırçası ve çorapları. Kürk başlıklı kalın kışlık mantosu. Todd'un beyzbol eldiveni ve çizgi romanları. Marco'nun yapbozları ve plastik adamları. Aynası çatlak yaldızlı pudriyer. Ayıcık

Hooty Tooty. Walter Mondale'in seçim kampanyasının rozeti. Bunların artık hiçbiri işime yaramazdı, yine de atmak elimden gelmemişti, bir yere bağışlamayı ise aklımdan bile geçirmemiştım. Helen'in elbiselerini bir başka kadının giymesini istemiyordum, çocukların Kıvıl Sox takım kasketlerinin başka oğlanların başlarında olmasını da istemiyordum. Bunları bodruma taşımak toprağa gömmek gibiydi. Her şeyin sonu değildi belki ama sonun başlangıcıydı, unutulmanın yolunda ilk kilometre taşıydı. Güçtü böyle bir şey yapmak, yine de Boston'a kalkan uçağa binmek kadar güç değildi. Odayı boşaltmam bitince Brattleboro'ya gittim, Alma için mobilya aldım. Abanoz ağacından bir çalışma masası, oturma yerinin altındaki düğmeye basınca öne arkaya sallanan bir deri koltuk, meşe bir dosya dolabı, bir de şık, rengârenk kilim. O mağazada bulabildiğim en iyi şeyler, en kaliteli büro mobilyaları bunlardı. Fatura üç yüz doları geçti, tamamını nakit ödedim.

Alma'yı özlüyordum. Yaptığımız plan ne kadar içgüdüsel olursa olsun, bu konuda en ufak kuşku ya da tereddüdüm yoktu. Mutluluğumdan başka bir şey düşünmüyor, Alma'nın Doğu'ya geleceği günü ipele çekiyordum; ne zaman ona olan özlemim artsa buzdolabının kapısını açıp silaha bakıyordum. Silah, Alma'nın daha önce buraya gelmiş olduğunun kanıtıydı; buraya bir kez gelmişse yine geleceğinden kuşku duymam için bir neden yoktu. İlk, silahın hâlâ dolu olması üzerinde durmadım, ama aradan iki üç gün geçince beni rahatsız etmeye başladı. Bütün o zaman boyunca ona elimi sürmemiştim, ama işi sağlama almak için, bir gün öğleden sonra silahı buzdolabından çıkardım, ağaçlığa götürdüm, orada altı merminin altısını da yere sıktım. Maytap gibi ses çıkardılar, kâğıt torbalar patlıyor gibi oldu. Eve dönünce silahı yatağımın başucundaki komodinin üst çekmesine bıraktım. Artık kimseyi öldüremezdi, ancak bu, gücünü yitirdiği, tehlikesinin azaldığı anlamına gelmiyordu. Bir düşüncenin kudreti gizliydi içinde, ne zaman o silaha baksam o düşüncenin beni mahvetmesine ramak kalmış olduğunu hatırlıyordum.

Alma'nın kulübesindeki telefonun sağı solu belli olmuyordu, bu yüzden her aradığımda ona ulaşamıyordum. Hattım sorunlu, diyordu Alma, sistemin bir yerinde bir gevşeklik var. Alma'nın numarasını çevirdikten ve bağlantının yapılmakta olduğunu belirten küçük, hızlı tıkırtıları ve bip seslerini duyduktan sonra bile karşı tarafta zil çalmazdı. Evden dışarıyı ararken ise pek bir sorun çıkmazdı. Vermont'a döndüğüm gün Alma'ya ulaşmak üzere pek çok girişimde bulundum ama başaramadım, sonunda Alma saat yedide aradığında (benim bulunduğum yerde saat dokuzdu) bundan böyle bu uygulamaya bağlı kalmaya karar verdik. Ben onu değil, o beni arayacaktı. O günden sonra her konuştuğumuzda bir sonraki görüşmenin saatini belirledik, arka arkaya üç gece bu düzen tereyağdan kıl çeker gibi işledi. Örneğin saat yedide konuşuruz mu diyorduk, saat yediye on kala ben mutfağa yerleşir, kendime sek bir tekila koyardım (birlikte tekila içmeyi sürdürdük, şehirlararası konuşmalarda bile), tam saat yedide, saatin yelkovanı on ikiyi göstermek üzereyken telefon çalardı. Bu telefonların dakikliğine güvenir olmuştum. Alma'nın dakikliği bir inanç işaretiydi, dünyanın iki farklı yerindeki iki insanın, hemen hemen her konuda aynı düşüncede olabileceği ilkesine bağlı kalınmasıydı.

Sonra, dördüncü gece (Tierra del Sueño'dan ayrılışımın beşinci gecesi), Alma telefon etmedi. Telefonunda bir sorun olduğunu düşünüp hemen harekete geçmedim. Yerimde oturup kaldım, sabırla telefonun çalmasını bekledim, sessizlik önce yirmi, sonra otuz dakikayı bulunca kaygılanmaya başladım. Telefon çalışmasaydı Alma neden telefon edemediğini açıklayan bir faks gönderirdi bana. Alma'nın faks makinesi bir başka telefona bağlıydı ve o numara hiçbir zaman sorun çıkarmamıştı. Bir işe yaramayacağını bilsem de telefonu elime alıp Alma'nın numarasını çevirdim. Beklediğim oldu,

sonuç alamadım. Sonra, Frieda için yaptığı bir işin onu alıkoymuş olabileceğini düşünerek ana binadaki telefonu çevirdim, yine sonuç alamadım. Numarayı doğru çevirmiş olduğumdan emin olmak için bir kez daha aradım, yine yanıt yoktu. Son bir çare olarak faksla kısa bir not gönderdim: *Neredesin Alma? Her şey yolunda mı? Ne yapacağımı bilmiyorum. Telefonun çalışmıyorsa lütfen yaz (faks çek) bana. Seni seviyorum. David.*

Evimde bir tek telefon vardı, o da mutfaktaydı. Üst kattaki yatak odama gidersem ve eğer Alma gece ararsa telefonu duymayacağımdan korktum, duysam bile zamanında alt kata inip telefonu açmaya yetişemeyebilirdim. Ne yapacağımı bilemiyordum. Bir şey olmasını umarak saatlerce mutfakta bekledim, saat sabahın birini geçince salona gidip kanepeye uzandım. Birlikte geçirdiğimiz ilk gece Alma'nın yatması için hazırladığım, yayları ve minderleri yumru yumru kanepeydi bu; hastalıklı düşünceler için uygun bir yer. Şafak sökene kadar orada kaldım, araba kazaları, yangınlar, tıbbi acil durumlar, merdivenlerden düşüp ölmelerle ilgili hayaller kurup kendime eziyet ettim. Bir ara kuşlar uyanıp dışarıdaki dallarda şakımaya başladılar. Çok geçmeden hiç ummadığım halde uyuyakaldım.

Frieda'nın bana yaptıklarını Alma'ya da yapabileceği hiç aklıma gelmemişti. Hector çiftlikte kalıp filmlerini izlememi istemişti, sonra ölmüştü, Frieda da filmleri izlememe engel olmuştu. Hector, Alma'dan biyografisini yazmasını istemişti. Hector öldüğüne göre Frieda'nın bu kitabın yayınlanmasını engellemek isteyeceği neden aklıma gelmemişti? Her iki durum bire bir aynıydı neredeyse, oysa ben bu benzerliği görememiştim, ikisi arasındaki paralellik gözümden tümüyle kaçmıştı. Belki de ölçülerin birbirinden çok farklı olmasından kaynaklanmıştı bu. Filmleri izlemek dört beş günümü alacaktı ancak; Alma ise kitabı üzerinde neredeyse yedi yıldır uğraşıyordu. Bir insanın, bir başkasının yedi yıllık çalışmasını yırtıp atacağı hiç aklıma gelmemişti. Böyle bir şey düşünenecek kadar cesur değildim.

Neler olacağını bilseydim Alma'yı çiftlikte bir başına bırakır mıydım. Müsveddelerini toparlamaya zorlardım onu, minibüse atar ve oradan ayrıldığım sabah onu da yanıma alıp giderdim havaalanına. O gün böyle bir şeye başvurmuş olmasam bile iş işten geçmeden hâlâ bir çözüm bulabilirdim. Vermont'a dönmemden bu yana dört kez telefonda görüşmüştük, her seferinde Frieda'nın adı gündeme gelmişti. Ne var ki ben Frieda hakkında konuşmak istemiyordum. Benim açımdan hikâyenin o sayfası kapanmıştı, ben yalnızca gelecekte söz etmek istiyordum. Alma'yı ev hakkında, ona hazırlamakta olduğum oda hakkında, ısmarladığım mobilya hakkında laf bombardımanına tutmuşum. Oysa ona sorular sormalıydım, Frieda'nın ruh halini ayrıntılarıyla anlatmasını istemeliydim, ama Alma evle ilgili şeylerden söz etmemden hoşlanır görünüyordu. Yavaş yavaş toplanmaya başlamıştı, giysilerini mukavva kutulara dolduruyor, neyi yanına alıp neyi bırakacağını kararlaştırıyor, kitaplığımdaki kitaplardan kendisindekilerle aynı olan olup olmadığını soruyordu; bir sorun çıkacağı aklının ucundan geçmiyordu.

Ben havaalanına hareket ettikten üç saat sonra Alma ile Frieda ölünün küllerini almak üzere Albuquerque'deki cenaze şirketine gitmişlerdi. O gün daha geç bir saatte, bahçenin rüzgâr almayan bir köşesinde Hector'un küllerini güllerin ve lale yataklarının arasına serpmişlerdi. Taddy'yi arının soktuğu yerdi burası, tören boyunca Frieda titreyip durmuştu, bir iki dakika kendini tutmuş, sonra sessizce, dinmek bilmeyen bir ağlama nöbetine kapılmıştı. O gece Alma'yla telefonda konuşurken bana Frieda'nın savunmasız görünmediğini, hiç bu kadar yıkılmanın eşğine gelmediğini anlatmıştı. Ancak ertesi sabah erkenden Alma ana binaya gidince Frieda'nın çoktan kalktığını görmüştü,

Hector'un çalışma odasında yere oturmuş, çevresine dağ gibi yığılmış kâğıtları, fotoğrafları ve çizimleri elden geçiriyormuş. Sonra senaryolara bakacağım, demiş Alma'ya, ondan sonra da filmlerin yapımıyla ilgili olan her belgeyi sistematik bir biçimde arayacakmış. Resimli taslak folyolarını, kostüm çizimlerini, dekorların ozalit kopyalarını, ışıklandırma krokilerini, oyuncularla ilgili notları. Hepsini yakılmalı diyormuş, en küçük bir belge bile kalmamalı geride.

Demek ki çiftlikten ayrılışımın üzerinden henüz bir gün geçmişti ki tahribatın sınırları değiştirilmiş, Hector'un vasiyetinin daha geniş yorumlanmasına yer açmak amacıyla büyütülmüştü. Artık söz konusu olan yalnızca filmler değildi. Bu filmlerin bir zamanlar var olduğunu ortaya koyabilecek bütün kanıtlardı.

Sonraki iki gün boyunca hep bir şeyler yakıldı, ama Alma bunların hiçbirinde hazır bulunmadı, Juan ile Conchita yardımcı olurlarken Alma kendi işine baktı. Üçüncü gün, seslendirme stüdyosunun arka odalarından çıkarılan dekorlar yakıldı. Donatım yakıldı, kostümler yakıldı, Hector'un günlükleri yakıldı. Hatta Alma'nın evinde okuduğum günlük bile yakıldı, ama biz yine de olayların nereye doğru aktığını kavramaktan acizdik. O günlük, otuzlu yılların başında tutulmuştu, Hector film işine geri dönmeye çok önce. Alma'nın hazırladığı biyografiye bilgi sağlamak dışında bir değer taşııyordu. O kaynak ortadan kalkınca, biyografi sonunda yayınlansa bile anlattığı hikâyenin inanılabilirliği olmayacaktı. Bunu anlamalıydık, ancak o gece telefonda konuşurken Alma bu konunun üzerinde fazla durmadı. O günün önemli haberi Hector'un sessiz filmleri idi. O filmlerin kopyaları ortalıkta dolaşıyordu elbette, yine de Frieda, bu filmler çiftlikte ele geçerse birinin kalkıp Hector Spelling ile Hector Mann arasında bağlantı kurabileceğinden korkuyordu, bu yüzden onların da yakılmasına karar vermişti. Çok acı veren bir iş bu, dediğini aktarmıştı Alma bana, yine de yapılması gerekiyordu. Eğer işin bir bölümü bitirilmeden bırakılırsa öteki bölümlerin hiçbirinin anlamı kalmayacaktı.

Ertesi gece saat dokuzda yine konuşmayı kararlaştırdık (Alma'nın bulunduğu yerde saat saat yedi olacaktı). Alma öğle sonrasının büyük bir bölümünü Sarocco'da geçirecekti, süpermarkette alışveriş yapacak, özel işlerini halledecekti; Tierra del Sueño'ya arabayla dönmesi bir buçuk saatini alacaksa da, saat altıda kulübede olacağını tahmin ediyorduk. Alma'dan telefon gelmeyince benim hayal gücüm hemen boşlukları doldurmaya başladı, gece saat birde kanepeye uzandığımda Alma'nın hiçbir zaman evine geri dönemediğine emindim artık, başına korkunç bir şey gelmiş olduğuna.

Hem haklı hem de haksız olduğum ortaya çıktı. Eve dönemediğini düşünürken yanılmıştım, geri kalan her konuda haklıydım ancak aklıma gelen biçimde değil. Alma arabasını evinin önüne çektiğinde saat altıyı birkaç dakika geçiyordu. Kapısını asla kilitlemezdi, bu yüzden kulübenin kapısının açık olması ilk başta hiç ürkütmedi onu, ancak bacadan duman tütmesini tuhaf buldu, hatta anlaşılmaz. Temmuz ortasında sıcak bir gündü, Juan ile Conchita temiz çamaşır getirmek ya da çöpü almak için gelmiş olsalar bile neden ateş yakmışlardı ki? Alma alışveriş torbalarını arabanın arkasında bıraktı ve doğru eve girdi. Salondaki şöminenin başında yere çökmüş olan Frieda eline aldığı kâğıtları buruşturup buruşturup ateşe atıyordu. Hareketleri, *Martin Frost*'un son sahnesinin tam bir kopyasıydı: Norbert Steinhaus Alma'nın annesini hayata geri döndürebilmek için can havliyle hikâyesinin müsveddesini yakıyordu. Salonun içine kâğıtların külleri yayılıyor, Frieda'nın çevresinde yaralı kara kelebekler gibi uçuşuyordu. Kanatlarının uçları bir an turuncu turuncu parlıyor, sonra akçıl bir griye dönüşüyordu. Hector'un dul eşi kendini yaptığı işe öyle vermişti ki, başladığı işi bitirmeye öylesine çabalıyordu ki, Alma kapıdan girdiğinde başını kaldırıp bakmadı bile. Yanmamış sayfalar dizlerinin

üzerine yayılmıştı, 21'e 29 boyutunda kâğıtlardan oluşan küçük bir yığın, yirmi ya da otuz tane vardı, belki de kırk. Geriye kalan bu kadarsa demek ki öteki altı yüz sayfa çoktan yanmıştı.

Alma –kendi kullandığı sözcüklerle– tam anlamıyla çılgına dönmüştü, avaz avaz bağırarak, kendinden geçmişcesine haykırıp çığlıklar atmıştı. Salonun öteki ucuna koşmuştu, Frieda kendini savunmak üzere ayağa kalktığına Alma onu bir kenara itmişti. Bütün hatırladığım bu, demişti Alma. Sertçe ittim onu; sonra Frieda'nın yanından geçerek evin arka tarafındaki çalışma odasına, bilgisayarına koşmuştu. Yakılan müsvedde yalnızca bir bilgisayar çıktısıydı. Eğer Frieda hard disk ile oynamadıysa ya da back up disketlerini bulmadıysa bir şey kaybedilmiş sayılmazdı.

Odanın eşiğinde bir anlık bir umut, kısa süren bir iyimserlik dalgası ve sonra her şeyin sonu. Alma çalışma odasına girince bilgisayarın durduğu yerin bomboş olduğunu görmüştü. Masanın üstü bomboştu, ne bilgisayar, ne klavye, ne yazıcı ne de içinde yirmi bir tane etiketli disket ve elli üç farklı araştırma dosyası bulunan mavi plastik kutu vardı. Frieda hepsini alıp götürmüştü. Kuşkusuz suç ortağı Juan'dı; Alma durumu doğru değerlendiriyorsa, bunları kurtarmak için çok geç kalınmıştı. Bilgisayar parçalanmıştı mutlaka, disketler un ufak edilmişti. Bütün bunlar yapılmamış bile olsa onları nerede arayabilirdi? Çiftlik dört yüz dönümden büyüktü. Onların yapacakları tek şey, bir yer seçmek, bir çukur kazmaktı: Kitap bir daha bulunmamak üzere ortadan kalkardı.

Alma çalışma odasında ne kadar kaldığını bilmiyordu. Birkaç dakika diye düşünmüştü, ama daha uzun da olabilirdi, belki de on beş dakika. Masanın başına oturduğunu ve elleriyle yüzünü kapadığını hatırlıyordu. Ağlamak istiyordum, kendimi bırakıp durmadan haykırmak ve ağlamak, diyordu, ama ağlayamayacak kadar şaşkındı henüz, orada öylece oturdu ve parmaklarının arasından soluk alıp verişini dinledi. Bir ara evin ne kadar sessizleştiğini fark etti. Frieda'nın gitmiş olduğunu tahmin etti, çıkıp gitmiş, evine dönmüştü herhalde. İyi oldu, diye düşündü Alma. Ne kadar tartışılrsa ya da açıklamada bulunulsa giden geri gelmezdi, aslında bir daha Frieda'nın yüzünü görmek istemiyordu. Doğru muydu bu dediği? Evet, dedi kendine kendine, doğru. Durum böyleyse oradan ayrılmasının zamanı gelmişti. Bavulunu toplayabilir, arabasına atlayabilir ve havaalanına yakın bir motele gidebilirdi. Sabah da ilk iş, Boston'a kalkan bir uçağa binerdi.

O zaman Alma masanın başından kalkıp çalışma odasından çıktı. Saat yedi olmamıştı ama evde olacağını bilecek kadar iyi tanıyordu beni, mutfaktaki telefonun başında dolandığımı, onun telefonunu beklerken kendime bir kadeh tekila dolduracağımı da. Sözleştiğimiz saati beklemeyecekti. Hayatından yıllar çalınmıştı, dünyası başına yıkılmıştı, benimle konuşmalıydı, gözyaşları boşalmadan ve tek kelime edemeyecek duruma gelmeden biriyle konuşmaya başlamalıydı. Telefon yatak odasında idi, çalışma odasının yanındaki odada. Tek yapması gereken, kapıdan çıkıp sağa dönmektir, on saniye geçmeden yatağının üzerine oturup benim numaramı çevirebilirdi. Çalışma odasının kapısına vardığında bir an tereddüt ettikten sonra sola döndü. Salonun her yanında kıvılcımlar uçuşuyordu, benimle uzun uzun konuşmaya başlamadan önce ateşin sönmüş olduğuna emin olmalıydı. Mantıklı bir karardı, o koşullar altında yapılması doğru olan bir şeydi. Böylece evin öteki tarafına doğru yöneldi ve bir an sonra o gecenin öyküsü bambaşka bir öyküye dönüştü, gece başka bir gece oldu. Benim yaşadığım dehşet de bu: Yalnızca olanları önleyememek değil, Alma önce bana telefon etmiş olsaydı onların olmayabileceğini bilmek. Frieda hâlâ salonun zemininde ölü olarak yatar, ama Alma'nın tepkilerinin hiçbiri aynı olmazdı, cesedi bulmasından sonra onların hiçbiri öyle olmazdı. Benimle konuşsaydı kendini biraz daha güçlü hissedirdi, aklını başına biraz daha toplardı, geçirdiği şoku

hazmetmek için biraz daha hazırlıklı olurdu. Örneğin bana Frieda'yı ittiğinden söz etseydi, çalışma odasına koşarken Frieda'nın yanından geçtiği sırada elinin tersiyle onun göğsüne nasıl vurduğunu anlatsaydı, ben onu olası sonuçlar hakkında uyarabilirdim. İnsanlar dengelerini yitirir, derdim ona, geriye doğru sendelerler, düşerler, başlarını sert bir yere çarpabilirler. Salona git de bir bak. Bak bakalım Frieda hâlâ orada mı. Alma da telefonu kapatmadan salona giderdi. Alma cesedi bulduktan hemen sonra onunla konuşabilirdim, bu da onu yatıştırırdı, kafasını toplaması için bir fırsat verirdi, yapmayı tasarladığı korkunç şeye girişmeden önce durup düşünmesine zaman tanırırdı. Oysa Alma çalışma odasının kapısının eşiğinde durakladı, sağa döneceğine sola döndü ve Frieda'nın cesedini yerde kıvrılmış yatarken bulunca beni aramayı unuttu. Yo, unuttuğunu sanmıyorum, unuttu demek istemiyorum, ama kafasında bir fikir biçim almaya başlamıştı, telefonu açmak elinden gelmedi. Bunun yerine mutfığa gitti, bir şişe tekila ile bir tükenmezkalem alıp oturdu, gecenin geri kalan bölümünü bana mektup yazmakla geçirdi.

Faks gelmeye başladığında kanepenin üzerinde uyuyordum. Vermont'ta saat sabahın altısıydı, ama New Mexico'da hâlâ geceydi, telefonun üçüncü ya da dördüncü çalışında uyandım. Uyuyalı bir saat bile olmamıştı, yorgunluktan komaya girmiş gibiydim, ilk zil seslerini duymadım bile, o anda görmekte olduğum düş değişti yalnızca; çalar saatler ve başvuru süreleri ve uyanıp "Aşkın Metaforları" başlıklı bir konferans vermemle ilgili bir karabasan görüyordum. Gördüğüm düşleri pek hatırlamam, ancak bunu hatırlıyorum, gözlerimi açtıktan sonra yaşadığım her şeyi hatırladığım gibi. Doğrulup oturdum, sesin yatak odamdaki çalar saatten gelmediğini artık anlamıştım. Mutfaktaki telefon çalışıyordu, ancak ben ayağa kalkıp salonun içinden tökezleyerek geçene kadar telefon sustu. Makinenin içinde faks geleceğini belirten kısa bir tıkırtı duydum, sonunda mutfığa ulaştığımda mektubun ilk satırları delikten görünmeye başlamıştı. 1988 yılında düz kâğıda faks alınmıyordu. Faks rulo kâğıtlar üzerine yazılıyordu; özel bir elektronik kaplaması olan ince bir kâğıda; faksla mektup alınca geçmişten gelen bir şey almış gibi oluyordunuz: yarım bir Tevrat ya da Etrüsklülerin savaş alanından gönderilen bir haber. Alma bu mektubu yazabilmek için sekiz saat harcamıştı, durup durup yeniden başlıyordu, kalemi eline alıp alıp bırakıyordu, gece ilerledikçe iyice sarhoş oluyordu, sonunda mektup yirmi sayfayı buldu. Sayfaları ayakta dikilerek okudum; kâğıt, makineden santim santim çıktıkça ben ruloyu çekiordum. Mektubun baş tarafında yukarıda özetlediğim şeyler sıralanıyordu: Alma'nın kitabının yanışı, bilgisayarın ortadan kayboluşu, Frieda'nın cesedinin oturma odasında bulunuşu. Son bölüm şu paragraflarla bitiyordu:

Yapamıyorum. Böyle bir şeyi taşıyacak kadar güçlü değilim. Ona sarılmaya çalışıyorum ama benim için fazla büyük. David, çok ağır o, yerden kaldıramıyorum bile.

İşte bu yüzden sana bu akşam telefon edemeyeceğim. Sen bana bunun bir kaza olduğunu söyleyeceksin, benim hatam olmadığını, ben da sana inanmaya başlayacağım. Sana inanmak isteyeceğim, ama gerçek şu ki, onu sertçe ittim, seksen yaşındaki bir kadın böyle sert itilmemeli; bense, ittim ve öldürdüm onu. Onun bana yaptıklarının hiç önemi yok. Onu öldürdüm ve senin beni ikna etmene izin verirsem bu daha sonra bize zarar verir. Bundan kurtuluş yok. Ancak "gerçek" e sırt çevirerek kendimi durdurabilirim ki, bunu yaparsam içimdeki bütün iyi şeyler ölmeye başlardı. Şimdi harekete geçmeliyim, anlıyor musun, hâlâ cesaretim varken. Bereket alkol var. "Guinnes İnsanı Güçlendirir" diye yazardı Londra'daki reklam panolarında. Tekila da insanı cesaretlendiriyor.

Bir yerden başlarsın, o noktadan ne kadar uzaklaştığını sansan da sonunda yine başladığın yere dönersin. Senin beni kurtarabileceğini sanmıştım, kendimi sana ait kılabileceğimi, oysa ben yalnızca onlara ait oldum. Gördüğüm düş için sana teşekkür ederim David. Çirkin Alma bir erkek buldu, o erkek onun kendisini güzel hissetmesini sağladı. Benim için bunu yapabildiysen bir tek yüzü olan bir kız için neler yapabilirdin, bir düşün.

Kendini şanslı say. Benim gerçek kimliğimi öğrenmeden bu işin bitmekte olması çok iyi. O ilk gece senin evine elimde bir silahla geldim, öyle değil mi? Bunun ne anlama geldiğini asla unutma. Ancak çılgın biri böyle bir şey yapabilirdi, çılgınlara da güvenilmez. Onlar başka insanların yaşamlarına gizlice sokulurlar, kendilerini ilgilendirmeyen konularda kitaplar yazarlar, haplar satın alırlar. Tanrı'ya şükür ki haplar var. Onları geçen gün burada unutman bir rastlantı mıydı? Sen burada kaldığın sürece haplar benim çantamdaydı. Sana vermek istiyordum ve sürekli unuttum bunu; sen minibüse binene kadar. Suçu bana yükleme. Görünen o ki onlara benim senden daha çok ihtiyacım var. Benim yirmi beş küçük, mor arkadaşım. Maksimum güçteki Xanax, deliksiz bir uyku sağlar.

Bağışla. Bağışla. Bağışla. Bağışla. Bağışla.

Faks bitince Alma'ya telefon etmeye çalıştıysam da telefonu açmadı. Bu kez numara düştü –karşı uçta telefonun çaldığını duyabiliyordum– ama Alma ahizeyi kaldırmadı. Kırk elli kez çaldı zil, kapatmadım, telefon sesinin onun dikkatini dağıtacağını, haplardan başka bir şey düşünmesini sağlayacağını inatla umuyordum. Beş kez daha çaldırısam fark eder miydi? On kez daha çaldırısam yaptığı işten vazgeçer miydi? Sonunda telefonu kapamaya karar verdim, bir kâğıt bulup Alma'ya faks yolladım. *Lütfen konuş benimle*, diye yazmıştım. *Lütfen Alma, ahizeyi kaldır ve konuş benimle*. Bir saniye sonra yine çevirdim numarasını, ancak bu kez, altı yedi kez çaldıktan sonra hat kesildi. Önce ne olduğunu anlamadım ama sonra fişi prizden çekmiş olması gerektiğini fark ettim.

8. Ateşte yakma cezası. (Ç.N.)

Dokuz

O haftanın sonuna doğru Alma'yı Tierra del Sueño' nun yirmi beş mil kuzeyindeki bir Katolik mezarlığında, annesiyle babasının yanına gömdüm. Alma bana akrabası olduğundan hiç söz etmemişti, ayrıca cenazeyi almak için ne bir Grund ne de bir Morrison ortaya çıktığından cenaze masraflarını ben üstlendim. Alınması gereken kararlar vardı, mumyalama ya da cesedi yakmanın görece avantajları, hangi ağacın daha çok dayanacağı, tabutların fiyatları çevresinde dönen tuhaf seçimler yapmam gerekiyordu. Cenaze konusunu karara bağladıktan sonra giysiler, dudak boyasının rengi, tırnak cilası, saç biçimi konusunda başka sorular çıktı ortaya. Bütün bunları nasıl başardığımı bilemiyorum, ama sanırım herkes nasıl yapıyorsa ben de öyle yaptım: Yarı oradaydım yarı değildim, kafam yarı yerindeydi yarı değildi. Bütün hatırladığım, yakma fikrine itiraz ettiğim. Artık yakma filan istemiyorum, dedim, kül filan istemiyorum. Otopsi yapmak üzere zaten Alma'yı kesip biçmişlerdi, yakmalarına izin verecek değildim.

Alma'nın intihar ettiği gece, Vermont'taki evimden şerifin bürosuna telefon etmişim. Victor Guzman adında bir görevli araştırma yapmak üzere çiftliğe gönderilmişti, adam oraya sabaha karşı altıdan önce varmış olsa da Juan ile Conchita çoktan ortadan kaybolmuşlardı. Alma da Frieda da ölmüşlerdi, bana faksla gelen mektup hâlâ makinedeydi, ama o küçük insanlar ortadan kaybolmuşlardı. Beş gün sonra ben New Mexico'dan ayrılırken Guzman'la öteki memurlar hâlâ o ikisinin peşindeydi.

Avukatı Frieda'nın ölüsünü vasiyetindeki koşullara uyararak ortadan kaldırdı. Tören Mavi Taş Çiftliği'ndeki çardakta, Hector'un söğütler ve kavaklarla dolu küçük ormanında, ana binanın arkasında yapıldı. Ben bilhassa katılmadım. Frieda'dan öylesine nefret ediyordum ki o törene katılmak düşüncesi bile midemi bulandırıyor. Avukatıyla hiç tanışmadım, ama Guzman ona benden söz etmişti, motelime telefon edip beni Frieda'nın cenazesine çağırdığında ona işim olduğunu söyledim. Birkaç dakika daha ağzında bir şeyler geveledi, zavallı Bayan Spelling'den ve zavallı Alma'dan söz etti, olanların ne kadar korkunç olduğundan filan ve sonra, *kesinlikle aramızda kalsın*, diyerek, neredeyse hiç soluk almadan, arazinin değerinin dokuz milyon doların üstünde olduğunu söyledi. Vasiyetname resmen onaylanınca çiftlik satışa çıkarılacaktı, satış geliri, Bayan Spelling'in hisse senedi ve tahvillerinden gelen öteki paralarla birlikte New York kentinde kamu yararına çalışan bir kuruma verilecekti. Hangisine, diye sordum. Modern Sanatlar Müzesi, dedi avukat. Dokuz milyonun tamamı eski filmlerin korunmasıyla ilgilenen adı bilinmeyen bir fona yatırılacaktı. Oldukça tuhaf, dedi, sizce de öyle değil mi? Hayır, dedim, hiç tuhaf değil. Acımasızca ve itici belki, ama tuhaf değil. Eşek şakalarından hoşlanıyorsanız, bu şaka sizi yıllarca güldürmeye yeter.

Son bir kez çiftliğe dönmek istiyordum, oysa arabamı kapının önüne yanaştırdığımda içeri girecek cesareti bulamadım kendimde. Alma'nın birkaç fotoğrafını bulabilmeyi umuyordum, Vermont'a dönerken yanıma alabileceğim ufak tefek bir şeyler var mı diye kulübeye bir göz atmayı; ama polis, suç mahalline çekilen şu sarı bariyerlerden birini çekmişti kulübenin önüne, benim de sinirlerim bozuldu. Yolumu kesecek bir polis yoktu görünürde, çitin yanından dolaşıp eve girmek hiç de güç olmazdı; ancak yapamadım, yapamadım; arabama geri manevra yaptırıp yoluma devam ettim. Albuquerque'deki son saatlerimi Alma'nın mezarı için bir mezar taşı ismarlamakla geçirdim. İlk başta taştaki yazıyı olabildiğince kısa tutmak istedim: ALMA GRUND 1950-1988. Ama sonra, sözleşmeyi imzalayıp adama yapacağı işin parasını ödememin ardından büroya geri döndüm ve

fikrimi değiştirdiğimi söyledim. Bir sözcük daha eklemek istiyorum, dedim. Yazı Şöyle olacaktı: ALMA GRUND 1950-1988 YAZAR. Hayatta olduğu son gün bana yolladığı yirmi sayfalık intihar mektubunun dışında Alma'nın yazdığı tek satırı bile okumamıştım. Ancak Alma bir kitap yüzünden ölmüştü ve o kitabın yazarı olarak hatırlanmak onun hakkıydı.

Evime döndüm. Boston'a giden uçakta hiçbir Şey olmadı. Orta Batı üzerinde hava boşluğuna yakalandık, biraz tavuk yedim, bir kadeh de Şarap içtim, pencereden dışarıya baktım; ama hiçbir Şey olmadı. Beyaz bulutlar, gümüş kanat, mavi gökyüzü. Hiç.

Eve girdiğimde içki dolabını boş buldum, saat çok ilerlemişti, dışarı çıkıp yeni bir Şişe alamazdım. Beni kurtaran bu muydu bilmiyorum, ama evdeki son gecemde tekila Őiřesini bitirdiğimi unutmuştım, Batı T.'nin otuz mil çevresindeki herhangi bir yerden bir Şey edinme umudu olmayınca, yatağa ayık olarak girmek zorunda kaldım. Sabah, iki fincan kahve içip çalışmaya başladım. Kendimi bırakmayı, eskisi gibi dipsiz bir kedere gömülüp alkolle mahvolmayı planlıyordum, oysa Vermont'taki o aydınlık yaz sabahında içimden gelen bir ses kendimi mahvetme drtme direndi. Chateaubriand, Napolon'un yaşamı üzerine uzun düşüncelerinin sonuna gelmek üzereydi, ben de anıların yirmi dördüncü cildinde ona yeniden katıldım, sürgüne gönderilmiş imparatorla birlikte Saint Helen Adası'na gittim. *Altı yıldır sürgünde idi; oysa Avrupa'yı fethetmesi bu kadar uzun sürmemişti. Artık evden pek çıkmıyor, günlerini Casarotti'nin İtalyanca'ya çevirdiği Ossian'ını okumakla geçiriyordu. Bonaparte dışarı çıktığında, iki yanı dağaaları ve kokulu katırtırnaklarıyla dolu kayalık patikalarda geziniyordu ya da yere yakın süzülen yoğun bulutların arasına gizleniyordu. Tarihin bu anında her Şey bir günde solar; her kim ki uzun yaşar, diri diri ölür. Hayatın içinden geçerken geride kendimizin üç ya da dört görüntüsünü bırakırız, hiçbiri ötekine benzemez; onları geçmişin sisleri arasından görürüz; değişik ağlarımızın portreleri gibidirler.*

Çalışmaya devam edecek gücüm olduğuna inanabilmek için kendimi kandırmış mıydım, yoksa uyuşmuş muydum. Yazın geri kalan günlerinde başka bir boyutta yaşıyor gibiydim, çevremde olanları algılıyordum, ama yine de onların uzağındaydım, sanki bedenim saydam bir tülbentle sarılmıştı. Chateaubriand üzerinde uzun saatler geçirdim, erkenden kalkıyor, çok geç yatıyordum, haftalar geçerken düzenli olarak ilerledi evirim. Pliade basımından günde üç sayfa yaparken dörde çıkardım. Bir ilerlemeydi bu, öyle de hissediyordum, ama o günlerde dikkatim ara ara dağılıyordu, çalışma masamdan ne zaman kalksam dalgınlık krizlerine tutuluyordum. Üç ay peş peşe telefon faturasını ödemeyi unuttum, postayla gelen uyarı notlarını yoksaydım, günün birinde hattımı kesmek üzere adamın biri n kapıya dayanana kadar da demedim borcumu. İki hafta sonra Brattleboro'ya alışveriş için gittiğimde postaneye ve bankaya da uğramıştım, cüzdanımı bir deste mektup sanıp posta kutusuna attım. Bu olaylar aklımı karıştırıyordu, ama neden meydana geldikleri üzerinde durup kafa yormadım hiç. Kendime böyle bir soru sormak, yere çömelip halının altındaki bodrum kapağını kaldırmakla birdi, oysa ben oranın karanlığına bakacak durumda değildim. Çoğu gece, çalışmayı bırakıp akşam yemeğimi yedikten sonra mutfakta geç saatlere kadar oturuyor, *Martin Frost'un İçsel Yaşamı*'nı seyrederken aldığım notları temize çekiyordum.

Alma'yı yalnızca sekiz gün tanımiştım. Bu sekiz günün beşinde birbirimizden ayrıydık, kalan üç günde birlikte ne kadar zaman geçirdiğimizi hesap edince toplam elli beş saat olduğunu gördüm. Bunun on sekiz saatini uykuda geçirmiştik. Yedi saat de Şu ya da bu biçimde ayrı kalmıştık: kulübede yalnız kaldığım altı saat, Hector'un yanında oturduğum beş on dakika, filmi izlerken harcadığım kırk

bir dakika. Böylece Alma'yı görebildiğim, ona dokunabildiğim, onun varlığına sığınabildiğim saatlerin sayısı yirmi dokuzda kalıyordu. Beş kez sevişmiştik. Birlikte altı kez yemek yemiştik. Onu bir kez yıkamıştım. Alma hayatıma öyle hızlı girip çıkmıştı ki bazen onu yalnızca kafamda yaratmış olduğumu düşünüyordum. Alma'nın ölümüyle yüz yüze kalmanın en kötü yanı buydu işte. Hatırlayacağım fazla şey yoktu, böylece aynı şeylerin üzerinden tekrar tekrar geçtim, aynı rakamları alt alta yazıp topladım ve aynı değersiz sonuca ulaştım. İki araba, bir uçak, altı kadeh tekila. Üç ayrı gecede üç ayrı evde üç yatak. Dört telefon görüşmesi. Öylesine şaşkındım ki, Alma'nın yasını nasıl tutacağımı bilmiyordum, elimden gelen tek şey hayatta kalmaktı. Aylar sonra, çeviriyi bitirip Vermont'tan ayrıldığımda hayatta kalmamı Alma'nın sağlamış olduğunu anladım. Sekiz kısa gün içinde beni ölümler dünyasından çekip almıştı.

Ondan sonra neler yaşadığının hiç önemi yok. Parçalardan oluşan bir kitap bu, kederlerden ve yarısı anımsanan düşlerden oluşan bir derleme, hikâyeyi anlatabilmek için hikâyenin içindeki olayların dışına çıkmamalıyım. Şimdi büyük bir kentte yaşadığımı söylemekle yetineceğim, Boston ile Washington D.C. arasında bir kentte; bu kitap da *Hector Mann'ın Sessiz Dünyası*'ndan sonra giriştiğim ilk yazma denemesi. Bir süre yine ders verdim, beni daha çok tatmin eden başka işler buldum, sonra da öğretmenliğe nokta koydum. Artık yalnız yaşamadığımı da (böyle şeyleri önemseyenler vardır) eklemeliyim.

New Mexico'dan döneli on bir yıl oldu, bunca zamandır, orada başıma gelenler hakkında hiç kimseye bir şey anlatmadım. Ne Alma'nın ne de Hector ile Frieda'nın adını ağzıma aldım, Mavi Taş Çiftliği'nin de. Anlatmaya kalksam bile böyle bir hikâyeye kim inanırdı? Anlattıklarımı destekleyecek hiçbir kanıtım, hiçbir belgem yoktu. Hector'un filmleri yakılmıştı, Alma'nın kitabı yok edilmişti, insanlara gösterebileceğim tek şey, benim dokunaklı notlarımdan oluşan küçük koleksiyondu, çölde karaladığım üç parça şey: *Martin Frost*'un dökümü, Hector'un günlüğünden ufak bölümler ve hiçbir şeyle ilgisi bulunmayan uzay bitkilerinin bir dökümü. İyisi mi çenemi tutayım, diye düşündüm, bırakayım da Hector Mann muamması çözülmeyen kalsın. Onun filmleri hakkında yazı yazan başkaları çıkmıştı, 1992'de sessiz komediler videoya çekildiğinde (üç kasetlik kutular), beyaz elbiseli adamın yavaş yavaş hayranları oluşmaya başladı. Küçük boyutta bir geri dönüşü bu, elbette, devasa eğlence sanayinin ve milyar dolarlık bütçelerin ülkesinde minicik bir olaydı, yine de tatmin ediciydi; Hector'un kendi türünün ufak çapta bir ustası olduğunu ya da (Stanley Vaubel'in *Görüntü ve Ses*'teki yazısından alıntılarla) *sessiz komedi filmlerinin büyük uygulayıcılarının sonuncusu* olduğunu söyleyen makalelere rastladıkça hoşlanıyordum. Belki de yeterliydi bu. 1994'te bir hayran kulübü kurulduğunda beni de onur üyesi olmaya çağırdılar. Hector'un yapıtlarını uzun uzadıya inceleyen ilk ve tek kişi olduğum için bu girişimin ateşleyicisi olarak görülüyordum, onları desteklediğimi söylememi umuyorlardı. Son sayımda, Uluslararası Hector Mann Kardeşliği'nin üç yüzden fazla ödenti ödeyen üyesi bulunuyordu, bunlardan bazıları İsveç ve Japonya gibi uzak ülkelerdeydi. Her yıl başkan beni Chicago'daki yıllık toplantılarına davet eder, 1997 yılında bu daveti kabul ettiğimde konuşmamın sonunda beni ayakta alkışladılar. Konuşmamı izleyen soru yanıt bölümünde, kitabımla ilgili araştırma yaparken Hector'un ortadan kayboluşuyla ilgili herhangi bir bilgiye rastlayıp rastlamadığımı soruldu. Hayır, dedim, ne yazık ki rastlamadım. Aylarca aradım ama bir tek yeni ipucu bile bulamadım.

1998'in Mart'ında elli bir yaşına bastım. Bundan altı ay sonra, sonbaharın ilk gününde Washington'daki Amerikan Film Enstitüsü'nde sessiz filmler üzerine yapılan bir panele katıldıktan

bir hafta sonra ilk kalp krizini geçirdim. İkincisi kasımın yirmi altısında geldi, kız kardeşimin Baltimore'daki evinde, Şükran Günü yemeği sırasında. Birincisi oldukça hafif geçmişti, şu kalp spazmı dedikleri türdendi, kısa bir solo gibiydi. İkincisi, iki yüz korist ve üfleli çalgılar için yazılmış bir senfoni gibi yırttı geçti bedenimi, neredeyse ölüyordum. O güne kadar elli bir yaşın yaşlı sayıldığımı düşünmek istememiştim. Tam olarak genç bir yaş olmayabilirdi, ama bir erkeğin kendini ölüme hazırlayıp dünya nimetlerine sırt çevireceği bir yaş da değildi. Haftalarca hastanede kaldım, doktorların verdiği haberler yukarıdaki düşüncemi değiştirmeme yetecek kadar cesaret kırıcıydı. Kullanmaktan hep hoşlandığım bir cümleye başvuracak olursam, uzatmaları oynuyordum, diyebilirim.

Bunca yıldır sırlarıma sadık kalmakla hata yapmadığımı düşünüyorum, şimdi anlatmakla da hata yapmadığım inancındayım. Koşullar değişti, onlar değişince benim düşüncem de değişti. Hastaneden aralık ortasında bıraktılar beni, ocağın ilk günlerinde bu kitabın ilk sayfalarını yazmaya başlamıştım. Şimdi ekim ayı bitmek üzere, projemin sonuna yaklaşırken yüzyılın son haftalarına yaklaşmakta olduğumuzu da acı bir tatmin duygusuyla fark ediyorum; Hector'un yüzyılı, o doğmadan on sekiz gün önce başlayan ve aklı başında hiç kimsenin de bitmesinden üzüntü duymayacağı bir yüzyıl. Chateaubriand'ın gösterdiği yoldan giderek, şimdi yazmakta olduğum şeyleri yayınlamak için hiçbir girişimde bulunmayacağım. Avukatıma bir talimat mektubu bıraktım, ben öldükten sonra müsveddeleri nerede bulacağını, onları ne yapacağını bilecek. Yüz yaşına kadar yaşamak istiyorum elbette, ama o yaşa ulaşamamak olasılığına karşılık bütün gerekli düzenlemeleri yaptım. Bu kitap yayınlandığında ya da eğer yayınlanırsa, sevgili okur, yazan adamın çoktan ölmüş olduğuna emin olabilirsin.

İnsanın zihnini parçalayan düşünceler vardır, öyle güçlü ve çirkindirler ki onları düşünmeye başlar başlamaz seni bozarlar. Bildiklerim beni ürkütüyordu, bildiğim şeyin dehşetine düşmek beni ürkütüyordu, bu yüzden sözcüklerin artık bana bir yararı dokunamayacağı an gelene kadar düşüncemi sözcüklere dökmedim. Sunacağım kesin olgular yok, bir mahkemede işe yarayacak bir kanıt yok elimde, ama son on bir yıldır o gecenin olaylarını tekrar tekrar kafamdan geçirdikten sonra Hector'un doğal yoldan ölmediğine artık eminim. Onu gördüğümde güçsüzdü, evet, güçsüzdü, birkaç günlük ömrü kalmıştı, ancak aklı yerindeydi, konuşmamızın sonunda kolumu yakaladığında parmaklarını etime geçirmişti. Yaşamak isteyen bir adamın tutuşu gibiydi. İşimiz bitene kadar hayatta kalacaktı, Frieda odadan çıkmamı söyledikten sonra aşağıya indiğimde Hector'u ertesi sabah yeniden görmeyi bekliyordum. Zamanlamayı bir düşünün; o andan sonra felaketlerin nasıl peş peşe geldiğini düşünün. Alma ile ben yatmaya gittik, biz uyuduktan sonra Frieda parmaklarının ucuna basarak koridordan geçti, Hector'un odasına girdi ve onu yastıkla boğdu. Bunu sevgisinden yaptığına eminim. İçinde öfke yoktu, ihanet ya da intikam duygusu da; onunkisi, bir fanatiğin haklı ve kutsal bir amaca bağlılığıydı. Hector fazla karşı koyamamış olmalı. Frieda ondan daha güçlüydü, onun ömrünü birkaç gün kısaltarak, beni çiftliğe davet etmiş olmakla gösterdiği budalalıktan kurtaracaktı Hector'u. Yıllarca sarsılmaz bir cesaret gösterdikten sonra Hector kuşkulara ve kararsızlığa yenik düşmüştü, New Mexico'da başına açtığı işleri sorgulamaya başlamıştı, ben Tierra del Sueño'ya varır varmaz Frieda ile kotarmış olduğu o güzel şey paramparça olacaktı. Ben çiftliğe ayak basmadan önce işler çığrından çıkmamıştı. Ben oradayken olan biten her şeyin tutuşturucusu bendim, ölümcül patlamayı tetikleyen son katkı maddesi. Frieda benden kurtulmalıydı, bunu yapmasının tek yolu Hector'dan kurtulmasıydı.

Ertesi gün olanları sık sık düşünüyorum. Pek çok şey, söylenmeyenler, küçük boşluklar ve suskunluklar, bazı kritik anlarda Alma'dan yayılır gibi olan tuhaf edilgenlik üzerine kurulu. Sabah

uyandıgımda Alma yatağının başucunda oturmuş eliyle yüzümü okşuyordu. Saat ondu –sinema salonuna gidip Hector’un filmlerini izleyeceğimiz saati çok geçirmiştik–, yine de beni acele ettirmiyordu Alma. Başucuma koyduğu kahveyi içtim, biraz konuştuk, birbirimize sarılıp öpüştük. Daha sonra, filmlerin yakılmasının ardından kulübeye döndüğünde tanık olduğu sahneden pek rahatsız olmuş gibi durmuyordu. Kendini tutamayıp ağladığını unutmuş değilim, ama sandığımdan çok daha az tepki göstermişti. Atıp tutmamış, kendini kaybetmemişti, Hector’un vasiyetindeki koşula uymadan ateşi yaktığı için Frieda’ya sövüp saymamıştı. Alma’nın filmlerin yakılmasına karşı olduğunu anlamama yetecek kadar konuşmuştuk son iki günde. Sanırım Hector’un feragatinin büyüklüğü Alma’da huşu uyandırmıştı, aynı zamanda bunun yanlış olduğuna da inanıyordu, bu konuda yıllardır Hector’la pek çok kez tartıştığını anlatmıştı bana. Eğer böyleyse filmler yakıldığında neden daha fazla rahatsız olmamıştı? Annesi oynamıştı o filmlerde, çeken babasıydı, ama ateş söndükten sonra o ikisi hakkında en ufak bir şey söylememişti. Onun bu suskunluğu üzerinde yıllarca düşündüm, akla yakın gelen, o geceki kayıtsızlığını tam olarak açıklayan tek sav, filmlerin yakılmadığını biliyor olmasıydı. Alma çok zeki ve becerikli bir kadındı. Hector’un ilk dönem filmlerinin kopyalarını çıkartmış ve onları dünyanın dört bir yanında altı tane arşive yollamıştı. Neden son dönem filmlerinin de kopyasını çıkarmış olmasındı ki? Kitabı üzerinde çalışırken pek çok yolculuk yapmıştı. Çiftlikten her ayrılışında birkaç tane kopyayı gizlice yanına almasına, yeni kopyalarını çıkarttırmak üzere bir yerde bir laboratuvara götürmesine ne engel olabilirdi? Kasanın başında nöbetçi yoktu, bütün kapıların anahtarları Alma’da vardı, kimse fark etmeden malzemeleri getirip götürebilirdi. Eğer böyle yaptıysa kopyaları bir yerde saklamış ve onları ortaya çıkarmak için Frieda’nın ölmesini beklemiş olabilirdi. Bu dediğim yıllar alabilirdi ama Alma sabırlı biriydi, ayrıca kendi yaşamının da Frieda’nın öldüğü gece sona ereceğini bilemezdi ki. Sırrını bana açabilirdi, böyle bir şeyi yalnız kendine saklamasaydı iyi olurdu diyenler çıkabilir, ama belki de Vermont’a geldiğinde bana anlatmayı planlıyordu. Uzun, kopuk kopuk yazılmış intihar mektubunda filmlerin adı geçmiyordu, ancak Alma o gece müthiş bir keder içindeydi, dehşet nöbetleri geçirip tir tir titriyor, kıyamet günü gelmişçesine kendini yargılıyordu. Bana mektup yazmaya başladığında artık aklının başında olduğunu sanmıyorum. Bana söylemeyi unutmuş olmalı. Anlatmak istiyordu, ama sonra unuttu. Eğer durum böyleyse Hector’un filmleri yok edilmemiş demektir. Yalnızca kayıp onlar, eninde sonunda biri çıkıp Alma’nın filmleri sakladığı odanın kapısını tesadüfen açacak ve bütün hikâye yeni baştan başlayacak.

Bu umutla yaşıyorum.

İçindekiler

1. [Bir](#)
2. [İki](#)
3. [Üç](#)
4. [Dört](#)
5. [Beş](#)
6. [Altı](#)
7. [Yedi](#)
8. [Sekiz](#)
9. [Dokuz](#)